СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ В БЪЛГАРИЯ

ОТ ПЪРВИТЕ МУ СТЪПКИ ДО НАШИ ДНИ

НОИ

30 ГОДИНИ НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

Павлина Пенкова-Барутчийска

СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ В БЪЛГАРИЯ ОТ ПЪРВИТЕ МУ СТЪПКИ ДО НАШИ ДНИ

30 ГОДИНИ НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

Илюстрована хроника

Издание на Национален осигурителен институт
София, 2026

© **Павлина Пенкова-Барутчийска**, автор, 2026
© **НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ, 2026**

© **Светозар Василев**, отговорен редактор, 2026
© **Марта Шимонска**, редактор, 2026
© **Петър Иванов,** консултант, 2026
© **Гергана Димова,** фотограф и сътрудник, 2026
© **Маруся Макарова**, сътрудник, 2026
© **Стефан Бакалски**, дизайн и предпечат, 2026

Печат Спектър АД
2026

ISBN 978-619-93946-1-8

Изказваме нашата благодарност на всички,
които допринесоха тази книга да стане реалност!

Павлина Пенкова-Барутчийска, автор

Първо издание в Република България
от НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

Всички права запазени

В изданието са използвани архивни документи, илюстрации и снимки от архивната колекция на НОИ; Централен държавен архив; Библиотеката при Държавна агенция „Архиви“; Социалното осигуряване в България 1888 – 1951, авт. Никола Константинов; Социалното осигуряване в България 1951 – 1995, авт. Никола Константинов.

С вълнение Ви представям това юбилейно издание, с което отбелязваме 30 години от обнародването на Закона за фонд „Обществено осигуряване“ и създаването на Националния осигурителен институт и 85 години от обнародването на Закона за Институт за обществено осигуряване, приет от 25-ото Народно събрание на България. Две важни годишнини, които са в основата на обществената сигурност в България.

Тази книга е много повече от хронология на дати, документи и решения. Тя е хроника на солидарността – силната нишка през годините, която ни обединява като общество, разказ за идея, която оцелява през поколения и продължава да ни свързва и днес. Идея, родена от вярата, че държавата трябва да бъде опора в трудните моменти, че обществото е по-силно, когато залага на грижата ни един към друг.

Преди повече от осем десетилетия българската държава поставя основите на система, която и до днес гарантира спокойствие, достойнство и подкрепа за милиони хора. Създаването на Института за обществено осигуряване не е просто административен акт – то е израз на дълбока социална зрялост и обществено разбиране за справедливост.

През годините тази система премина през множество промени – политически, икономически, технологични. Изправена пред кризи, предизвикателства и обществени очаквания, тя се развива, усъвършенства и укрепва. Но едно нещо остава непроменено – човешкото лице на осигуряването.

Днес НОИ не е само институция. Институтът е съвкупността от всички хора, които работят в него, и всички, които разчитат на него – пенсионери, родители, работещи, млади хора, семейства, които преминават през труден период. Зад всяка пенсия, зад всяко обезщетение, зад всяка административна процедура стои човешка съдба. И наш дълг е да я уважаваме.

Тази книга е едновременно поглед назад и обещание за бъдещето. Поглед към приноса на всички, които са участвали в създаването на системата, и които са я поддържали през годините. Тя е и обещание от наша страна – да продължим да я развиваме така, че да бъде съвременна, справедлива, модерна и близка до хората.

Нека този юбилеен труд напомня на всички ни, че общественото осигуряване не е просто закон, нито фонд – то е общият ни избор да бъдем солидарни. То е гаранцията, че никой в България няма да остане сам, без подкрепа и без сигурност.

Нашата благодарност е насочена към всички, които през годините са били и продължават да бъдат част от тази история – с труд, професионализъм и чест.

Каня Ви да се потопите в историята на една институция, която вече няколко десетилетия пази човешките истории на България.

ВЕСЕЛА КАРАИВАНОВА-НАЧЕВА

Управител на Националния осигурителен институт

Началото…

1877 г.

В навечерието на Руско-турската война нарочно създадената Канцелария на гражданско освободените зад Дунава земи е оглавена от княз Владимир Александрович Черкаски. Временното руско управление представлява административното управление в българските земи от април 1877 г. до май 1879 г.

По време на войната той оглавява Временното руско управление в българските земи. Организира гражданската администрация, въвежда широко селско и градско самоуправление. Привлича изявени и авторитетни българи в управленската система. Подготвената от него записка за управлението на България е одобрена от император Александър II. Взета е под внимание при изработването и приемането на **Търновската Конституция на Княжество България.**

Сформирана е специална комисия, която събира исторически и статистически материали за страната. В издадените пет тома „Материалы для изучение Болгарии“ са включени важни и интересни сведения за устройството на администрацията, полицията, съдебното и финансово ведомство, съдилищата, търговски закони и др.

Княз Черкаски умира в Сан Стефано в деня на подписването на Руско-турския мирен договор /19 февруари/3 март 1878 г./

3 март 1878 г.

В градчето Сан Стефано, днешен Йешилкьой, предградие на Истанбул, е подписан **мирен договор между Русия и Османската империя.**

Санстефанският мирен договор е прелиминарен /предварителен/, слага край на Руско-турската война и урежда макар и не окончателно, обособяването на Третата българска държава.

…Член 6.

***България** се въздига в **Княжество автономно**, подвластно, с християнско правителство и народна милиция…*

Член 7.

***Български княз** ще се избере **свободно** от населението и ще се потвърди от Високата порта със съгласието на силите…*

*Едно **събрание** от **български първенци**, което ще се свика в Пловдив или в **Търново,** ще **изработи,** преди избирането на княза, под надзора на един турски комисар, **ОРГАНИЗАЦИЯТА НА БЪДЕЩАТА АДМИНИСТРАЦИЯ**…“*

По силата на Санстефанския мир в освободените български земи остава 50 000 руска армия за две години, през които трябва да се създадат българските държавни институции и Земската войска. Цялата отговорност по управлението и изготвянето на Конституцията се възлага на императорския руски комисар Александър Дондуков.

20 май 1878 г.

Княз Александър Дондуков-Корсаков пристига в Пловдив и встъпва в длъжност „руски императорски комисар в България“. Той оглавява и създадения съвет за управление на областта. Със своите седем отдела: обща канцелария, военен, вътрешни работи, съдебен, финансов, народна просвета и митнически, съветът е първообраз на правителството на свободна България. Временното руско управление изработва основните правила и устави, подготвя проекта за основния закон на княжеството и свикване на учредителното събрание.

13 юли 1878 г.

Подписва се **Берлинския договор**, който създава **Българското княжество** на територията на Северна България и Софийска област, като васално на султана. **Южна България** е обособена като административно-автономна област в рамките на Османската империя.

> Според *чл. 4 на Берлинския договор „Събрание от първенците на България, свикано в Търново, преди избирането на княз трябва да изработи Органически устав на Княжеството“.*

Чл. 6 постановява:

> *Временното управление на България ще се води до изготвянето на Органически устав от един императорски руски комисар, един императорски турски комисар, както и консулите на другите подписали договора сили, изпратени по този случай. Те ще бъдат натоварени да помагат и контролират действията на това Временно управление…“*

За руски императорски комисар на Временното руско управление в Княжество България е назначен княз Александър Дондуков - Корсаков, който продължава започнатото от княз Владимир Черкаски.

20 юли 1878 г.

Създава се седемчленен Съвет на управлението на руския императорски комисар, като единствен българин в него е проф. Марин Дринов /руски поданик/, отговарящ за просветата и духовните дела.

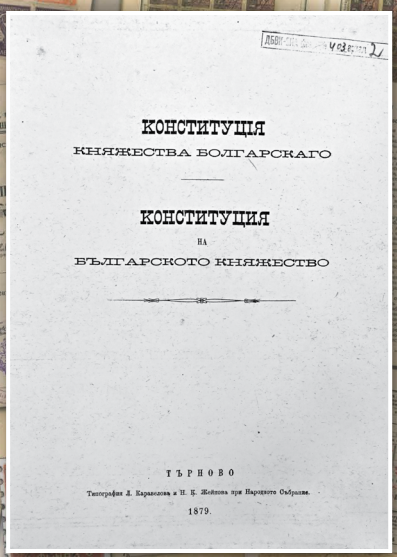
10 февруари 1879 г.

В Търново се открива **Учредителното събрание** за изработване на **Конституция на Княжество България в състав 229 депутати: 117 по право /представители на изборните административни и съдебни съвети/, 88 избрани и 24 депутати – назначени от княз Дондуков.**

6 април 1879 г.

Търновската Конституция е одобрена, приета и подписана от всички народни представители. В нея е прокаран принципът на разделение на властите на законодателна, изпълнителна и съдебна и залягат най-високите духовни постижения на буржоазната демокрация от XIX век, а прокламираните граждански свободи получават най-демократични за времето си формулировки.

КОНСТИТУЦІЯ
КНЯЖЕСТВА БОЛГАРСКАГО

КОНСТИТУЦИЯ
НА
БЪЛГАРСКОТО КНЯЖЕСТВО

ТЪРНОВО
1879.

> ***…Член 23 от нея определя българското знаме:"…състои се от бял, зелен и червен цвят**, поставени хоризонтално...*
>
> ***Член 166. Длъжностните лица**, които са назначени на **служба** от **Правителството**, имат право да **добиват пенсия**, основата и количеството на която ще бъде определена по особен закон..."*

16 април 1879 г.

Приетата **Конституция на Българското княжество** определя формата на държавно управление като наследствена монархия, при която е спазен принципът на разделението на властите – законодателна, изпълнителна и съдебна.

КОНСТИТУЦІЯ
НА
БЪЛГАРСКОТО КНЯЖЕСТВО
КОНСТИТУЦІЯ
КНЯЖЕСТВА БОЛГАРСКАГО
ТЪРНОВО 1879г. 16 АПРИЛЬ

КОНСТИТУЦІЯ
Болгарскаго Княжества

> ***...Глава X***
>
> ***За законите***
>
> ***Член 43.** Българското Царство се управлява точно според законите, които се издават и обнародват по начина, който е показан в Конституцията…"*

26 юни 1879 г.

Александър Батенберг става **първият държавен глава на възстановената българска държавност след Освобождението,** едва на двадесет и две години. Избран е от **Първото велико народно събрание /ВНС/** на 17 април 1879 г. измежду трима кандидати. Народните представители изтъкват участието му в Освободителната война и това надделява за неговия избор. Преди да положи клетва, Батенберг посещава дворовете на Великите сили, султана и руския император в летния му дворец в Ливадия, където се среща с **българска депутация**, която го приветства като свой княз. Пристига във Варна с руски военен кораб и на тази дата полага **клетва в Търново**. Навсякъде по пътя му хората го приветстват с голям ентусиазъм.

1879 г.

Константин Иречек, в книгата си **„Княжество България“, издадена през 1899 г., пише**

*...**Княжеството** извърши **първото си народопреброяване** със своите общински чиновници, по съвършено примитивен начин ... **1,714,000 жители** в началото ... Сборните резултати дава на **Княжеството 2,007,919 жители** ...“*

7 май 1880 г.

Подготвя се и се приема **Закон за подобрение положението на бедните от поборниците в разните движения за освобождението и на семействата на загиналите от тях.** Разглеждат се глави: **Кой е поборник?; Делене на поборниците; Определяне на помощите и още общо шест глави, внесени и разписани от Министерството на външните работи и изповеданията /МВРИ/ и на вътрешните дела.**

С този **закон** се поставя **началото на законодателството** в областта на **социалното осигуряване**, въвежда се условието за трудов стаж при право за получаване на инвалидна пенсия.

6 декември 1880 г.

Второто Обикновено народно събрание /ОНС/ гласува за обнародване **Закон за инвалидното съдържание** по предложение на Военното министерство.

*1. Който при изпълнение на **Държавна служба** е получил не по собствена вина рани, **телесни повреждения** или **разстрой-***

ство на здравето си *и по причина, на което е станал* ***неспособен*** *да* ***поддържа живота си със свой труд*** *за всякога или временно, има право да* ***получава помощ от държавата****, давана във вид на* ***Инвалидна пенсия и*** *помощ, или в друг вид, както това отпосле може да се нареди.*

2. За ***инвалидни пенсии и помощи*** *всякоя година в* ***бюджета на Министерство на финансите се внася особен кредит****...“*

1880 г.

В книгата си **„Княжество България“, издадена през 1899 г., К. Иречек** отбелязва:

...В Източна Румелия първото преброяване на населението... също повърхностно извършено от общинските чиновници ***- 815.951 жители****...“*

Приема се **Закон за пенсиониране на поборниците и опълченците.**

Общи положения

Поборници и опълченци

Чл.1. ***Поборници*** *се считат ония лица, които като членове на някоя организирана въоръжена чета, са вземали участие в сражения, имащи за цел освобождението на България, до преминаването на Дунава от Руските войски, 11 юни 1877 год., или пък са лежали в затвор, или заточение по обвинение в политическо престъпление...*

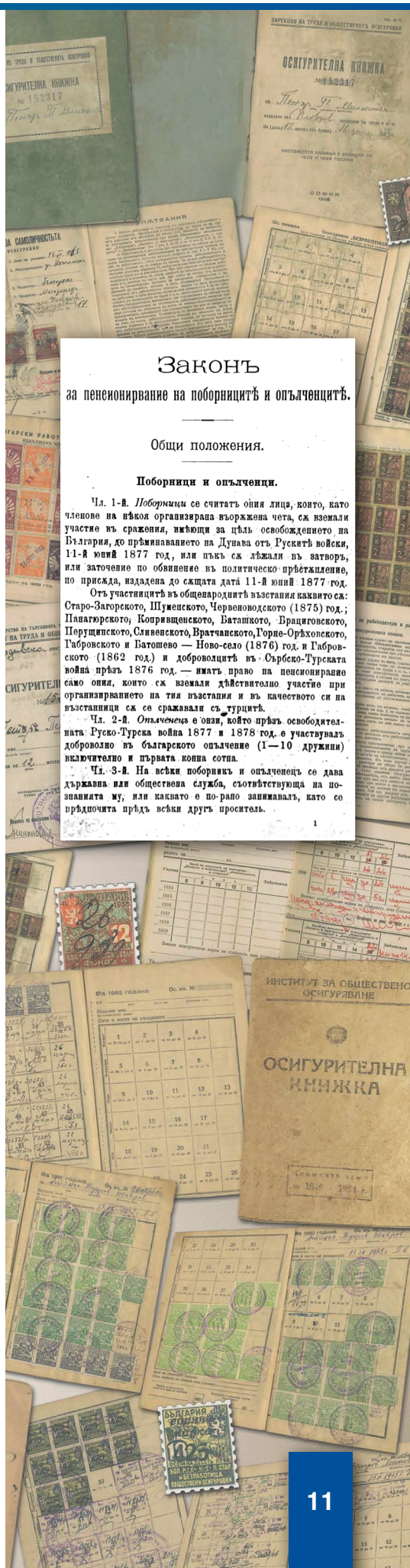
Чл. 2. ***Опълченец*** *е онзи, който през освободителната Руско-турска война 1877 и 1878 год., е участвал доброволно в българското опълчение...“*

1881 г.

В **Закона за държания бюджет** се включват средства към **Министерство на народното просвещение /МНП/ за помощи на недъгави и престарели преподаватели или дългогодишни учители.**

28 декември 1882 г.

Публикува се **Публично-административният правилник за сключване на договори и за задълженията, които се налагат на предприемачите.** Това поставя началото на социалното

осигуряване в страната и се предвижда организиране на **фонд за подпомагане на работниците и техните семейства в случаи на злополука, болест и смърт.** Средствата се набират от вноски на предприемачите, в размер на 2% от сумите, които им се отпускат от държавния бюджет за реализиране на държавно строителство.

1883 г.

Приема се и се гласува **Правилник за уредбата на еснафите.**

6 септември 1885 г.

След народните бунтове в Панагюрище, Чирпан, Пазарджик, Голямо Конаре и други южнобългарски селища, координирани от Българския таен централен революционен комитет /БТРК/ и в резултат на военен преврат, оглавен от майор Данаил Николаев, османският губернатор в Пловдив Гаврил Кръстевич е свален от власт и заменен от администрация, назначена от българския княз Александър I.

Вследствие на това автономната област **Източна Румелия** се отделя от Османската империя и се **обединява с Княжество България**, противно на решенията на Великите сили на Берлинския конгрес.

С **Манифест към българския народ, Александър I Батенберг** провъзгласява **Съединението на Княжество България с Източна Румелия.**

8 септември 1885 г.

Публикува се **Манифест на Княз Александър I** за признаване на **Съединението** и обявяването му за **княз за северна и южна България**

*„Да бъде известно на моя любезен народ, че на 6 того жителите на така наречената **Източна Румелия** след свалянето на тамошното досегашно правителство и избирането на друго привременно обявиха съединението на **Източна Румелия** и **Княжеството** единодушно ме провъзгласи за **княз на тази област**...“*

Българското княжество увеличава площа си с 32 542 кв. км. и населението си с 800 000 души.

10 юли 1886 г.

С Указ № 142 Александър I, Княз на България утвърждава **Закон за инвалидните пенсии на военните лица**, приет от Четвъртото ОНС.

Общи положения

*Чл.1. Всяко **военно лице**, което при изпълнение на служебните си обязаности във време на война, или в мирно време, не по собствена вина, се нарани или повреди и стане неспособен да поддържа само себе си за всякога, или временно, има право да получава **помощ или инвалидна пенсия**, съгласно с натоящий закон.*

Пенсия се определява според същий закони за семействата на убитите или умрели при изпълнение на служебните си обязаности военни лица...“

26 август 1886 г.

Извършен е военен преврат и **Александър I, Княз на България** е принуден да абдикира.

25 юни 1887 г.

Третото ВНС избира **Фердинанд I**, роден като **Фердинанд Максимилиан Карл Леополд Мария Сакскобургготски,** за княз на България. Същия ден принцът подава оставка от австро-унгарската армия и уведомява австрийския външен министър, че приема избора.

2 август 1887 г.

В Търново **Фердинанд I** полага клетва пред ВНС.

29 декември 1887 г.

По предложение на Стефан Стамболов, министър-председател и министър на вътрешните работи, княз Фердинанд I утвърждава за обнародване с Указ № 442 **Закон за инвалидното съдържание на административно-полицейските чиновници,** приет от Петото обикновено народно събрание /ОНС/.

Чл. 1. Всеки полицейски чиновник /Окръжен управител, Софийски градоначалник, околийски началник, градски началник, полицейски пристав, помощник на околийския началник, по-

*мощник на полицейския пристав, и секретар при окръжни и околийски управления, когато заместят началниците си/, ако при изпълняване на служебните си обязаности, не по собствена вина, се нарани или повреди до толкова, щото да не може да изкарва прехраната със собствен труд завинаги, или временно получава от **Държавата помощ или пенсия** в размер, определен според настоящия закон...“*

1 януари 1888 г.

В книгата си **„Княжество България“, К. Иречек** пише, че след Съединението и по данни на преброителите:

*„... **Княжеството** има **3,154.375 жители**, отъ които **1,605.389 мъже**, и **1,548.986 жени**...“*

18 декември 1888 г.

Приема се и се гласува **Закон за пенсиите на учителите,** с който се въвеждат **държавни пенсии** в страната. Така се създава **първият пенсионен фонд – Фонд за пенсиите и временните помощи.**

Необходимите средства съставляват **основен капитал**, отпуснат от **държавата**, в размер на **200 000 лв., ежегодни петпроценто-ви удръжки от учителските заплати** и от **възнагражденията на служителите в МНП, завещания и подаръци.** За да не фалира още в началото, законодателят задължава правителството да изплаща от държавния бюджет всички пенсии и помощи дотогава, докогато се натрупат средства от лихвите, които да могат да покриват направените разходи.

12 януари 1889 г.

С Указ № 162 на княз Фердинанд I се обнародва **Закон за пенсиите на учителите,** гласуван от Петото ОНС.

*§ 1. Лица, които са прослужили като **учители в държавни или общински училища** определеното число години, предвидено в тоя закон, и след това се оттеглят от заплащана държавна или общинска служба, приемат от **Държавата пенсия.***

*§ 2. Пенсия приемат ония **учители**, които навършат **най-малко 20 годишна учителска служба.***

*§ 3. **Приемат пенсия** и ония **учители,** които след **10 годиш-***

на служба *се оттеглят по* ***болест или немощ****, причинени или значително усилени през времето на службата им...“*

Публикува се **Постановление за инвалидните пенсии на гражданските чиновници и учители,** прието от Петото ОНС.

23 март 1889 г.

Публикува се Указ № 29 на княз Фердинанд I, утвърждаващ **Правилник за отпущане пенсии и временни помощи на учителите.**

24 януари 1890 г.

С Указ № 284 на Княз Фердинанд I се утвърждава приетият от Петото ОНС **Закон за пенсиите на министрите в оставка** по следното:

Предложение

1. Всякой ***министър,*** *който си даде* ***оставката,*** *получава* ***пожизнена пенсия,*** *в* ***размер на една трета част от министерската си заплата.***

Ако по негово желание бъде назначен на държавна служба, пенсията му се прекратява само за през времето, в което се е намирал на служба...

Изпълнението на настоящий указ възлагам на ***Министъра на финансите****...“*

8 февруари 1890 г.

С Указ № 45 на княз Фердинанд I се утвърждава **Закон за пенсиите и временните помощи на свещениците,** приет и гласуван от Петото ОНС, по предложение на МВРИ. Така се сформира **втори самостоятелен пенсионен фонд**

Чл. 1. Всеки ***енорийски свещеник****, както и* ***прослуживши при енорийската църква*** *диякон, който е* ***свещенствувал в Българската православна община 30 години*** *има* ***право да получава пенсия****, като се оттегли от служението...“*

17 април 1890 г.

По предложение на Георги Странски, министър на външните работи и изповеданията се постановява да се утвърди **Правилник за отпущане пенсии и временни помощи на свещениците**, с Указ № 23 на княз Фердинанд I.

...Чл.2. За отпущане на пенсия, просителя подава прошение чрез епархиянското началство до Министерство на външните работи и изповеданията...“

4 декември 1890 г.

***Първата пенсия** за изслужено време е отпусната на вдовицата на свещеник Димитър Здравков, който е служил 17 години – 15 години в Горна Джумая и 2 години в Дупница. Размерът на тази **първа пенсия** е бил **10 лева и 50 стотинки**. Вдовицата на свещеника е получавала пенсия в продължение на **27 години**...“*

***Втората пенсия** е отпусната на **наследника на свещеник Зафир Димитриев** от Самоков, който е служил 11 год. и 9 месеца като учител и свещеник. Тази наследствена пенсия е била в **размер на 12 лева и 23 стотинки месечно** и е получавана в продължение на 15 год. и 3 месеца...“*

Това са извлечения от статия на *„Вестник на вестниците“* от януари 1943 г. и са цитирани няколко любопитни факта, свързани с пенсиите в България.

14 януари 1891 г.

Обнародва се с Указ № 177 на княз Фердинанд I **Закон за пенсиите на военните лица и чиновниците по военното ведомство.**

17 януари 1891 г.

Обнародва се утвърждаването с Указ № 2 на княз Фердинанд I, **Правилник за отпущане пенсии на учителите.**

31 декември 1891 г.

Шестото ОНС приема и гласува за обнародване някои промени в **Закона за пенсиите на учителите.**

10 януари 1892 г.

Шестото ОНС приема и гласува **Закон за пенсиите на чиновниците и служещите по гражданското ведомство**, утвърден и публикуван с Указ № 643 на княз Фердинанд I.

Глава I

*Чл. 1. Лицата, които са **прослужили като чиновници или служащи на държавна служба**, по което и да е ведомство, при определените от настоящия закон условия, имат право да получават пенсия / Чл. 166 от Конституцията/...“*

12 януари 1892 г.

Приема се **Правилник за отпущане пенсии на учителите /съгласно Закона за пенсиите/.**

Глава I

Отпущание пенсии

*§1. **Пенсии** се дават на **всички учители**, които са учителствували в народните училища... или в общински, екзархийскии архиерейски български училища вън от държавата... и които удовлетворяват условията, изискани от „закона за пенсиите“...“*

25 април 1892 г.

Публикува се **Правилник за приспособление към Закон за пенсиите на чиновниците и служащите по гражданско ведомство.**

11 март 1892 г.

Григор Начович, министър на финансите, предлага за утвърждаване и обнародване **Правилник за прилагане на Закона за пенсиите на военните лица и чиновниците по Военното ведомство**. Така се сформира **трети самостоятелен пенсионен фонд с основен капитал 750 000 лв.**, еднократно отпуснат от **държавата**, и попълване с **ежегодни петпроцентови вноски, подаръци и завещания.**

26 юни 1893 г.

Обнародва се **Указ № 75** на княз Фердинанд I за утвърждаване на **Правилник за приспособяване на Закона за пенсиите на учителите за 1889 и 1891 г.**

17 януари 1893 г.

Публикува се **Закон за пенсиите на чиновниците и учителите,** с Указ № 815 на княз Фердинанд I, гласуван от Седмото ОНС.

28 януари 1895 г.

Обнародва се **Закон за насърчаване на индустрията.**

8 януари 1896 г.

Публикува се **Закон за държавните пенсии на военното ведомство**, приет от Осмото ОНС.

I .Общи разпореждания

*Чл.1. Всеки **офицер от Българската войска** има **право на държавна пенсия**, на основание определено от настоящите законови условия.*

*Чл.2. **Чиновници и служители по военното ведомство** получават **пенсия,** на основание **Закона за пенсиите на чиновниците**...“*

*Една от **първите лични пенсионери** е бившата учителка Рада Киркович, родена в Копривщица през 1848 г., която е **учителствала 23 год. и 4 месеца** – от 1. IX. 1866 г., (т.е. от 18-годишна възраст) до 8. I. 1896 г., на която дата е пенсионирана с **219 лв. и 91 ст. месечна пенсия**. Пенсията е била прекратена на 9. XII. 1941 г., т.е. след като е получавана в продължение на 45 години.“*

В извлечения от статия на „Вестник на вестниците“ от януари 1943 г. са цитирани няколко любопитни факта, свързани с пенсиите в България.

2 май 1896 г.

Утвърден е **Наказателен закон** с Указ № 43 на княз Фердинанд I и с приемането му се определят отговорностите на **работодателя при злополука и за първи път се регламентира правото на обезщетение на наемния работник и неговото семейство при заболяване, трудова злополука и смърт.**

17 декември 1896 г.

*... **По военното ведомство** един от първите пенсионери е бил зап. ген. Рачо Петров, роден през 1861 г. Пенсиониран е след 19 год. и 2 месеца служба с пенсия 789 лв. месечно.“*

Извлечения от статия на „Вестник на вестниците“ от януари 1943 г. са цитирани няколко любопитни факта, свързани с пенсиите в България.

2 февруари 1898 г.

Публикува се **Закон за уредбата на еснафите**, утвърден с Указ № 8 на княз Фердинанд I.

... Чл. 6...

*д/ **за подпомагане членовете и техните семейства**, на **техните калфии ученици** в случай на **болест, смърт, неспособност за работа**, в други случаи на нужда – **да уреждат особени спомагателни каси**...“*

1899 г.

Държавната печатница издава ***„Подробно изложение за състоянието на пенсионния фонд по Гражданското ведомство и пенсиите, които се изплащат както от него, така и от бюджета на Министерството на финансите за времето от Освобождението на България до 1 юли 1899 г., с някои статистически сведения“.***

9 февруари 1900 г.

Десетото Народно събрание /НС/ обсъжда и гласува **Закон за пенсиите на чиновниците по гражданското ведомство**, обнародван с Указ № 26 на княз Фердинанд I за действие.

22 май 1900 г.

С Указ № 122 се утвърждава приетият **Правилник за приспособлението на гласувания Закон за пенсиите на чиновниците по гражданското ведомство.**

2 юни 1901 г.

За да се **заздрави финансовото състояние** на **Княжеството**, окончателно е отменен със **закон натуралния десятък и е въведен поземлен данък.**

23 юни 1903 г.

Приема се **Закон за организиране на занаятите и еснафските сдружения.**

1903 г.

Гласува се и се обнародва **Закон за общественото здраве**, като право на **безплатна медицинска помощ имат държавните служители**, с **месечно възнаграждение под 600 лв.; бедните, със свидетелство за бедност от съответната община; стражарите и др.**

16 януари 1904 г.

С Указ № 8 на Княз Фердинанд I се утвърждава **Закон за пенсиите и възнагражденията на опълченците и поборниците.**

Общи положения

Чл.1. ***Опълченци и поборници****, които* ***докажат правата си за това****, получават* ***пенсии и възнаграждения от държавното съкровище****, според наредбите на настоящия закон.“*

26 март 1905 г.

Приема се **Закон за женския и детския труд в индустриалните заведения и Закон за спомагателната каса на работниците по обществените предприятия и за привилегиите на надниците им**, с който се създава **първият работнически осигурителен фонд**, като средствата на фонда се набират от предприемачите, като неупотребените средства не се връщат, а се внасят в БНБ .

3 август 1905 г.

С княжески указ № 61 се утвърждава и обнародва **Правилник за приспособяване към Закона за организиране на занаятите и еснафските сдружения.**

7 март 1906 г.

Обнародва се **Закон за подпомагане на държавните работници в случай на инвалидност и заболяване**, одобрен и гласуван от Тринадесетото НС. Така се създава **фонд за инвалидни пенсии на държавните работници** с надници, а не със заплата за построяване на ж.п. линии, шосета, обществени сгради и др. Подчинените на клаузите на този закон **не се обхващат от фонд Пенсии за изслужено време.**

С приемането на този закон се поставя **началото** и на **здравното осигуряване**, като неизменна съставна част от **социалното осигуряване.**

9 септември 1906 г.

Приема се и се утвърждава с Указ № 68 на княз Фердинанд I **Правилник за прилагането на Закон за подпомагане на държавните работници в случай на инвалидност и заболяване.**

29 март 1907 г.

Обнародва се **Закон за пенсиите на енорийските свещеници в Княжеството**, приет и гласуван от Тринадесетото НС.

12 януари 1908 г.

Приема се **Закон за пенсиите на служащите при изборните учреждения,** гласуван от Тринадесетото НС. На пенсиониране, съгласно приетия **закон**, подлежат всички **български поданици**, които служат при **градските и селски общински управления** и при **окръжните постоянни комисии**, назначени от самите **изборни учреждения** и получаващи **месечна или годишна заплата**. За **първи път** в историята на **пенсионното осигуряване**, в този закон се въвежда **пределна възраст или старост** като **осигурителен риск**, т.е. като задължително условие за придобиване право на пенсия за изслужено време.

22 септември 1908 г.

На тази дата с манифест **княз Фердинанд I обявява Независимостта на България** и така поставя началото на Третото българско царство.

Заедно с провъзгласяването на **независимостта на страната** в църквата „Свети 40 мъченици“ **Фердинанд I** е обявен за **цар на българите**, с което се възстановява титлата на българските монарси от Първото и Второто царство.

25 февруари 1909 г.

Публикува се отлаганият **Закон за пенсиите на служащите при изборните учреждения**, като се обосновава с невъзможността за изравняването им.

1909 г.

Публикува се **Закон за насърчение на местната индустрия**, с който се задължават индустриалните предприятия да създадат **Фонд за насърчаване на местната индустрия и за застраховка на работниците при рисковете злополука, инвалидност, старост и смърт.**

3 февруари 1910 г.

Обнародва се отменяне на **Закона за пенсиите на служащите при изборните учреждения.**

1 март 1910 г.

Публикува се **Закон за пенсиите по гражданското и военно ведомства**, обсъден и гласуван от Четиринадесетото НС. Създава се **обединен фонд Пенсии за изслужено време на държавните служители и военните**, като сметките за приходите и разходите продължават да се водят отделно.

31 август 1910 г.

С Указ № 62 на цар Фердинанд I се утвърждава **Правилник за прилагане на Закон за пенсиите по гражданското и военно ведомства.**

5 юли 1911 г.

Петото ВНС заседава един месец по представените за изменение 15 члена от Търновската конституция и те се гласуват на последното, трето, четене на промените. От редовно избраните 414 народни представители в салона на читалище „Надежда“ в Търново отсъстват 24. Против гласуват 64 депутати. В резултат на този вот България се издига до **правната система на независима държава**. Нейният държавен глава започва да носи титлата **Негово Величество цар на българите**, а престолонаследникът получава титлата **Царско Височество**. Думите **княжество**, **княз** и производните им, които се срещат в Конституцията, се заменят с **цар, царство** и производните им. **Българският монарх** не може да изповядва никаква друга вяра, освен **източноправославната. Изключение** се прави само за **настоящия цар**. Освен това поправката в чл. 17 от Конституцията дава право на монарха и правителството да сключват тайни договори без да уведомяват за това НС.

Мандатът на обикновените народни събрания е намален от **пет на четири години**. Създават се и **четири нови министерства**. След тези изменения Конституцията става широко известна като **Сребърната конституция**.

Сред другите по-важни промени е тази на чл. 17, с която се ограничават правомощията на НС за сметка на царските. Промените и приемането на тази конституция утвърждават монархизма в страната.

Промените на Конституцията **затвърждават международното**

положение на България и тя вече има **статут на независима държава**. Васалитетът спрямо Турция отпада окончателно.

26 септември 1912 г. - 17 май 1913 г.

Започва **Първата балканска война**, когато **България**, Сърбия, Гърция и Черна гора обявяват война на **Османската империя**, за да освободят балканските християнски народи от османско владичество.

Победата на съюзниците слага край на **петвековното османско господство** на **Балканския полуостров**. Империята губи всичките си владения на полуострова с изключение на тясна ивица територия по северния бряг на Мраморно море.

5 октомври 1912 г.

Това е началото на **Балканската война** /1912-1913 г./. На този ден цар Фердинанд I отправя към народа манифест за обявяване на война на Турция. Наричана още Първа балканска война, тя е върхът на десетилетните усилия на българската държава да отхвърли веригите на Берлинския договор от 1878 г.

17 - 20 октомври 1912 г.

След манифест на цар Фердинанд I България, Гърция и Сърбия обявяват война на Османската империя.

22 - 24 октомври 1912 г.

България постига победа в Лозенградската операция.

13 март 1913 г.

Подписан е българо-сръбски договор, поставящ основите на **Балканския съюз**, който се явява съюз между **балканските страни срещу Османската империя**.

6 юни - 28 юли 1913 г.

Започва **Междусъюзническата или Втората балканска война**. Тя е въоръжен конфликт между България, от една страна, и Сърбия, Гърция, Черна гора, Румъния и Османската империя, от друга.

След края на Междусъюзническата война България **изживява Първата национална катастрофа**. Близо 1 милион българи остават в земите, завладени от Сърбия и Гърция. Загинали в Бал-

канската и Междусъюзническата война са 48 000 българи. Няма българско село или град, които да не са дали жертви в тези войни.

28 юли 1913 г.

Подписва се **Букурещкият мирен договор** и България е принудена да отстъпи на бившите си съюзници **по-голямата част от Македония**, а на Румъния – **Южна Добруджа**.

28 юли 1914 г.

Избухва **Първата световна война**. Това е военен конфликт, продължил до 11 ноември 1918 година. В него се включват повечето Велики сили, обединени в две противостоящи коалиции – Антантата /Франция, Руската империя, Великобритания, Сърбия и впоследствие САЩ /и други държави срещу Централните сили /Германия, Австро-Унгария, Османската империя и България/.

След пробива при Добро поле и победата при Дойран, България, разчитайки на прокламираните принципи на президента Уилсън за следвоенното устройство, сключва **Солунското примирие** и **излиза от войната**. При края на **войната България е сред победените**.

5 март 1915 г.

На първата си редовна сесия ОНС приема **Закон за обединение на фондовете за работнически застраховки**, който има за цел да обедини съществуващите вече няколко фонда за подпомагане на работниците в случай на заболяване, злополука, инвалидност, старост и смърт. **Законът засяга: Закона за Спомагателната каса на работниците по обществените предприятия; Закона за насърчаване на местната индустрия /чл.48/; Закона за женския и детски труд в индустриалните предприятия / чл.24/ и Закона за подпомагане работниците в случай на инвалидност и заболяване**

*Чл.1. **Фондовете**, образувани по силата на **закона за спомагателните каси** на работниците по обществените предприятия, **закона за насърчаване местната индустрия, закона за женския и детския труд** и **закона за подпомагане на държавните работници** в случай на **заболяване и инвалидност** се обединяват в **един общ фонд**, под наименованието: **„Фонд за работническите застраховки“.***

*Чл.2. **Фондът на работническите застраховки** се управля-*

*ва от **министерството на търговията, промишлеността и труда**, отделение за труда...“*

13 март 1915 г.

Публикува се **Постановление на инвалидните/държавни пенсии на санитарните служители по Закона за борба с епидемиите - петнист тиф, холера и чума**, гласуван от ОНС.

21 май 1915 г.

Обнародва се приетият от Седемнадесетото НС **Закон за пенсиите на служащите при изборните учреждения**. С приемането му се завършва **формирането на фондовата система за осигуряване на държавните и изборните служители и военни лица** и се предприемат първи стъпки за нейното усъвършенстване.

21 май 1915 г.

С Окръжно № 1 се определят редът и начинът на прилагането на **Закон за пенсиите на служащите при изборните учреждения**.

30 юли 1915 г.

С царски указ № 2 се публикува **Правилник** за прилагане на **Закона за пенсиите на служащите при изборните учреждения**.

30 септември 1915 г.

Публикува се **Правилник за подпомагане на нуждаещи се войнишки семейства през време на мобилизация и война**.

13 октомври 1915 г.

Изготвя се и се публикува **Наредба за отпущането и оправдаването на помощите на войнишките семейства**.

8 март 1916 г.

Обнародва се с Указ № 430, Решение за одобрение на царски укази № 407 и 412 за подпомагане нуждаещите се войнишки семейства, одобряване на **Правилник за подпомагане на нуждаещи се войнишки семейства през време на мобилизация и война, който добива силата на закон.**

С указ № 4 на Фердинанд I се утвърждава **Правилник за отпу-**

щане на държавно-инвалидни пенсии, предвидени в Закона за борба против епидемиите - петнист тиф, холера и чума.

1917 г.

Обнародва се **Закон за хигиената и безопасността на труда.** Той **забранява уволненията при бременност и раждане** и предвижда **осем седмици отпуск за бременните жени и родилки, работещи в индустриалните, търговските, занаятчийските и строителните заведения, предприятия, мините и кариерите с право на обезщетение 50% от заплатата или надницата.**

С чл. 26 от закона се създава Върховен съвет на труда и работнишките осигуровки и се определя като съвещателен орган на Министерството на търговията, промишлеността и труда /МТПТ/ по **проблемите на социалното осигуряване.**

Лекарите-хигиенисти, назначени по **чл. 22 от закона**, стават **лечители на всички осигурени от съответното предприятие или заведение**. Те отговарят и за **контрола на хигиенната служба и от правата на инспектор-лекари са длъжни да следят и за редовността на осигурителните книжки и др**.

15 юни 1918 г.

На заседание на Седемнадесетото НС е приет, гласуван и придвижен за публикуване **Закон за осигуряване на работниците и служителите в случай на злополука и болест**.

*...Чл.3. **Работниците и служителите**, осигурени по **настоящия закон**, са длъжни да имат **надлежно установените за техните права** и **задължения работнически осигурителни книжки**...*

*Чл. 29. Прилагането на **настоящия закон** се възлага на **министерството на търговията, промишлеността и труда, отделение на труда**, при което се открива **специално бюро за работнически осигуровки**, с нужния персонал.*

Местни органи по прилагането на закона са инспекторите по труда, на които числото, местослужението и помощния персонал се определя в зависимост от нуждите...“

С приемането на **закона всички съществуващи фондове се обединяват** и се поставя началото на **нов етап в развитието на со-**

циалното осигуряване на **наемните работници и служители**. За първи път се налага **задължително осигуряване** за рисковете: **злополука, болест и майчинство** на всички **работници** и **служители** в **държавните, обществените и частните предприятия**.

Чрез приетия закон се развива и утвърждава и **здравното осигуряване** със **задължителна здравна застраховка**, което неминуемо поставя въпроса и за тяхното медицинско обслужване.

3 октомври 1918 г.

Цар Фердинанд I абдикира от трона в полза на сина си – **княз Борис Търновски**, след поражението на България през Първата световна война и напуска страната.

С манифест, от вече бившия владетел, на Борис е поверено тежкото бреме на властта, вече като **Борис III, Цар Български**, в един от най-динамичните и трудни периоди в историята на Третото българско царство.

13 юни 1919 г.

Приема се и се обнародва **Закон за подпомагане пострадалите от войната занаятчии**.

10 септември 1919 г.

Публикува се **Правилник за приложението на Закона за подпомагане пострадалите от войната занаятчии**.

15 ноември 1920 г.

Публикува се **Закон за еднократна помощ на държавните служители, по Закона за държавния бюджет**.

31 октомври 1921 г.

Деветнадесетото НС приема **Закон за одобрение на решенията, взети от Общата конференция на Международната организация на труда /МОТ/ в първата й сесия през 1919 г., във Вашингтон**. Приетите проекти са за **ограничаване на работното време в индустриалните заведения на осем часа дневно и четиридесет и осем часа седмично; работата на жените преди и след раждане за обезщетяване на майчинството; безработицата; нощния труд при жените и децата** в индустриалните предприятия, както и **допустимата минимална възраст на деца за работа в индустрията**.

Законът е утвърден с царски Указ № 48 и **обнародван на 22 ноември 1921 г.**

30 декември 1921 г.

Обнародва се **Закон за пенсиите на служителите при държавните и изборните учреждения**, гласуван от Деветнадесетото НС и утвърден с Указ № 924 на цар Борис III.

1921 г.

С приемане на държавния бюджет за годината, **органът**, който ръководи **осигуряването** на работниците и служителите е **Специално бюро за работнически осигуровки към Отделението за труда към МТПТ**.

5 януари 1922 г.

Публикува се **Окръжно № 250** по прилагането на **Закон за еднократна помощ на държавните служители, по Закона за държавния бюджет**.

12 януари 1922 г.

Обнародва се **Окръжно № 250**, с което се регламентира прилагането на **Закона за пенсиите на служителите при държавните и изборните учреждения**.

28 януари 1922 г.

С Указ № 2 се обнародва **Закон за държавниите служители.** Това е **първият наш закон в областта на държавната служба**, който дава подробна и трайна нормативна уредба на отношенията между държавата и нейните служители.

Глава I

Общи наредби

*Чл.1. **Държавни служители**, в смисъл на настоящия закон, са **лицата, назначени на държавна служба** с **месечна или годишна заплата**.*

Не се смятат държавни служители лица, повикани да извършват отделна работа срещу надница или срещу общо определено възнаграждение.

Чл. 2. Длъжностите на държавните служители са означени и разпределени на категории, групи и класове...“

13 април 1922 г.

По прилагане на **Закона за пенсиите на служителите при държавните и изборните учреждения** се публикува **Правилник** за прилагането му.

Фондовете на чиновниците на гражданското ведомство и на тези при **изборните учреждения и на военните** се сливат в един **фонд за пенсиите на служителите при държавните и изборните учреждения.**

13 април 1922 г.

Обнародва се **Постановление за прекратяване помощите, давани на бедните войнишки семейства от 1 април същата година**.

1922 г.

В структурата на Министерство на финансите /МФ/ действа **Бюро за държавните пенсии, държавните и обществените фондове и неконсолидираните дългове**.

24 ноември 1923 г.

С Постановление № 19 на Министерския съвет /МС/ се разглежда и вписва в Протокол № 121 от заседанието на МС **одобряване плащането на добавъчно възнаграждение от 1 юли 1923 г. към държавните инвалидни пенсии**.

1923 г.

През годината държавата изразходва за пенсии на **18 870 пенсионери - 38 090 292 лв**.

20 февруари 1924 г.

Приема се **Закон за обществените осигуровки**, внесен за разглеждане в Двадесет и първото НС от Цвятко Б. Бобошевски, министър на търговията, промишлеността и труда, в който са застъпени случаите **за осигуряване при злополука, болест и майчинство, инвалидност и старост**. Той цели разширяването и подобряването на действащия от 1918 г. **Закон за осигуряване на работниците и служащите в случай на злополука и болест**. Със закона България става първата държава на Балканите, създала **цялостно обществено осигуряване**.

12 март 1924 г.

С Указ № 7 на цар Борис III се публикува **одобряване плащането на добавъчно възнаграждение от 1 юли 1923 г. към държавните инвалидни пенсии**.

25 март 1924 г.

С Указ № 7 на цар Борис III се обнародва **Закон за обществените осигуровки /ЗОО/**.

Глава I

Общи положения

*Чл. 1, Всички **работници и служащи държавни, обществени и частни заведения, предприятия и стопанства**, на които не се правят удръжки от заплатата по някой от законите за пенсиите, се **осигуряват задължително** за случай на **злополука, болест, майчинство, инвалидност и старост** при **фонда „Обществени осигуровки“**.*

***Самостоятелните занаятчии, търговци, земеделци** и **свободни професии**, които нямат годишен доход по-голям от 50 000 лв., а също и служителите при държавните и изборни учреждения, могат да бъдат осигурени по някои видове от изброените осигуровки, ако пожелаят...*

***Всички пенсии**, отпуснати по сега действащите закони, се **ревизират** съобразно постановленията на **настоящия закон**.*

***Изпълнението** на настоящия указ **възлагаме на Нашия Министър на търговията, промишлеността и труда**...“*

Законът предвижда **дванадесет седмици отпуск за бременните жени и родилки, работещи в индустриалните, търговските, занаятчийските и строителните заведения, предприятия, мините и кариерите при най-малко шестнадесет седмици трудов стаж и дава две почивки от половин час за кърмене на детето**.

7 май 1924 г.

Приема се **Правилник за Върховния съвет на труда и обществените осигуровки**.

Глава I

Общи нареждания

*Чл.1. **Върховният съвет на труда и обществените осигуровки** се учредява въз основа на чл. 26 от **закона за хигиената***

и безопастността на труда *и чл. 48 от тоя за* ***обществените осигуровки.***

Чл.2. ***Върховният съвет на труда и обществените осигуровки*** *е съвещателно тяло при* ***Министерството на търговията, промишлеността и труда****...“*

28 юни 1924 г.

С Указ № 26 на цар Борис III се обнародва **Правилик за приложение на закона за обществените осигуровки**, приет и гласуван на Шестата сесия на Върховния съвет на труда и Върховния медицински съвет.

1 юли 1924 г.

Обнародва се **Закон за отменяване на Закона за осигуряване на занаятчиите и Закона за осигуряване на търговците и за изменение и допълнение на Закона за общественото осигуряване**.

1924 г.

Действащата **Главна дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове е** съставна част от МФ.

Приема се **Закон за одобряване решенията на МОТ** за периода **1921-1924 г**.

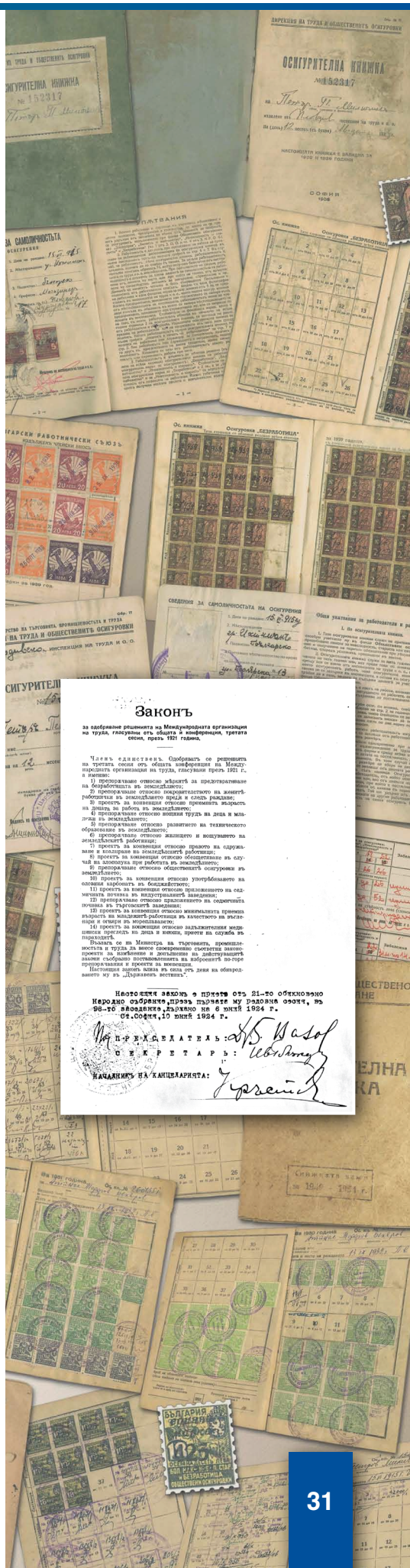
31 март 1925 г.

С Указ № 14 на цар Борис III е утвърден **Закон за настаняване на работа и осигуряване при безработица**. С приемането му **социалното осигуряване в България** добива изцяло завършен вид, като включва всички социални рискове, познати на осигурителната наука.

4 юли 1925 г.

Обнародва се **Закон за бюджета на разните фондове за 1925-1926 г.**, утвърден с Указ № 32 на цар Борис III.

...Чл. 8. На основание на чл. 10 от закона за бюджета, отчетността и предприятията разрешава се на Министерството на търговията, промишлеността и труда ***да построи*** *от средствата на* ***фонда Обществено осигуряване*** *следните сгради:*

1/ Една болница на стойност лева 9 000 000

2/ Един санаториум на стойност лева 5 000 000

3/ Здание на обществените осигуровки на стойност лева 6 000 000...“

14 април 1925 г.

Публикува се **Разписание на болестите и повредите, които дават право на инвалидност**.

25 май 1925 г.

Приема се **Закон за настаняване на работа и осигуряване при безработица**.

4 юли 1925 г.

Обнародва се **Разрешение за построяване от фонд „Обществено осигуряване“ на болница за 9 000 000 лв., санаториум за 5 000 000 лв. и здание за обществено осигуряване за 6 000 000 лв**.

1 август 1925 г.

Публикува се **Закон за пенсиите на духовните лица, служащи по ведомството на Българската православна църква**, гласуван от Двадесет и първото НС.

1925 г.

Сумата, която държавата **ежегодно изразходва за пенсии, значително се увеличава и достига до 115 239 987 лв**.

12 юни 1926 г.

Публикува се **Закон за пенсиите и възнагражденията на поборниците и опълченците**, одобрен и гласуван от Двадесет и първото НС.

1 юли 1926 г.

Двадесет и първото НС обсъжда, гласува и представя за публикуване **Закон за пенсиите за изслужено време**.

*Чл.1. При **Дирекцията на държавните дългове**, със съдействието на държавата се **образува фонд за пенсия за изслужено време**. От тоя фонд се изплащат пенсии за изслужено време на всички участници във фонда по условията, изброени в настоящия договор...“*

20 юли 1926 г.

Обнародва се **Окръжно № 9600 с указания** по прилагане на **Закон за пенсиите за изслужено време**.

17 юли 1926 г.

Обнародва се **Наредба за определяне сумите, които ще послужат за основа при ревизиране на пенсиите на заварените от закона пенсионери и за изчисление на бъдещите такива.**

1926 г.

Изработен е **Отчет на фонд „Обществени осигуровки“ за времето от 1 юли 1915 - 30 юни 1925 г**.

4 април 1927 г.

Публикува се **Закон за построяване на болница на обществените осигуровки в София**.

1927 г.

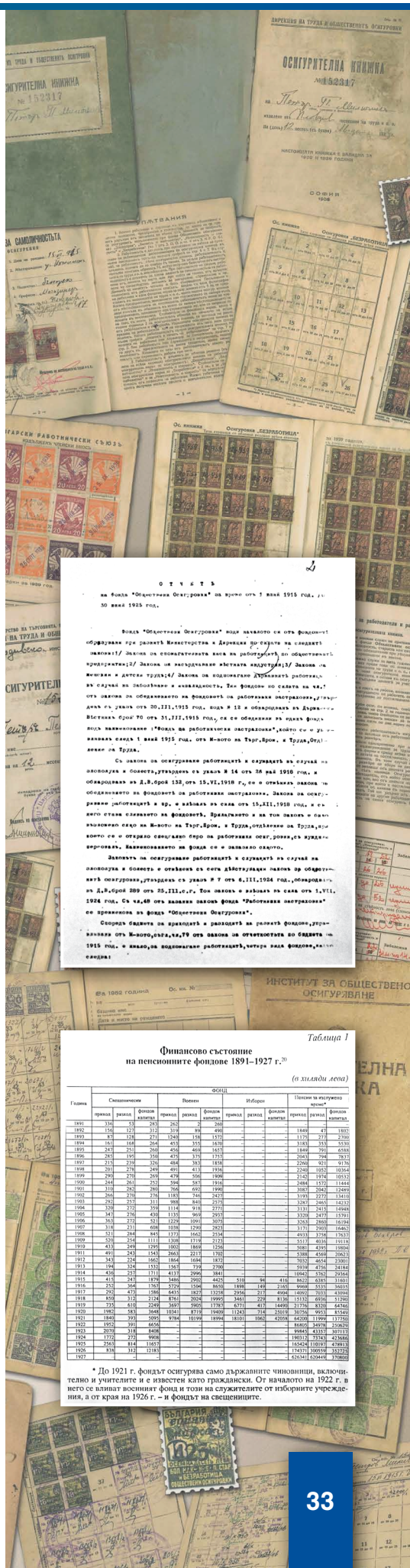
В Женева се създава **Международната организация по социално осигуряване /МАСО/**. Дейността на организацията е насочена към подобряване на административния капацитет на **социалноосигурителните организации членки** - оценки на капацитета им, анализи, обучение на персонала и други цели, свързани с развитието и подобряването на социалната сигурност.

МТПТ получава разрешение за откупуване на подходящо място от Столична община **за строителство на първата работническа болница**.

Изработена е **Таблица за финансовото състояние на пенсионните фондове за периода 1891-1927 г**.

30 юли 1928 г.

Обнародва се **Правилник за работата на диспансерите при фонд „Обществени осигуровки“**.

1928 г.

Излиза от печат книгата на Драгомир Попов **„Пенсионният въпрост у нас. Минало, настояще и бъдеще“**.

Издателство „Хемус“ издава книгата на Димитър Николов **„Общественото осигуряване в чужбина и у нас“**.

23 май 1929 г.

С решение на Двадесет и второто НС се одобряват решенията на **МОТ, взети на осмата и девета сесия на Общата ѝ конференция в Женева** през **1926 г. и 1927 г.** Препоръките и одобрените проекти за конвенции са за общите принципи, **осигуровката – болест и безопасността на жените и младите момичета емигранти в параходите**:

„Когато между емигрантите има поне 15 жени или момичета, непридружени от едно отговорно лице, на парахода ще бъде поставена една жена, надлежно натоварена, която не заема друга длъжност на парахода, с оглед на това, да дава на тези емигранти морална и материална помощ... Тя ще донася с рапорт на властите, от които е назначена и нейният рапорт ще бъде поставен в разположение на заинтересованите правителства.“

Решението е **обнародвано на 19 юли 1929 г.**

1929 г.

Към имащите право на **безплатно здравно обслужване** се прибавят и **инвалидите, родителите и семействата на загиналите по време на войните, пострадалите от рани и болести, придобити при изпълнение на отечествения дълг, войниците и трудоваците на служба**.

11 юли 1930 г.

Приема се и се публикува **Наредба за издаване на осигурителни книжки и извършване и оправдаване на разходите по лечението при фонд „Обществени осигуровки“, с Указ № 12 на цар Борис III**.

1930 г.

За **пенсии държавата изразходва 842 505 634 лв.**

Октомври 1931 г.

Създава се **пенсионен фонд при Съюза на провинциалните журналисти в България**.

1931 - 1932 г.

При утвърждаването на бюджета за посочените години **Отделението за труда** при **МТПТ** се преобразува в **Дирекция на труда и общественото осигуряване** с четири отделения: за труда, за здравните служби, бюджетно-контролно и за обществото осигуряване.

Отделението „Обществено осигуряване“ има две секции – за обществените секции и статистическо-актюерска.

22 юли 1932 г.

Обнародва се **Закон за пенсии за изслужено време**.

20 август 1932 г.

Обнародва се нов **Закон за пенсии за изслужено време**. В новия закон се регламентира по-строг режим на пенсиониране, нов начин на изчисляване на пенсиите, увеличен размер на осигурителните вноски, с което се установява финансово равновесие на **Фонда за пенсиите за изслужено време**.

24 август 1932 г.

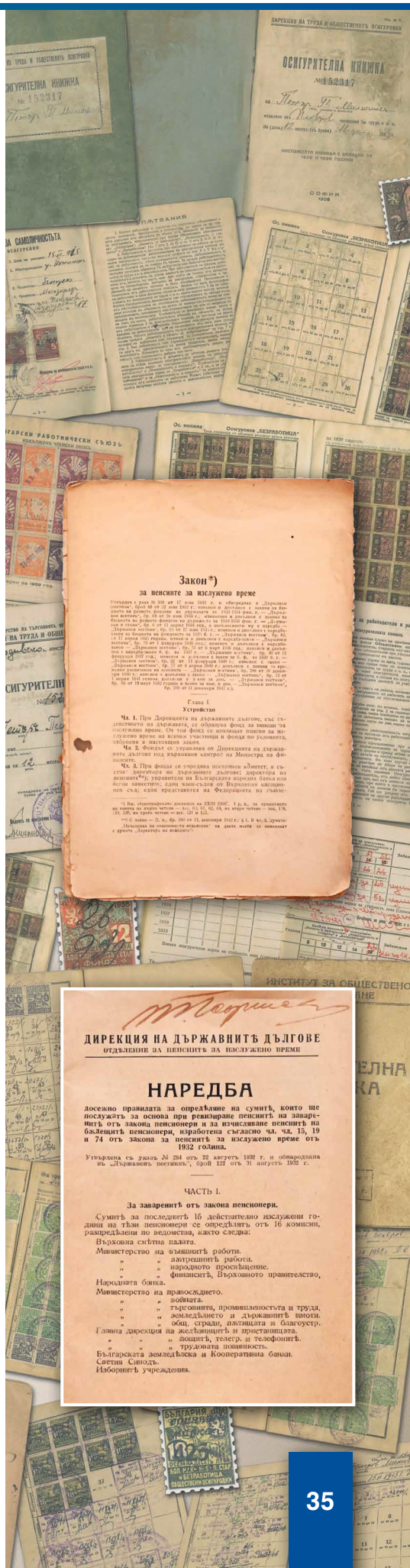
С **Окръжно № 18 000** се разяснява прилагането на **Закон за пенсии за изслужено време**.

31 август 1932 г.

Дирекцията на държавните дългове и Отделението за пенсиите за изслужено време разработват **Наредба относно правилата за определяне на сумите, които ще послужат за основа при ревизиране пенсиите на заварените от закона пенсионери и за изчисляване пенсиите на бъдещите пенсионери**, която се утвърждава с Указ № 284, обнародва се и влиза в сила.

1932 г.

Приема се **Правилник за дейността на Върховния съвет на труда и обществените осигуровки**, в който се казва:

Закон*)
за пенсиите за изслужено време
ДИРЕКЦИЯ НА ДЪРЖАВНИТЪ ДЪЛГОВЕ
ОТДЕЛЕНИЕ ЗА ПЕНСИИТЕ ЗА ИЗСЛУЖЕНО ВРЕМЕ
НАРЕДБА
ЧАСТЬ I.
За заварените отъ закона пенсионери.

*„**Върховният съвет е съвещателно тяло** при **министерството на търговията, промишлеността и труда** и се ръководи от **бюро на съвета**, състоящо се от един **председател** и **трима подпредседатели**, които са изборни длъжности, с мандат от една година.“*

На МТПТ се дава право за **строителство на санаториум за гръдноболни**.

Към МФ функционира **Дирекция на пенсиите**.

Излиза книгата на Таньо Попкръстев **„Социално законодателство и фонда Обществено осигуряване“**.

8 февруари 1933 г.

Публикува се **Таблица за приравнение длъжностите на служителите при изборните и автономните учреждения и постоянните работници при всички учреждения към длъжностите на държавните учреждения при изчисляване на пенсиите им**.

1 юни 1933 г.

Обнародва се **Закон за занаятите**, приет от Двадесет и третото НС и утвърден с Указ № 7 на цар Борис III.

18 юли 1933 г.

Обнародват се наредби, разработени от МТПТ и **Дирекция на труда и обществените осигуровки**:

Наредба № 1 за хигиената и безопасността на труда при поддържането и работенето на точилните камъни и шпиргеловите точила;

Наредба № 2 за хигиената и безопасността на труда при поддържането и работенето на дърводелските машини;

Наредба № 3 за хигиената и безопасността на труда при устройството и обслужването на трансмисите;

Наредба № 4 за хигиената и безопасността на труда при поддържането и работенето навършачките, които се движат с механически двигатели;

Наредба № 5 обезопасяването на труда на работниците заети в строителните предприятия;

Наредба № 6 за хигиената и безопасността на труда при устройството и работенето на фабриките за кожи;

Наредба № 7 за хигиената и безопасността на труда при устройството и работенето на тъкачните фабрики.

Към всички **гореспоменати наредби** е приложена следната бележка в текста:

*„...Забележка: Същите длъжностни лица при анкетирането на злополуката, са задължени да констатират изрично, дали злополуката не е последвала вследствие неспазване предписанията на тази или др. наредба, за да се възложат всички разходи по злополуката върху виновното лице, съгласно чл. 15 от **закона за обществено осигуряване**...“*

3 ноември 1933 г.

Обнародва се **Наредба за изплащане държавни пенсии /военно-инвалидни, граждански-инвалидни, държавни-инвалидни, поборнически, опълченски и народни/ от телеграфо-пощенските станции на места, дето Българската народна банка /БНБ/ няма клонове и агентура**.

26 ноември 1933 г.

С Постановление № 8 на МС, прието на заседание на МС, в Протокол № 97 се приема **Таблица за приравнение длъжностите на служителите при изборните и автономните учреждения и постоянните работници при всички учреждения към длъжностите на държавните служители при изчисляване на пенсиите**.

19 май 1934 г.

С Указ се обявява сливането на двете **министерства** - на **търговията, промишлеността и труда** и на **земеделието и държавните имоти**, като се създава Министерство на народното стопанство, което просъществува много кратко - до 25 ноември 1935 г., когато с Указ се връща старото положение.

16 юли 1934 г.

Министерството на народното стопанство и **Дирекцията на труда и обществените осигуровки** подготвят за публикуване **Заповед № 417, с която министър Коста Бояджиев заповядва най-строго съблюдаване на 8-часовия работен ден и 48-часовата работна седмица при печатарските предприятия**.

28 ноември 1934 г.

Указ № 201 на цар Борис III и Постановление № 4 са за приетата **Наредба-закон за обществено подпомагане** и за работата на **фонд „Обществено подпомагане“**.

*Чл. 1. **Общественото подпомагане** има за цел:*

1/ Да подпомогне със средства и да улесни съществуването на крайно нуждаещите се, които без помощта на други не биха могли да посрещнат своите насъщни нужди и

2/ да укрепи и да развие естественото чувство на взаимно подпомагане в народа.

***Общественото подпомагане** трябва да се провежда по начин, щото нуждаещият се и неговите близки, за които той е длъжен да се грижи да придобият възможност и способност сами да задоволяват своите потреби...*

*Чл. 40. **Отчетниците** на всички органи по събиране на приходи по **фонда за обществено подпомагане**, са длъжни без забава да внасят **всички получени суми** във **фонда**, който се завежда по текуща сметка при Българската земеделска и кооперативна банка и нейните клонове.*

Чл. 41. **Службата за Обществено подпомагане** *има за свой **орган „Известия за общественото подпомагане“**. Той е **официално издание** на **държавната служба** за **обществено подпомагане** и се получава задължително от всички общини, заведения и благотворителни дружества...“*

24 януари 1935 г.

Приета и публикувана е **Наредба № 901 за събиране и внасяне приходите на фонд „Обществено подпомагане“**.

14 май 1935 г.

Гласуван и обнародван е бюджет на **фонд „Обществено подпомагане“ за годината от приходи и разходи на стойност 75 000 000 лв.**

11 юни 1935 г.

Окръжно № 11 028 е разработено за приложението на **Наредбата-закон за общественото подпомагане**.

18 октомври 1935 г.

Приема се **Устав на пенсионния фонд при Съюза на българските писатели**. Необходимите средства се набавят от вноски и от субсидии, доходи от имоти, литературни четения и др.

10 март 1936 г.

С царски указ № 78 и на основание на Постановление № 6 на МС се обнародва **Наредба-закон за пенсиите на артистите, членове на Съюза на артистите в България**

Март 1936 г.

„Наръчник по Закона за обществени осигуровки“ - това е заглавието на книгата на адвокат Стефан Дечев.

25 април 1936 г.

С Указ № 155 на цар Борис III и по Постановление № 5 на МС от същия месец се приема **Наредба-закон за признаване права на опълченците от 7-а и 8-а опълченски дружини, взели участие във войната 1877-1878 г**.

15 юни 1936 г.

Приема се **Правилник на постоянния комитет при фонда за пенсиите за изслужено време**.

*Чл. 1. **Учреденият** съгласно чл.3 на **закона за пенсиите постоянен комитет** при **фонда за пенсиите за изслужено време**, има за задача да се грижи за най-рационалното, допустимо от законите, стопанисване на фондовите капитали, както и за подобрението и усъвършенстването на **пенсионното дело у нас** и на **посмъртната каса на личните пенсионери**.*

*Чл. 2. Комитетът се състои от главния директор на държавните дългове, **началника на пенсионното отделение**, управителя на Българската народна банка...“*

Интерес представляват заглавните страници на **осигурителните книжки за стаж** през годината.

Посетители разглеждат изложбата "Борба със злополуките", уредена от сп. "Трудове вести" от 22 февруари до 2 март 1937 г., София

18 август 1936 г.

Публикува се **Правилник за организацията и работата на пенсионната каса при Съюза на артистите в Царство България**.

Август 1936 г.

Стартира дейността на **спестовната каса за взаимно осигуряване в случаите на недъгавост, старост и смърт на адвокатите**. Средствата се набират от вноски в размер на 100 или 200 лв. Според Правилника на касата право на наследствена пенсия имат само съпругите и децата на адвоката.

4 септември 1936 г.

С Указ № 365 на цар Борис III се утвърждава и публикува **Наредба-закон за даване изключително право на Съюза на дружествата на художниците в България да издава седмични програми за учениците от всички училища в Царството**, като приход за пенсии на художниците.

1936 г.

Отделите в **МТПТ** стават **дирекции**, като **Дирекцията по труда и фонд „Обществено осигуряване"** следят за производствените отношения между работниците и служителите в частните, държавните и обществените заведения.

10 февруари 1937 г.

Обнародва се **първата Наредба-закон за осигуряване на занаятчиите**, с Указ № 22 и на основание на Постановление № 6 на МС. Носител на осигуровките е **Занаятчийският пенсионен фонд**. Той е самостоятелна юридическа личност и се ръководи от Управителен съвет /УС/ под надзора на министъра на търговията, промишлеността и труда.

6 март 1937 г.

Подготвя се и се публикува **Окръжна наредба № 41147, регламентираща събирането на приходи за пенсионната каса на Съюза на артистите в Царство България**.

1937 г.

В София се открива изложба под надслов **„Борба със злополуките"**.

4 май 1938 г.

Публикува се **Наредба-закон за пенсиите за инвалидност**, приет на заседание на МС с Постановление № 9.

17 май 1938 г.

Обнародва се **Окръжно № 20000** с разпореждания по прилагане на **Наредба-закон за пенсиите за инвалидност**.

15 септември 1938 г.

Публикува се **Окръжно за облепването с марки осигурителни книжки** на ония работници и служители, повикани на обучение и относно лечението на същите след завръщането им.

Обнародва се **Наредба № 3272 за продажба на марките от фонд „Обществено осигуряване“**.

1938 г.

Обнародва се изданието **„Обществените осигуровки в България през 1936 г.“, изложение на директора на труда и обществените осигуровки**.

1 април 1939 г.

Обнародва се **Правилник за пенсиите на служителите при БНБ**.

5 ноември 1940 г.

Дирекция на труда и обществените осигуровки изготвя **Наредба № 20797 за подпомагане безработни тютюноработници, намиращи се в сезонна безработица**, подписана и утвърдена от д-р С. Загоров, министър на търговията, промишлеността и труда.

25 декември 1940 г.

С Указ № 90 се утвърждава и обнародва **Закон за увеличение на пенсиите, плащани от фонд „Обществени осигуровки“**.

*Чл. 1. От **1 януари 1941 година, пенсиите**, които се плащат по закона за обществените осигуровки се **увеличават**, както следва: пенсиите до 10 000 лева годишно включително*

– с 25%, от 10 000 до 25 000 лева годишно включително - с 15 % и нагоре - с 10 %.

Увеличението се прави върху общата сума, която се плаща на пенсионера месечно, включително и обезщетението по чл. 11-б и добавката на чл. 11–г от закона за обществените осигуровки...“

1940 г.

Провежда се среща на **Върховен съвет на труда.**

Броят на заетите с трудова дейност **и задължително осигурени е 370 000**.

24 януари 1941 г.

Обнародва се **Закон за осигуряване умствените работници**, утвърден с Царски указ № 4. Законът обгрижва главно служащите в частни и други обществени предприятия и заведения и за по-голяма яснота се изброяват конкретни длъжности, професии и групи. Осигуряването на тези служащи включва само инвалидност, старост и смърт.

Глава I

Осигурени

1. Задължително осигуряване

*Чл.1. По настоящият **закон задължително се осигуряват** за **инвалидност, старост и смърт** всички наети на работа **служащи**, които извършват предимно **умствена работа**...“*

18 февруари 1941 г.

С Указ № 2699 на цар Борис III се утвърждава за публикуване **Закон за осигуряване на земеделците**. Това са най-многобройната част от населението на страната. Осигуряват се само **мъжете**, като **пенсиите са лични**, а **не наследствени**. За получаване на пенсия е необходимо и **10 години членство във фонд „Земеделски пенсии“**.

*Чл.1 По настоящия **закон се пенсионират за старост, всички мъже**, български поданици, които си изкарват прехраната главно от земеделието и които са **членове на земеделско-стопанските задруги**. Пенсионирането се състои в плащане на предвидената в този закон пенсия...“*

24 февруари 1941 г.

Обнародва се **Наредба № 3992 за реда и контрола на внасянето вноските за фонд „Обществено осигуряване“ на работниците при строителни обществени предприятия** /на държавата, общините, автономните и други обществени учреждения и фондове/, **извършвани от предприемачи**. Изготвена е от **МТПТ**, съвместно с **Дирекцията на труда и общественото осигуряване**.

6 март 1941 г.

Обнародва се Указ № 18 на цар Борис III, с който се утвърждава **Закон за Институт за обществено осигуряване /ИОО/**, одобрен и гласуван от Двадесет и петото ОНС. Основните **задачи** на **института** са: осигуряване на всички работници и служители по трудов договор по законите за обществените осигуровки във всички учреждения, предприятия и организации, стопанства, домакинства и др., осигуряване на умствените работници и осигуряване на занаятчиите. Той се явява основен проводник на държавните инициативи в областта на общественото осигуряване и се грижи за изграждането и функционирането на обществените осигуровки.

С приемането на **Закона за социалните осигуровки**, България се сдобива със свой **самостоятелен и независим орган**.

ИОО е **държавно и автономно учреждение** с централно управление и местни органи.

В управлението му участват **представители** на държавата, работодатели и **двама** от страна на **работниците и служителите.**

Управлението на ИОО се осъществява от Управителен съвет /УС/, Съвет за осигуровките и Общ съвет и директор.

За **първи директор на института** е назначен **Пенко Въжаров.**

УС ръководи института и определя общите принципи на социалната му политика. Провеждат се заседания най-малко на три месеца. Разглеждат се въпроси, свързани с бюджета, разходите, баланса и отчета на института. Разработват се и се приемат правилници, наредби, окръжни, дават се становища по въпроси, поставени от министъра на търговията, промишлеността и труда.

По решение на **УС** или по разпореждане на министъра на търговията, промишлеността и труда се свиква съвещание на най-малък интервал от три години. На този **общ съвет** се разглеждат въпроси, свързани с политиката на института, целите, задачите и перспективите пред развитието му.

Структурата включва следните направления: **осигуровки; зло-**

ДЪРЖАВЕНЪ ВЕСТНИКЪ
ИЗЛИЗА ВСЪКИ ПРИСЪСТВЕНЪ ДЕНЬ
ОФИЦИАЛЕНЪ ОТДѢЛЪ
УКАЗЪ
ЗАКОНЪ
ОСИГУРИТЕЛНА КНИЖКА

полука и професионални болести, осигуровки по болест и осигуровки по майчинство; инвалидност; старост и смърт и финансово-стопанско.

С обособяването и откриването на **Института за обществено осигуряване**, от МТПТ отпада част от задачите, като остава Дирекция по труда. Основните ѝ задачи са: да урежда въпросите по защита на труда; сключването на трудови договори; уреждането на трудови конфликти; грижата по хигиената на труда и настаняване на работниците на работа; материалното обезпечаване; подпомагането им в случаи на болест, злополуки, инвалидност, старост и др.

ИОО има **местни клонове – обществено осигурителни каси**, във всички **окръжни градове** и в градовете с **голям брой работници и служители, като Перник, Димитровград, Сливен и др**.

***Общи положения към таблица за длъжностите, заплатите, възнагражденията и цензовете на служителите при ИОО,* 40-те години на 20 век.**

18 март 1941 г.

Публикува се **Закон за изменение и допълнение на Закона за хигиената и безопасността на труда**.

10 май 1941 г.

В Протокол № 1 от заседание на **УС на ИОО** се разглежда отсрочката за влизане в сила на **Закона за осигуряване на умствените работници** с 8 дни, вместо от 24 май, от 1 юни същата година. Целта е удобство при изчисляване и плащане на вноските по него.

Председател на **УС** и директор на **ИОО е Пенко Въжаров**.

5 юни 1941 г.

Публикува се **Закон за построяване на работнически жилища със средства на ИОО**.

1 юли 1941 г.

Влиза в сила гласуваният и утвърден **Закон за осигуряване на занаятчиите**.

21 юли 1941 г.

Д-р Славчо Загоров, министър на търговията, промишлеността и труда, издава **Заповед № 480**, с която разпорежда **ИОО** да следи за **правилното спазване** на **законите за обществено осигуряване** до влизане в сила на **Правилника за устройството и функциите на службите при института**.

25 юли 1941 г.

Издава се **Заповед № 486** на д-р Славчо Загоров, министър на търговията, промишлеността и труда и **ИОО**, с която разпорежда **институтът** да следи за правилното спазване на законите за обществено осигуряване, за **осигуряване на умствените работници** и за **осигуряване на занаятчиите** и за правилно прилагане на правилниците и наредбите, заповедите на **ИОО**.

14 август 1941 г.

Британското правителство създава **Комитет** под ръководството на Уилям Беверидж, който има за **цел** да направи **препоръки** за **развитие на социалното осигуряване**.

Франклин Рузвелт, тридесет и вторият президент на САЩ, и Уинстън Чърчил, министър-председател на Великобритания, излизат със съвместна декларация ***„За по-добро бъдеще на света“.*** В **параграф 5** на **декларацията** е включено **социалното осигуряване** заедно с **подобрените стандарти за труд и развитието** на икономиката като обща цел за всички народи.

15 август 1941 г.

Приема се **Правилник за прилагане на Закона за пенсиониране на земеделците, одобрен от МС с Постановление № 34**.

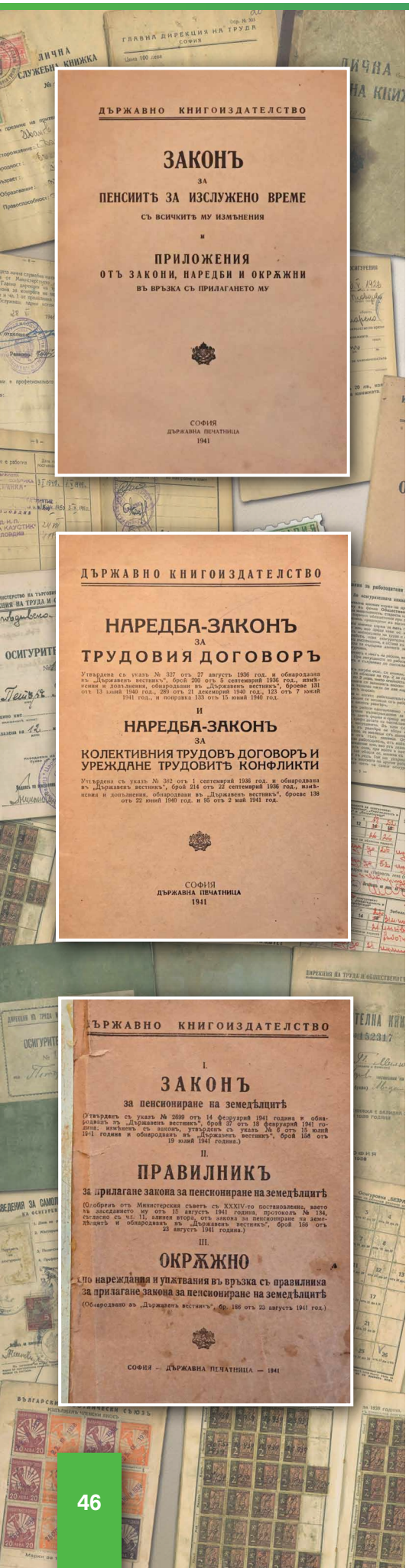
23 август 1941 г.

Разпространява се обнародваното **Окръжно по нареждания и упътвания във връзка с Правилника за прилагане на Закона за пенсиониране на земеделците**.

Август 1941 г.

Стартира изпълнението на **Закон за построяване на работнически жилища със средства на ИОО**, като започва строителството върху отпуснатото от Столична община място от 80 дка. в квартал „Захарна фабрика“.

9 септември 1941 г.

Въвеждат се **семейни добавки за щатните служители и работници при държавните и общинските учреждения и предприятия**, участващи в **държавния пенсионен фонд за изслужено време**. Целта е **насърчаване и стимулиране на раждаемостта и отглеждането на деца и материално подпомагане за семействата**.

1941 г.

Държавната печатница издава следните актуални издания: **Закон за пенсиите за изслужено време; Наредба-закон за трудовия договор и Закон за пенсиониране на земеделците**.

28 януари 1942 г.

На основание чл. 45 от Конституцията, с Указ № 17 се **утвърждава Закон за допълнение на чл. 38 от Закона за настаняване на работа и осигуряване при безработица**.

*„Параграф единствен: Ако **безработицата** се дължи на **спиране работата** в дадено предприятие, поради липса на сурови материали в целия производствен клон, констатирана от министъра на търговията, промишлеността и труда, **обезщетението за безработица** се дава от деня на регистрацията на безработния.“*

1 април 1942 г.

Обнародва се **Закон за отпускане народни пенсии на заслужили лица**, одобрени и приети по списък от двадесет и петото НС по доклад на Добри Божилов, министър на финансите.

30 юни 1942 г.

Въвеждат се **семейни добавки и за физическите работници български поданици с български произход**, които **работят в частните индустриални предприятия, тютюноманипулационните складове, частните мини и електрическите централи**.

15 юли 1942 г.

На основание на Постановление № 49 на МС се приема **Наредба за изплащане еднократна помощ на пенсионерите**.

*1. **Всички пенсионери**, заварени като такива на 30 юни 1942 година, получаващи пенсия от държавното съкровище или от разните **пенсионни фондове**... получават **еднократна помощ**.*

*2. Помощта е равна на **половин месечна пенсия**, пресметната върху пенсията за м. Юни 1942 г. заедно с дадените досега увеличения.*

3. Тази помощ се освобождава от всякакви удръжки, данъци и запори...“

30 декември 1942 г.

Никола Захариев, министър на търговията, промишлеността и труда, подписва **Заповед № 3895**, касаеща ***„забележка към чл. 35 от Закона за настаняване на работа и осигуряване при безработица“*** **и определя обезщетението при принудителна безработица**.

1942 г.

На **53 702 пенсионери държавата е изплатила пенсии за 907 790 062 лв., без временното увеличение и еднократните помощи. С тях сумата е кръгло 1 171 000 000 лв.**

Отпускането на земеделски пенсии започва от началото на годината. Броят на **пенсионираните земеделски стопани** в началото на тази година възлиза на **153 000 души**, но този брой значително се увеличава, след като започва пенсионирането на земеделските стопани от освободените земи.

Общо през годината по изплащането на земеделските пенсии са изразходвани 45 900 000 лв.

Приетият закон за създаване на **института**, предвижда и създаване на **самостоятелни местни органи /агентури/** с административен състав от началници, контрольори по обществото осигуряване, проверители, осигурителни книговодители и др.

29 януари 1943 г.

С царски указ № 7 се приема от НС **Закон за допълнение на Закона за обществените осигуровки**.

Към чл.10 се прибавя следното:

*Министърът на търговията, промишлеността и труда, въз основа мнението на **Управителния съвет на Института за Обществено осигуряване, може да увеличава и намалява, според нуждата, категориите и размерите на надничните обезщетения**.“*

12 март 1943 г.

НС приема и гласува **Закон за многодетните български семейства. Законът** включва много **облаги, насърчаващи браковете и ражданията и към подпомагане на многодетните семейства**.

17 март 1943 г.

Двадесет и петото НС утвърждава **Закон за изменение и допълнение на Закона за осигуряване на умствените работници**.

19 март 1943 г.

Публикува се **Закон за изменение Наредбата-закон за Българската земеделска и кооперативна банка /БЗКБ/**, като при банката се образува фонд, от който се внасят средства във **фонд „Пенсии за прослужено време“ следните пенсионни удръжки и вноски по чл. 38, буква Е от Закона за пенсиите за изслужено време на кооперативните служители, за службата на кооперативните служители**.

26 март 1943 г.

Двадесет и петото НС приема **Закон за допълнение на закона за обществените осигуровки**.

> *Чл. 36а.* ***Работодателите на минните предприятия*** *плащат освен вноските...****още 5% върху брутната сума****, за* ***надници и заплати*** *на работниците и служащите в подземните работи и в пресовите и смолни фабрики, които подлежат на* ***задължително осигуряване за инвалидност и старост*** *по* ***Закона за обществените осигуровки*** *и по* **Закона за осигуряване на умствените работници**. *Министърът на търговията, промишлеността и труда, въз основа на* ***управителния съвет*** *на* ***Института за обществено осигуряване****, може да намалява или увеличва, според нуждата, тази допълнителна вноска...“*

16 април 1943 г.

Приема се и се обнародва **Закон за осигуряване на търговците**. Той обхваща всички търговци, по смисъла на **Търговския закон**, без амбулантните търговци, без имащите по-малко от 10 000 лв. годишен доход и работещите по-малко от три месеца в годината. **Осигуряването** им е **задължително** както за **ста-**

рост, така и за **инвалидност и смърт**. В опциите е включена и **наследствена пенсия**, подчинена на определени условия. Приходите са от редовните индивидуални вноски, от доброволни извънредни периодични или еднократни вноски и суми от глоби и др., внасяни задължително от **Общия съюз на българските търговци**.

28 август 1943 г.

На тази дата, след кратко боледуване, умира **цар Борис III**.

След смъртта на царя, за негов приемник е посочен малолетният престолонаследник **Симеон II**, което налага избора на **Регентски съвет**.

9 септември 1943 г.

Регентският съвет на Царство България е създаден след смъртта на **цар Борис III** като държавен орган, управляващ страната от името на малолетния престолонаследник Симеон II и действа до 5 септември 1944 г.

Двадесет и петото НС избира тричленен **Регентски съвет**, включващ професор Богдан Филов, княз Кирил Преславски и генерал-лейтенант Никола Михов.

14 октомври 1943 г.

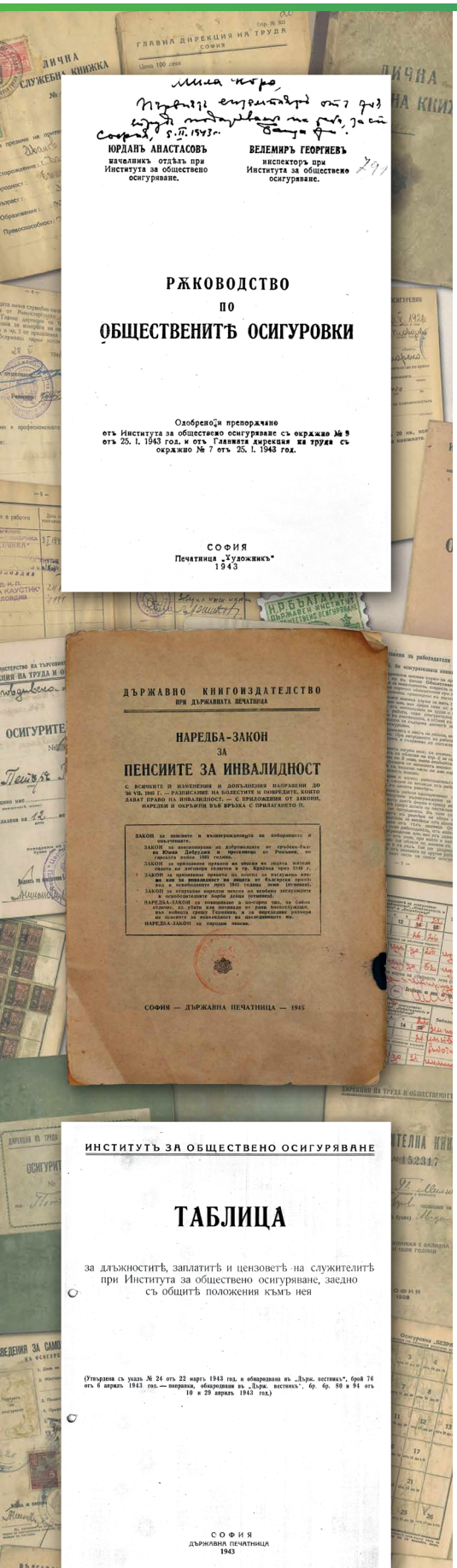
След приемане на Постановление № 7 на МС се обнародва **Правилник за ползването с храна и жилище на служителите в лечебните заведения на ИОО**.

31 декември 1943 г.

МС приема Постановление № 60 за решаване на проблемите за **здравно обслужване** на **държавните служители**. Съгласно това постановление **чиновниците от държавните, държавно-автономните и общинските учреждения и техните семейства придобиват право на безплатно лекуване, включително и зъболечение във всички държавни и общински лечебни заведения**.

Към кооперативна централа „Ведома“ се учредява **фонд „Медицинска помощ на държавните и общински служители“**.

1943 г.

Предвижда се през годината **Дирекцията на пенсиите** да изразходва общо за трите вида пенсии **2 699 271 783 лв.**

Печатница „Художник" издава ***„Ръководство по обществените осигуровки"***.

Към института се формира **нова бирническа служба за изпълнение на наказателните постановления на същия**.

Приема се **Наредба-закон за пенсиите при инвалидност.**

Публикува се **Правилник за изменение и допълнение на Правилника за ползване с храна и жилище от служителите на лечебни заведения при ИОО**.

Отпечатва се от Държавната печатница ***„Таблица за дължностите, заплатите и цензовете на служителите при Института за обществено осигуряване, заедно с общите положения към тях"***.

9 септември 1944 г.

Отечественият фронт /ОФ/, съставен от комунисти, леви земеделци, социалдемократи и политически кръг „Звено" завземат властта, след като предния ден съветските войски са навлезли в страната. Съставя се коалиционно правителство начело с Кимон Георгиев.

С Указ № 14 се създава едно от новите министерства - **Министерство на социалната политика /МСП/**. Една от основните му задачи е систематизиране и организиране на правила, изработване на кодекси и други норми на трудовото законодателство и социалното осигуряване.

15 септември 1944 г.

С Постановление № 2 на МС се регламентира включването на **Дирекцията за обществени грижи, ИОО, Дирекцията на труда и Дирекцията на народните пенсии в новосформираното МСП**.

17 септември 1944 г.

На всеобщ митинг **Кимон Георгиев** обявява **програмата на първото правителство на ОФ**, която предвижда извършване на основни реформи във всички сфери на политическия, икономическия, обществения и културния живот на страната.

18 октомври 1944 г.

МСП и ИОО издават **Окръжно № 23**, подписано от **Димитър Николов, директор на института**, в което се казва:

*...**Институтът за обществено осигуряване**, като един от **най-важните социално-политически институти** в България, стои начело на новото държавно строителство.*

*Начиная от **16 октомври т.г. мене ми бе възложено ръководството на Института** за обществено осигуряване. Поел този отговорен пост, аз съм пропит от съзнанието за отговорността, която ми се отрежда, защото на Института са поверени големите интереси на всички трудещи се в страната...“*

1 ноември 1944 г.

Окръжно № 25 издава и разпространява **ИОО** за всички, които **дължат вноски на института за минали години и за настоящата 1944 г.**

*...**Вноските за осигуряване на работниците и служащите** при всички държавни, автономни и обществени учреждения, общини и самостоятелни фондове, **остават в размерите...., публикувани през 1942 г...“*

14 ноември 1944 г.

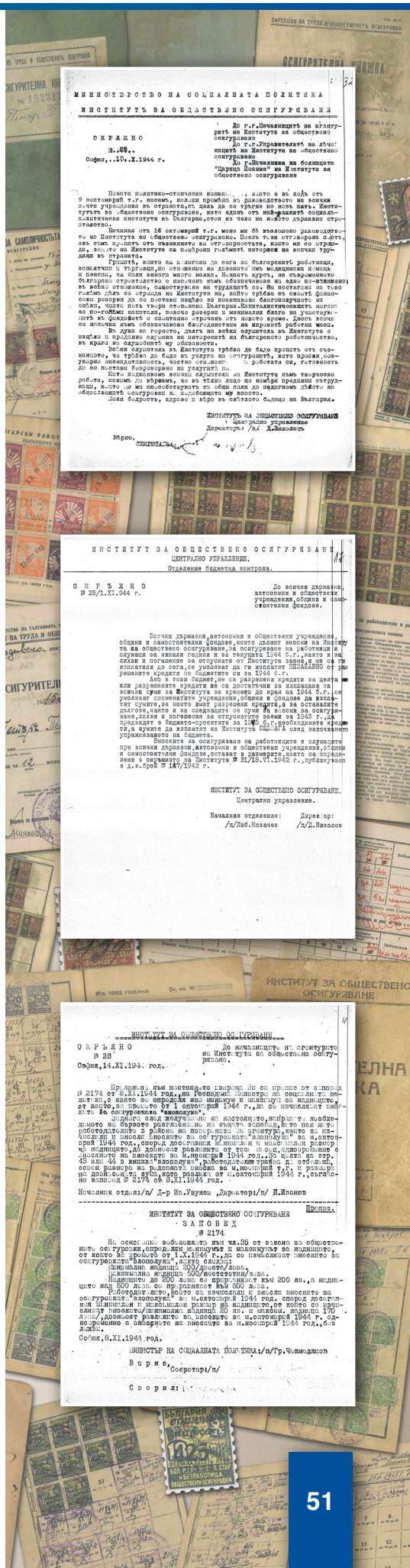
ИОО издава и разпространява **Окръжно № 28 до началниците на агентурите на института с приложена Заповед № 2174 на Григор Чешмеджиев, министър на социалната политика, относно минимума и максимума на надниците за осигуровката *„злополука“***.

13 декември 1944 г.

С Окръжно № 31 на МСП и ИОО се информират **началниците на агентурите на института за възстановяване правата на работниците**, които са имали осигурителни книжки, издадени от агентурите в Македония и Беломорието, и са ги загубили, да могат да се **издават дубликати**.

14 декември 1944 г.

МС с Постановление № 33 приема и гласува за обнародване на **Наредба–закон за отменяване закона за признаване правото**

на пенсия на лицата от български произход в освободените през 1941 година земи.

Гласува се и се разпраща **Наредба № 2242 за зъболечението при ИОО**.

*§ 1. **Зъболечението при Института за обществено осигуряване се урежда според настоящата наредба.***

*§ 2. Право на зъболечение **без заплащане** имат:*

*а/ **осигурените при института за обществено осигуряване лица по осигуровката „болест" и „майчинство";***

*б/ **щатните служители по ведомството на Института за обществено осигуряване и Дирекцията на труда;***

*в/ **децата на осигурените лица по осигуровката „болест" и „майчинство"** и **децата на щатните служители от ведомството на Института осигуряване от 0 – 14 годишна възраст включително**..."*

19 декември 1944 г.

МС изпраща до МСП Постановление № 11 за:

ОДОБРЯВА СЕ СЛЕДНОТО:

*На **осигурени при института за обществено осигуряване работници, умствени работници, занаятчии и търговци** времето прекарано, като **въдворени в друго местожителство в концентрационни лагери, в затворите, като партизани или защото са от израилтянски произход**...да се зачита съгласно забележката към чл. 27 от **закона за обществените осигуровки за 40 седмици годишно**...."*

29 декември 1944 г.

Обнародва се **Наредба–закон** за **повишаване в по-горен чин, бойно отличие, на убити или починали от рани военнослужащи във войната срещу Германия**, и **за определяне размера на пенсията за инвалидност на наследниците им**, утвърден с Указ № 68 от Регентите на България.

1944 г.

МОТ във Филаделфия /САЩ/ определя задачите на **организацията** в периода след войната. На тази конференция е приета

Филаделфийската декларация, която става съставна част от **Устава** на **МОТ**. Приета е резолюция за ***„Международно административно сътрудничество за насърчаване на социалното осигуряване“***.

МСП изготвя и издава **„Таблица за надниците и заплатите на работниците – физически и умствени“**.

Броят на заетите с трудова дейност и **задължително осигурени** /без заетите със земеделие/ са около **540 000, от които 316 000 са в ИОО, а останалите – във фонда за изслужено време**.

Направени са грубите строителни работи на първите 16 жилищни блокове по линия на ИОО и започва строителството на други 16.

15 януари 1945 г.

Публикува се **Наредба-закон за цялостно обединение на здравните служби**, приет и одобрен с Указ № 8 на Регентите на България.

НАРЕДБА–ЗАКОН

За цялостно обединение на здравните служби

Чл.1. Здравните служби при всички ведомства в страната, с изключение на Военно-санитарната служба и Медицинския факултет, се приобщават и обединяват към Министерството на народното здраве и се поставят под изключителното ръководство на това министерство....

Чл.3. ***Институтът за обществено осигуряване****, Главната дирекция на железниците и пристанищата и мини Перник* ***внасят ежегодно в приход на държавата вноски****, равни на извършените разходи за* ***издръжка на здравните служби****...“*

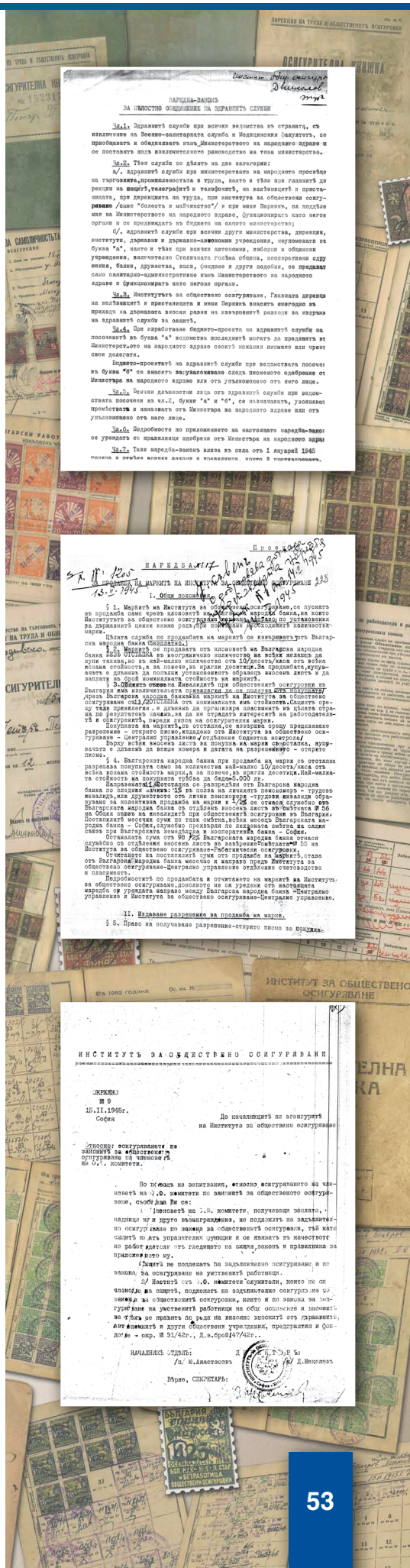
13 февруари 1945 г.
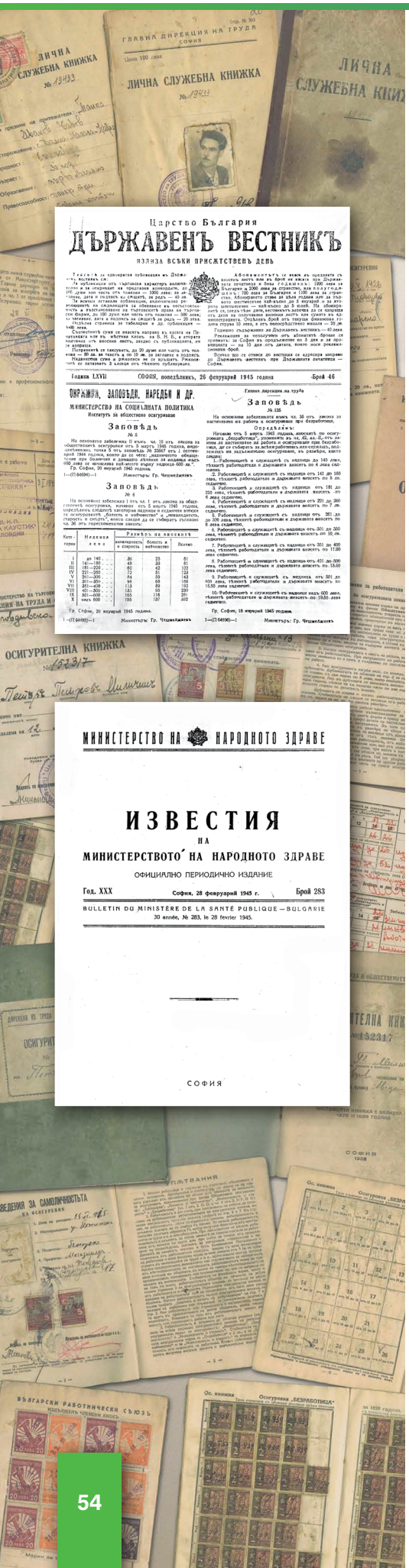
Издава се и се разпространява **Наредба № 17 за продажбите на марките на ИОО**.

15 февруари 1945 г.

Приема се **Окръжно № 9 на ИОО за осигуряването по законите за обществото осигуряване на членовете на Отечественофронтовските комитети**.

1/. Членовете на ***ОФ комитети****, получаващи заплата, надница или друго възнаграждение,* ***не подлежат на задължително осигуряване*** *по* ***Закона за обществените осигуровки****, тъй*

като същите имат управителни функции и се явяват в качеството на работодатели от гледището на същия закон и правилника за приложението му...“

21 февруари 1945 г.

Георги Попов, министър на социалната политика, издава **Заповед № 18 за задължително пенсионно осигуряване**

*„за ония **членове, кооператори** при **производствените трудови кооперации,** на които е **признато качеството на занаятчии**...“*

26 февруари 1945 г.

Обнародват се заповеди № 5 и № 6 на МСП, **относно спиране на продажбата на някои видове осигурителни марки и пускането в продажба на нови такива**.

28 февруари 1945 г.

Приема се **Наредба-закон за цялостно обединяване на здравните служби на ИОО**. Те се обединяват в **санаторно-административно отношение към здравните служби на Министерство на народното здраве /МНЗ/**. Министерството в своето официално периодично издание „Известия“ /бр. 283/ отпечатва **Наредбата-закон за цялостно обединение на здравните служби**.

12 март 1945 г.

Разпраща се **Наредба № 20 за допълнения на Наредбата за продажба на марките от института**. В нея четем:

„Най-големият месечен доход, който могат да получат упражняващите привилегията лични пенсионери – трудови инвалиди или членове на дружествата от такива, не може да надвишава следните размери:

1. София – 5 500 лева;

2. Пловдив, Варна, Русе, Плевен, Търново, Шумен, Бургас, Стара Загора, Пазарджик, Лом, Свищов, Дупница, Габрово, Ямбол и Кърджали – 5 000 лева;

3. Останалите градове – 4 500 лева;

4. За селата – 4 000 лева...“

30 март 1945 г.

С Постановление № 1 на МС,

„на основание на чл. 46 от закона за длъжностите, цензовете, заплатите и възнагражденията на държавните служители, одобрява се... бюджета на ***Института за обществено осигуряване*** *за 1945 година, при* ***приход***

2 200 000 000 лева и разход 2 200 000 000 лева*“.*

31 март 1945 г.

Въведеният свободен лекарски избор за лекуване на осигурените при ИОО се регламентира в **Наредба на ИОО**.

/факсимиле № 13/

Изготвя се **Наредба № 42 от ИОО за изплащане пътни пари на лекарите, зъболекарите и акушерките при института,** или които **работят с възнаграждение или хонорар за сметка на същия институт**, когато **посещават болни в отдалечени квартали или нощно време**.

16 април 1945 г.

С Окръжно № 29 на ИОО се приема и разпорежда за осигуряване на **безплатни прегледи** на **членове** на **семейства**, имащи **семейни здравни карти**.

23 април 1945 г.

Приема се и се разпространява **Наредба № 32 на ИОО за службата на хранилището за ценните материали при института**.

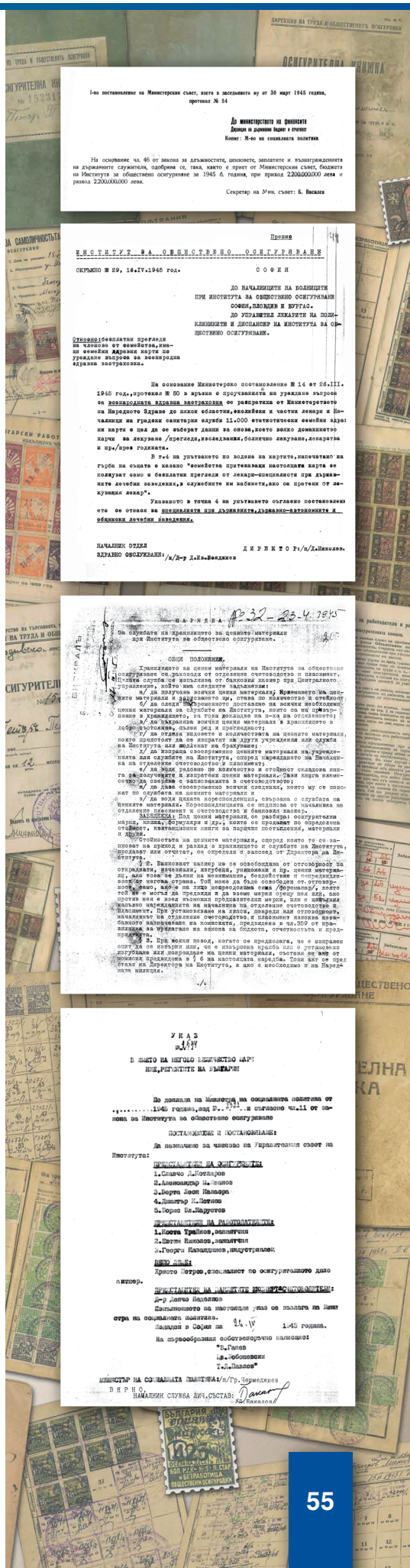
26 април 1945 г.

С Указ № 2544 на Регентите на България се **постановява назначаването на УС на института**, като изпълнението на указа се възлага на Григор Чешмеджиев, министър на социалната политика. Броят на включените в **УС**, от страна на представителите на **Общия работнически професионален съюз** /ОРПС/, се увеличава значително – от 2 на 5 души.

....ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ОСИГУРЕНИТЕ:

1. Славчо Д. Котляров

2. Александър М. Иванов

3. Берта Леон Калаора

4. Димитър К. Петков

5. Борис Бл. Карустов

ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА РАБОТОДАТЕЛИТЕ:

1. Коста Трайков, занаятчия

2. Евтим Николов, занаятчия

3. Георги Казанджиев, индустриалец

ВЕЩО ЛИЦЕ:

Христо Петров, специалист по осигурителното дяло актюер.

ПРЕДСТАВИТЕЛ НА ЗАКЛЕТИТЕ ЕКСПЕРТ – СЧЕТОВОДИТЕЛИ:

Д-р Денчо Педелков...“

29 април 1945 г.

За преминаването на общественоосигурителните каси на института към Околийските градски народни съвети е Окръжно № 20 на ИОО.

...Управите на околийските, градските и селски народни съвети са техни изпълнителни и разпоредителни органи“ **според чл. 41 от Закона за народните съвети.**

*...При управите на **Околийските народни съвети**, за провеждане на тяхната дейност по отделните отрасли на управлението се създават отдели, отделения и служби. Такива служби се създават и за местните служби на Министерството на социалната политика. Тези служби ще включат **досегашните местни органи** на **Института за обществено осигуряване**, Дирекцията на труда и Дирекцията за социални грижи...“*

11 май 1945 г.

ИОО издава **Окръжно № 30** за изнасяне на **здравни сказки пред осигурените и служащите**.

12 май 1945 г.

Със **Заповед № 37** и въз основа на **Наредба № 7724 за облеклото на служителите**, нареждам **за първи път да се закупят под-**

метки на служителите при Софийската агентура, лечебница и аптека на ИОО.

17 май 1945 г.

Разпространява се **Окръжно № 33 на ИОО за приложението на Наредбата-закон за финансовата амнистия** към глобите, прилагани от института.

25 май 1945 г.

ИОО издава **Наредба № 43 за въвеждане на свободен лекарски избор за лекуване на осигурените при института лица**.

28 май 1945 г.

Пенко Въжаров, директор на ИОО, издава **Заповед № 45** и я разпраща за *„сведение и най-точно изпълнение“* **относно: *„Институтът за обществено осигуряване*** *ще заплаща на* ***частно практикуващите зъболекари*** *за извършените* ***безплатно зъболечения*** *и др.* ***манипулации*** *на* ***осигурените работници*** *и техните* ***деца до 14 годишна възраст*** *и* ***щатните служители при Института за обществено осигуряване*** *и Дирекцията по труда, там, където институтът* ***няма собствени зъболекарски кабинети****...*“

Прилага се и ценоразпис на цените.

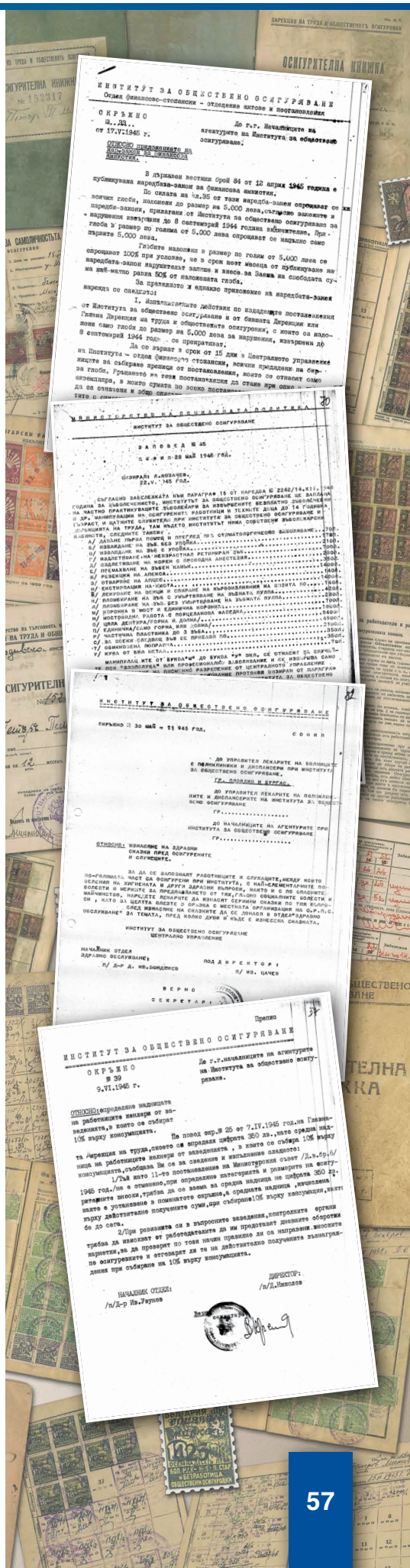
30 май 1945 г.

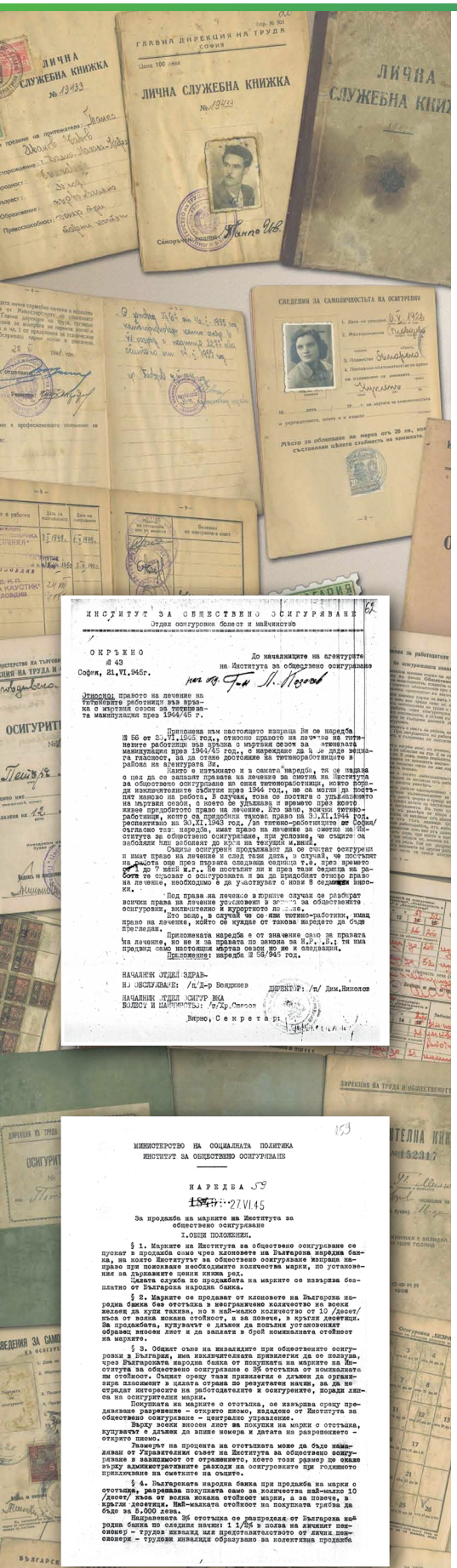
С Окръжно № 30 ИОО разпорежда на управител-лекарите на болниците с поликлиники и диспансери при **ИОО** *„да запознаят работниците и служителите, между които по-голяма част са* ***осигурени при института****, с най-елементарните повеления на хигиената“* чрез изнасяне на **здравни сказки**.

9 юни 1945 г.

Приема се и се разпространява **Окръжно № 39 за определяне на надницата на келнерите от заведенията, в които се събират 10% от консумацията**.

С **Окръжно № 43 на ИОО** се регламентира **осигуряването на строителните работници, наети от частни стопани**.

15 юни 1945 г.

По предложение на Кимон Георгиев, министър-председател, и с Указ №143 на Регентите на България се обнародва **Наредба-закон за народните пенсии**.

*Чл. 1. Всички **лица, български поданици без разлика на пол, вероизповедание, народност**, които от 9 юни 1923 година до 9 септември 1944 година и във връзка със събитията на 9 септември с.г. са пострадали в борба за народовластие /против фашизма/, в пределите на страната или вън от нея, и вследствие на това са станали **инвалиди с най-малко 30 % загубена работоспособност**, имат право да получават **народна пенсия** по реда и условията предвидени в тази **наредба–закон**...“*

20 юни 1945 г.

Приема се **Наредба № 56 за правото на лечение на тютюневите работници във връзка с мъртвия сезон за тютюневата манипулация през 1944/1945 г.**

21 юни 1945 г.

За **правото на лечение на тютюневите работници във връзка с мъртвия сезон на тютюневата манипулация 1944/1945 г.**, е **Окръжно № 43 на ИОО**.

... НАРЕЖДАМ:

а/ За тютюно-работниците в страната придобили право на лечение за сметка на Института за обществено осигуряване на 30 ноември 1944 година, мъртвият сезон започва от 1 декември 1944 и трае до 30 юни 1945 година...

Настоящата наредба се отнася само за право на лечение...“

27 юни 1945 г.

Разработва се /от МСП **и ИОО/ Наредба № 59 за продажба на марките на ИОО**.

28 юни 1945 г.

ИОО /отдел **„Здравно обслужване“**/ издава **Окръжно № 45 за провеждане на здравно-просветна дейност между осигурените работници**.

*...**първата задача на службата**, провеждайки една обмис-*

*лена здравна просвета и пропаганда всред работниците е изпълнена добре и то в **три направления**:*

1/ Да предпазва работника от заболявания...

*2/ Тя **спестява на Института маса парични средства**, които ще употреби за **подобрение на лечението, за постройка на поликлиники, родилни домове, детски домове и пр**.*

*3/ Най-съществено, че тя е изпълнила своя **дълг към народ, отечество, привеждайки и разширявайки общото здравеопазване**...“*

27 юли 1945 г.

МСП и **ИОО** разработват и разпространяват **Наредба № 59 за продажбата на марките на ИОО.**

*„§ 1. **Марките на ИОО** се пускат в продажба само чрез клоновете на Българската народна банка, на която **Института за обществено осигуряване** изпраща направо при поискване. Необходимите количества марки, по установения за държавни ценни книжа ред, цялата служба по продажбата на марките се извършва безплатно от Българската народна банка...*

*§ 10. След покриване на всички разходи, свързани с пласмента на марките, чистите суми ... се ползотворяват от **Общия съюз на инвалидите** при обществените осигуровки...“*

8 август 1945 г.

Пенко Въжаров, директор на ИОО, издава **Заповед № 79 за регламентирано и стриктно използване на канцеларски материали.**

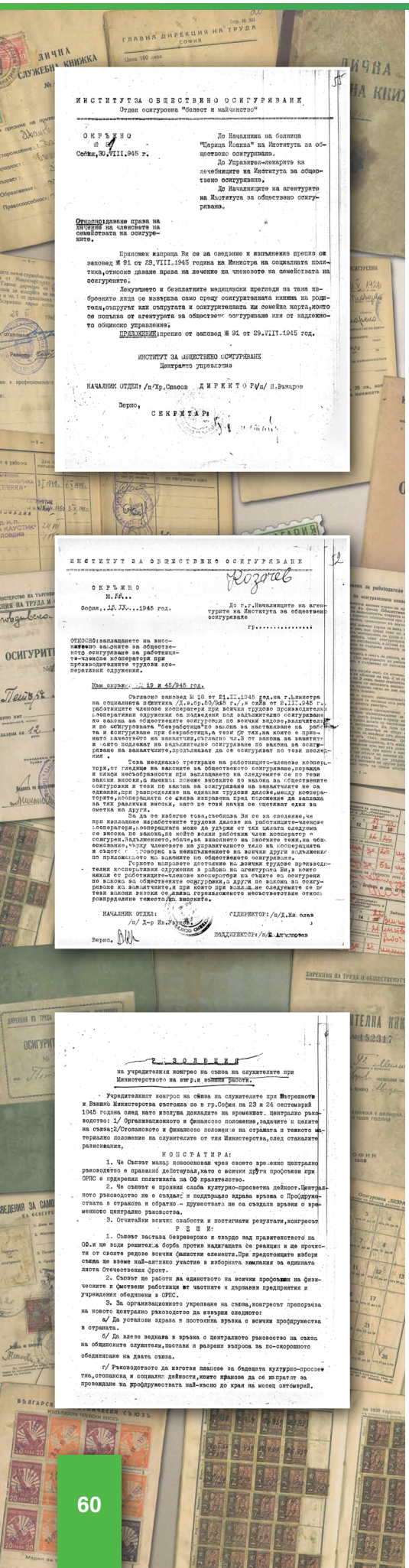
9 август 1945 г.

Издава се **Наредба № 74 за провеждане на здравно-просветна дейност сред осигурените работници и техните семейства**.

В параграф 1 четем:

*„Създава служба **„Здравна просвета и пропаганда“ при Централното управление на Института за обществено осигуряване – отдел „Здравно обслужване“** има за задача да съдейства със всички средства за създаване на специализирана популярна литература, картини, табла, вестници, филми, изложби, музеи и др., за осигурените и техните семейства, чрез които да се създават здравни навици към предпазване от заболяване.“*

30 август 1945 г.

По решение на **УС на ИОО**, одобрено от Георги Попов, министър на социалната политика, от 1 септември 1945 г. се дава **право на цялостна медицинска помощ на членовете на семействата на осигурените за случай на болест и майчинство при същия институт, с Окръжно № 31**.

1 септември 1945 г.

По решение на **УС на ИОО**, одобрено от Георги Попов, министър на социалната политика, **със заповед № 91** се дава право на **цялостна медицинска помощ и на семействата на осигурените за случай на болест и майчинство** при същия институт. От тази заповед могат да се ползват: **съпругата, съпругът, ако е негоден да изкарва прехраната си или е безработен и всички деца на осигурените до 20-годишна възраст**.

15 септември 1945 г.

За заплащането на вноските по законите за общественото осигуряване за работниците-членове, кооператори при производителните, трудови кооперативни сдружения е издаденото **Окръжно № 56 на ИОО**.

21 септември 1945 г.

Разпространява се **Заповед № 103 за въвеждане на ред и чистота на работните места в ИОО**.

23 - 24 септември 1945 г.

Провежда се **учредителен конгрес на Съюза на служителите при Министерство на вътрешните работи и МВРИ**.

След като изслуша докладите за организационното и финансово положение на организацията, за задачите и целите му, се прие Резолюция, в която се казва:

1. Съюзът застава безрезервно и твърдо зад правителството на ОФ и ще води решителна битка против надигащата се реакция...

*2. Съюзът ще работи за единството на всички профсъюзи на физическите и умствени работници от частните и държавни предприятия и учреждения, обединени в **ОРПС**...*

б/ да се изготви и приеме закон, с който вноските на

работниците, участвали във ***фонда ОО*** *и сега постъпили на държавна служба да бъдат прехвърлени към* ***държавния пенсионен фонд****, като на същите се признаят съответното число прослужени години за пенсия и клас като на държавни служители и обратно...“*

28 септември 1945 г.

МСП издава **Заповед № 107** за назначаване на **Димитър Николов Илиев за директор на ИОО за срок от три години**, като Георги Попов, министър на социалната политика, дава съгласие за това.

3 октомври 1945 г.

Димитър Николов, директор на ИОО, издава **Заповед № 124 за внасяне единство и системност в ръководството на института и запазване на дисциплината и спазване на служебната йерархия**.

16 октомври 1945 г.

Публикува се **Заповед № 133** на **ИОО** за **задължителни осигуровки при безработица, при временно наемане на работа. Към тях принадлежат и домашните прислужници, строителните работници, наетите на работа шофьори**. Осигуряват се и членовете на ОФ комитети и ръководствата на политически партии, работниците и служителите от кооперативните предприятия и стопанства и др.

17 октомври 1945 г.

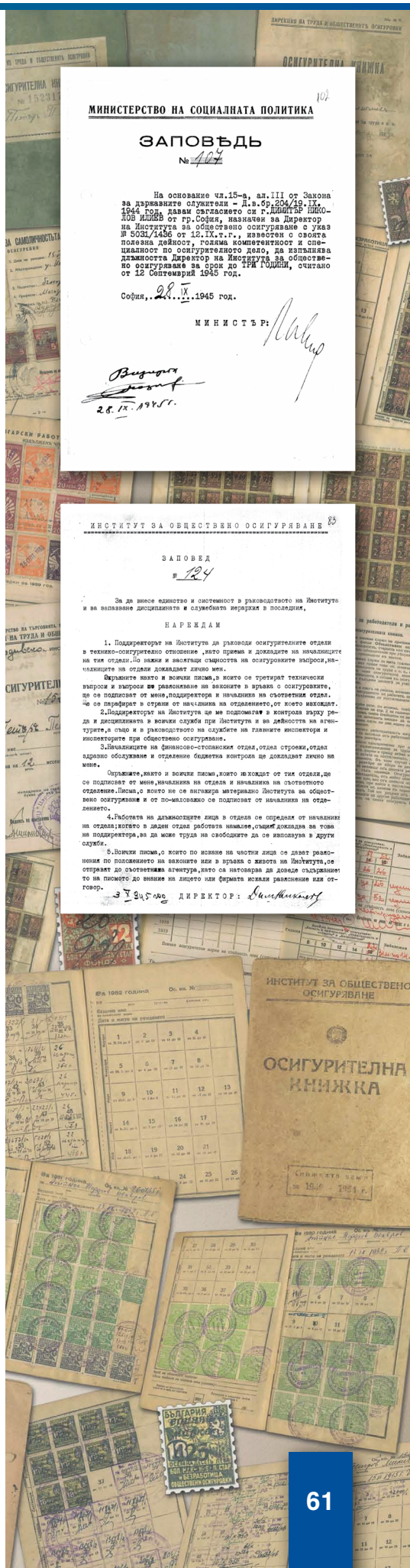
ИОО информира с писмо Върховния стопански съвет за мерките, които е взел и планира да вземе:

...1. Строеж на работнически жилища за текущата година:

През текущата 1945 година да се завърши строежа на започнатата постройка на първите 16 блока работнически жилища в София.

През същата година е извършена и предстои да се завърши и работата по следните постройки на института:

а/ Възстановяване работническата болница „Царица Йоанна“. Извършване на желязобетонните и зидарски работи, мазилки, настилки, облицовки, столарски работи, стъкларски работи, изолации на тераси и всички инсталации.

МИНИСТЕРСТВО НА СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

ЗАПОВЪДЬ

№ 107

На основание чл.15-а, ал.III от Закона за държавните служители – Д.в.бр.204/19.IX.1944 год. давам съгласието си г.ДИМИТЪР НИКОЛОВ ИЛИЕВ от гр.София, назначен за Директор на Института за обществено осигуряване с указ № 5031/1436 от 12.IX.т.г., известен с своята полезна дейност, голяма компетентност и специалност по осигурителното дело, да изпълнява длъжността Директор на Института за обществено осигуряване за срок до ТРИ ГОДИНИ, считано от 12 Септември 1945 год.

София, 28.IX.1945 год.

МИНИСТЪР:

ИНСТИТУТ ЗА ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ

ЗАПОВЕД

№ 124

За да внесе единство и системност в ръководството на Института и за запазване дисциплината и служебната йерархия в последния,

НАРЕЖДАМ

1. Поддиректорът на Института да ръководи осигурителните отдели в технико-осигурително отношение ,като приема и докладите на началниците на тия отдели.По важни и засягащи същността на осигурените въпроси,началниците на отдели докладват лично мен.

Окръжните както и всички писма,в които се третират технически въпроси и въпроси за равнението на законите в връзка с осигурените, ще се подписват от мене,поддиректора и началника на съответния отдел. Те се парафират в стрени от началника на отделението,от което изходжат.

2.Поддиректорът на Института ще ме подпомага в контрола върху реда и дисциплината в всички служби при Института и за дейността на агенциите,а също и в ръководството на службите на главните инспектори и инспекторите при обществено осигуряване.

3.Началниците на финансово-стопанския отдел,отдел строежи,отдел здравно обслужване и отделение бюджетна контрола ще докладват лично на мене.

Окръжните,които и всички писма,които ще изходжат от тия отдели,ще се подписват от мене,началника на отдел и началника на съответното отделение.Писма,с които не се внася материално Института за обществено осигуряване и от по-маловажно се подписват от началника на отделението.

4.Работата на длъжностните лица в отдела се определя от началника на отдела;който в двоен отдел работата помежду,съвместно докладва за това на поддиректора,за да може труда на свободните да се използува в други служби.

5.Всички писма,с които по искане на частни лица се дават разяснения по положението на законите или в връзка с живота на Института,се отправят до съответната агентура,като са натоварва да доведе съдържанието то на писмото до знание на лицето или фирмата искали разяснение или отговор.

ДИРЕКТОР:

ИНСТИТУТ ЗА ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ

ОСИГУРИТЕЛНА КНИЖКА

б/ Трудова палата в гр. Габрово – болница, лечебница и агентура...

в/ Трудова палата в гр. Хасково – завършване на столарските и каменоделски работи…

г/ Трудова палата в гр. Русе – лечебница и агентура...

д/ Трудова палата в гр. Варна – лечебница и агентура...

е/ Лечебница и агентура в гр. Кърджали...

ж/ Трудова палата в гр. Дупница – лечебница и агентура...

з/ Завършване възстановяването на I –ва Софийска лечебница...“

7 декември 1945 г.

С Окръжно № 80 на ИОО се разпорежда **стриктно** да се **спазват указанията при пенсионирането за инвалидност, старост и смърт**.

1945 г.

Държавната печатница отпечатва **Наредба-закон за пенсиите за инвалидност**.

Към **ИОО** се създават **бюджетна контрола и счетоводство с банкови контрольори, банкови книговодители и др.**

Председател на ИОО е Димитър Николов.

Към края на годината **осигурените умствени работници** наброяват **68 480 служители**.

Успешно приключени и предадени за ползване са 192 двустайни апартамента.

Въвеждат се **лични карти** в **системата на ИОО**, удостоверяващи **служебната принадлежност на приносителя**.

МНЗ започва проучване за **въвеждане на здравна застраховка.** За целта се разпращат в различни райони на страната **11 000 статистически семейни здравни карти**, като данните, попълнени в тях ще послужат за въвеждането на **здравна застраховка.**

ИОО изработва Отчет за дейността на общественото осигуряване за 1944-1945 г., и проекти за 1946 г.

Към края на годината **осигурените са:**

- **Работници – 250 451 души в около 50 000 предприятия;**

- **Занаятчии – 62 035 души;**
- **Търговци – 33 874 души.**

ОБЩО – 346 360 осигурени

Януари 1946 г.

Със **Заповед № 1** на министъра на социалната политика се дава следното право на останалите членове на семейството

*...**Родители и малолетните братя и сестри** на **осигурените**, които живеят в едно домакинство... и се ползват освен с **право на прегледи** и **от право на цялостна безплатна медицинска помощ**...“*

23 март 1946 г.

С протокол № 4 от заседание на **УС на института** се приема **Наредба за лечебните станции на ИОО.**

*§1. **Институтът за обществено осигуряване** урежда лечебни станции, в които изпраща **осигурени по осигуровката „болест и майчинство“**, придобили **право на лечение** за подобрение и възстановяване на здравето им....*

*§3.Според предназначението си, **лечебните станции** биват **постоянни**, функциониращи през **цялата година** и **временни, открити през летния сезон**...“*

26 март 1946 г.

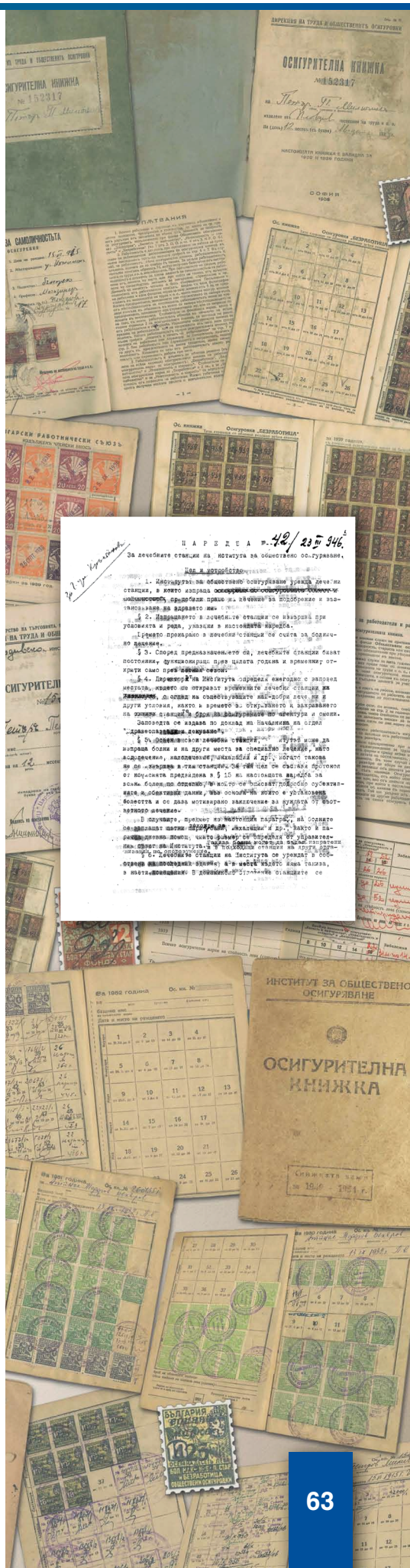
Приет и одобрен на заседание на **УС на ИОО е Правилник за службата на инспектор-лекарят при обществените осигуровки**.

10 май 1946 г.

Обнародва се **Закон за увеличение на наказателните санкции по законите за закрила на труда**

14 май 1946 г.

На основание чл.18, ал. 2 от **Закона за настаняване на работа и осигуряване при безработица се приема Наредба № 1 за настаняване на работа в предприятията за манипулация на тютюни**.

16 май 1946 г.

ИОО издава и разпространява **Окръжно № 53**, в което се казва:

> *....**Законът** /**Закон за увеличение на наказателните санкции по законите за закрила на труда**/ влиза в сила на 10 май 1946 година, от което следва, че за всички **нарушения на закона за обществените осигуровки**, извършени след тази дата, трябва **да се налага глоба в увеличен размер**...“*

1 юни 1946 г.

С протокол на **УС** на **ИОО** се приема **Доклад за строителната програма на института**:

- *за завършване на незавършение постройки /жилищни и административни сгради/;*
- *за започване строежа на административни сгради и на работнически жилища;*
- *проучване възможностите за строежа на лечебни заведения и почивни станции.*

Като решение се приема, по разпореждане на **директора на института, архитектурните служби** при **ИОО** да **изготвят нужните планове**.

6 юни 1946 г.

Публикува се **Закон за изменение на Закона за пенсиониране на земеделците**. Той дава право за придобиване на пенсия на жени и мъже, навършили 55 години и членуващи във **фонд „Земеделски пенсии“** поне **16 години**. Онези от тях, които **имат възраст**, но **нямат нужните години членство**, трябва да **внесат нужните за тях вноски**.

Държавната печатница издава **Закон за пенсиониране на земеделците**.

4 юли 1946 г.

МС с Постановление № 1 одобрява за внасяне, разглеждане и гласуване от НС **Законопроект за допитване до народа за премахване на монархията** и **провъзгласяване на страната за Народна република**.

23 юли 1946 г.

ИОО изготвя Правилник за отстъпване в собственост срещу изплащане и отдаване под наем на работнически жилища на ИОО, основано на **чл. 54 от Закона за постройка на работнически жилища от средствата на Института**.

*Чл. 1. **Всички работнически жилища**, построени със средствата на **Института**, съгласно чл. 1 и чл. 4 от **Закона за постройки на работниески жилища от средствата на Института за обществено осигуряване**, върху негови **собствени места, са собственост на Института**.*

*Чл. 2. **Построените работнически жилища** се отстъпват в собственост срещу **дългосрочно изплащане** или **отдаване под наем**, съгласно решението на **Управителния съвет на Института и разпоредбите на този правилник**...“*

26 юли 1946 г.

НС утвърждава **законите за референдума и за избиране на ВНС**.

8 август 1946 г.

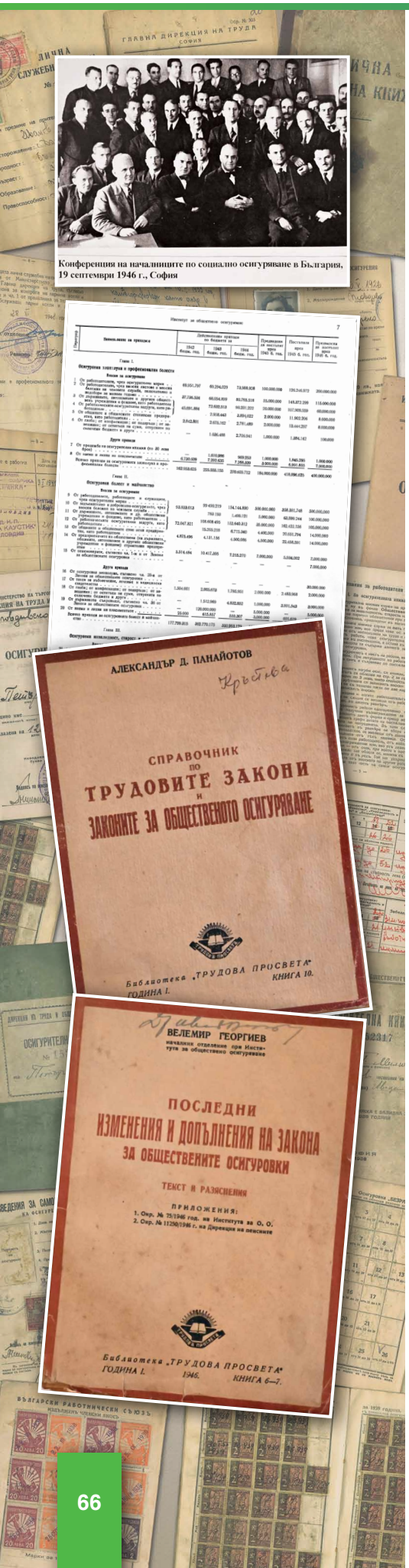
НС гласува през първата си редовна сесия **Закон за изменение и допълнение на чл. 1 от Закона за хигиената и безопасността на труда**.

Дирекцията на труда при МСП подготвя и приема **Наредба № 3 за настаняване на работа и осигуряване при безработица на професионалните музиканти във всички частни заведения за развлечения**.

31 август 1946 г.

Приема се **Закон за майчинството и детството**. Законът се отнася за всички **осигурени работнички и служителки, независимо от техния народностен произход. Платеният отпуск за бременост и раждане** на работещите в държавни, общински или автономни предприятия и учреждения се **увеличава от два на три месеца**. За периода на **три-месечния платен отпуск,** новият размер на **паричното обезщетение** на **осигурените бременни жени и майки** е **100% от осигурената средна надница през последните осем седмици**.

8 септември 1946 г.

Провежда се **референдум за ликвидиране на монархията и обявяване на страната за Народна република**. В него участват **91,63% от гласоподавателите**, а 91,01% от бюлетините са действителни и от тях - **95,63% са за република**.

15 септември 1946 г.

Двадесет и шестото НС **провъзгласява България за Народна република. Регенството преустановява съществуването си.** Управлението на страната се поема от **Временно председателство, начело с Васил Коларов като председател на парламента**.

Септември 1946 г.

В София се провежда **конференция на началниците по социално осигуряване в България** за обмяна на опит.

6 октомври 1946 г.

Публикува се **проект на конституция на републиката**, предложен от **Националния комитет на ОФ**.

1946 г.

Изработена е **Схема на приходите към ИОО от различни пера, постъпили през 1942-1946 г.**

Построени и предадени са още 168 двустайни и 1 едностаен апартамент.

През годината са отпечатани следните издания: **„Справочник по трудовите закони и законите за обществено осигуряване“**, издание на държавната печатница; **Закон за даване на еднократна помощ на служителите, временно наетите лица и пенсионерите; „Последни изменения и допълнения на Закона за обществените осигуровки“**, издания на Библиотека „Трудова просвета“.

6 февруари 1947 г.

Издава се **Наредба № 16 на ИОО за прехвърляне на направените в ИОО вноски през времето 1924 – 1945 г., включително от осигурените и работодателите в други пенсионни фондове по силата на специални закони**.

Февруари 1947 г.

МСП и **ИОО** разработват **Мотиви към законопроекта за изменение и допълнение на Закона за обществено осигуряване**.

1 март 1947 г.

Публикува се **Закон за щатните таблици на държавните служители**.

7 март 1947 г.

С доклад **Димитър Николов, директор на ИОО**, запознава **УС на института** с молбата за отпускане на заем от 200 000 000 лв. на Българското АД Гранитоид **за строеж** на **работнически жилища**.

24 март 1947 г.

В мотивите към законопроекта **за временното увеличение на пенсиите, плащани от ИОО, четем**:

> *С новите **щатни таблици**, които влязоха в сила от 1 март 1947 г., се даде **увеличение на заплатите на държавните служители**, което се движи между 8 % и 20 %. С настоящият законопроект се цели да се даде **увеличение и на пенсиите, плащани от ИОО**...“*

Гласува се **Закон за временно увеличение на пенсиите, плащани от ИОО.**

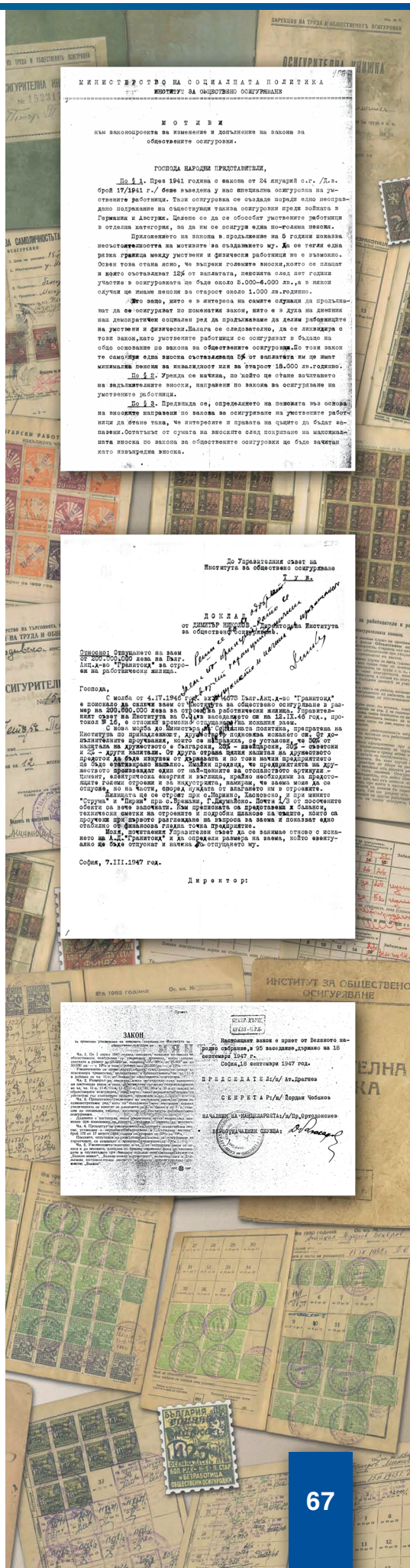
15 май 1947 г.

С Протокол № 81 от заседание на **ИОО** се одобрява **Правилник за форменото облекло на държавните служители**, съгласно **чл. 23 от Закона за създаване на института**.

19 юни 1947 г.

С Указ № 7 на

> *Председателството на Народната република България, обявяваме, че Великото народно събрание, в 79 – то заседание гласува и прие **Закон за отпускане пенсии за инвалидност на граждански лица, пострадали от войските на Съюзническите сили**.“*

МИНИСТЕРСТВО НА СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА
ИНСТИТУТ ЗА ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ

М О Т И В И
към законопроекта за изменение и допълнение на закона за обществените осигуровки.

ГОСПОДА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ,

По § 1. През 1941 година с закона от 24 януари с.г. /Д.в. брой 17/1941 г./ беше въведена у нас специална осигуровка на умствените работници. Тази осигуровка се създаде поради едно несправедливо подраняне на съществуващи такива осигуровки преди войната в Германия и Австрия. Целеше се да се обособят умствените работници в отделна категория, за да им се осигури една по-голяма пенсия.

Приложението на закона в продължение на 5 години показа несъстоятелността на мотивите за създаването му. Да се тегли една резка граница между умствени и физически работници не е възможно. Освен това стана ясно, че въпреки големите вноски,които се плащат и които съставляват 12% от заплатата, пенсията след пет години участие в осигуряната не беше около 5.000-6.000 лв.,а в някои случаи не взаше пенсия за старост около 1.000 лв.годишно.

Ето защо, мисля че в интереса на самите служащи да продължат да се осигуряват по помянатия закон, който е в духа на днешния нам демократичен социален ред да продължаваме да делим работниците на умствени и физически.Налага се следователно, да се ликвидира с този закон,като умствените работници се осигуряват в бъдаще на общо основание по закона за обществените осигуровки.По този закон те самостоятелно една вноска съставляваща 8% от заплатата им де имат минимална пенсия на инвалидност или за старост 18.000 лв.годишно.

По § 2. Уредба се начина, по който ще стане зачитането на задължителните вноски, направени по закона за осигуряване на умствените работници.

По § 3. Предвижда се, определянето на пенсията въз основа на вноските направени по закона за осигуряване на умствените работници да стане така, че интересите и правата на същите да бъдат запазени.Остатъкът от сумата на вноските след покриване на максималната вноска по закона за обществените осигуровки ще бъде зачитан като извънредна вноска.

До Управителния съвет на
Института за обществено осигуряване
Т у к.

Д О К Л А Д
от ДИМИТЪР НИКОЛОВ, директор на Института за обществено осигуряване

Относно: Отпущането на заем от 200.000.000 лева на Бълг. Акц.д-во "Гранитоид" за строеж на работнически жилища.

Господа,

С молба от 4.IV.1946 год. вх.№ 4275 Бълг.Акц.д-во "Гранитоид" е поискало да получи заем от Института за обществено осигуряване в размер на 200.000.000 лева за строеж на работнически жилища. Управителният съвет на Института за О.О. на заседанието си на 12.IV.46 год., протокол № 16, в отговор временно отлагане това искания заем.

С нова молба до Министерство на Социалната политика, прекратена на Института по принадлежност, дружеството подновява искането си. От доказателствата приложени, които се изискаха, се установи, че 50% от капитала на дружеството е български, 25% - швейцарски, 20% - съветски и 5% - други капитали. От друга страна цели капитал на дружеството предстои да бъде внесен от държавата и по този начин предприятието ще бъде отчасти национално. Имайки предвид, че предприятието на дружеството произвежда едни от най-нужните за строителството артикули - цимент, електрическа енергия и вагонка, крайно необходими за предстоящите големи строежи и на покупателната, намирам, че заема моля да се отпусне, но на части, според нуждата от благането им в строежите.

Капиталът ще се отрази при с.Дервиш, Хасковско и при името "Струма" в "Пирин" при с.Грамада, Гоцалийско. Почти 1/3 от посочените обекти за вече започнати. Към преписката са представени и баланси, технически сметки на строежа и подробна записка на сметъ, които са прочетени при първото разглеждане на въпроса за заема и показват едно стабилно от финансова гледна точка предприятие.

Моля, почитаеми Управителен съвет да се занимае отново с искането на А.Д."Гранитоид" и да определи размера на заема, който евентуално ще бъде отпуснат и начина на отпущането му.

София, 7.III.1947 год.

Д и р е к т о р:

ЗАКОН

Настоящият закон е приет от Великото народно събрание, в 95 заседание, държано на 18 септември 1947 г.

София,18 септември 1947 год.

П Р Е Д С Е Д А Т Е Л: /п/ /ст.Драгиев/

С Е К Р Е Т А Р: /п/ Йордан Чобанов

НАЧАЛНИК-НА-НАЦИОНАЛРЕГИСТЪР: /п/ Пр.Ортопринсиев

ПРЕДНАЧАЛНИК СЛУЖБА:

18 юли 1947 г.

Утвърдена с Постановление № 19 на МС е **Наредба-закон за учредяване на фонд Здравна застраховка на служителите, пенсионерите и техните семейства.** Фондът се създава при Министерството на народното здраве /МНЗ/. Целта на закона е да **осигури безплатно лечение и лекарства** на служителите и пенсионерите при държавните, държавно-автономните, автономните, общински, кооперативни и други учреждения, членуващи във **фондовете на Пенсии за изслужено време и тези при БНБ и Мини „Перник“, както и членовете на техните семейства**.

27 септември 1947 г.

МСП издава **Наредба № 141 за реда и отговорността по осигуряването на земеделските и горските работници без постоянен работодател**.

...Чл. 2 ***Осигуряването на работници и служащи*** *... се извършва от* ***обществено-осигурителен комитет****, учреден при всяко селско или градско общинско управление, в рамките на което има на работа такива работници.*

Чл. 3 ***Обществено-осигурителният комитет*** *се назначава със заповед от кмета...“*

4 декември 1947 г.

След дебати Шестото ВНС приема текста на **първата Конституция на Народна република България**, окончателно на трето четене чрез поименно гласуване. Известна като **Димитровска, тя влиза в сила два дни по-късно и утвърждава републиканското управление на страната**.

...Чл. 2 В Народна република България цялата власт произтича от народа и принадлежи на народа.

Тази власт се осъществява чрез свободно избрани представителни органи и чрез допитване до народа.

Всички представителни органи на държавната власт се избират от гражданите въз основа на всеобщо равно и пряко избирателно право с тайно гласуване....

Чл. 38. Върховен изпълнителен и разпоредителен орган на държавната власт в Народна република България е правителството /Министерският съвет/...“

1947 г.

Приема се **Наредба на основание чл. 25 от Закона за ИОО** и до окончателното приемане и влизане в сила на **Специалния правилник за произвеждане на ревизиите по ЗОО и контрол върху дейността на ревизираните и длъжностните лица при обществото осигуряване и техните представителства**.

Издателство „Трудова просвета“ отпечатва и разпространява **„Семейни добавки и еднократни помощи на работници“.**

27 февруари 1948 г.

Публикува се **Закон за народните съвети**. С влизането му в действие, **местните органи** на **ИОО** минават напълно към съответните съвети и заедно с инспекциите по труда и областните служби по социални грижи образуват служба **„Труд и социални грижи“**.

3 юли 1948 г.

Приема се **Наредба № 51 за приложение на чл. 27 а, б, в и чл. 27 и от ЗОО.**

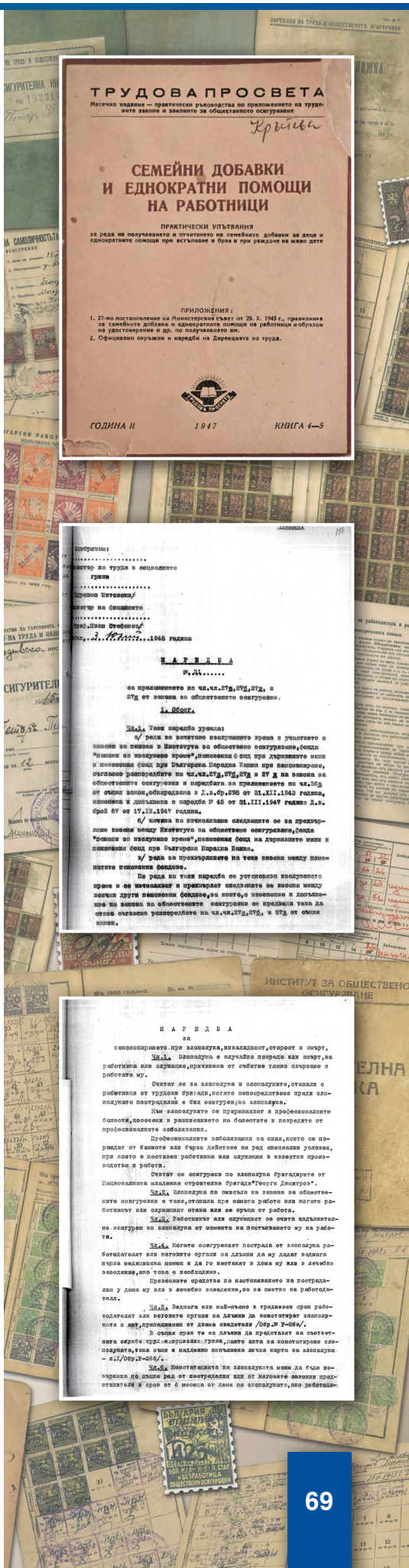
*...Чл. 15. Тази **наредба** е издадена съгласно чл. 27д на ЗОО. Същата е изработена от **УС на ИОО** в заседанието му на 21 юни 1948 г., Протокол № 13 и е одобрена от **министъра на труда и социалните грижи и от министъра на финансите**...“*

27 август 1948 г.

Приема се **Наредба за пенсионирането при злополука, инвалидност, старост и смърт**.

21 октомври 1948 г.

С Решения № 168 от заседание на Политбюро (ПБ) на ЦК на БРП се приема **Законопроект за обществото осигуряване и се създава Държавен институт за обществено осигуряване /ДИОО/**, като се запазва неговата **юридическа личност** и задачите му: определяне **минимална и максимална пенсия за прослужено време, определяне на 60-годишна възраст за пенсиониране** и схема за размера на пенсиите; ревизиране размера на съществуващите надници и заплати; установяване на **три категории трудов стаж; пенсиите на военни лица и земеделски стопани**.

27 октомври 1948 г.

Здравко Митовски, министър на труда и социалните грижи, одобрява **Наредба за реда и контрола на плащане на вноските за ДИОО**.

22 декември 1948 г.

Министерството на труда и социалните грижи /МТСГ/ изготвя и разпространява **Окръжно № 58**, в което четем:

...службите по обществено осигуряване, включени отделите, отделенията и службите Труд и социални грижи при библиотеките и градските народни съвети от 1 януари 1949 г., трябва да се изключат от бюджетите на същите народни съвети...

*Службите по обществено осигуряване от 1 януари 1949 г., ще се **обособят отделно като местни клонове** на **Държавния институт за обществено осигуряване** и ще бъдат включени в неговия бюджет...“*

28 декември 1948 г.

ВНС гласува **ЗОО в България**. С него се уреждат отношенията, свързани с **държавното обществено осигуряване**, и се предоставя **защита** на **трудещите се при загуба на доход**. Въвежда се **принципът „правото на обезщетения и пенсии се поражда от положения труд, а не от участието с осигурителни вноски“**. С този закон осигурителните вноски на работниците и служителите се поемат от държавните предприятия и учреждения.

1948 г.

Главна дирекция на държавните и на гарантираните от държавата дългове е закрита.

Централният съвет на Българските професионални съюзи /ЦС на БПС/ – Държавно обществено осигуряване изработва **Инструкция за изплащане и отчитане на паричните обезщетения, помощи, месечни добавки за деца и др. за сметка на Държавното обществено осигуряване от предприятия, учреждения и организации**.

Издава се **Инструкции за кръга на задължително осигурените работници и служители**.

*1. **Държавното обществено осигуряване** се разпростира **задължително** върху **всички работници и служители**, заети*

*в **държавни, обществени, кооперативни, смесени или частни предприятия, учреждения и организации, или при частни лица, независимо от характера и продължителността на тяхната работа и начина на заплащането й**...“*

Държавната печатница издава **Отчет за дейността на ИОО за периода 1938-1945 г., изготвен** от МТСГ и **ДИОО**.

*В отчета не са включени **данните от 1941 г.**, тъй като **материалите са изгоряли в бомбардировките и не са разработени допълнително**.*

В отчета четем:

*...от **всички работници и служащи**, най-голям е броят на тези, заети в **индустриалните заведения**, чиито процент през отчетния период варира от **47.6 % - 54.1 %**, на **второ място** са тези в **занаятчийските заведения от 21.2 % - 26.9 %** и на **трето място** са тези от **търговските заведения от 14.6 % - 19.7 %** и на последно място са тези в **други заведения от 7.6 % - 12.6 %.***

***За мъжете** най-голям е пак броя на същите, заети в **индустриалните заведения, чийто процент е от 41.8 % - 54.1 % ...За жените** най-голям е броят също в **индустриалните заведения от 62.4% - 71.6 % ...** на второ място са тези в **занаятчиите заведения от 17.4 % - 29.1 % /за мъже/ и 14.2 % - 19.6 % /за жени/**, на трето място са тези в **търговските заведения от 14.6 % - 22.2 % /мъже/ и 9.3 % - 13.2 % /жени/** и на последно място тези в други **заведения от 8.4% - 12.6 % /мъже/ и от 6.6 % - 12.6 % /жени /...“*

17 януари 1949 г.

С публикуване на **ЗОО** се озаконява създаването на **ДИОО.** Под единното ръководство на института се **обединяват всички съществуващи в страната самостоятелни осигурителни фондове и каси** и чрез него вече се ***„извършва общественото осигуряване на всички трудещи“***.

ЗАКОН

За обществено осигуряване

ДЯЛ I

Устройство, управление и финансово изграждане на **Държавен институт за обществено осигуряване**

*Чл. 1. Основава се **Държавен институт за обществено осигуряване /ДИОО/**, който е отделна юридическа личност.*

Същият създава свои органи по места, с участие на представители на осигурените.

*Върховният надзор върху делата на **ДИОО** се упражнява от министъра на труда и социалните грижи.*

*Чл. 2. **Държавният институт за обществено осигуряване:***

а/ извършва общественото осигуряване: на всички трудещи се граждани на Народна република България, като определя и отпуска пенсии, помощи и обезщетения в случай на майчинство, злополука, инвалидност, старост, смърт, безработица и семейни добавки....

*Чл. 3. В **Държавния институт за обществено осигуряване** се вливат и престават да съществуват самостоятелно: Институтът за обществено осигуряване, Дирекция на пенсиите, Пенсионните фондове на служителите при Българската народна банка и на влелите се в нея банки, Пенсионният фонд на работниците и служителите при Държавните мини, пенсионните фондове при Адвокадската каса, при Съюза на журналистите, при Съюза на артистите, при Съюза на българските писатели и други пенсионни фондове и пенсионни каси..."*

В **ДИОО** се вливат и всички фондове за набиране средства за пенсии и по този начин институтът става влиятелен и мощен осигурителен институт за успешно решаване на основните задачи на социалното осигуряване на българския народ.

С приемането на закона се възстановява ръководството на института върху местните структори и се увеличава броят им.

ЗОО урежда отношенията, свързани с държавното обществено осигуряване и предоставя защита на трудещите се при загуба на доход.

Клоновете от 38 се увеличават на 42, а представителствата по места – от 21 на 55. Трябва да се отбележи, че към **местните органи на Института за** обществено осигуряване **се включват и медицинските комисии, уредени към клоновете и инспектор-лекарите към същите**. Освен това към всеки **градски или селски народен съвет**, в който няма клон или представителство, **се учредява обществено-осигурителен комитет.**

Целта и задачите на **ДИОО** са да извършва **обществено осигуряване на всички трудещи се като отпуски, пенсии, помощи и обезщетения в случай на болест, старост, смърт, безработица и семейни добавки.**

Дейността се направлява от **Управителен съвет /УС/**, а се ръководи от **управител. УС** се състои от по един представител от следните **министерства: на труда и социалните грижи, на финансите и на народното здраве.**

Съгласно чл. 5 от Закона за обществено осигуряване, представителите на **ОРПС, Общия земеделски и Общия занаятчийски съюз в УС на ДИОО са 7 срещу 5 представители на МТСГ, на финансите и на МНЗ и от ДИОО**.

Членовете на УС се назначават от МС за срок от 3 години.

УС решава въпросите относно **изработване на наредби, правилници, устройство на службите, управление на фондовете и др.**

Юрдан Анастасов застава начело на ДИОО.

Разработва се и се приема **Правилник за ЗОО.**

26 януари 1949 г.

Приема се и се гласува Постановление № 7 на МС, относно **назначаване членове на УС на ДИОО**.

Февруари 1949 г.

Приема се **Правилник за изплащане на пенсиите.**

Чл. 1. ***Изплащането*** *на* ***всички видове пенсии*** *се извършва* ***безплатно*** *от* ***Българската народна банка****. Там където Българската народна банка* ***няма клонове****, изплащането се извършва от* ***телеграфо-пощенските станции****.*

Чл. 2. ***Пенсиите се изплащат тримесечно*** *по нареждане на* ***ДИОО с пенсионни книжки или чекови записи****...“*

8 март 1949 г.

С Постановление № 30 МС **задължава всички работници и служители да бъдат снабдени с трудови книжки**:

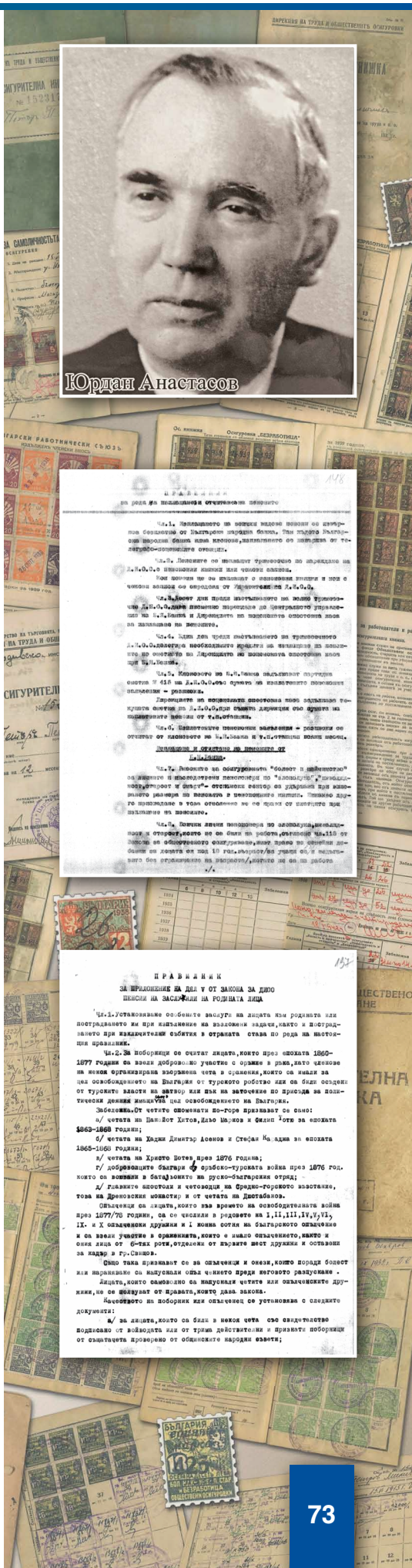
Всички работници и служители *се снабдяват* ***задължително с трудова книжка за установяване на тяхната квалификация и трудова дейност...“***

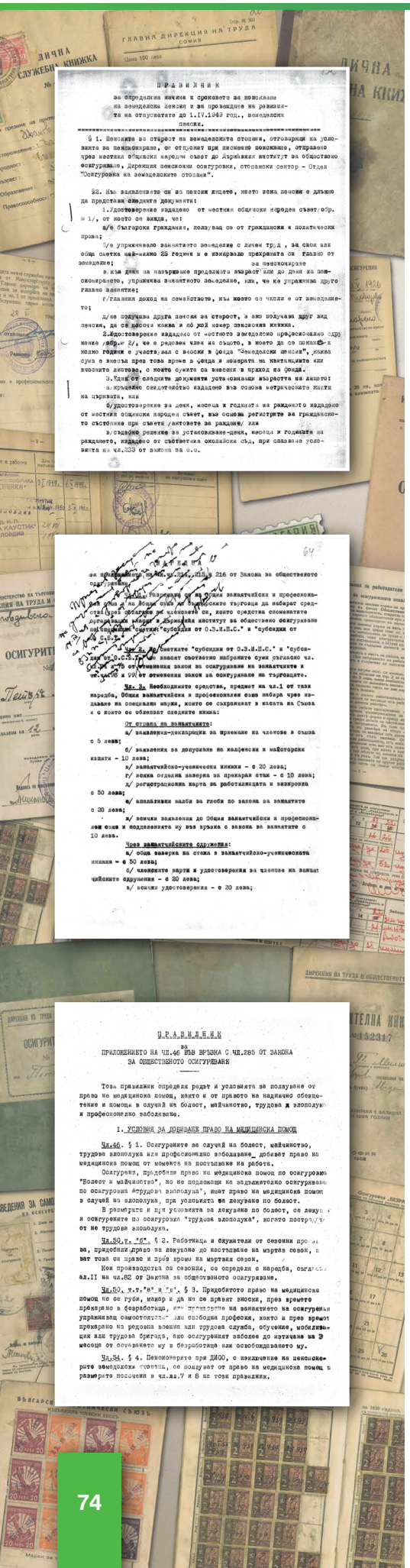
16 март 1949 г.

УС на ДИОО, начело с **Юрдан Анастасов, управител на института**, на свое заседание разглежда и приема единодушно **три правилника за приложение на ЗОО**:

1. Правилник за реда, по който се изплащат и отчитат пенсиите;

2. Правилник за приложение на дял V от ЗОО за заслужили на Родината лица;

*...С този **правилник** се урежда начинът за установяване **особените заслуги** на лицата към Родината или пострадването им по доброволно поети възложени задачи, както и пострадването при изключителни събития в страната...“*

3. Правилник за определяне начина и сроковете за поискване на земеделска пенсия и за провеждане на ревизията по отпуснатите до 1 април 1949 г. земеделски пенсии.

*...В Дял IV от **Закона за обществено осигуряване**, в който дял се уреждат пенсиите на земеделските стопани е казано, че пенсиите се отпускат от началото на следващата година, през която лицето е навършило възрастта за пенсиониране...“*

14 март 1949 г.

Разработва се и се разпространява за изпълнение **Наредба за приложение на чл. 214, 215 и 216 от ЗОО.**

*Чл.1. Разрешава се на **Общия занаятчийски и професионален съюз** и на **Общия съюз на българските търговци** да **набират средства** чрез **облагане на членовете си**, които средства споменатите организации **внасят в Държавния институт за обществено осигуряване** по специални сметки: **„супсидии от ОЗИПС и „супсидии от ОСБТ**...“*

29 март 1949 г.

Приема се **Правилник за приложение на чл. 78 от ЗОО.**

ДИОО разработва **Наредба за приложение на чл. 46 от ЗОО.**

Разпространява се **Правилник за приложение на чл. 46 във връзка с чл. 285 от ЗОО**.

30 април 1949 г.

Обнародва се **Наредба за изменение и допълнение на наредбата за размера и реда на внасяне вноските по ЗОО** и влиза в сила от 1 януари 1950 г.

1 юли 1949 г.

ДИОО изработва **Наредба за признаване правото на адвокатите да внесат вноски за минало време, съгласно чл. 219 от ЗОО.**

*Чл. 1. **Признава се правото** да внесат вноски за времето до **10 години, прослужени в адвокатската професия** преди 5. II. 1936 година на **всички адвокати и бивши адвокати**...“*

5 юли 1949 г.

С Наредба № 14, одобрена от Здравко Митовски, министър на труда и социалните грижи се регламентират **категориите труд, правото на отпуска, болнични и др.**

15 юли 1949 г.

МТСГ предлага разработената от Дирекция на труда и одобрена от министерството, **Наредба № 15 за трудовата книжка и картотекиране на работната ръка**.

Чл.1 Настоящата наредба урежда снабдяването на работниците и служителите с трудови книжки, тяхното картотекиране и следене на движението им...“

7 септември 1949 г.

УС на ДИОО утвърждава **Наредбата за протезите и ортопедичните средства.**

...Чл. 46 от Закона за обществено осигуряване предвижда правото на медицинска помощ, която от своя страна включва и работата по протезите и ортопедичните средства....

Най-важното и същественото в тази наредба е, че се предвижда правото на протези и ортопедични средства и за членове на семействата на осигурените.

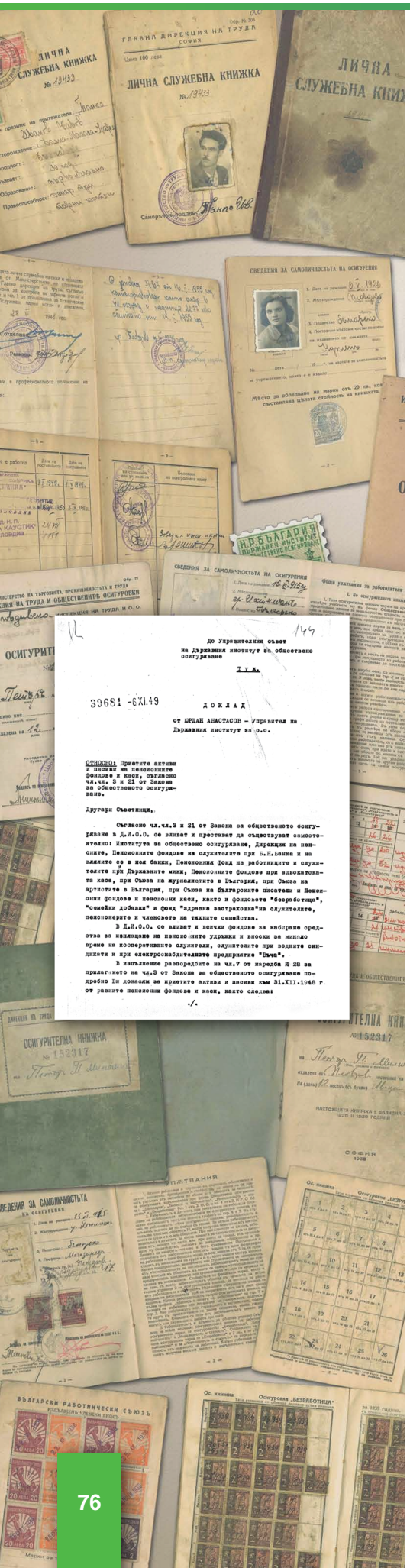
Протезите могат да се сменяват не след 5 години, както беше по-рано, а след 4 години... На трето място – до изтичане на една година след направата на протезите, поправките ще се направят за сметка на доставчика...“

11 септември 1949 г.

ДИОО запазва собствеността си върху здравните заведения, инвентара, инструментариума и апаратурата само на хартия.

С Постановление на МС всички изброени преминават **на разпореждане на МНЗ, респективно на народните съвети.**

15 октомври 1949 г.

На заседанието си **УС на ДИОО** разглежда проект на **Наредба за реда и условията, при които се установяват видът на извършената работа и длъжността и размера на получената надница или заплата от осигурените, за които липсват писмени данни.**

*...Въпросът се поставя от **управлението на мини Перник**, че те не могат да дадат **сведения за длъжността**, която даден миньор е изпълнявал, когато е необходимо да се определя **категорията на труд**, а също така и за **заплатата**, за да може да се определя **годишния доход**, върху който става изчисляването на **пенсията**...“*

Наредбата е **приета от ЦС на ОРПС** и единодушно **одобрена от УС на ДИОО.**

30 октомври 1949 г.

Юрдан Анастасов, управител на ДИОО, в доклад описва **приетите активи и пасиви на пенсионните фондове, съгласно чл.чл. 3 и 21 от ЗОО**

*Съгласно чл. 3 и чл. 21 от **Закона за общественото осигуряване** в **ДИОО** се вливат и **престават да съществуват самостоятелно: Институт за обществено осигуряване, Дирекция на пенсиите, Пенсионните фондове на служителите при БН Банка и на влялите се в нея банки, Пенсионния фонд на работниците и служителите при Държавните мини, Пенсионните фондове при адвокатската каса, при Съюза на журналистите в България, при Съюза на артистите в България, при Съюза на българските писатели и Пенсионни фондове и пенсионни каси, както и фондовете „безработица“, „семейни добавки“ и фонд „здравна застраховка“ на служителите, пенсионерите и членовете на техните семейства.***

***В ДИОО** се вливат и всички **фондове за набиране средства за изплащане на пенсионните удръжки и вноски за минало време на кооперативните служители, служителите при водните синдикати и при електроснабдителните предприятия „Въча“**...“*

1 ноември 1949 г.

Разгледано, обсъдено и одобрено от **УС на ДИОО**, още през май същата година, се подписва **Споразумение между ДИОО**

и Министерство на мините и подземните богатства, държавните минни предприятия и обединенията за освобождаване

*„от следващата се **за наднични обезщетения и помощи вноска по осигуровката** „Болест и майчинство“ като вместо от **ДИОО обезщетенията и помощите** в случай на **болест, майчинство и злополука** се **плащат от самите обединения и предприятия**...“*

20 декември 1949 г.

В пореден протокол от заседание на **УС на ДИОО** се разглежда и приема с малки поправки **Наредбата за изменение и допълнение на наредбата за размера и реда на внасяне вноските по ЗОО.**

31 декември 1949 г.

В изложение, с гриф поверително, се дава информация за:

*...**Законът за обществено осигуряване** обхвана следните категории граждани на Народна република България, предварително установени по брой...*

1/ Работници и служители	*740 121 лица*
2/ Държавни и др. служители	*276 313 лица*
3/ Пенсионери	*187 270 лица*
4/ Занаятчии, търговци и др.	*105 000 лица*
5/ Земеделски стопани	*2 700 000 лица*
Всичко към 31 декември	***4 008 754 лица***

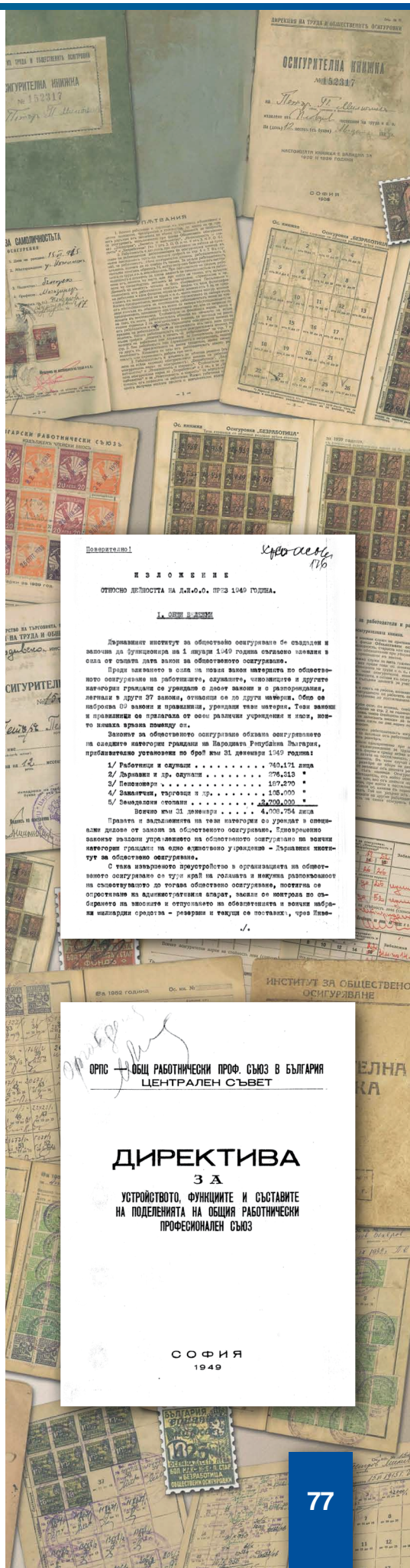
1949 г.

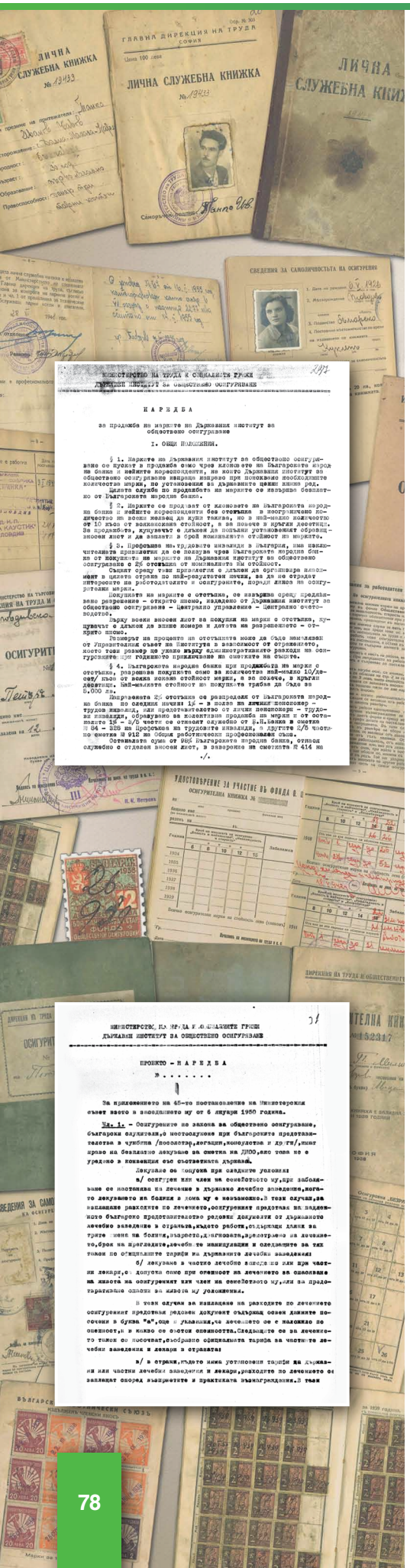
ЦС на ОРПС разработва и издава **Директива за устройството, функциите и съставите на поделенията на ОРПС.**

Приема се и се разпростанява **Правилник за приложението на чл. 46 във връзка с чл. 286 на ЗОО.**

Този правилник определя реда и условията за **ползване правото на медицинска помощ**, както и от **правото на наднично обезщетение и помощи в случай на болест, майчинство, трудова злополука и професионално заболяване.**

*...Чл. 1. **Осигурените** ... **добиват право на медицинска помощ** от момента на постъпване на работа...“*

ЦС на ОРПС организира **курс за подготовка на профсъюзни кадри по охрана на труда и обществено осигуряване**, за която цел се разработват тезиси за лекцията *Технически безопасни начини за обезопасяване на опасните машини, машинни уредби, опасни места и др.*

Броят на заетите с трудова дейност и задължително осигурени / без заетите със земеделие/ **са около 1 041 035.**

Приета е **Наредба за продажба на марките на ДИОО**, разработена от **института** и МТСГ.

*„§1. **Марките на Държавния институт за обществено осигуряване** се пускат в **продажба** само чрез **клоновете на Българската народна банка и нейните кореспонденти**, на които **Държавния институт за обществено осигуряване изпраща** направо при **поискване необходимите количества марки**, по установения за държавните ценни книжа ред.*

*Цялата служба по **продажбата на марките** се извършва **безплатно** от **Българската народна банка**...“*

Гласуван и одобрен е **Правилник за приложение на чл. 64 от ЗОО**.

*„Чл. 1. **Пострадалият от злополука** след привършване на лекуването, ако е загубил **част или пълната си работоспособност** се **преглежда** от **медицинска комисия при местните органи на ДИОО**, която установява **процента** на **загубената му работоспособност**, съгласно разписанието на болестите и повредите. Същата комисия освидетелства кандидатите за пенсия за инвалидност и извършва периодическото преосвидетелстване на пенсионерите...“*

Международното бюро по труда /МБТ/ организира и провежда **първата анкета за разходи по социалните осигуровки**, съдържащи подробни сведения за приходите и разходите в различните страни, под формата на таблици.

6 януари 1950 г.

МС в свое заседание приема Постановление № 45 относно **възлагане на ДИОО** да **заплаща разходите по лечението на осигурените български служители** с **местослужене в чужбина,** като за тази цел се правят вноски върху валоризираните им заплати.

Възлага се на МНЗ, **МТСГ** и на МВР да изработят **Наредба за лекуването на въпросните служители в чужбина**.

19 януари 1950 г.

Обнародва се **Наредба за изменение и допълнение на Наредбата за разпределение и реда на вноските по ЗОО**.

20 февруари 1950 г.

С приеманто и обнародване на **бюджета на ДИОО** правителството решава да го включи в **републиканския бюджет на страната.**

2 март 1950 г.

Гласува се **Решение на Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия /ПБ на ЦК на БКП/** за преминаване на **краткосрочното осигуряване** заедно със **социалните грижи и охраната на труда** от **МТСГ** към **ЦС на ОРПС**. Основната цел е **издигане ролята** на **профсъюзите** и доближаването им до **самите осигурени** и предаването му *„в ръцете на работниците“*.

3 март 1950 г.

УС на ДИОО разглежда проект за **изменение и допълнение на ЗОО и мотивите към него**.

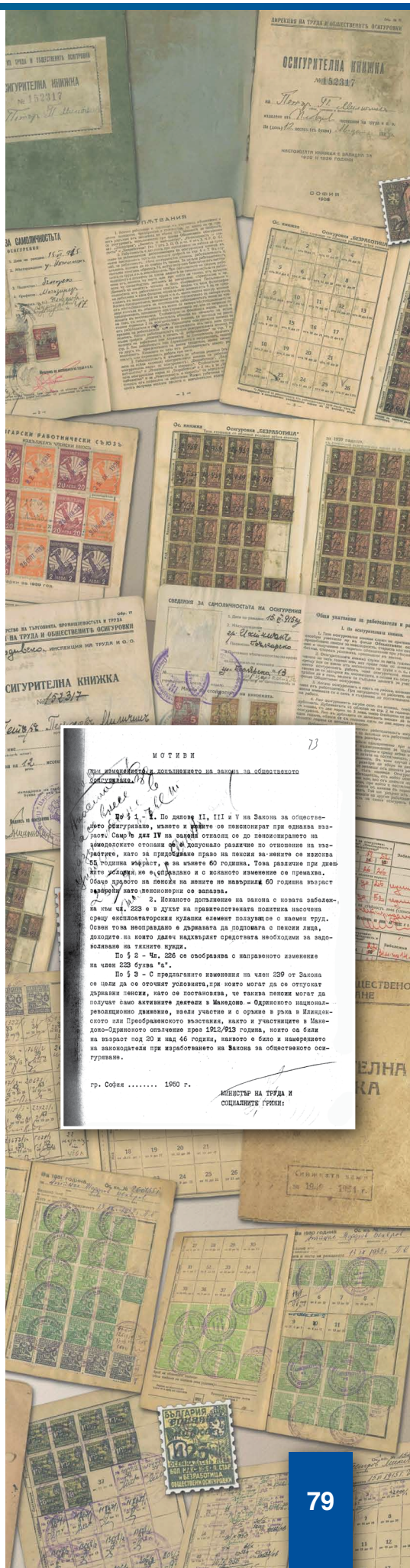
§ 1 – 1. По дялове II, III и V на Закона за обществено осигуряване, мъжете и жените се пенсионират при еднаква възраст. Само в дял IV на закона отнасящ се до пенсионирането на земеделските стопани се е допускало различие по отношение на възрастите, като за придобиване право на пенсия за жените се изисква 55 годишна възраст, а за мъжете 60 годишна...“

19 май 1950 г.

Председателят на **ЦС на ОРПС** и **Добри Терпешев**, министър на труда и социалните грижи, **разработват и внасят** в **МС** проектоуказ по съветски образец за **прехвърляне на охраната на труда и краткосрочното осигуряване** към **Профсъюзите, а дългосрочното – към МНЗ**.

18 октомври 1950 г.

Юрдан Анастасов, управител на ДИОО, отчита и запознава подробно **УС** с изложение за дейността на структурата през **1949 г.**

20 октомври 1950 г.

С Постановление № 2659 на МС се **закрива Общият земеделски професионален съюз**.

11 ноември 1950 г.

С Указ се **разпуска Общият занаятчийски професионален съюз.**

6 декември 1950 г.

МС задължава МТСГ за следното:

*...а/ в срок до 2 месеца да внесе в Министерския съвет предложение за **постепенно ликвидиране пласмента на ДИОО** в дворни места, сгради, стопанства, полски и други имоти и*

*б/ в срок от 2 месеца да внесе в Министерски съвет предложение за **прехвърляне строежа и експлоатацията на работническите жилища върху жилищния фонд** или върху **предприятията, чиито работници получават жилищата**...“*

13 декември 1950 г.

МС приема Постановление № 2881 **за хигиенизиране на предприятията** по предложение, внесено от **МТСГ**.

29 декември 1950 г.

Закрива се **МТСГ и МНЗ се преименува в Министерство на народното здраве и социалните грижи /МНЗСГ/. МС решава** както **краткосрочното**, а вече и **дългосрочното /пенсионното/ осигуряване заедно с ДИОО и неговите централни и местни служби да преминат изцяло към ЦС на ОРПС.**

1950 г.

Издава се **Инструкция за отпуските по болест и за издаване на болнични листове при временна нетрудоспособност**.

*...да се внесе **дисциплина и чувство за отговорност в разрешаваните отпуски по болест**, към нашите **лечебно-профилактични заведения се** създават **лекарски консултативни комисии**, чиято основна цел е да осигурят необходимата помощ на лекуващите лекари при **експертизата на трудоспособността**. Тези комисии имат **единствени компетентността** да **разрешават отпуск по болест повече от 10 дни**...“*

Броят на „пълните осигурени“ лица е 963 288.

11 януари 1951 г.

МНЗСГ и ЦС на ОРПС обединяват усилията си и разработват и разпространяват **Окръжно относно борбата със симулациите.**

*За успешното изпълнение на петгодишния народостопански план е необходимо да се мобилизират всички сили на нашия народ... В тази насока трябва да се поведе решителна **борба против симулациите**, които все още съществуват и които освен **изразходването на огромни средства за наднични обезщетения** при **отпуск по болест**, неоправдано **лишават** нашето народно стопанство и **от работна ръка**...“*

26 януари 1951 г.

С Постановление № 83 на МС се учредява **Управление на пенсиите /УП/ с Държавен пенсионен съвет и Централна трудова експертна лекарска комисия към ОРПС и** се приема **Правилник за устройството и задачите на Управлението за пенсиите и неговите органи**.

1 февруари 1951 г.

Влиза в сила Постановление № 84 на МС за реда и сроковете за закриване службите на спрялото да функционира **МТСГ.**

2 февруари 1951 г.

Приема се **Решение на Политбюро на ПБ на ЦК на БКП за подготвяне на нов закон за социалното осигуряване.**

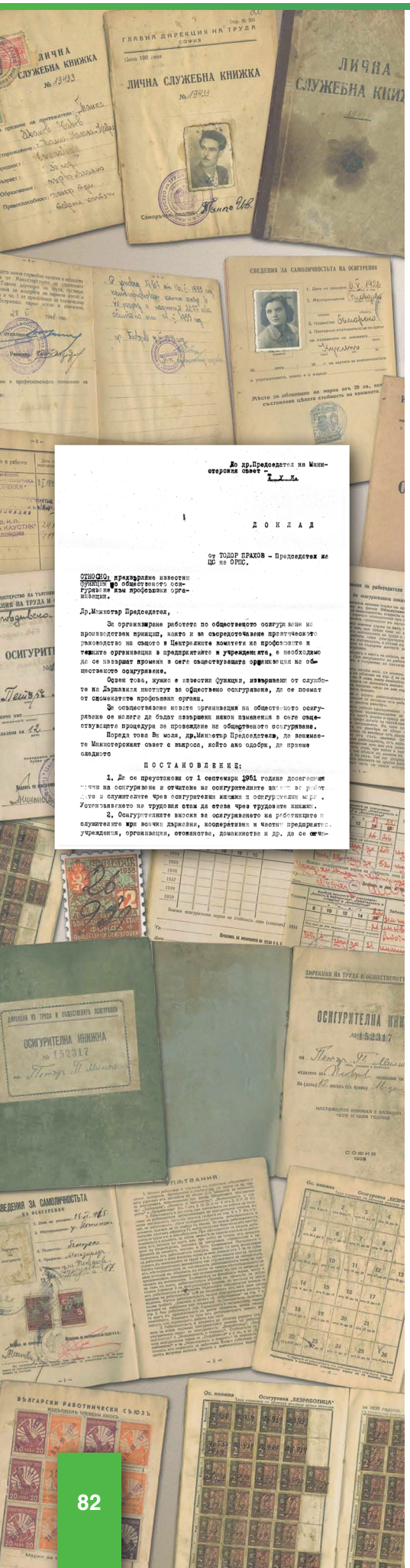
6 февруари 1951 г.

Юрдан Анастасов, управител на УП, в доклад предлага на **председателя на ЦС на ОРПС конкретни мерки за ограничаване разходите по осигуровката „Безработица“.**

*През изтеклата **1950 година** за **обезпечения по безработица** бяха **изразходвани 100 000 000 лева**, а по **бюджета за 1951 година** има **разрешение** за същата цел само – **65 000 000 лева...***

*Да се **нареди на органите по охрана на труда** при Окръжните съвети на Профсъюзите и поделенията им, да положат **максимални усилия** за **постъпване на работа на всеки безработен**...“*

19 февруари 1951 г.

Публикува се учредяването на **Централна трудово-експертна лекарска комисия към УП.**

17 март 1951 г.

Издаден е **Указ на Президиума на НС** на НРБ **за всенародна безплатна медицинска помощ за всички граждани в страната**. Осигурителният фонд изцяло се поема от МНЗ и здравеопазването в страната става изцяло държавно дело.

27 юни 1951 г.

УС на УП, на последното си заседание решава да прехвърли „доброволно“ сградите на **ДИОО** – болници, поликлиники, работнически жилища, стопанства, дворни места и др. на **МНЗ-СГ, ЦС на ОРПС** и съответните народни съвети.

Разработва се **Специална инструкция за устройството и функциите на социалното осигуряване при профсъюзните организации.**

29 юни 1951 г.

Публикува се **Указ за насърчаване на раждаемостта и многодетството и Кодекс на труда /КТ/**. Основната задача е да **се премахне уравновиловката при оказване на държавна помощ на новобрачните двойки.**

Специално внимание в КТ се отделя на **осигурените самотни майки, които сами се грижат за гледането и издръжката на децата си.**

За първи път, напълно в духа на времето, се **въвежда данък в размер на 5% от облагаемия доход** не само на осигурените, а и за всички български и чужди граждани **с местожителство в страната, неженени, овдовели, семейни и разведени без деца, на възраст от 21 до 45 години за жените и до 50 години за мъжете.** От **данъка** се **освобождават само двойки, сключили брак в рамките на една година и до две от смъртта на детето, гражданите, които имат деца, загинали в Отечествената война, в борбата против фашизма и капитализма или като бригадири, трудоваци и войници, учащите в средните и висшите учебни заведения на възраст до 25 години и др.**

21 юли 1951 г.

Приема се Постановление № 849 на МС за **преоценка на отпуснатите държавни пенсии по чл. 239 от ЗОО**.

Юли 1951 г.

Тодор Прахов, председател на ЦС на ОРПС, подготвя доклад–предложение за **прехвърляне известни функции по общественото осигуряване към профсъюзните организации**.

8 август 1951 г.

Постановление № 911 на МС е за **прехвърляне** на някои **функции** от **ЦС на ОРПС** към министерства и ведомства. **Влиза в сила от 1 януари 1952 г.**

Функциите по **социалното осигуряване** на **работниците и служителите** се предават от началото на следващата година на **ЦС на ОРПС**.

13 ноември 1951 г.

Първото НС на четвъртата си редовна сесия приема **КТ**, с Указ № 544.

12 ноември 1951 г.

С Указ № 546 на Президиума на НС е приет **Закон за отменяване на всички закони, издадени до 9 септември 1944 г.**

13 ноември 1951 г.

Обнародва се **КТ**.

*... Чл. 1. Този **кодекс** урежда трудовите отношения на работниците и служителите в предприятията, учрежденията и организациите и **държавното обществено осигуряване на работниците и служителите** с цел да се внедрят, осъществят и закрепят социалистическите принципи за организация на труда, да се обезпечи увеличението на неговата производителност, да се повиши благосъстоянието на трудещите се, да се опази здравето им и да се **обезпечат при временна или постоянна нетрудоспособност**...“*

С **КТ** бюджетът на социалното осигуряване се включва в **държавния бюджет** и държавата при нужда поема евентуален недостиг от осигурителни вноски и дава възможност за изплащане на пенсии и обезщетения.

Съгласно **Кодекса, функциите по социалното осигуряване** на работниците и служителите се предават на **Централния съвет на профсъюзите**, който добива право да ги представлява по всички въпроси, касаещи труд и социално осигуряване.

Забранява се приемането на работа на **деца под 14-годишна възраст**, а от **14- до 16-годишни** само в изключителни случаи, **без право на нощен и извънреден труд и без работа при тежки и вредни за здравето дейности**.

Пенсиите за инвалидност на заетите с трудова дейност /без осигурените само за старост/ се отпускат при **загубена напълно или частично работоспособност за продължително време или завинаги.**

Всички видове **пенсии** /без социалните, **за изслужено време и старост**, за **инвалидност, гражданско и военноинвалидни, народни и за особени заслуги**/ могат да прераснат в **наследствени** след смъртта на осигурените. Право на наследствена пенсия имат само издържаните от починалия деца, братя и сестри, ненавършили 18 г., а ако са учащи - до 24. Наследствена пенсия се полага и на неработещите или неработоспособни или навършилите 60 години за мъжете и 55 години за жените – родители, съпруг или съпруга.

Издателство „Наука и изкуство“ отпечатва за разпространение **КТ**.

10 декември 1951 г.

Приема се от МС Постановление № 1479 **за устройството на УП при ОРПС** и **влиза в сила от началото на следващата година**. Управлението поема постепенно осигуряването не само на работниците и служителите, но и на селските стопани, военните и заслужилите за родината лица.

На него се възлага и изработването на наредби, правилници и инструкции, касаещи пенсиите и окръжните трудово-експертни лекарски комисии и др.

Към **УП** се създава **Върховен пенсионен съвет**. Работата му е да разглежда жалбите срещу решенията на пенсионните комисии, да ги решава окончателно или да ги връща за доразглеждане.

Орган на **Върховния пенсионен съвет** е **Общото събрание,** действащо в два състава - единият обсъжда принципни въпроси, свързани с пенсионната система, а другият тълкува **разпоредбите на КТ**. Решенията му се публикуват в **служебния бюлетин на МНЗСГ**.

1951 г.

ЦС на ОРПС изработва **Инструкция за издаването на болнични листове за временна нетрудоспособност.**

По статистически данни общото население на страната е **7 243 200.**

Броят на заетите с трудова дейност и **задължително осигурените /без заетите със земеделие/ са около 1 500 000**.

До края на годината **УП** запазва като собственост и всички натрупани в предходните години **капитали и фондове** на **осигуровките** на **обща стойност 29 269 607 910 лв.** при **годишен разход** само за **пенсии** от **10 179 542 348 лв.**

26 януари 1952 г.

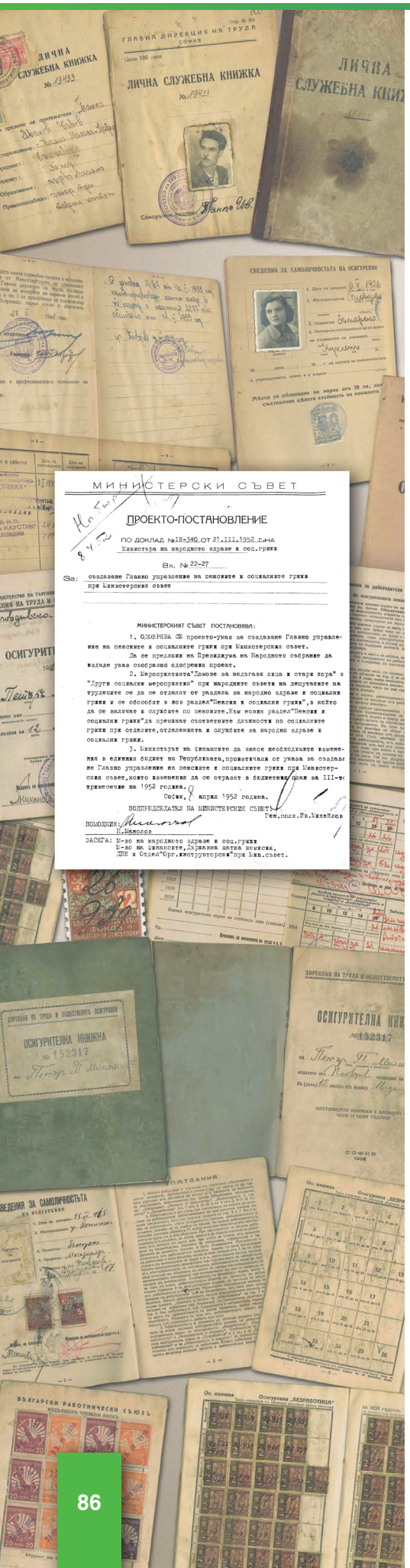
С Постановление № 83 на МС се учредява **Главно управление на пенсиите и социалните грижи /ГУПСГ/** към **МНЗСГ**, като се закрива **УП** и се регламентира **правилникът**, одобрен с постановлението, в което се казва:

*...към **Министерството на народното здраве и социалните грижи** се учредява **Управление на пенсиите с Върховен пенсионен съвет и Централна трудово-експертна лекарска комисия...***

***Задачите** на новосъздадената структура са:*

- *да **изработва правилници, наредби, инструкции** относно **пенсиите;***
- *да **отпуска, видоизменя и прекратява пенсиите за особени заслуги;***
- *да **ръководи и контролира окръжните и околийските служби по пенсиите;***
- *да **разглежда и се произнася по всички принципни въпроси** относно **пенсиите;***
- *да **урежда трудоустройването, протезното дело и ортопедията на инвалидите;***
- *да **следи законното и целесъобразното извършване на разходите за пенсии** и на **личните и веществени разходи;***
- *да **ръководи и контролира окръжните трудово-експертни лекарски комисии** и да **разрешава в тях спорове или оплаквания**...“*

9 февруари 1952 г.

С Протоколно решение на МС № 50 се приема **отлагане разглеждането на доклада на МНЗСГ, относно одобряване на проектоуказ за осигуряване на членовете на трудово-производителните кооперации /ТПК/.**

20 март 1952 г.

Спогодба за държавното обществено осигуряване между Народна република България и Народна република Албания се сключва и влиза в сила от 1 май 1953 г.

21 март 1952 г.

Разглежда се проектопостановление на МС по доклад на Петър Коларов, министър на народното здраве и социалните грижи, **за създаване на Главно управление на пенсиите и социалните грижи /ГУПСГ/ при МС.**

4 април 1952 г.

С Постановление № 295 на МС се одобрява и обнародва **Правилник по приложението на дял III на КТ**.

Правилник

Глава I

Кръг на осигурените

*1. **Държавното обществено осигуряване** се разпростира **задължително върху всички работници и служители**, заети **държавни, обществени, кооперативни, смесени или частни предприятия, учреждения** или **организации** или **при частни лица**, независимо от характера и продължителността на тяхната работа и начина на заплащането ѝ...*

*2. Контролът по приложение на настоящия правилник се възлага на **Централния съвет на професионалните съюзи и Министерството на народното здраве и социалните грижи**...“*

4 юни 1952 г.

В Женева, Швейцария, е свикана Тридесет и петата сесия на **Генералната конференция на МОТ, от Административния съвет на МБТ**. На нея се решава да се приемат конкретни предложения относно минималните стандарти за социална сигурност, включени в пета точка от дневния ред на сесията, и тези

предложения да добият формата на **международна конвенция,** която може да бъде наричана **Конвенция за социална сигурност /минимални стандарти/**.

1952 г.

Разработва се **Инструкция за размерите и реда на внасяне на осигурителните вноски**.

*Размерът на **осигурителните вноски** е следният:*

а/ за работниците и служителите, чийто заплати са определени по държавните щатни таблици – 20 %

б/ за работниците и служителите, чиито надници и заплати са определени по надничния блик, по сделно-разрядната система, или по друг начин – 12,5 %....“

Държавно издателство „Наука и изкуство“ издава **„Осигуряване и обезщетения по държавното обществено осигуряване“** с автор Христо Спасов.

16 април 1953 г.

Разпореждане на МС № 477 е за **освобождаване на Управление 7 и групиране към него на военни заводи от регистрация и контрол на щатовете, длъжностните заплати, фонда на работната заплата и кредитите**.

18 април 1953 г.

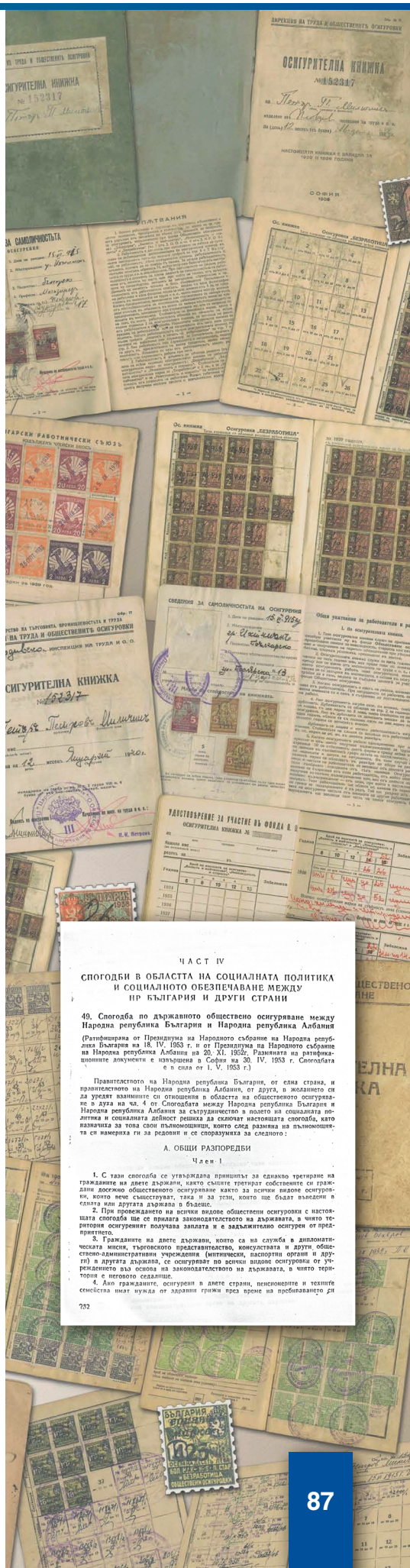
Ратифицира се от Президиума на НС сключената **Спогодба по държавното обществено осигуряване между Народна република България /НРБ/ и Народна република Албания**, която влиза в сила от 1 май 1953 г.

27 юли 1953 г.

За утвърждаване на проектоуказ за **създаване** на **Съвет за взаимно осигуряване на членовете на ТПК** е гласувано Постановление № 458 на МС.

28 юли 1953 г.

Публикува се Указ на Президиума на НС за **разширяване обхвата на осигурените лица**. С него се регламентира **осигуряването на културните дейци** по реда и условията на **дял III от КТ**.

31 юли 1953 г.

Президиумът на НС издава **указ за взаимно осигуряване на членовете на ТПК** и с него стартира **Съвет за взаимно осигуряване** към **Централния съвет /ЦС/ на ТПК**. Той осъществява осигуряването не само на членовете на ТПК, но и на **кооперациите на инвалидите и на самостоятелно работещите занаятчии и търговци**. Към **Съвета за взаимно осигуряване** се сформират **седем финансово самостоятелни и счетоводно обособени фонда.**

Събрание на пълномощниците е **най-висшият ръководен орган** на съвета. Негови членове са представители на отделните кооперации, избрани на **общо събрание** с тайно гласуване за срок от четири години.

Събранието избира **Ревизионна комисия** за срок от четири години и **Пленум**, който се свиква поне един път на шест месеца. Негов изпълнителен орган е Управлението, начело с председател и негови заместници, избрани за същия срок от четири години.

16 октомври 1953 г.

Постановление № 683 на МС е за приемане на проектоуказ за **признаване на трудов стаж при пенсиониране на тютюноработниците и на лицата, уволнени поради борбата им срещу фашистката власт**.

30 ноември 1953 г.

Приетото Постановление № 773 на МС е за **създаване към службите за трудови резерви на бюра за регистриране и разпределение на работната сила и за осигуряване на редовна работа на тютюноработниците.**

1953 г.

Президиумът на НС приема **втори указ**, с който урежда **задължителното осигуряване за всички осигуровки /без безработица/ на членовете на трудовопроизводителните кооперации и кооперациите на инвалидите.**

Първите законодателни инициативи за пенсиите, несвързани с трудова дейност, са приетите актове за **народните и държавните пенсии или за особени заслуги**. Те се отпускат по **решение на МС**, който определя **техните размери**, а **народните** – от съответните **пенсионни комисии**.

1953 - 1957 г.

Приетите в този период **нормативни актове от МС** касаят конкретно само действия, отнасящи се до **осигуряване на работа на *„незаетата свободна ръка“*.**

Предвижда се **разширяване на различни производства в градовете и в селата** на някои държавни земеделски стопанства, организиране на **курсове за квалификация и преквалификация и др.** Тук е редно да отбележим, че за **посочения период** не се коментира въпросът за **обезщетения и помощи на лицата при безработица и временно оставане без работа**.

12 май 1954 г.

Приема се Постановление на МС № 247 **за осигуряване работа на работниците в промишлените центрове**.

6 октомври 1954 г.

Решение на МС № 374 е за **продължаване изплащането на наследствени пенсии**.

19 октомври 1954 г.

Приема се Постановление на МС № 583 за **тарифиране на осигурителните вноски** по **държавното обществено осигуряване /ДОО/. Премахват се различията в размерите на осигурителните вноски на работниците и служителите – 20% за административния сектор и 12,5% за стопанския. От 1 януари 1955 г. се утвърждава единна вноска от 12,5%**.

24 август 1955 г.

С нормативен акт на МС се назначава **комисия**, която да проучи **състоянието на пенсионното дело в страната и да излезе с предложение за неговото развитие и преустройство.**

Комисията е в състав: д-р Петър Коларов, министър на народното здраве и социалните грижи; Кирил Лазаров, министър на финансите; Ради Найденов, министър на правосъдието. Като членове са определени още и Тодор Прахов, председател на ЦС на БПС, и Димо Дичев, председател на Комисията за държавен контрол.

След проучване и обсъждане на действащото законодателство комисията предлага да се преработи **основно пенсионното законодателство** и да се включи в **единен пенсионен закон, касаещ всички обществени слоеве от населението**.

1 декември 1955 г.

Интересна е **статистиката, определяща възрастовата граница на работниците и служителите за годината** – 330 301 са на възраст между 39 и 49 години; 77 483 - между 50 и 54 години; 46 139 – между 55 и 59, и на 60 и повече години - 30 679.

2 юли 1956 г.

Гласува се Постановление № 215 на МС за **осигуряване работа на незаетата в производството свободна работна сила.**

9 юли 1956 г.

Приема се Разпореждане на МС № 1238 за **резултатите от съвещание по стандартизация в Москва, СССР** /дн. Руска федерация/.

28 юли 1956 г.

Разпореждане № 1136 на МС е за **утвърждаване списъка на длъжностните лица, приравняващи се към министри и зам.-министри.** В по-привилегировано положение правителството поставя ръководни кадри и държавни служители, които са малко над 100 лица.

1956 г.

През годината **лицата**, получаващи **наследствени и лични пенсии, са 11 990**.

19 януари 1957 г.

Постановление на МС № 9 е за **сливане и преименуване на министерства и ведомства**. Препоръчва се на **ЦСПС да закрие ГУПСГ и Института по охрана на труда във връзка с поемането му от МНЗСГ**.

12 март 1957 г.

Гласува се Постановление на МС № 40 за **настаняване на работа на част от свободната работна ръка**.

25 март 1957 г.

Постановление на МС № 57 за **определяне структурата на МНЗСГ**.

30 март 1957 г.

С Разпореждане № 377 на МС **се утвърждават структурите и щатовете на МФ, Българска инвестиционна банка /БИБ/, Държавен застрахователен институт /ДЗИ/ и Държавна спестовна каса /ДСК/**.

2 юли 1957 г.

Второто НС приема **Указ за уреждане осъвременяването на минималните размери на всички видове пенсии и подобряване на отделни текстове, засягащи индивидуалните, държавните и народните пенсии и пенсиите за особени заслуги**.

1 август 1957 г.

Влиза в сила подписаната **Спогодба между НРБ и Чехословашката република за сътрудничество в областта на социалната политика**.

6 август 1957 г.

Приема се Постановление на МС № 191 за **осигуряване работа на незаетата работна сила**.

15 октомври 1957 г.

Приема се Постановление на МС № 242 **за одобряване Проектозакон за пенсиите и изменение на КТ**.

19 октомври 1957 г.

В София се издава **Сведение на разгледаните и налични дела от Върховния пенсионен съвет за периода 1 май 1952 г. до 1 октомври 1957 г.**

12 ноември 1957 г.

С Указ № 465 на Президиума на НС се обнародва **Закон за пенсиите /ЗП/.**

> *1. По настоящия закон се отпускат следните пенсии:*
>
> *а/ пенсии за изслужено време и старост;*
>
> *б/ пенсии за инвалидност;*
>
> *в/ пенсии за особени заслуги и народни пенсии;*
>
> *г/ наследствени пенсии...“*

Новоприетият **Закон за пенсиите *„обединява и внася единство в пенсионното дело у нас“*** и обединява **всички категории работещи.**

В **чл. 4 на закона** се предвижда възможността **жените, родили и отгледали 5 и повече деца до 8-годишна възраст**, да се **пенсионират при 15 години трудов стаж** и възраст **40 години** за I-ва категория труд и **45 години** за II-ра и III-та категория.

ЗП урежда пенсионното осигуряване на работниците и служителите, земеделските стопани-кооператори, членовете на трудово-производителните кооперации, културните дейци и адвокатите. С приемането и на този закон се осъществява **централизация на средствата за социалната сфера**.

15 ноември 1957 г.

НРБ ратифицира Международна конвенция № 3 за труда на жената преди и след раждане.

18 декември 1957 г.

Подписва се **Конвенция по социално осигуряване между НРБ и Федеративна народна република Югославия** /дн. Република Сърбия/, влизаща в сила от 1 септември 1958 г. /В момента конвенцията се прилага и в отношенията ни с Босна и Херцеговина по темата/.

1957 г.

С промяна в **Закона за изменение на Закона за пенсиониране на земеделските стопани** се създава **нова задължителна осигуровка** за **старост** - нов фонд, финансово обезпечен и отделен от средствата за другите осигуровки, който обхваща само **земеделските стопани-кооператори, навършили 16 години**.

По предложение на ЦС на ОРПС се издава **Указ за установяване на трудов стаж по съдебен ред, с който се допуска узаконяване на такъв за минало време само въз основа на свидетелски показания**.

10 януари 1958 г.

Изработва се от МНЗСГ и Министерство на правосъдието **Инструкция за приложение на Указа за установяване на трудов стаж** и се публикува за влизане в действие.

15 януари 1958 г.

С Постановление № 3 на МС се приема **Правилник за прилагане на ЗП**.

7 април 1958 г.

МС приема Постановление № 60 за утвърждаване **на Наредба за осигуряване на културните дейци и др**.

Гласува се Разпореждания на МС № 455 за регламентиране на **Наредба за обезщетенията на уволнени не по тяхна вина работници и служители и правото им на помощи**.

Всички дейности, свързани с регулирането на работна ръка по места, установяване на безработица, отпускане на помощи и оказване на съдействие при намиране на работа, се възлагат на **съответните народни съвети** чрез **службите „Обществено осигуряване, пенсии и социални грижи“.**

11 април 1958 г.

Сключва се **Спогодба за сътрудничество в областта на социалната политика между НРБ и Германската демократична Република** /дн. Федерална република Германия/, **ратифицирана с Указ № 164**.

4 юни 1958 г.

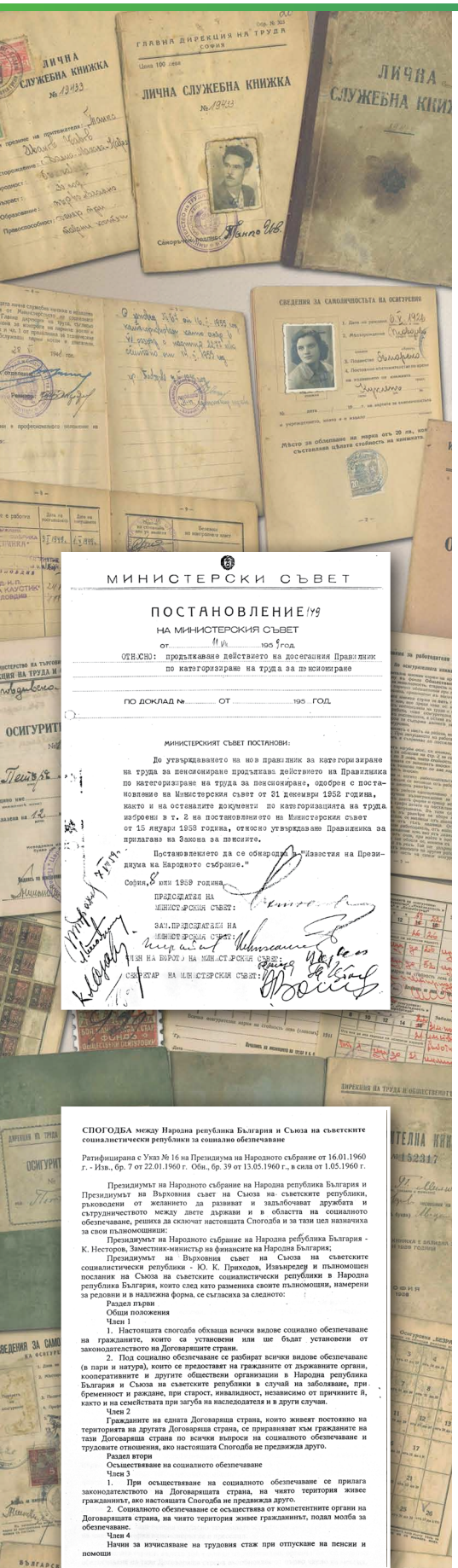
Разглеждат се **Административните разпоредби по приемане на Конвенциятя за социално осигуряване между НРБ и Федеративна народна република Югославия**.

13 септември 1958 г.

МС приема Постановление № 194 за **подобряване работата по общественото осигуряване**, с което задължава **МНЗСГ да съгласува с МФ и Държавния контрол, ЦС на ОРПС и Централното статистическо управление /ЦСУ/ да установи планово-финансова отчетност и постоянно наблюдение и контрол на приходите и разходите по социалното осигуряване,** като целта е да не се допускат разхищения.

Ръководителите на предприятия, учреждения и организации се **задължават** да провеждат системно мероприятия за **хигиенизиране на работните помещения и подобряване на условията на труд, за да се намали до минимум процентът на заболеваемост на работещите** и да се упражнява строг **контрол за навременното представяне на болнични листове, за стриктното определяне на паричните обезщетения и др.**

3 март 1959 г.

Приема се Постановление № 49 на МС за **изменения и допълнения на Правилника за прилагане на КТ**.

30 март 1959 г.

С оглед налагащото се преустройство на държавни и стопански структури се приема Разпореждане № 377 на МС. С него **УП** преминава от **МНЗСГ** към **Министерство на финансите** под същото наименование. Към МНЗСГ остават отдел „Трудова експертиза и трудоустрояване“, „Заведения за социални грижи“, „Обществено подпомагане“ и Централната трудово-експертна лекарска комисия.

11 юли 1959 г.

Постановление № 149 на МС е относно **продължаване действията на досегашния правилник по категоризиране на труда на пенсионерите**.

14 юли 1959 г.

Постановление № 152 на ЦК на БКП и МС е за уреждане **материалното положение** на **активните борци** чрез приемане на определен **брой привилегии**, като се предвижда **трудовият стаж на активните борци преди и след 09.09.1944 г. да се зачита като труд от I категория, независимо от вида извършвана работа**.

24 юли 1959 г.

МС приема Постановление № 164 за **стабилизиране на фонда за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори**.

Приема се и Указ за **изменение и допълнение на Закона за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори, като се допълва тяхното осигуряване не само за старост, а и за злополука при първа и втора група инвалидност**.

16 януари 1960 г.

С Указ № 16 на Президиума на НС се ратифицира **Спогодбата между НРБ и Съюза на съветските социалистически републики** (СССР/дн. Руска федерация) **за социални обезпечения.**

14 април 1960 г.

Разпореждане № 556 на МС регламентира **членуването на наши**

осигурителни институти в Международната организация.

Българската осигурителна институция става **член на МАСО.** Характерно е, че за неин член се приема не самата държава, а **осигурителните ѝ институции – Управление ДОО, Централно управление „Пенсии“ и Съвета за взаимно осигуряване членовете на ТПК**.

Това е най-старата и най-многобройната организация, обединяваща 162 институции от 67 страни от целия свят.

1 май 1960 г.

В сила влиза подписаната **Спогодба между НРБ и СССР за социално обезпечаване**.

31 май 1960 г.

Подписаната **Конвенция между Правителството на НРБ и Правителствтото на Румънската народна република** /дн. Румъния/ влиза в сила.

11 юли 1960 г.

Гласува се от МС Постановление № 161 относно **утвърждаване на Правилник за категоризиране на труда при пенсиониране и на Списък за категоризацията на труда при пенсиониране на ръководните обществено-политически работници и държавни служители**.

1960 г.

Издателство „Профиздат“ отпечатва книгата на Христо Спасов и Георги Личев **„Наръчник по обществено осигуряване“.**

По статистически данни населението на страната е общо **7 905 500** .

През годината **общите пенсии, отпуснати на работниците и служителите, са 327 596**. От тях **242 326 са отпуснти от ДИОО.**

16 юни 1961 г.

Приема се Постановление № 124 на МС за **изменение и допълнение на Закона за пенсиите**.

23 юни 1961 г.

Обнародва се **Закон за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори**.

Чл. 1. По настоящия закон се отпускат следните пенсии:

а) пенсии за старост;

б) пенсии за инвалидност;

в) наследствени пенсии;

*Чл. 2. Подлежат на **задължително осигуряване** и **пенсиониране** по настоящия закон земеделските стопани-кооператори и членовете на техните домакинства - мъже и жени, навършили 16-годишна възраст.*

Лицата под 16-годишна възраст, но навършили 14 години, допуснати на работа в трудово-кооперативно земеделско стопанство (ТКЗС), подлежат на задължително осигуряване и пенсиониране само за трудова злополука.

*Не подлежат на осигуряване за старост по този закон онези членове на ТКЗС и членовете на техните домакинства, които участвуват в друга пенсионна осигуровка или получават лична пенсия за изслужено време и старост по **Закона за пенсиите**...“*

21 октомври 1961 г.

С приетото постановление на МС **право и на заплата, и на пълна или част от пенсията** получават за **първи път** не само **пенсионералите се по КТ**, но и тези **по старост**, съгласно **Закона за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори**.

25 ноември 1961 г.

Подписаните **Спогодба между НРБ и Унгарската народна република** /дн. Унгария/ **за сътрудничество в областта на социалната политика и Спогодба за сътрудничество в областта на социалната политика между НРБ и Полската народна република с**е ратифицират с Указ № 485 на Президиума на НС.

30 декември 1961 г.

На основание раздел 2 от Постановление № 261 на МС се издава **Наредба за елементите на трудовото възнаграждение, от което се изчисляват възнаграждението за времето на платен отпуск, обезщетението за временна нетрудоспособност, вноските за държавно обществено осигуряване, както и размерът на пенсията по Закона за пенсиите**.

1961 г.

Изработена и издадена е ***Таблица за изчисляване на пенсиите за изслужено време и старост, инвалидност поради трудова злополука или професионално заболяване и инвалидност поради общо заболяване, отпускани по Закона за пенсиите.***

Осигурените лица по КТ са 1 720 579.

1 януари 1962 г.

Спогодбата, подписана **между НРБ и Унгарската народна република за сътрудничество в областта на социалната политика**, влиза в сила.

1 април 1962 г.

В сила влиза подписаната **Спогодба за сътрудничество в областта на социалната политика между НРБ и Полската народна република**.

8 февруари 1963 г.

Указ № 106 на Президиума на НС е за **определяне на начина на изчисляване пенсиите на лица, заемащи ръководни длъжности**, като те започват да се изчисляват на база намалените от началото на годината заплати.

16 март 1963 г.

Централният комитет на БКП и МС приемат Постановление № 32 за решаване **подобряването на общественото осигуряване, почивното дело и охраната на труда**.

8 юли 1963 г.

Постановление № 84 на МС е за подобряване финансовото и бюджетно планиране на МФ. Определя се от **началото на следващата година всички бюджетни учреждения да не внасят осигурителни вноски в управлението, а те да се превеждат директно от републиканския бюджет**.

1963 г.

Приемат се изменения на **КТ и Правилника за приложения на дял III**, в който се предвижда **ограничаване на някои от правата на осигурените лица, работници и служители при временна нетрудоспособност.**

21 август 1964 г.

С Разпореждане № 274 на МС се уреждат правата на **общественото осигуряване на работещите на акорд в държавните предприятия за селскостопанска дейност**.

5 септември 1964 г.

МС с Постановление № 43 разрешава **на пенсионираните за изслужено време и старост да получават пенсия, когато работят**.

1965 г.

Вдига се **процентът на паричното обезщетение при общо заболяване на осигурените с трудов стаж над 15 години от 80% на 90%**.

По статистически данни населението на страната е общо **8 230 800**.

През годината **общите пенсии, отпуснати на работниците и служителите, са 483 037**. От тях **389 954 са отпуснти от ДИОО.**

Държавно издателство „Варна“ отпечатва книгата на Иван Кацаров **„Съвременни проблеми на пенсионното дело“**.

15 декември 1966 г.

С Указ 943 на Президиума на НС се **определя начинът за изчисления на пенсиите на лица, заемали ръководни длъжности**. Разпорежда се размерът на техните пенсии, включително и на заварените пенсионери, да се изчислява на база заплатите преди тяхното намаляване.

6 април 1966 г.

Приема се **Решение на Политбюро на ЦК на БКП за по-нататъшно подобряване работата на българските профсъюзи. На Изпълнителното бюро на ОРПС и на** Бюрото на МС се възлага да **анализират дейностите по социално осигуряване, охраната на труда и почивното дело**. Проблемът е в това, че с тези дейности се занимават няколко централни ведомства. Целта е да се направят конкретни предложения за решаване на въпросите и евентуалното им обединяване.

1966 г.

Осигурените лица по КТ са 2 424 451.

20 януари 1967 г.

Постановление № 3 на МС е **за ефективно използване на трудовите резерви**.

27 декември 1967 г.

ЦК на БКП и МС приемат Постановление № 60 **за някои изменения в пенсионното законодателство и приемане на Правилник за категоризиране на труда при пенсиониране**. Диференциацията на труда на **три категории** се извършва от МС и се изброяват в приетия Правилник.

За I категория – са заетите с най-тежък и вреден за здравето труд, се запазват непроменените 15 години трудов стаж и 50 годишна възраст;

За II категория – не се променя и необходимия трудов стаж от 20 години, но се намалява възрастта: за жените – 50 години;

За III категория – трудов стаж 25 години, и се намалява възрастта за жените – 55 години.

Пада и възрастта за пенсиониране на учителките с 25-годишна учителска служба от 55 на 50 години.

*Българската комунистическа партия и правителството полагат системни грижи за непрекъснатото **подобряване условията на труда и за осигуряване на възрастните и нетрудоспособни граждани с пенсии, помощи, обезщетения и други**...*

*В резултат на това, **броят на пенсиите у нас значително се увеличи**. Докато през 1956 година този брой, без земеделските пенсии, беше около **221 000**, то към края на 1966 г. нарастна на около **502 000**, т.е. повече от два пъти /220 %/. Заедно с пенсиите на земеделските стопани-кооператори в нашата страна има около 1 600 000 пенсии и това я нарежда на едно от първите места в света по развитието на пенсионното дело...“*

28 декември 1967 г.

Гласува се Постановление № 61 на МС **за насърчаване на раждаемостта**. Регламентират се конкретните промени при правото на отпуск поради бременност и майчинство, еднократните помощи и месечните добавки за деца.

Отпускът при **първо дете** остава **120 календарни дни**. При **второ** вече е **150 дни**, а при **трето – 180**. При **четвърто и всяко следващо** отново е **120 дни**, от които **45 преди раждането**.

1967 г.

Правителството предприема **политика на ограничаване на разходите за пенсионно осигуряване, увеличаване на трудовия стаж, стимулиране на работещите осигурени да продължават своята дейност и след навършване на определените години за пенсиониране**.

Март 1968 г.

ЦС на професионалните съюзи издават **бр. 1 на Служебен бюлетин**.

27 декември 1968 г.

С Указ № 1150 на Президиума на НС се постановява обнародването на **Решение за някои промени в структурата на МНЗСГ и централните ведомства.**

*...**Народното събрание** въз основа на чл. 17, точка 4 и чл.39 от Конституцията на Народна република България*

РЕШИ:

*...5. **Комитетът по труда и работната заплата** се преобразува в **Министерство на труда и социалните грижи**...*

*12. Преименува се **Министерството на народното здраве и социалните грижи** на **Министерство на народното здраве**...“*

1968 г.

Данъкът от 5% остава само за **лицата от 21 до 30 години**, а за тези над тази възраст и за семейните без деца след 5 години от сключването на брак се **увеличава на 10%**.

4 март 1969 г.

МС приема Постановление № 7 за утвърждаване структурите на някои министерства и ведомства. **Утвърждава се и новата структура на Министерството на труда и социалната грижа /МТСГ/, като от 1 март 1969 г. към него преминава и управление „Пенсии“ от Министерството на финансите и управление „Социални грижи“ от МНЗ**.

Юни 1969 г.

Провежда се **теоретична конференция, посветена на 25 години социалистическо обществено осигуряване**. Сред широката

аудитория се поставя въпросът за възможностите за финансово преизграждане на социалното осигуряване и за възстановяване на фондовата система.

10 ноември 1969 г.

С протоколно решение на МС, МФ, ЦС на ОРПС и Централен кооперативен съюз /ЦКС/ се задължават да **обсъдят въпроса за балансиране през следващите години приходите и разходите на управление ДОО**.

1969 г.

В края на годината се **узаконява разновидност на народните пенсии** под названието **„персонални народни пенсии“**. Те се отпускат от МС, който определя и размера им по предложение на ЦК на активните борци против фашизма и капитализма /АБПФК/.

Ръководният състав на пенсионната система в страната.

Издателство „Профиздат“ отпечатва книгата **„Трудоустрояването на работниците и служителите“**.

29 април 1970 г.

МС приема Разпореждане № 180 за **членуване на МТСГ в МАСО**, като министерството се явява **обединяващ държавен орган**, който изразява **държавната политика** в областта на **социалното осигуряване**.

1970 г.

В МАСО членуват 252 институции от 123 страни и 59 присъединени членове от 28 държави.

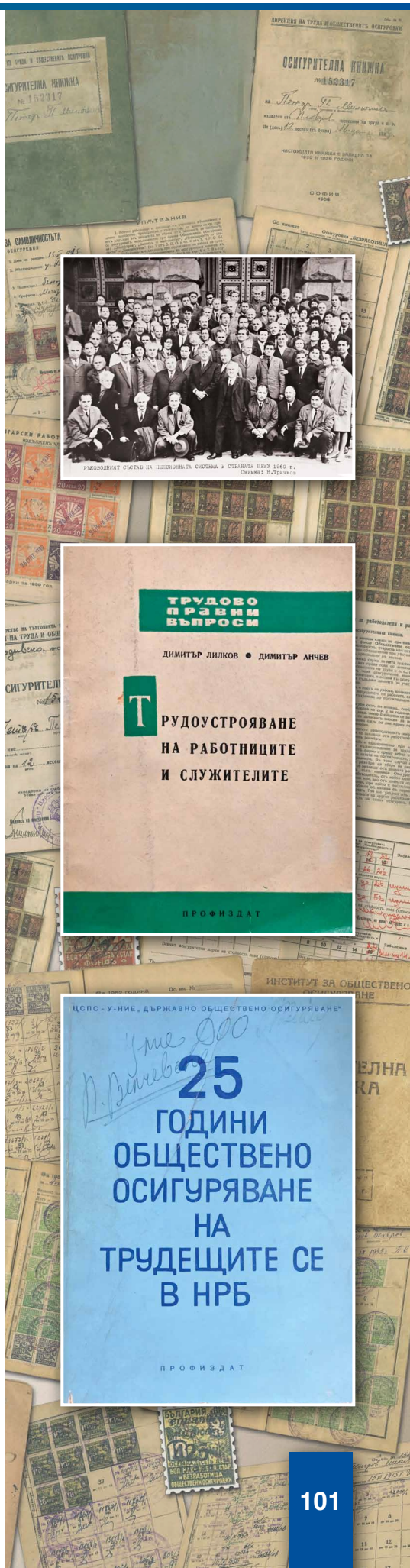
По статистически данни населението на страната е общо **8 514 900**.

През годината **общите пенсии, отпуснати на работниците и служителите, са 636 843**. От тях **540 203 са отпуснти от ДОО.**

По повод юбилея, издателство „Профиздат“ отпечатва **„25 години обществено осигуряване на трудещите се в Народна република България“**.

18 май 1971 г.

Приетата, от Петото НС, **Конституция на Народна република България** е наричана още **Живкова конституция. Това е основният закон**, уреждащ обществено-политическите и стопан-

ските отношения, държавното устройство и основните права и задължения на гражданите на страната за периода от май 1971 г. до 12 юли 1991 г.

... Глава трета.

ОСНОВНИ ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ГРАЖДАНИТЕ

Чл.43 (1) ***Гражданите*** *имат* ***право на осигуряване, пенсиониране и подпомагане*** *при* ***нетрудоспособност*** *поради* ***болест, злополука, майчинство, инвалидност, старост*** *или* ***смърт*** *и при* ***отглеждане на дете****, както и на помощи в установените от закона случаи.*

(2) Това право се осъществява чрез единно обществено осигуряване и отделяне на необходимите средства от националния доход за финансиране осигуровките.

(3) Осигурените участвуват в управлението на общественото осигуряване.

Чл.44 Малолетните, непълнолетните, нетрудоспособните и старците, които нямат близки или са останали без грижи се намират под особена закрила на държавата и обществото...“

21 юли 1971 г.

Приема се Разпореждане № 369 за **одобряване проектоуказ за изменение на ЗП.**

31 юли 1971 г.

Гласува се **Указ на Държавния съвет /ДС/ за увеличаване на трудовия стаж за пенсиониране на военните** – генерали, адмирали, офицери и свръхсрочно служащи от въоръжените сили и приравнените към тях при уволнение се увеличава от 15 на 20 години.

3 август 1971 г.

С Указ на ДС се издава **изменение на чл. 3, чл. 6 и чл. 50 от ЗП**.

1971 г.

Осигурените лица по КТ са 3 017 381, а по Закона за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори – 795 225.

21 януари 1972 г.

Приема се и се гласува Разпореждане № 24 на Бюрото на МС **за изменение и допълнение на Правилника за прилагане на ЗП**.

9 май 1972 г.

ДС на НРБ издава Указ № 920 за **изменение на ЗП**.

16 август 1972 г.

Гласува се Разпореждане на МС № 332 **за изменение на Правилника за категоризиране труда при пенсиониране**.

16 октомври 1972 г.

Решение № 468 на МС е за **разрешаване на пенсионери да работят и да получават пенсия и заплата**.

Желания и предложения за това **декларират** пред съответните власти около **290 000 учители, текстилни и други работници**.

1 януари 1973 г.

С нареждане на МС се **увеличава осигурителната вноска от 12,5% на 20%**.

Юли 1973 г.

Въвеждат се **нов вид пенсии – социални**. Целта им е да осигурят минимална постоянна издръжка на неосигурени инвалиди и стари хора, които по обективни причини не могат да осигурят прехраната си и да трупат трудов стаж. Тези пенсии са лични.

1 август 1973 г.

МС с Постановление № 38 одобрява изменения и допълнения на правилници:

> *Т.1. Одобрява измененията и допълненията на **Правилника за прилагане на дял 3 от Кодекса на труда, на Правилника за социално осигуряване на земеделските стопани-кооператори и на Правилника за прилагане на Закона за пенсиите**...“*

19 декември 1973 г.

Приема се **Инструкция за счетоводната отчетност на пен-**

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

РАЗПОРЕЖДАНЕ № 24 НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 21 ЯНУАРИ 1972 ГОДИНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ПРАВИЛНИКА ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ПЕНСИИТЕ

БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
РАЗПОРЕДИ:

Измени и допълва Правилника за прилагане на Закона за пенсиите, както следва:

1. Към параграф 37 се създават нови алинеи II и III със следното съдържание:

„Трудовият стаж по предходната алинея се зачита от I категория труд.

При пенсиониране по чл. 6 от Закона за пенсиите, добавките от 2% по чл. 10, ал. II от същия закон се дават за трудов стаж над 20 години, а за активните борци против фашизма и капитализма — за трудов стаж под 15 години".

2. Параграф 38 се изменя така:

„Използуването време в други ведомства и професии може да допълва чрез превръщане трудовия стаж за пенсиониране на лицата по чл. 6 от Закона за пенсиите при условие, че е придобито преди уволнението от въоръжените сили и приравените към тях и ако лицата имат 13 години и 4 месеца, а за лицата по чл. 6, алинея II от закона — 10 години действително използуени по предходния параграф.

За летателен състав на военнозадължените и противозадължените сили по смисъла на чл. 6, ал. II от закона се считат лицата, които са заемали летателна длъжност във въоръжените сили и приравените към тях (летци, членове на екипажи и парашутисти) и фактически са летели или изпълнявали парашутни скокове".

3. Алинея III на параграф 40 се заличава.

4. В края на алинея III на параграф 44 точката става запетая и се добавя израза:

„а за лицата, за пенсионирането на които закона не се изисква възраст — без оглед на възрастта".

5. Параграф 92 се изменя така:

„Службата на генералите, адмиралите, офицерите и сержантите-военнослужещите във въоръжените сили и приравените към тях след 9 септември 1944 г., а за служителите в Съветската армия — след 23 февруари 1918 г. се зачита:

а) в мирно време: службата в граничните застави и командатури, страшните военноморски кораби, търпедните катери и преследвачите на подводни лодки — една година за година и половина, службата в летателния състав от вътломоторната авиация и на парашутистите — една година за година и четири месеца, а службата в реактивната авиация, в екипажите на подводните лодки и във водоливния вододен състав — една година за две години;

б) във военно време: службата в сухопътните, въздушните, морските пейсли и във войските на Министерството на вътрешните работи, които непосредствено участвуват в бойните действия в пределите на действуващите армии — една година за две години.

Времето, прекарано в народно-освободителната войска и в антифашистките въоръжени сили в друга държава, се зачита една година за две години.

В случаите по буква „а" зачетеното в повече от календарното време, с изключение на летателния състав от авиацията, на екипажите на подводните лодки и на водоливния подводен състав от въоръжените сили и приравените към тях, се взема пред вид само за изчисляване на добавките от 2% по чл. 10, ал. II от Закона за пенсиите."

Измененията и допълненията на правилника влизат в сила от 1 август 1971 г.

Председател на Министерския съвет: Ст. Тодоров
Гл. секретар на Министерския съвет: Ст. Петров

Б—224

сиите в отдел „Пенсии и социални грижи“ при Окръжните съвети и Софийски градски народен съвет /СГНС/ и влиза в сила от 1 януари 1974 г.

1. Тази инструкция урежда организацията на счетоводната отчетност на пенсиите в отделите Пенсии и социални грижи при ОНС и СГНС...

2. Документите, които могат да служат като основания за счетоводни записвания, следва да отговарят на общите изисквания, предвидени в Наредбата за счетоводната отчетност...“

1973 г.

С 10% се увеличава процентът на парично обезщетение и на осигурените лица с трудов стаж над 5 години.

Април 1974 г.

С приемане на **Закона за преизчисляване на някои пенсии и за изменение и допълнение на пенсионните закони** се въвеждат и така наречените **„персонални пенсии“**. Отпускат се в **изключителни случаи** само от **ДС**.

31 декември 1974 г.

Гласува се Постановление № 138 за **подобряване пенсионното обслужване и изменение на ЗП**.

Съществена промяна настъпва при **правото на възнаграждение и пенсия** и на работещите на **обществени начала или по граждански договор** с цел използване на **капацитета и знанията на пенсионираните кадри с висше и средно образование**.

6 януари 1975 г.

Приема се Указ № 8 на ДС на НРБ **за изменение и допълнение на Указа за насърчаване на раждаемостта**.

...1. чл. 1, ал. 1 се изменя, както следва:

Всички български граждани при раждане на живо дете, независимо дали са осигурени или не, имат право на еднократна помощ в следните размери:

а/ първо дете - 100 лв.

б/ второ дете - 250 лв.

в/ трето дете - 500 лв.

г/ четвърто и всяко следващо дете по - 100 лв....“

3 май 1975 г.

С Постановление № 56 на МС се одобрява **проектоуказ за изменение и допълнение на ЗП и на Закона за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори**.

Май 1975 г.

Научният център по труда и социаното дело разработва **Концепция за развитие и актуализация на прогнозата за развитие на социалното дело за периода 1975 г. до 2000 г.**

В Концепцията са включени:

Анализ за развитие на социалното осигуряване в НРБ;

Анализ и оценка на социалното осигуряване на подрастващото поколение и на жената – майка;

Анализ и оценка на пенсионното и социалното осигуряване и Прогноза за развитие на социалното дело до 2000 г. и др.

2 юни 1975 г.

Приема се Постановление № 74 за **одобряване на законопроект за изменение и допълнение на ЗП и Закона за преизчисляване на някои пенсии и за изменение и допълнение на песнионни закони**.

Допълнително **увеличение на пенсията от 6%** получават **осигурените** лица след навършване на възраст и стаж за пълна пенсия по съответната категория труд, ако **продължават да работят, за всяка година трудов стаж**, ако е придобит след **1 юли на същата година**.

1 юли 1975 г.

Влиза в сила **Инструкция № 5600 за пенсионирането на земеделските стопани-кооператори** и за работещите пенсионери, издадена от министъра на труда и социалните грижи, за **изравняване на условията за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори с тези на работниците и служителите**

1 август 1975 г.

Работещите пенсионери са 184 407.

НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 56

от 3 април 1975 година

за одобряване на проектоуказ за изменение и допълнение на Закона за пенсиите и на Закона за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ ПОСТАНОВИ:

Одобрява проектоуказ за изменение и допълнение на Закона за пенсиите и на Закона за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори.

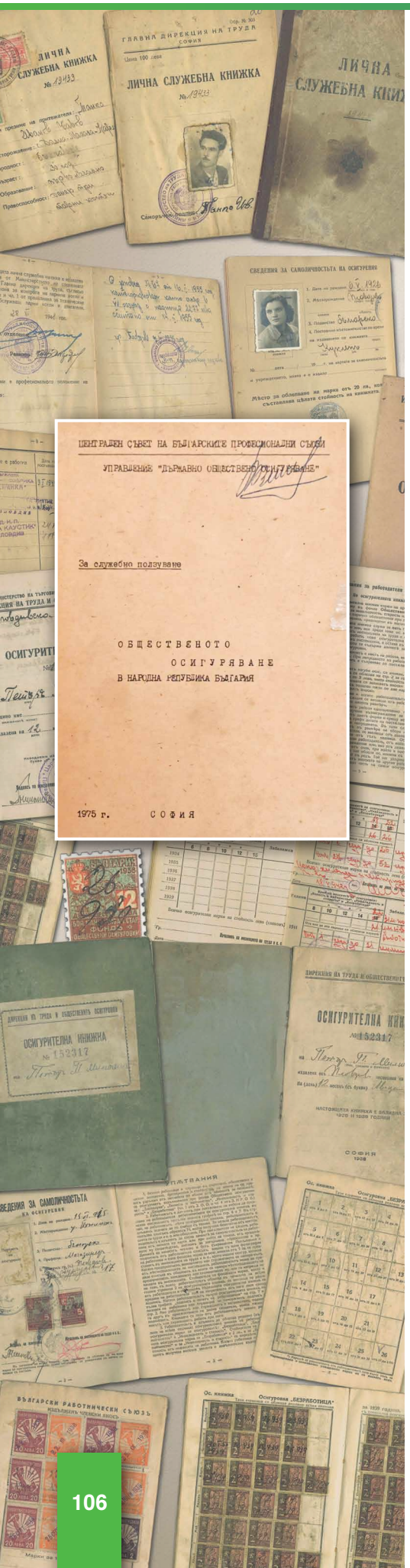
Предлага на Държавния съвет на Народна република България да издаде указ съобразно одобрения проект.

София, април 1975 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:

ЧЛЕНОВЕ НА БЮРОТО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ:

2 септември 1975 г.

Постановление № 120 на МС е за **пренасочване и ефективно използване на освобождаваната работна сила**.

Ръководителите на предприятията, учрежденията или организациите поемат **задължението да се устройват част от освободените работници** при възможност в **същото предприятие**, а останалите работници и служители да се пренасочат към **различните министерства и ведомства**, в случай че има **свободни места в същия отрасъл или структура и на МТСГ**.

1975 г.

Разработва се **Прогноза за развитие на социалното дело и жизнения минимум в НРБ до 2000 г**.

*...Генералната цел за развитие на социалното дело в НРБ е превръщането му във **всенародно осигуряване** ... предстоят да се решат следните основни задачи:*

*Първо: Обхващане от **обществено осигуряване** на всички **трудоспособни граждани и учащи се** ...*

*Второ: Усъвършенстване размера, структурата и диференциацията на **различните видове обезпечения**...*

*Трето: Качествени подобрения в обслужването, свързано със системата на **всенародното осигуряване** ...“*

ЦС на Българските професионални съюзи /БПС/ *издава* **„Общественото осигуряване в Народна република България“.**

По статистически данни, общо населението на страната е **8 731 400.**

През годината **общите пенсии, отпуснати на работниците и служителите, са 847 801**. От тях – **719 906 са отпуснати от ДИОО.**

27 юли 1976 г.

С Постановление № 56 на МС **управление „Пенсии“ и Централната пенсионна комисия**, международното сътрудничество по пенсионното дело и научното обслужване на пенсиите и социалното осигуряване от закритото МТСГ преминават към **МФ**, като се създава **УП при МФ.**

1 август 1976 г.

Работещите пенсионери вече наброяват 251 658.

1976 г.

Осигурените лица по КТ, включително и земеделски стопани-кооператори, са 3 980 113.

24 април 1977 г.

Централна дирекция за пенсионно осигуряване /ЦДПО/ при МФ разработва и внедрява Инструкция № XIII – 3911 за преводи по безкасов начин на пенсии по текуща сметка или детски влог при Държавна спестовна каса /ДСК/.

13 юни 1977 г.

Разработена е и се внедрява **Инструкция № 5180 за изплащане и отчитане на пенсиите в чужбина, както и на пенсиите, изплащани по поръчение на чуждестранните осигурителни институти** от МФ.

Глава първа

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

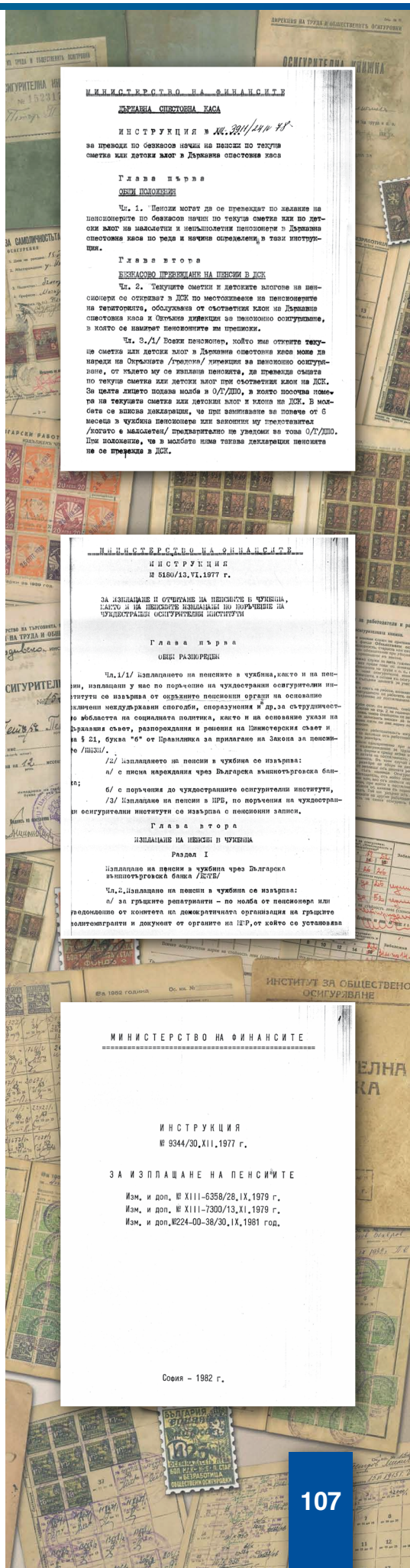
Чл.1. /1/ ***Изплащането на пенсиите в чужбина****, както и на* ***пенсии, изплащани у нас*** *по поръчение на чуждестранни осигурителни институти се извършва от* ***окръжните пенсионни органи*** *на основание* ***сключени междудържавни спогодби, споразумения и др. за сътрудничество в областта на социалната политика****, както и на основание на* ***укази на Държавния съвет, разпореждания и решения на Министерския съвет и на § 21, буква „б“ от Правилника за прилагане на Закона за пенсиите /ППЗП/****...“*

30 юни 1977 г.

Постановление на МС **№ 45 е за одобряване на проектоуказ за доброволните отряди на трудещите се и изменение на Правилника за прилагане на дял II от Закона за пенсиите**. Целта на акта е да се привлекат с предимство нови, неосигурявани дотогава лица.

15 декември 1977 г.

Приема се **Инструкция № 9344 за изплащане на пенсии от МФ**.

1977 г.

Изработена е **подробна информация** с аналитични данни: ***Пенсиите през годините на VI петилетка /1970-1975 г./ от МФ и службата на Пенсионното осигуряване.***

Разработена е в различни аспекти, които разкриват: ***Допълнителните мероприятия през VI петилетка за подобряване на пенсионното осигуряване на трудещите се;***

Изготвени са статистически таблици с данни по години за различните видове пенсии и др.

Накрая в информацията е направено **сравнение** с **пенсионерите** в **социалистическите страни**, членки на Съвет за икономическа взаимопомощ /СИВ/ и **средните месечни пенсии** в тези страни.

1977 - 1978 г.

Изготвено е **Методическо указание за експериментиране на нов модел за изплащане на новоотпуснати пенсии, за изплащане на изменени пенсии за минало време по изплащателен картон без пенсионен запис, и за извършени финансови ревизии на окръжните дирекции за пенсионно осигуряване, относно изплащане на пенсиите**, от МФ, съвместно с Министерство на съобщенията.

1977 г.

През годината се въвежда **ЕСГРАОН**, като само за един месец са раздадени номера на всички тогавашни жители на България.

Януари 1977 г.

Създава се **Централна дирекция „Пенсионно осигуряване“ към МТСГ**.

10 март 1978 г.

ЦУПО разглежда основните задачи на управлението за 1977 г. и прави анализ на изпълненото и сроковете им.

„Осъществяване на организационно-методическо ръководство на отделните пенсии при окръжните народни съвети и на Управление Пенсии към СГНС...

*Обработване на статистическата информация **по пенсиите** и издаване на **тримесечен статистически бюлетин** и **годишник на пенсиите** за служебно ползване...“*

24 април 1978 г.

МФ и ДСК изработват и разпространяват **Инструкция № XIII – 3911 за преводи по безкасов начин на пенсии по текуща сметка или детски влог в Държавна спестовна каса**.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

*Чл. 1. **Пенсии** могат да се превеждат по **желание на пенсионерите** по **безкасов начин по текуща сметка** или по **детски влог** на малолетни и непълнолетни пенсионери в Държавна спестовна каса по реда и начина определени в тази инструкция...*

Заключителни разпоредби

*§1. Тази **инструкция** се издава на **основание на §124 от Правилника за прилагане на Закона за пенсиите**...“*

26 юни - 1 юли 1978 г.

Проведени са срещи - разговори между **Добри Добрев**, директор на **ЦДПО** при **МФ, и д-р Юлиус Мишкович**, началник отдел **„Пенсионно осигуряване“ при Министерството на труда и социалното дело на Чехословакия**, относно прилагане на **Спогодбата за сътрудничесво в областта на социалната политика**.

1978 г.

Броят на работещите пенсионери се увеличава и е 262 042.

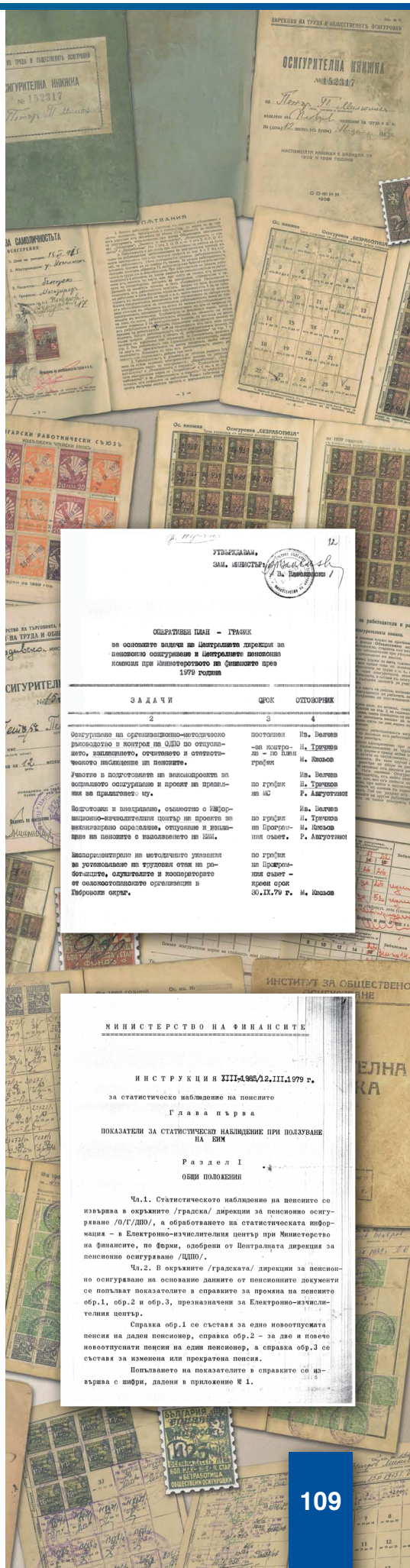
Съставен е **Оперативен план-график за основните задачи на ЦДПО при МФ** за годината.

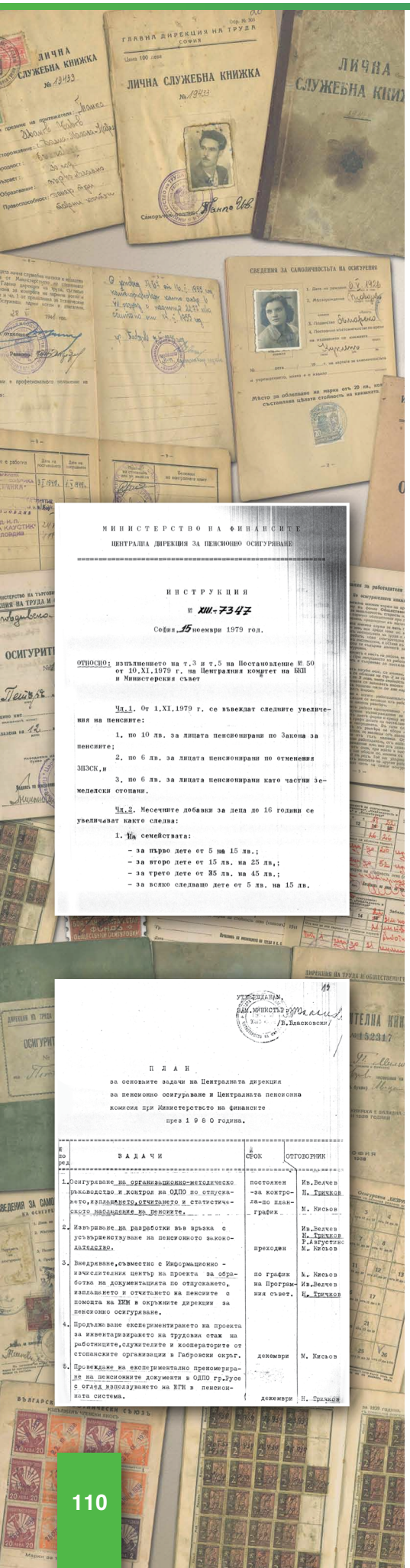
12 март 1979 г.

Инструкция № XIII – 1985 е за статистическо наблюдение на пенсиите, съставена от ЦДПО при МФ.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

*Чл.1. **Статистическото наблюдение на пенсиите** се извършва в **окръжните /градски/ дирекции** за **пенсионно осигуряване** /О/Г/ДПО/, а обработването на **статистическата информация** – в **Електронно-изчислителния център** при **Министерство на финансите**, по форми, одобрени от **Централната дирекция за пенсионно осигуряване /ЦДПО/.***

*Чл.2. В **окръжните /градските/ дирекции** за **пенсионно осигуряване** на основание данните от пенсионните документи се попълват показателите в справките за промяна на **пенсиите обр. 1, обр. 2 и обр. 3**, предназначени за **Електронно-изчестителния център**...“*

28 септември 1979 г.

МФ прави **изменеие и допълнение** на **Инструкцията за изплащане на пенсиите, вече под № XIII – 6358.**

13 ноември 1979 г.

Отново се прави **изменение и допълнение на Инструкцията за изплащане на пенсиите, вече под № XIII – 7300 от МФ.**

15 ноември 1979 г.

МФ и ЦДПО приемат **Инструкция № XIII - 7347, в изпълнение на т. 3 и т. 5 на Постановление № 50 на ЦК на БКП и МС за увеличаване на пенсиите.**

1979 г.

Разработен е **Оперативен план-график за основните задачи на ЦДПО при МФ** за годината.

*...Подготовка и внедряване, съвместно с Информационно-изчислителния център на **проекта** за **механизирано определяне, отпускане и изплащане на пенсиите** с използването на ЕИМ...*

***Експериментиране на методичните указания** за **установяване на трудовия стаж** на работниците, служителите и кооператорите от селскостопанските организации в Габровски окръг...“*

26 април 1980 г.

Съставен е **План за основните задачи на ЦДПО** при **МФ** за годината.

...2. Извършване на разработки във връзка с усъвършенстване на пенсионното законодателство...

4. Провеждане на експериментално преномериране на пенсионните документи в ОДПО, гр. Русе, с оглед използването на ЕГН в пенсионната система...

*40. Провеждане на **национално съвещание** с административния, партийния и профсъюзния актив на **ЦДПО** за **обмяна на положителния опит** в работата им, отчитане на **социалистическото съревнование за 1979 г.** и **награждаване на първенците**...“*

30 септември 1980 г.

Направени са **изменение и допълнение на Инструкцията за изплащане на пенсиите, вече под № 224-00-38** от МФ.

31 декември 1980 г.

МС гласува Решение № 234 за **одобряване на проектоуказ за изменение и допълнение на указа за насърчаване на раждаемостта**. Заличава се изразът *„и за семейни без деца след 5 години от сключване на брака“*, като се поставят в еднакво положение лицата на една и съща възраст, независимо дали са семейни или не са, да плащат данък от 10%, в случай че нямат деца.

1980 г.

58 878 са лицата, получаващи лични и наследствени народни пенсии.

6 април 1981 г.

ЦДПО разработва **Мероприятия за изпълнение на насрещния план на МФ за годината**, във връзка със следното:

*„За подобряване на **пенсионното обслужване** на гражданите чрез **по-нататъшно съкращаване на сроковете за обработване на информацията по отпускането и изплащането на пенсиите** и свеждане до минимум случаите на неправилно отпускане и изплащане на пенсии...“*

7 май 1981 г.

МФ и ДСК приемат **изменение и допълнение на Инструкция № XIII - 3911 за преводи по безкасов начин на пенсия по разплащателен или детски влог в ДСК**.

9 - 12 ноември 1981 г.

В София се провежда среща между представители на **ЦДПО**, начело с председателя ѝ Митьо Кисьов, и представители на

ГДР, начело с Хаинц Трубе, началник отдел „Спогодби по социално осигуряване и работна сила“, във връзка с прилагане на **Спогодба между правителствата на НРБ и ГДР за сътрудничество в областта на социалната политика**.

1981 г.

Разработени са **Мероприятия за изпълнение на насрещния план на МФ за годината на ЦДПО**.

По статистически данни, общо населението на страната е **8 905 581**.

През годината **пенсиите на работниците и служителите за трудова дейност са общо 1 960 965**. От тях – **1 946 991 са изплащани от ДОО**.

1981 - 1983 г.

МБТ провежда своята **дванадесета анкета** за обобщаване на **статистическите данни относно приходите и разходите по схемите за социално осигуряване и услуги за годините от 1981 г. до 1983 г., включително.**

*...**Обхватът** на **анкетата** е такъв, че за **всяка страна** да се получи колкото е възможно по-пълна **картина на приходите и разходите за социалното осигуряване**, т.е. на всичките системи или услуги...“*

1 януари 1982 г.

Влиза в сила Указ № 1844 на ДС на Народна република България за **увеличаване размерите на пенсиите** по отменения закон за пенсиониране на земеделските стопани-кооператори.

18 октомври 1982 г.

Приема се **Временна инструкция за работа с единна справка за отпускане, изплащане и статистическо наблюдение на пенсиите**.

22 - 25 ноември 1982 г.

В Прага, Чехословакия, се провежда среща между българската делегация, начело с Митьо Кисьов, и чехословашката делегация - домакин, начело с д-р Властислав Краус, заместник-директор на управление „Международни отношения“ при Федералното министерство на труда и социалното дело. Повод за срещата е

прилагане на **Спогодбата за сътрудничество в областта на социалната политика** между двете страни.

1982 г.

В годишния отчетен доклад на **ЦДПО** е записано:

*...Може би е време в условията на икономическия подход и приложението на икономическия механизъм не друг, а ние да бъдем инициатор за **създаване на фонд „Държавно обществено осигуряване“**, който да способства за цялостно реализиране на **осигурителните права** върху основата на икономическата заинтересованост и отговорност...“*

16 май 1983 г.

МФ разработва и разпраща **Инструкция № ПО–01–2 за изплащане и отчитане на пенсиите по международни спогодби и споразумения в областта на социалната политика**.

19 септември 1983 г.

Приема се с Решение на Секретариата на ЦС на БПС **Наредба за парично подпомагане от ДОО**.

22 ноември 1983 г.

Обнародва се **Наредба № 3 на МФ за изплащане на пенсиите**.

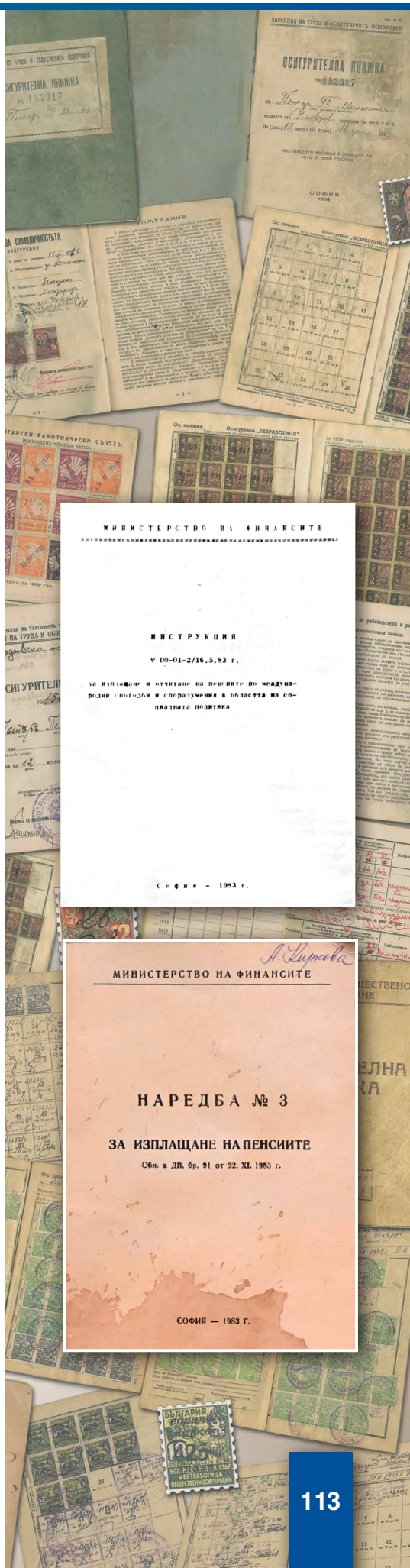
1983 г.

Нараства броят на работещите пенсионери на 329 463.

30 март 1984 г.

С Министерско постановление № 10 към **Комитета по труда и социалното дело /КТСД/** се създава **Главно управление социално осигуряване /ГУСО/**, като **държавно-обществен орган**, **юридическо лице**, което провежда **единна политика по краткосрочното осигуряване и пенсионното дело**, **считано от 1 юли 1984 г.**

Териториалните органи на **ГУСО** стават **окръжните дирекции „Пенсионно осигуряване“** към МФ и отделите **ДОО** към окръжните съвети на БПС. Така се създават **районните управления за социално осигуряване /РУСО/**.

Управлението се ръководи от началник, който е заместник-председател на КТСД, с ранг на заместник-министър.

ГУСО включва: Централна дирекция „Пенсионно осигуряване“; Централна пенсионна комисия; направлние „Проектиране и програмиране на пенсионното осигуряване“ към МФ. Включва се и подведомствената на **ЦС на БПС - Управление ДОО.**

Със **създаването** на **ГУСО** се осъществява **провеждането на единна политика по социалното осигуряване и организирането, ръководството и контрола на цялостната дейност на териториалните органи на социалното осигуряване в страната, в лицето на Столичното и окръжните управления**.

24 април 1984 г.

Приема се Постановление № 16 на МС за **по-нататъшно изпълнение на Декемврийската програма за повишаване на жизненото равнище на народа през осмата петилетка в съответствие с решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия**.

5 юни 1984 г.

С Указ № 1 666 на ДС на НР България се постановява обнародване **на Закон за управлението на общественото осигуряване**.

> *Чл. 1. /1/ Възлага **управлението на общественото осигуряване на Комитета по труда и социалното дело** при **Министерския съвет** да определя **органите и службите по общественото осигуряване**, които преминават към **Комитета по труда и социалното дело**.*
>
> */2/ Възлага на **Министерския съвет** да определи **органите и службите по обществено осигуряване**, които преминават към **Комитета по труда и социалното дело**.*

*Чл.2. /1/ **Българските професионални съюзи** участват в разработването на проблемите за развитие на **общественото осигуряване**, изискват от **Комитета по труда и социалното дело отчет** за **дейността на органите по общественото осигуряване и за изпълнението на бюджета по общественото осигуряване**, а от **Министерството на народното здраве – отчет за развитието на работническото здравеопазване и за състоянието на трудовата лекарска експертиза**.*

/2/ Българските професионални съюзи упражняват обществен контрол върху дейността на органите по обществено осигуряване.

/3/ Проектите на нормативни актове ***по общественото осигуряване*** *се* ***съгласуват*** *предварително с* ***Централния съвет на Българските професионални съюзи...“***

25 юни 1984 г.

Спогодбата между НРБ и Социалистическа народна либийска арабска Джамахирия по социално осигуряване е ратифицирана с Указ № 2005 на Държавния съвет.

29 юни 1984 г.

Утвърждава се увеличение на **данъка за семейните без деца над 35 години от 10 на 15%**.

1 юли 1984 г.

Към **ГУСО** се включват **Централната пенсионна комисия** и направление **„Проектиране и програмиране“**, прехвърлени от МФ, и управление „Държавно обществено осигуряване“, прехвърлено от ЦС на БПС.

6 август 1984 г.

В писмо от КТСД и ГУСО до МФ ежегодно се одобряват средства за помощи на изпаднали в материална нужда, които се разходват по условията на **Наредбата за парично подпомагане от ДОО**.

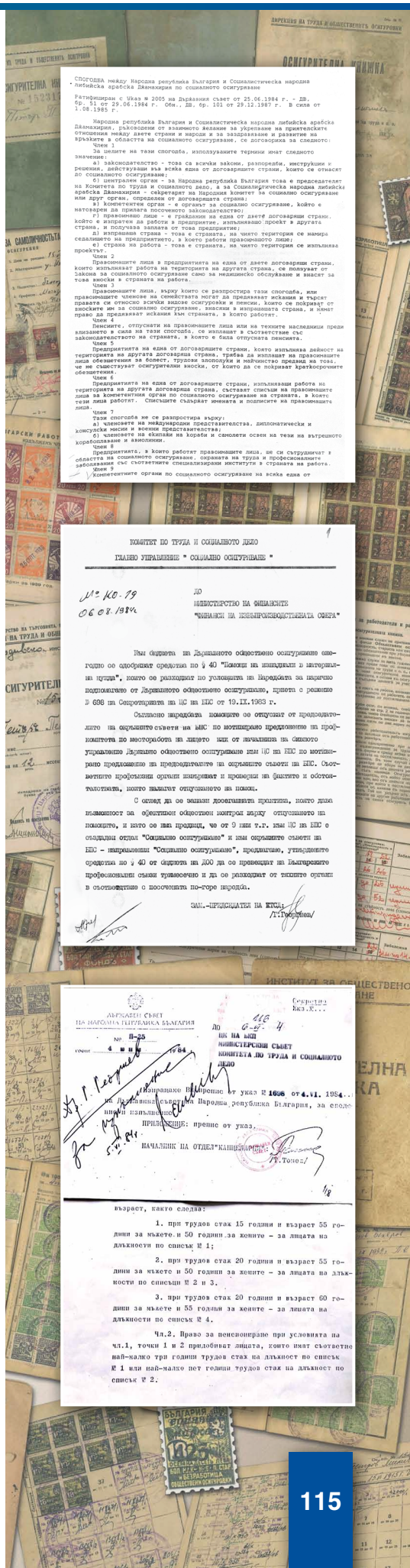
26 септември 1984 г.

Разпраща се циркулярно писмо от **КТСД** до **окръжните управления „Социално осигуряване“** в страната за по-нататъшно изпълнение на **Декемврийската програма за повишаване на жизненото развитие на народа през Осмата петилетка**.

1984 г.

Указ № 1698 е за **категоризиране труда при пенсиониране на висши и други ръководни обществено-политически, държавни и стопански дейци**.

Началник на ГУСО за периода 1984-1990 г. е Георги Николов Георгиев.

20 март 1985 г.

В НДК се провежда **Пленум на КТСД**. В доклада при откриването се разглеждат и обсъждат задачите на органите по труда и социалното дело през годината.

18 май 1985 г.

Приема се решение на МС за **категоризиране на труда при пенсиониране на висши ръководни обществено-политически и стопански дейци**. Длъжностите в него се разделят отново на три категории, като новото е увеличаването на възрастта за пенсиониране с по 5 години.

20 май 1985 г.

КТСД издава **Указание за образуването на фонд „Работна заплата“ и на индивидуалните работни заплати в организациите и дейностите на бюджетна издръжка**.

12 юни 1985 г.

Разработват се **Вътрешни правила за организацията на работната заплата на персонала на ГУ на ГУСО и на окръжните управления на СО**

*Чл. 1. Настоящите **вътрешни правила** конкретизират организацията на работната заплата на персонала от Главно управление „Социално осигуряване“ към КТСД и от териториалните му органи - Окръжни управления „Социално осигуряване“, в съответствие с изискванията на **Правилника за икономически механизъм и на неговите изменения и допълнения**...“*

1 август 1985 г.

Подписаната **Спогодба по социалното осигуряване между Република България и Социалистическа народна либийска арабска джамахирия** влиза в сила.

28 август 1985 г.

Издава се **Заповед № 43**, изготвена от **ГУСО** и одобрена от **КТСД**, за създаване на условия за подобряване работата с молбите, жалбите, сигналите и предложенията.

8 ноември 1985 г.

Докладна записка от Митьо Кисьов, директор на дирекция „Пенсионно осигуряване“ към **ГУСО при КТСД**, относно **състоянието на работата по изпълнение на Указ № 3374 от 1 октомври 1985 г.**

*...да се **увеличат минималните пенсии на около 500 000 пенсионера**, както и да им бъдат **изплатени разликите на увеличените пенсии** за месеците **октомври и ноември** т.г...“*

30 декември 1985 г.

Разпраща се **Указание**, изготвено от **ГУСО** и одобрено от **КТСД, за реда на осигуряване на български и чужди граждани на работа в дипломатическите и другите представителства на Народна република България в чужбина.**

1985 г.

Важен момент в работата на управлението е внедряването на **Единен граждански номер /ЕГН/** за всички граждани като **идентифициращ показател за пенсиите**, с което се цели **пенсионната система да се интегрира с ЕСГРАОН** и други информационни системи за **повишаване равнището на пенсионното обслужване**.

ГУСО членува в **МАСО**. Това е **световна организация**, в която **членуват 152 организации и институти**, които пряко **осъществяват обществено осигуряване в различни страни по света**.

План за участие на представители на ГУСО в международни прояви в чужбина през 1986 г.

- ***Генерална сесия на МАСО в Канада;***
- ***Бюро на МАСО в Канада /непосредствено след сесията/;***
- ***Бюро на МАСО в Швейцария;***
- ***Двустранна среща по приложение на конвенцията за социално осигуряване между НРБ и Социалистическа федеративна република Югославия /СФРЮ/, в СФРЮ;***
- ***Двустранна среща за разчитане по спогодбата за сътрудничество в областта на социалната политика между НРБ и Чехословашка социалистическа република /ЧССР/, в ЧССР;***

- ***Преговори за сключване на Спогодба за общественото осигуряване с Монголска народна република /МНР/, в МНР;***
- ***Съвещание на секретари на профсъюзни централи по общественото осигуряване в ЧССР;***
- ***Финансова ревизия по ДОО в Съюз на съветските социалистически републики /СССР/ в СССР;***
- ***Международно съвещание на МАСО за предпазване от трудови злополуки в селското стопанство в Унгарска народна република /УНР/;***
- ***Международно съвещание на МАСО по пенсионното осигуряване в Австрия.***

С Постановление № 38 на МС се създава **паричен фонд „Подпомагане на децата“**.

По статистически данни, общото населението на страната е **8 949 900** .

През годината **пенсиите на работниците и служителите за трудова дейност са общо 2 092 524**. От тях **2 076 472 са изплащани от ДОО**.

7 април 1986 г.

Протокол № 11 от заседание на **Секретариата на ЦК на БПС**, на което се обсъжда предложението за **участие на ЦС на БПС в мероприятията на МАСО**.

22 май 1986 г.

Приема се **Решение № 498 на Секретариата на ЦК на БКП**, с което се дава съгласие **КТСД и ГУСО** да са **домакини** през годината на **Европейско регионално съвещание на МАСО на тема *„Пенсионното осигуряване в зависимост от условията на труд“***.

Разработва се **Програма за пребиваването на д-р Джерден Жером, президент на МАСО, във връзка с поканата да присъства на Европейско регионално съвещание на Международната асоциация за социално осигуряване**

20 юни 1986 г.

КТСД, МФ и БНБ разработват **Указание за материалното стимулиране на персонала на централните управления на министерствата, другите ведомства, народните съвети и в**

организациите и дейностите на бюджетна издръжка или на субсидия от бюджета за 1985 г.

11 - 13 юни 1986 г.

Организира се и се провежда **Европейско регионално съвещание**, на което се приема **Меморандум за пенсиите за изслужено време, отпуснати в зависимост от сектора на дейност.** На съвещанието *„участват **европейски организаци, членки на МАСО, които имат режим на пенсии за изслужено време, заинтересованите международни организации, както и организациите – членки на МАСО в неевропейски страни. Последните ще бъдат представени от наблюдатели“***.

20 юни 1986 г.

Разпраща се **Указание**, изготвено от **КТСД и съгласувано с МФ и БНБ, за материалното стимулиране на персонала в централните управления на различните министерства**.

1986 г.

ГУСО разработва **годишни планове за участие на управлението в международни прояви в чужбина за периода 1986-1987 г.**

Броят на осигурените лица по КТ, включително и земеделски стопани-кооператори, е 4 223 337.

В съответствие с **Наредба № 1 на МС** се приема **внасяне, връщане и изразходване на средства по фонд „Подпомагане на децата“** и се регламентира **приемането на депозитни вноски по дела за развод**.

24 - 29 февруари 1987 г.

В Стокхолм, Швеция, се провежда **Единадесетият Международен конгрес за предпазване от професионални рискове.** На мероприятието е поканен и **участва зам-председателят на КТСД**.

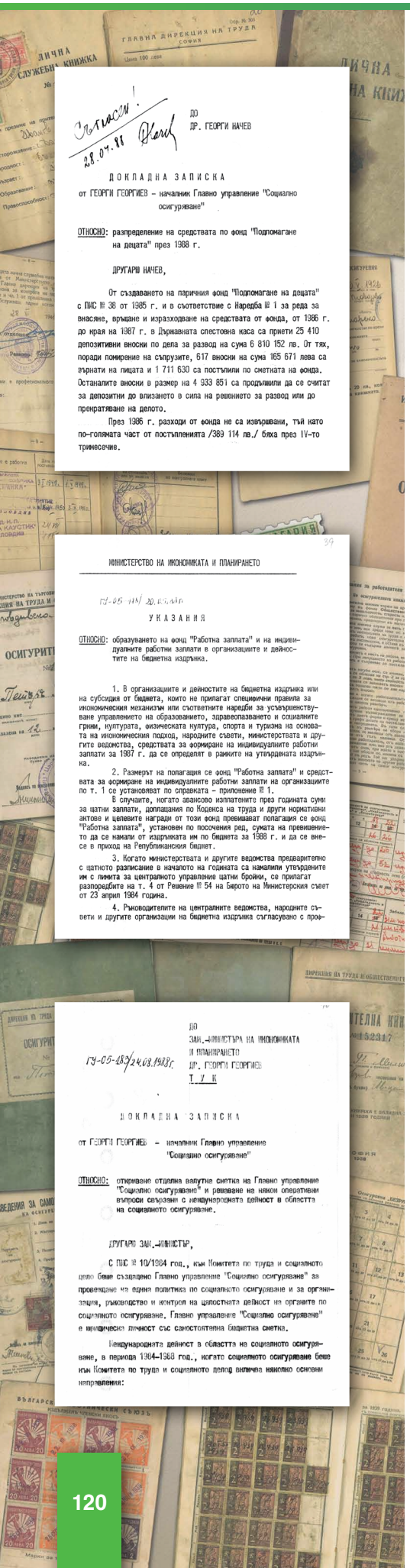
19 август 1987 г.

С Указ № 2656 се създава **Министерство на икономиката и планирането /МИП/. ГУСО преминава от КТСД към новосъздаденото министерство**.

20 август 1987 г.

Постановление № 50 на МС е за уреждане на въпроси, свързани със структурни промени в управлението на страната.

ДО
ДР. ГЕОРГИ НАЧЕВ

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА
от ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ – началник Главно управление "Социално осигуряване"

ОТНОСНО: разпределение на средствата по фонд "Подпомагане на децата" през 1988 г.

ДРУГАРЮ НАЧЕВ,

От създаването на паричния фонд "Подпомагане на децата" с ПМС № 38 от 1985 г. и в съответствие с Наредба № 1 за реда за внасяне, връщане и изразходване на средствата от фонда, от 1986 г. до края на 1987 г. в Държавната спестовна каса са приети 25 410 депозитивни вноски по дела за развод на сума 6 810 152 лв. От тях, поради помирение на съпрузите, 617 вноски на сума 165 671 лева са върнати на лицата и 1 711 630 са постъпили по сметката на фонда. Останалите вноски в размер на 4 933 851 са продължили да се считат за депозитни до влизането в сила на решението за развод или до прекратяване на делото.

През 1986 г. разходи от фонда не са извършвани, тъй като по-голямата част от постъпленията /389 114 лв./ бяха през IV-то тримесечие.

МИНИСТЕРСТВО НА ИКОНОМИКАТА И ПЛАНИРАНЕТО

УКАЗАНИЯ

ОТНОСНО: образуването на фонд "Работна заплата" и на индивидуалните работни заплати в организациите и дейностите на бюджетна издръжка.

1. В организациите и дейностите на бюджетна издръжка или на субсидия от бюджета, които не прилагат специфични правила за икономическия механизъм или съответните наредби за усъвършенстване управлението на образованието, здравеопазването и социалните грижи, културата, физическата култура, спорта и туризма на основата на икономическия подход, народните съвети, министерствата и другите ведомства, средствата за формиране на индивидуалните работни заплати за 1987 г. да се определят в рамките на утвърдената издръжка.

2. Размерът на полагащия се фонд "Работна заплата" и средствата за формиране на индивидуалните работни заплати на организациите по т. 1 се установяват по справката – приложение № 1.

В случаите, когато авансово изплатените през годината суми за щатни заплати, доплащания по Кодекса на труда и други нормативни актове и целевите награди от този фонд превишават полагащия се фонд "Работна заплата", установен по посочения ред, сумата на превишението да се намали от издръжката им по бюджета за 1988 г. и да се внесе в приход на Републиканския бюджет.

3. Когато министерствата и другите ведомства предварително с щатното разписание в началото на годината са намалили утвърдените им с лимита за централното управление щатни бройки, се прилагат разпоредбите на т. 4 от Решение № 54 на Бюрото на Министерския съвет от 23 април 1984 година.

4. Ръководителите на централните ведомства, народните съвети и другите организации на бюджетна издръжка съгласувано с про-

ДО
ЗАМ.-МИНИСТЪРА НА ИКОНОМИКАТА
И ПЛАНИРАНЕТО
ДР. ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ
Т. У. К.

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ – началник Главно управление "Социално осигуряване"

ОТНОСНО: откриване отделна валутна сметка на Главно управление "Социално осигуряване" и решаване на някои оперативни въпроси свързани с международната дейност в областта на социалното осигуряване.

ДРУГАРЮ ЗАМ.-МИНИСТЪР,

С ПМС № 10/1984 год., към Комитета по труда и социалното дело беше създадено Главно управление "Социално осигуряване" за провеждане на една политика по социалното осигуряване и за организация, ръководство и контрол на цялостната дейност на органите по социалното осигуряване. Главно управление "Социално осигуряване" е юридическо лице със самостоятелна бюджетна сметка.

Международната дейност в областта на социалното осигуряване, в периода 1964–1988 год., когато социалното осигуряване беше към Комитета по труда и социалното дело включва няколко основни направления:

30 декември 1987 г.

Постановление № 65 на МС е за осъществяване функциите на закрити министерства и други ведомства.

1987 г.

С Постановление № 57 на МС, съгласно чл. 4, ал. 1 и във **връзка със Закона за създаване на административно-териториални единици, окръзите се закриват и на тяхно място се създават 9 области**. Общините също се окрупняват и техният брой намалява до 249, запазвайки предмета и района на дейността си приемат наименованието **Районни управления /РУСО/**.

28 април 1988 г.

Докладна записка от **Георги Георгиев, началник ГУСО**, до МИП за разпределяне на **средствата на фонд „Подпомагане на децата“** през 1988 г.

20 май 1988 г.

МИП изработва **Указание за образуване на фонд „Работна заплата“ и на индивидуални работни заплати** в организацията и дейността на бюджетна издръжка.

24 август 1988 г.

Георги Георгиев, началник на ГУСО, информира Г. Георгиев, зам.-министър на икономиката и планирането, **за откриване на отделна валутна сметка на ГУСО и решаване на някои оперативни въпроси, свързани с международната дейност в областта на социалното осигуряване**.

9 януари 1989 г.

ДС на НРБ на основание чл. 94, т. 2, ал. 1 и 2 от Конституцията на НРБ издава **Указ № 56** с цел **законодателно поощряване на частния бизнес** в страната. Прилага се при осъществяване на стопанска дейност във всички сфери и отрасли на народното стопанство.

15 февруари 1989 г.

Приема се **Правилник за приложение на Указ № 56**, с цел **плавен преход към пазарна икономика**.

8 юни 1989 г.

На заседание на **Секретариата на ЦС на БПС за първи път** се обсъждат проектоукази за **създаване на акционни фондове за социално и здравно осигуряване**.

Проектът за **социално осигуряване** предвижда създаване на **два държавни фонда – за задължително осигуряване на гражданите и за трудова преквалификация**. Фирмите, колективните земеделски стопанства и юридическите лица и гражданите могат да създават фондове за допълнително социално осигуряване и по сключен договор с държавния фонд.

2 юли 1989 г.

Постановление № 25 на МС е за **допълнение на Правилника за категоризиране на труда на пенсионерите**.

21 юли 1989 г.

С Постановление № 34 на МС се решава управленията за пенсионно осигуряване за група общини да се преобразуват в **РАЙОННИ и СТОЛИЧНО управление обществено осигуряване – РУСО И СУСО**.

По силата на същите разпоредби към **ГУСО** се създава **Централна комисия по социално осигуряване**. В нея са включени **съдии от Върховния съд, лекари от МНЗ и представители на ЦС на БПС**. Комисията разглежда и решава **спорове, свързани с осигурителните права на гражданите, които не подлежат на разглеждане по съдебен ред**.

Тя действа като **особена юрисдикция и решенията ѝ са окончателни.**

Ръководи се от **председател**, който е служител на **ГУСО**.

1 август 1989 г.

Провежда се съвместно заседание на **МИП**, към което функционират и **ГУСО и ЦС на БПС**. Основните теми, които се обсъждат са: **създаване на социалноосигурителни фондове и разширяване обхвата на осигуряването и на осигурените лица**.

11 август 1989 г.

Приема се Постановление на МС и ЦС на БПС за прибавяне към лицата, задължително осигурени за всички осигурителни случаи към КТ, **гражданите, образували фирми, лицата,**

които упражняват занаят, произвеждат стоки и извършват търговия или услуги на база на регистрация, работещите по трудов договор, с частни фирми или с частни земеделски стопани и др.

21 август 1989 г.

Ръководството на **ГУСО** информира **МИП** за създаване на **Централна комисия по социално осигуряване към управлението и видовете дейности, които ще изпълнява**.

*...**Комисията** разглежда и решава **споровете, свързани с осигурителните права на гражданите – пенсии, обезщетения, помощи и добавки**, и по **актове за начет на осигурителите**...Тя действа като **особена юрисдикция и решенията ѝ са окончателни**...“*

В комисията се включват съдии от Върховен съд, лекари от МНЗ и представители на ЦС на БПС.

11 октомври 1989 г.

*Съгласно Постановление № 57 на МС за приемане на **временни организационно-функционални структури, численост на персонала и средна работна заплата** на областните и общински народни съвети, бившите окръжни управления **Социално осигуряване** се обособиха като **бюджетни учреждения** към **бюджетни учреждения** към **общинските народни съвети – Пенсионно осигуряване** за група общини, като запазиха дотогавашните им райони на действие и предмет на дейност“*

4 - 13 декември 1989 г.

Във Виена, Австрия, се провежда **Двадесет и третата Генерална асамблея на МАСО. Генералната асамблея е върховният орган** на неправителствената организация и се свиква на всеки три години за отчитане на дейността си, избиране на ръководни органи и приемане на програма за бъдещо развитие.

Целта на организацията е **сътрудничество в международен план**, насочено към **защитата, поощряването и развитието на обществото осигуряване** в целия свят. **Дейността на организацията** обхваща **организирането на международни съвещания, провеждане на научни изследвания, публикация и разпространение на документация по обществото осигуряване, организиране на курсове за обучение, специализации по социално осигуряване и др.**

В **МАСО** членуват **257 осигурителни организации** от **128 страни** в света, представляващи **500 000 000 осигурени лица**.

5 декември 1989 г.

Постановление № 67 на МС е за пренасочване и **ефективно използуване на освобождаваната работна сила**:

*Чл.1 /1/ ...**Паричното обезщетение** за лицата, които са работили по **трудово правоотношение при пълно работно време**, е в **размер 60 на сто от средномесечното брутно трудово възнаграждение за последните девет месеца**, върху което са правени вноски във **фонд „Професионална квалификация и безработица“**, но не по-малко от 85 на сто и не повече от 140 на сто от минималната работна заплата. За работилите сезонна работа по трудово правоотношение 6 месеца през последните 12 календарни месеца паричното обезщетение е в размер 80 на сто от минималната работна заплата за срок 4 месеца...*

> */3/ **Паричното обезщетение** при **безработица** се изплаща в зависимост от **продължителността на трудовия стаж и възрастта на безработното лице, както следва** ...“.*

20 декември 1989 г.

След промени в управленските структури на държавата се **закрива МИП**, с Решение на ВНС и **ГУСО** преминава отново към **КТСД**.

1989 г.

Указ № 1054 на ДС на НРБ е за **изменение и допълнение на ЗП**.

Осигурените по **КТ** лица са **4 180 598**.

Издава се и се разпространява **Указание на ГУСО за прилагане на Наредбата за обществено осигуряване на лицата, които упражняват трудова дейност**.

Броят на работещите пенсионери вече е около 410 000.

24 януари 1990 г.

Приема се Постановление № 7 на МС **за изменение и допълнение на Правилника за категоризиране на труда при пенсиониране**.

15 февруари 1990 г.

Ръководството на ГУСО издава **Заповед № 33** относно заемането на **длъжностите на началници на РУСО** и техните **заместници само след проведен конкурс**.

15 март 1990 г.

Приема се Решение № 50 на МС за **одобряване на Законопроект за изменение и допълнение на ЗП**, на основание докладна записка от Георги Начев, председател на **КТСО**, до Андрей Луканов, председател на МС, по темата, проектозакона и мотивите към него.

5 март 1990 г.

Със **заповед на Георги Начев, председател на КТСО**, се възлага на **Николай Николов, управител на ГУСО, правата на главен разпоредител с кредитите на бюджетните и извънбюджетните средства на управлението**.

9 април 1990 г.

Николай Николов, началник на **ГУСО**, с докладна записка до Г. Лазаров, председател на **КТСО**, информира за **утвърждаване на управленска структура на районните управления „Социално осигуряване“**.

20 ноември 1990 г.

С Постановление № 117 на МС се определят **основните функции и задачи на Министерство на заетостта и социалните грижи /МЗСГ/**, като в списъка на **специфичните звена към него** се включва **ГУСО и поделенията му (РУСО)**.

1990 г.

Въведено е **обществено осигуряване при безработица**. Създаден е **фонд „Професионална квалификация и пренасочване“** към Държавна инспекция по труда.

По статистически данни, общо населението на страната е **8 669 269**.

Осигурените по **КТ** лица **са 4 124 686.**

Регистрирани са средногодишно 48 399 безработни.

През годината **общо пенсии на работниците и служителите за**

трудова дейност са 2 254 638. От тях – **2 236 660 са изплащани от ДОО.**

12 февруари 1991 г.

Последният вид **пенсия** - несвързана с **трудова дейност**, намира място в **чл. 45 в от ЗП**. В него на МС се отрежда правото по предложение на общинските народни съвети да се отпускат лични пенсии на лица в пенсионна възраст, които са родили и отгледали 3 и повече деца, до навършване на 18-годишна възраст, или са полагали грижи в продължение на повече от 10 години за тежко болни (или инвалиди) членове на техните семейства, нуждаещи се от постоянна помощ. За придобиване на такава **пенсия не е необходимо наличието на трудов стаж**.

1 март 1991 г.

Личните и наследствени народни пенсии се прекратяват в случаите, когато лицата нямат право на друга пенсия, те продължават да получават **само една от отпуснатите им такива**. Към тази дата те са **670**.

10 май 1991 г.

Постановление № 83 на МС е за **изменение и допълнение на Правилника за прилагане на ЗП**.

13 юни 1991 г.

С Постановление № 110 на МС се решават **неотложни проблеми на заетостта и безработицата**, като се акцентира на **необходимия трудов стаж** за придобиване **право на обезщетение**, за отчисленията на фирмите и организациите във **фонд „Професионална квалификация и пренасочване“**.

С акта се възприема **нова формула за размера на обезщетението**, като то се формира от **минималната работна заплата и 20%** от разликата до **получената средна месечна сума, върху която са правени осигурителните вноски за последните шест месеца**.

Поощряват се фирмите и организациите, които наемат безработни лица. Работодатели, които приемат на подходяща за тяхното образование и квалификация работа млади специалисти и квалифицирани работници, насочени от бюрата по труда извън обявените свободни места, получават от **фонд „Професионална квалификация и пренасочване“** сума в размер на минималната работна заплата за всяко лице за период от шест месеца

за млад специалист и три месеца за младите квалифицирани работници.

За всяко **назначено лице с намалена работоспособност** и насочено от бюрото по труда, **работодателят получава от фонда сума в размер на минималната работна заплата за една година**.

11 октомври 1991 г.

След поредни структурни промени в управлението на страната, **Министерството на заетостта и социалните грижи** променя наименованието си на **Министерство на труда и социалните грижи /МТСГ/**, но не променя функциите и дейността си.

30 декември 1991 г.

С Постановление № 248 на МС се **определят основните функции и задачи на МТСГ**.

1991 г.

За първи път се въвеждат **диференцирани размери на осигурителните вноски за социално осигуряване, като се увеличават чувствително**.

За работещите при условията на III-та категория труд тя се установява на 35% върху изплатените брутни суми по трудови правоотношения или върху осигурителния доход. За II-ра категория труд вноската е 45%, а за I-та – 50%.

Осигурените по **КТ** лица **са 3 656 005**.

В условията на **прехода към пазарна икономика фалират предприятия и заведения и това води до по-високи нива на безработица**.

Регистрирани са средногодишно 255 356 безработни лица.

Въведените **персонални пенсии** се отпускат вече от МС.

26 юни 1992 г.

Обнародван е **Закон за изменение и допълнение на ЗП**, с който окончателно се отменя Законът за общественото осигуряване от 1949 г. В него се предвижда увеличаване на възрастта за пенсиониране с две години за всички категории труд.

Определят се **нови величини** за **пенсиите за изслужено време и старост**.

3 юли 1992 г.

С Постановление № 120 на МС се приема **Наредба за обществеността осигуряване на лицата, упражняващи свободна професия или търговия**.

1992 г.

Осигурените по **КТ** лица **са 3 129 295.**

Регистрирани са средногодишно 499 692 безработни лица.

Поради сложната икономическа обстановка в страната, хиляди безработни лица не могат да намерят работа повече от година и **губят правото на парични обезщетения и помощи**. За годината те са **55 958 души**.

Право на **социална пенсия** придобиват и **осигурените лица,** чиито **трудови правоотношения са прекратени поради пълна или частична ликвидация на предприятието** и са изпаднали в **безработица. Задължително условие** е те да са навършили **57 години – за мъжете, и 52 години – за жените**, и да имат необходимия **трудов стаж за пенсиониране по условията на III-та категория труд**.

1 октомври 1993 г.

Наредбата за обществено осигуряване на лицата, упражняващи свободна професия или търговия се допълва с работещите без трудово правоотношение или т. нар. ***„граждански договори“***.

23 ноември 1993 г.

С Постановление № 227 на МС се приема **Наредба за трудовата книжка и трудовия стаж**.

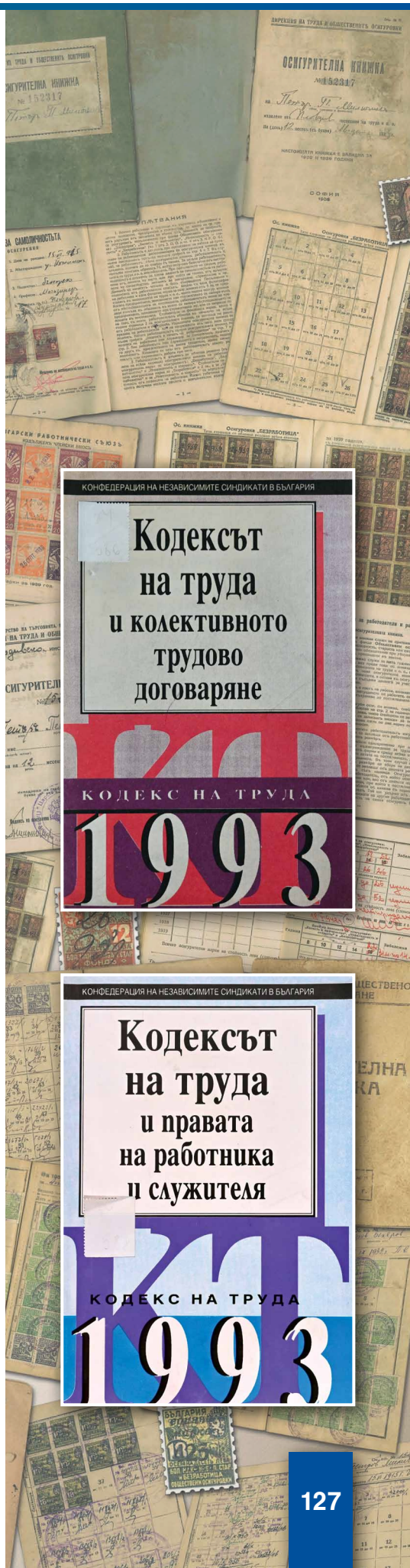
1993 г.

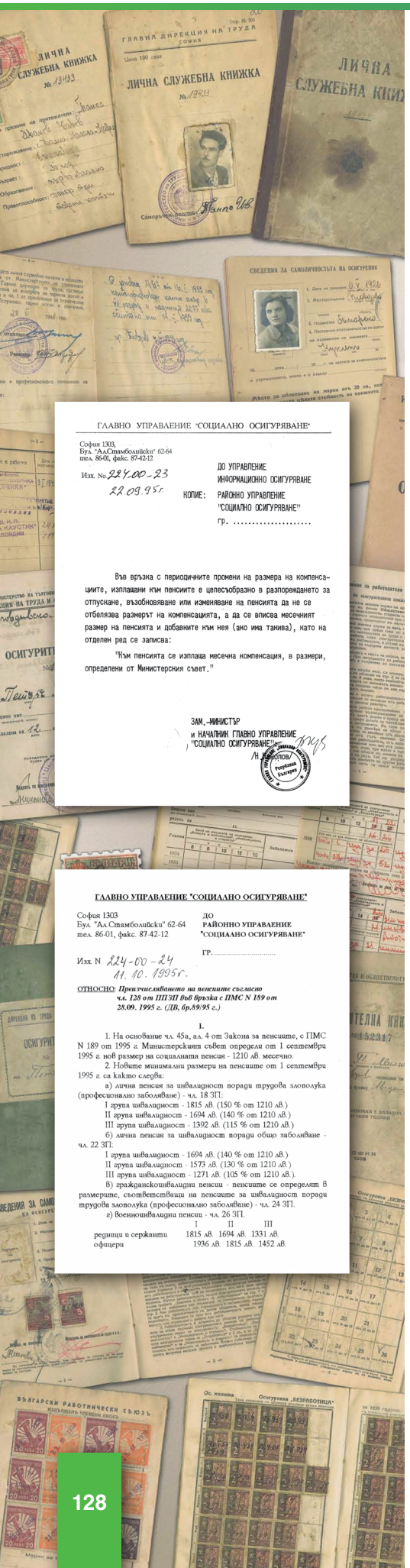
Осигурените по **КТ** лица **са 3 030 094**.

Регистрирани са средногодишно 600 800 безработни.

Броят на работниците и служителите, които губят правото на парични обезщетения и помощи, нараства и достига **389 764**.

Отпечатани са **Кодекс на труда и колективното трудово договаряне и Кодекс на труда и правата на работника и служителя**.

1994 г.

Започва изграждането на **третия стълб на пенсионната система**. С промени в нормативната база се регламентира основата на допълнителното доброволно пенсионно осигуряване в страната. То не е задължително, а е на основата на **доброволно участие** и се **финансира с лични осигурителни вноски и вноски от работодател**, внасяни в **пенсионно-осигурителни дружества**, регистрирани по Търговския закон. Средствата от осигурителните вноски и доходите от тяхното инвестиране се натрупват в **индивидуални пенсионни партиди** на осигурените лица.

Осигурените по **КТ** лица **са 2 940 439. Броят им намалява за четири години с почти 29%**.

22 септември 1995 г.

Поради периодичните **промени на размера на компенсациите**, изплащани **към пенсиите, ГУСО** информира **Управление „Информационно осигуряване“ и РУСО,**

да не се отбелязва размерът на компенсацията, *а да се вписва* ***месечният размер на пенсията и добавките към нея / ако има такива/****, като на отделен ред се записва:*

Към пенсията *се изплаща* ***месечна компенсация****, в* ***размери, определени от Министерския съвет“.***

11 октомври 1995 г.

Изготвя се и се разпространява писмо от **ГУСО до РУСО в страната относно разясняване на постановлението за преизчисляване на пенсиите**.

28 ноември 1995 г.

С Указ № 291 на основание чл. 98 от Конституцията на Република България се постановява обнародването на **Закон за фонд „Обществено осигуряване“ /ЗФОО/**.

Глава първа

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. /1/ Създава се ***фонд Обществено осигуряване*** *за осъществяване на държавното* ***обществено осигуряване.***

/2/ За ***управление на фонд Обществено осигуряване*** *се създава* ***Национален осигурителен институт****. Той отчита своята дейност пред* ***Народното събрание****.*

/3/ ***Националният осигурителен институт*** *е* ***юридическо лице*** *със* ***седалище София. Институтът*** *създава свои* ***функционални и териториални поделения****...“*

Законопроектът за бюджета на фонда се изготвя от Националния осигурителен институт /НОИ/, представя се за **съгласуване на МС**, заедно с проекта на Закона за държавния бюджет и **се разглежда и приема от НС**.

Средствата на **държавното обществено осигуряване са обособени в самостоятелен фонд**, отделно от държавния бюджет. За управлението на фонда се създава **Национален осигурителен институт /НОИ/, като правоприемник на ГУСО**. Той развива нови функционални направления и дейности на централно и териториално ниво. **Първият самостоятелен бюджет** на държавното осигуряване е приет със **Закона за бюджета на фонд „Обществено осигуряване“ за 1997 г.**

НОИ е автономна организация със **самостоятелен бюджет**, която отчита своята дейност пред Народното събрание на Република България. Органите на управление на института са **Надзорен съвет, управител и подуправител**.

Надзорният съвет /НС/ е изграден на **трипартитен принцип**. В неговият състав влизат по един представител на всяка от национално представените организации на работниците и на служителите, признати съгласно Кодекса на труда, и равен от тях брой представители, определени от МС, един от които е задължително заместник изпълнителен директор на Националната агенция за приходите. Мандатът на НС е четиригодишен. В заседанията на НС участва със съвещателен глас и управителят на **НОИ**.

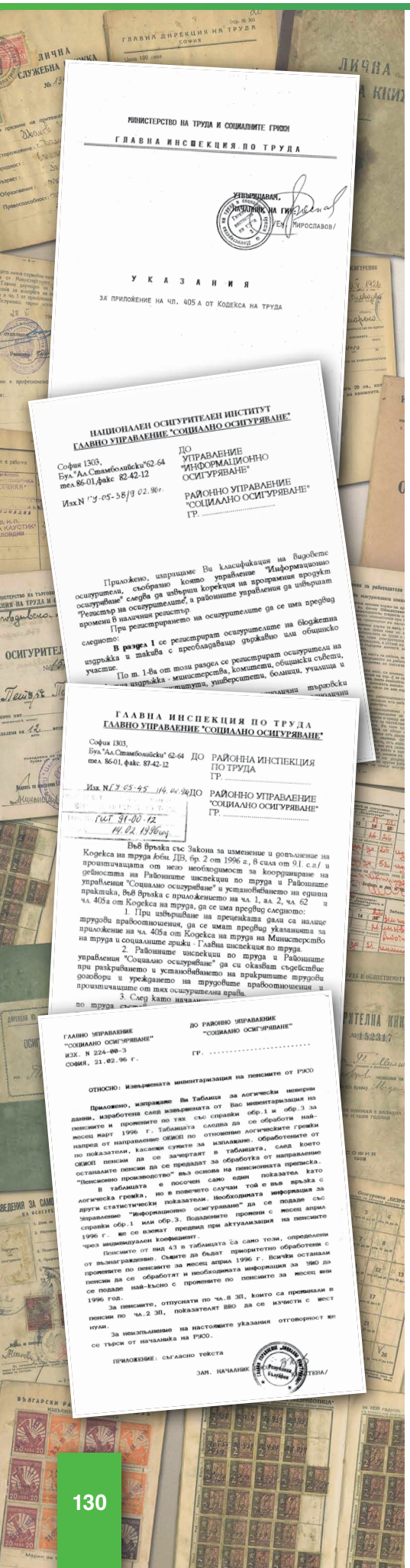
Управителят на НОИ се избира от Народното събрание за срок от четири години. Управителят действа от името на НОИ, организира и ръководи дейността му и го представлява пред всички физически и юридически лица в страната и чужбина. Той е първостепенен разпоредител с бюджета на държавното обществено осигуряване и със средствата на Учителския пенсионен фонд.

Подуправителят също се избира от Народното събрание за срок от четири години. Изпълнява функциите на управителя при неговото отсъствие, както и отделни правомощия на управителя в случаите на възлагане. Представлява института в междуинституциални работни групи, управителни органи и национални съвети.

Дейностите на **управителя** се подпомагат от два консултативни органа: **Съвет на управителя и Регионален консултативен съвет**.

С този закон се създава **Учителски пенсионен фонд**, извън бю-

джетната сметка под управлението на **НОИ**.

Приема се **Постановление № 189 на МС за преизчисляване на пенсиите**.

1995 г.

По статистически данни, общо населението на страната е **8 243 200** .

Общият брой на осигурените по КТ лица **е 3 384 715.**

През годината **пенсиите на работниците и служителите за трудова дейност са общо 2 322 858** . От тях – **2 303 909 са изплащани от ДОО**.

9 януари 1996 г.

МТСГ и Главна инспекция по труда /ГИТ/ разработват **Указание за прилагане на чл. 405 А от Кодекса на труда.**

Изменението и допълнението на КТ се наложи от обстоятелствата на чести случаи, при които под формата на друг вид **договори /така наречените „граждански“/**, се прикриват истински трудови правоотношения. Това нарушава гарантираните от КТ права на работещите по трудови договори и на осигурителните им права.

9 февруари 1996 г.

Ръководството на **НОИ** изпраща писмо до управление „Информационно обслужване“ и **РУСО** по повод **класификацията на видовете осигурители**.

14 февруари 1996 г.

Писмо от **ГИТ и НОИ** до районните инспекции по труда **и РУСО във връзка с измененията и допълнението на КТ**.

21 февруари 1996 г.

Разпраща се циркулярно писмо от **НОИ до РУСО за извършване на инвентаризация на пенсиите от РУСО в страната**.

15 март 1996 г.

Обнародва се **Закона за изменение и допълнение на ЗП**.

20 март 1996 г.

Приема се Постановление № 55 на МС **за определяне нов размер на социалната пенсия 1 800 лв. и компенсации към пенсиите, считано от 1 април 1996 г.**

21 март 1996 г.

НОИ изготвя и разпраща циркулярно писмо до **РУСО** с пояснения, касаещи прилагането на постановлението **за нов размер на социалната пенсия и компенсации към пенсиите**.

22 март 1996 г.

С писмо **НОИ** информира **РУСО** в страната **за осъвременяване на пенсиите по Закона за изменение и допълнение на ЗП**.

*...**Пенсиите** ще се **преизчисляват всяка година с един и същ индивидуален коефициент**, но от осъвременителна средна работна заплата за страната през последните три календарни години, предшестващи всяко поредно осъвременяване...*

*Останалите **видове пенсии** също ще се **осъвременяват всяка календарна година**, но по различен начин, не чрез индивидуален коефициент, тъй като начинът на определяне на техния размер не позволява това...“*

5 април 1996 г.

„По случай учредяването на Националния осигурителен институт“ се организира среща-коктейл. Поканата по този повод е подписана от **Николай Николов**, в ролята му на **управител на НОИ**.

Първият управител на НОИ е Николай Николов

Николай Николов е роден на 25 януари 1951 г. в Ямбол. През 1976 г. завършва висшето си образование в Московския икономически институт „Плеханов“, със специалност „Икономическа кибернетика“. Докторант в УНСС. Специализирал е социално осигуряване в София и социална политика и публична администрация в Обединения виенски институт, Харвардския институт за международно развитие и Джорджтаунския университет в САЩ.

Професионален път

1989-1993 г. – началник на ГУ „Социално осигуряване“ към МТСП

1993-1996 г. – заместник-министър на труда и социалната политика;

1996-2000 г. – управител на Националния осигурителен институт.

29 май 1996 г.

МС приема Постановление № 116 за **Наредба за изплащане на пенсиите**, влизаща в сила на 11 юни 1996 г.

4 юни 1996 г.

НОИ разпраща циркулярно писмо до **РУСО** за **прилагане на Наредбата за изплащане на пенсиите**.

*... 1. С чл. 2. ал.1 се **създава възможност пенсиите да се изплащат чрез банките** по чл. 5, ал.3 от **Закона за фонд Пенсионно осигуряване**...*

*След като **пенсионерите** разкрият **своя сметка в банката**, е необходимо да подадат молба до **ТП на НОИ...** По **сметка на пенсионера се превежда пълния размер на пенсията му**...“*

17 юни 1996 г.

Разработено е **Указание от НОИ** до **РУСО с уточнения по въпроси, поставени по прилагането на Правилника за прилагане на Закона за изменение и допълнение на Закона за пенсиите**.

18 юли 1996 г.

Постановление № 176 на МС **определя нов размер на социалната пенсия**.

29 юли 1996 г.

НОИ разпраща писма до **РУСО** за прилагане на Постановление № 176 на МС от 18 юли 1996 г., **за определен нов размер на социалната пенсия 2160 лв. от 1 юли 1996**

1 август 1996 г.

С Решение № 775 на МС и

на основание чл. 106 от Конституцията на Република България и § 5, ал. 2 и 3 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за фонд Обществено осигуряване

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ

РЕШИ:

*1. **Прехвърля безвъзмездно на Националния осигурителен институт** имуществото на **държавна фирма „Социален отдих“** - почивна база, която се използва по предназначение, съгласно **приложение № 1**.*

*2. Активите и пасивите и другите права и задължения на **държавна фирма „Социален отдих“ се поемат от Националния осигурителен институт**.*

*3. Министърът на труда и социалните грижи и **управителят на Националния осигурителен институт** да определят комисия, която да извърши предаването и приемането на имуществото в срок до 1 септември 1996 година...“*

6 август 1996 г.

Публикува се **ЗП**, като в него има важна промяна в начина на изчисляване на пенсията и е въведен индивидуален коефициент на пенсионера като средно претеглена величина на съотношението между осигурителния доход на лицето и осигурителния доход за страната.

15 август 1996 г.

Приема се Решение № 882 на МС за допълнение на Решение № 775 на МС от 1996 г. за прехвърляне имуществото на **държавна фирма „Социален отдих“** на **НОИ**, като се запазва използването й по предназначение.

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ

РЕШИ:

Приложение № 1 към т. 1 от Решение № 775 на Министерския съвет от 1996 г. се допълва съгласно приложението....“

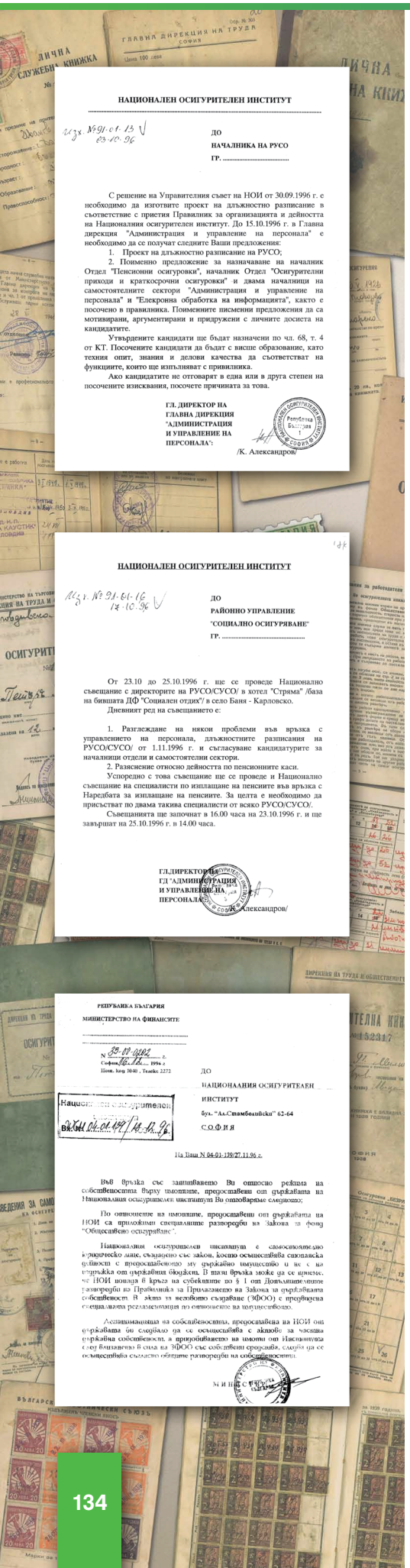
29 август 1996 г.

Гласува се Постановление № 218 на МС за **изменение и допълнение на Правилника за прилагане на ЗП**.

23 септември 1996 г.

Приема се Постановление № 239 на МС за **определяне на нов размер на социалната пенсия 2808 лв., считано от 1 октомври 1996 г.**

24 септември 1996 г.

ЦУ на НОИ информира **РУСО** в страната **за увеличаване на пенсиите на основание** на Постановление на МС № 239 за **определяне на нов размер на социалната пенсия и увеличаване на другите пенсии**.

26 септември 1996 г.

Приема се Постановление № 245 на МС **за определяне на минималната месечна работна заплата за страната 5500 лв., считано от 1 октомври 1996 г**

3 октомври 1996 г.

С писмо на **НОИ** се информират **РУСО за изработването на проект за длъжностни разписания и Правилник за организиране на дейността на НОИ**.

17 октомври 1996 г.

НОИ разпраща писмо до **РУСО** в страната по повод **организиране на Национално съвещание с директорите на РУСО в с. Баня, Карловско от 23 до 25 октомври 1996 г.**

Темите, които се поставят за обсъждане са: **проблеми във връзка с управлението на персонала; длъжностни разписания на РУСО и съгласуване кандидатурите на началник - отдели и самостоятелни сектори и дейността на пенсионните каси**.

21 октомври 1996 г.

С писмо **НОИ** инфомира **РУСО** за изпълнение на Постановление на МС № 245 **за минималната работна заплата и за компенсиране на доходите**.

4 декември 1996 г.

За прилагането на Постановление № 218 на МС за **изменението и допълнението на Правилника за прилагане на ЗП**, на Постановление на МС № 269/1 ноември 1996 г. и Постановление на МС № 280/26 ноември 1996 г. е циркулявното писмо на **НОИ** до **РУСО** в страната.

16 декември 1996 г.

С Решение на УС на НОИ се въвежда лична електронна

пенсионна партида, която замества действащия пенсионен картон и влиза в сила от 1 януари 1997 г.

18 декември 1996 г.

С писмо МФ информира **НОИ за режима на собственост на имотите, предоставени от държавата на НОИ**.

20 декември 1996 г.

НОИ и Главна дирекция „Пенсионни осигуровки“ /ГДПО/ разработват и разпращат циркулярно писмо до **РУСО** в страната **за въвеждане на нов програмен продукт за обработката на информацията по пенсионното осигуряване във връзка с изплащането и отчитането на пенсиите**.

Декември 1996 г.

Стартира проект *„Администриране на социалното осигуряване в Република България“*, финансиран от Световната банка със Заем № 4081 - BUL, внедрен от НОИ.

1996 г.

Надзорният съвет на НОИ утвърждава Правилник за организацията и дейността на НОИ за създадената **Главна дирекция „Управление на собствеността, профилактика и отдих“**.

6 февруари 1997 г.

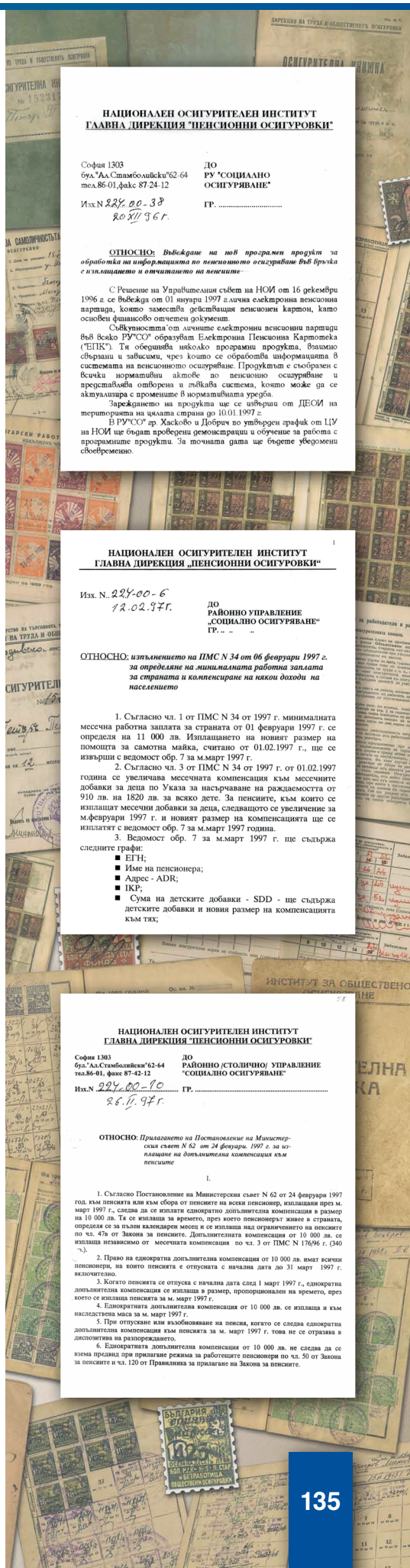
С изпълнение на Постановление № 34 се определя **минимална работна заплата** за страната от 11 000 лв. и компенсиране на някои доходи на населението.

12 февруари 1997 г.

НОИ и **ГДПО** разпространяват писмо до **РУСО** в страната относно прилагане на Постановление № 34 на МС за изплащане на допълнителна компенсация към пенсиите.

26 февруари 1997 г.

За прилагането на Постановление № 62 на МС **за изплащане на допълнителна компенсация към пенсиите е писмото до РУСО от НОИ и ГДПО**.

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ
ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ "ПЕНСИОННИ ОСИГУРОВКИ"

София 1303
бул."Ал.Стамболийски"62-64
тел.86-01,факс 87-24-12

ДО
РУ "СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ"
ГР. .....

Изх.N 224-00-38
20 XII 96 г.

ОТНОСНО: *Въвеждане на нов програмен продукт за обработка на информацията по пенсионното осигуряване във връзка с изплащането и отчитането на пенсиите*

С Решение на Управителния съвет на НОИ от 16 декември 1996 г. се въвежда от 01 януари 1997 г.лична електронна пенсионна партида, която замества действащия пенсионен картон, като основен финансово отчетен документ.

Съвкупността от личните електронни пенсионни партиди във всяко РУ"СО" образуват Електронна Пенсионна Картотека ("ЕПК"). Тя обединява няколко програмни продукта, взаимно свързани и зависими, чрез които се обработва информацията в системата на пенсионното осигуряване. Продуктът е съобразен с всички нормативни актове по пенсионно осигуряване и представлява отворена и гъвкава система, която може да се актуализира с промените в нормативната уредба.

Зареждането на продукта ще се извърши от ДЕОИ на територията на цялата страна до 10.01.1997 г.

В РУ"СО" гр. Хасково и Добрич по утвърден график от ЦУ на НОИ ще бъдат проведени демонстрации и обучение за работа с програмните продукти. За точната дата ще бъдете уведомени своевременно.

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ
ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ПЕНСИОННИ ОСИГУРОВКИ“

Изх. N. 224-00-6
12.02.97г.

ДО
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
„СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ“
ГР. .. ..

ОТНОСНО: *изпълнението на ПМС N 34 от 06 февруари 1997 г. за определяне на минималната работна заплата за страната и компенсиране на някои доходи на населението*

1. Съгласно чл. 1 от ПМС N 34 от 1997 г. минималната месечна работна заплата за страната от 01 февруари 1997 г. се определя на 11 000 лв. Изплащането на новият размер на помощта за самотна майка, считано от 01.02.1997 г., ще се извърши с ведомост обр. 7 за м.март 1997 г.

2. Съгласно чл. 3 от ПМС N 34 от 1997 г. от 01.02.1997 година се увеличава месечната компенсация към месечните добавки за деца по Указа за насърчаване на раждаемостта от 910 лв. на 1820 лв. за всяко дете. За пенсиите, към които се изплащат месечни добавки за деца, следващото се увеличение за м.февруари 1997 г. и новият размер на компенсацията ще се изплатят с ведомост обр. 7 за м.март 1997 година.

3. Ведомост обр. 7 за м.март 1997 г. ще съдържа следните графи:

- ЕГН;
- Име на пенсионера;
- Адрес - ADR;
- IKP;
- Сума на детските добавки - SDD - ще съдържа детските добавки и новия размер на компенсацията към тях;

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ
ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ "ПЕНСИОННИ ОСИГУРОВКИ"

София 1303
бул."Ал.Стамболийски"62-64
тел.86-01, факс 87-42-12

ДО
РАЙОННО /СТОЛИЧНО/ УПРАВЛЕНИЕ
"СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ"
ГР. .....

Изх.N 224-00-10
26.II.97г.

ОТНОСНО: *Прилагането на Постановление на Министерския съвет N 62 от 24 февруари 1997 г. за изплащане на допълнителна компенсация към пенсиите*

I.

1. Съгласно Постановление на Министерския съвет N 62 от 24 февруари 1997 год. към пенсията или към сбора от пенсиите на всеки пенсионер, изплащани през м. март 1997 г., следва да се изплати еднократно допълнителна компенсация в размер на 10 000 лв. Тя се изплаща за времето, през което пенсионерът живее в страната, определя се за пълен календарен месец и се изплаща над ограничението на пенсиите по чл. 47в от Закона за пенсиите. Допълнителната компенсация от 10 000 лв. се изплаща независимо от месечната компенсация по чл. 3 от ПМС N 176/96 г. (340 лв.).

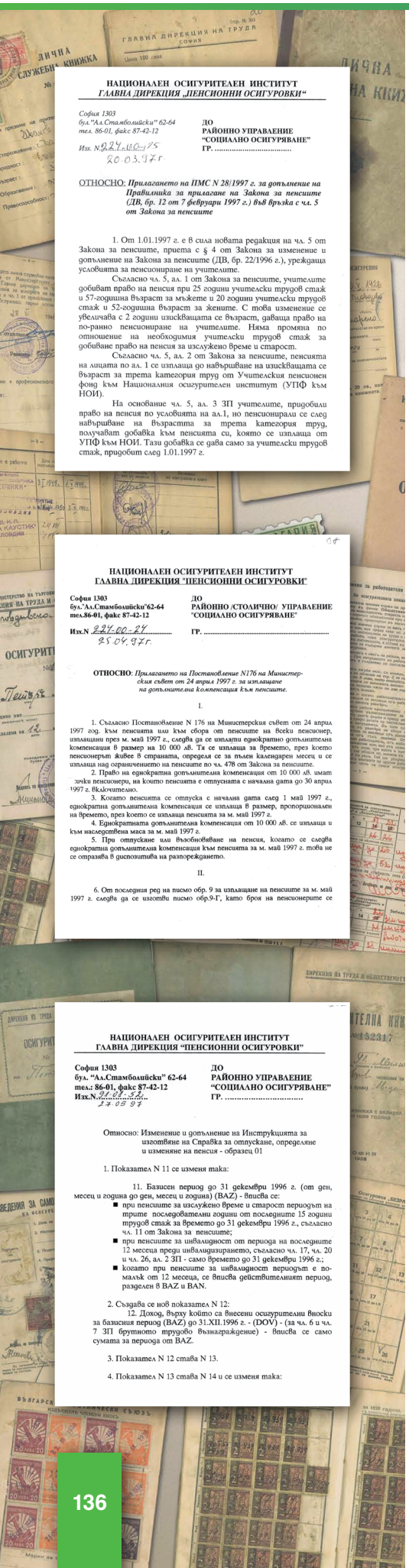
2. Право на еднократна допълнителна компенсация от 10 000 лв. имат всички пенсионери, на които пенсията е отпусната с начална дата до 31 март 1997 г. включително.

3. Когато пенсията се отпуска с начална дата след 1 март 1997 г., еднократна допълнителна компенсация се изплаща в размер, пропорционален на времето, през което се изплаща пенсията за м. март 1997 г.

4. Еднократната допълнителна компенсация от 10 000 лв. се изплаща и към наследствена маса за м. март 1997 г.

5. При отпускане или възобновяване на пенсия, когато се следва еднократна допълнителна компенсация към пенсията за м. март 1997 г. това не се отразява в диспозитива на разпореждането.

6. Еднократната допълнителна компенсация от 10 000 лв. не следва да се взема предвид при прилагане режима за работещите пенсионери по чл. 50 от Закона за пенсиите и чл. 120 от Правилника за прилагане на Закона за пенсиите.

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ
ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ПЕНСИОННИ ОСИГУРОВКИ“

София 1303
бул.“Ал.Стамболийски“ 62-64
тел. 86-01, факс 87-42-12

ДО
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
“СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ”
ГР. .....

Изх. N 224-00-25
20.03.97г.

ОТНОСНО: *Прилагането на ПМС N 28/1997 г. за допълнение на Правилника за прилагане на Закона за пенсиите (ДВ, бр. 12 от 7 февруари 1997 г.) във връзка с чл. 5 от Закона за пенсиите*

1. От 1.01.1997 г. е в сила новата редакция на чл. 5 от Закона за пенсиите, приета с § 4 от Закона за изменение и допълнение на Закона за пенсиите (ДВ, бр. 22/1996 г.), уреждаща условията за пенсиониране на учителите.

Съгласно чл. 5, ал. 1 от Закона за пенсиите, учителите добиват право на пенсия при 25 години учителски трудов стаж и 57-годишна възраст за мъжете и 20 години учителски трудов стаж и 52-годишна възраст за жените. С това изменение се увеличава с 2 години изискващата се възраст, даваща право на по-ранно пенсиониране на учителите. Няма промяна по отношение на необходимия учителски трудов стаж за добиване право на пенсия за изслужено време и старост.

Съгласно чл. 5, ал. 2 от Закона за пенсиите, пенсията на лицата по ал. 1 се изплаща до навършване на изискващата се възраст за трета категория труд от Учителския пенсионен фонд към Националния осигурителен институт (УПФ към НОИ).

На основание чл. 5, ал. 3 ЗП учителите, придобили право на пенсия по условията на ал.1, но пенсионирали се след навършване на възрастта за трета категория труд, получават добавка към пенсията си, която се изплаща от УПФ към НОИ. Тази добавка се дава само за учителски трудов стаж, придобит след 1.01.1997 г.

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ
ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ "ПЕНСИОННИ ОСИГУРОВКИ"

София 1303
бул."Ал.Стамболийски"62-64
тел.86-01, факс 87-42-12

ДО
РАЙОННО /СТОЛИЧНО/ УПРАВЛЕНИЕ
"СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ"

Изх.N 224-00-24
25.04.97г.

ГР. .....

ОТНОСНО: *Прилагането на Постановление N176 на Министерския съвет от 24 април 1997 г. за изплащане на допълнителна компенсация към пенсиите.*

I.

1. Съгласно Постановление N 176 на Министерския съвет от 24 април 1997 год. към пенсията или към сбора от пенсиите на всеки пенсионер, изплащани през м. май 1997 г., следва да се изплати еднократно допълнителна компенсация в размер на 10 000 лв. Тя се изплаща за времето, през което пенсионерът живее в страната, определя се за пълен календарен месец и се изплаща над ограничението на пенсиите по чл. 478 от Закона за пенсиите.

2. Право на еднократна допълнителна компенсация от 10 000 лв. имат всички пенсионери, на които пенсията е отпусната с начална дата до 30 април 1997 г. включително.

3. Когато пенсията се отпуска с начална дата след 1 май 1997 г., еднократна допълнителна компенсация се изплаща в размер, пропорционален на времето, през което се изплаща пенсията за м. май 1997 г.

4. Еднократната допълнителна компенсация от 10 000 лв. се изплаща и към наследствена маса за м. май 1997 г.

5. При отпускане или възобновяване на пенсия, когато се следва еднократна допълнителна компенсация към пенсията за м. май 1997 г. това не се отразява в диспозитива на разпореждането.

II.

6. От последния ред на писмо обр. 9 за изплащане на пенсиите за м. май 1997 г. следва да се изготви писмо обр.9-Г, като броя на пенсионерите се

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ
ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ "ПЕНСИОННИ ОСИГУРОВКИ"

София 1303
бул. "Ал.Стамболийски" 62-64
тел.: 86-01, факс 87-42-12
Изх.N 24-00-52
14.05.97

ДО
РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ
"СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ"
ГР. .....

Относно: Изменение и допълнение на Инструкцията за изготвяне на Справка за отпускане, определяне и изменяне на пенсия - образец 01

1. Показател N 11 се изменя така:

11. Базисен период до 31 декември 1996 г. (от ден, месец и година до ден, месец и година) (BAZ) - вписва се:
- при пенсиите за изслужено време и старост периодът на трите последователни години от последните 15 години трудов стаж за времето до 31 декември 1996 г., съгласно чл. 11 от Закона за пенсиите;
- при пенсиите за инвалидност от периода на последните 12 месеца преди инвалидизирането, съгласно чл. 17, чл. 20 и чл. 26, ал. 2 ЗП - само времето до 31 декември 1996 г.;
- когато при пенсиите за инвалидност периодът е по-малък от 12 месеца, се вписва действителният период, разделен в BAZ и BAN.

2. Създава се нов показател N 12:
12. Доход, върху който са внесени осигурителни вноски за базисния период (BAZ) до 31.XII.1996 г. - (DOV) - (за чл. 6 и чл. 7 ЗП брутното трудово възнаграждение) - вписва се само сумата за периода от BAZ.

3. Показател N 12 става N 13.

4. Показател N 13 става N 14 и се изменя така:

20 март 1997 г.

НОИ и **ГДПО** разпространяват писмо до **РУСО** в страната относно прилагане на Постановление № 28 на **МС за допълнение на Правилника за прилагане на ЗП във връзка с чл. 5 от ЗП**.

25 април 1997 г.

За прилагането на Постановление № 176 на МС **за изплащане на допълнителна компенсация към пенсиите е писмото до РУСО от НОИ и ГДПО**.

12 май 1997 г.

С Решение № 45 на **УС на НОИ** се приема **Инструкция за кадровото осигуряване на НОИ**.

> *Чл.1.* ***Инструкцията*** *се прилага спрямо:*
>
> ***1. работниците и служителите в Централното управление /ЦУ/ на НОИ;***
>
> ***2. директорите /гл. директор/, началниците на отдели, главните счетоводители и юрисконсултите в Районните /Столичното/ управление на социалните осигуровки /РУСО, СУСО/;***
>
> *3. Директорите и главните счетоводители в курортните комплекси.*
>
> *Чл. 2. Тази инструкция определя* ***условията и реда за:***
>
> ***1. Планиране, набиране и подбор на персонала в Националния осигурителен институт /НОИ/;***
>
> ***2. Сключване, изменение и прекратяване на трудови договори с работници и служители в НОИ...“***

27 май 1997 г.

Изработва се от **НОИ и ГДПО** писмо до **РУСО** за изменение и допълнение на **Инструкцията за изготвяне на Справка за отпускане, определяне и изменение на пенсия – образец 01**.

11 юли 1997 г.

С Указ № 254, на основание на чл. 98, т. 4 от Конституцията на Република България се постановява обнародването на **Закона за бюджета на фонд „Обществено осигуряване“ за 1997 г.**, приет от Двадесет и осмото НС.

Със **Закона за бюджета на фонд „Обществено осигуряване“** за годината е приет **първият самостоятелен бюджет на държавното обществено осигуряване**, след отделянето на средствата от държавния бюджет.

...Чл. 1 /1/ ***Приема бюджета на фонд „Обществеоосигуряване“ за*** *1997 г. по приходите на обща сума 1 351 548,2 млн. лева...“*

Със създаването на **Учителски пенсионен фонд**, като извънбюджетна сметка към бюджета на **фонд „Обществено осигуряване“**, се поставя началото на професионална схема за пенсиониране. Обслужването на Фонда се реализира от НОИ.

...Чл. 33 /2/ ***Извънбюджетната сметка*** *по ал. 1 се утвърждава от* ***Надзорния съвет на Националния осигурителен институт*** *по предложение на* ***управителния съвет****.*

Чл. 34. Средствата в ***Учителския пенсионен фонд*** *се набират от:*

1. разликата между осигурителната вноска за учителите и осигурителната вноска за трета категория труд;

2. лихви, дарения и други....“

12 септември 1997 г.

Създава се **Българска асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване /БАДДПО/**. Нейни учредители са първите пет доброволни пенсионни фондове, които стартират своята дейност през 1994 - 1995 г. Органи на управление на асоциацията са **Общото събрание и Управителният съвет**.

15 октомври 1997 г.

Николай Николов, управител на НОИ, с докладна записка представя пред **Надзорния съвет на института Проект на Закон за бюджета на фонд „Обществено осигуряване“ за 1998 г., приет с Решение № 119 на УС**.

10 декември 1997 г.

С Решение № 41 на **Надзорния съвет на НОИ** се учредява **акционерно дружество „Профилактика и рехабилитация“**.

Приема се **Устав на едноличното акционерно дружество „Профилактика, рехабилитация и отдих“ ЕАД**.

ГЛАВА I

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. СТАТУТ

/1/Националният осигурителен институт учредява ***едноличното акционерно дружество Профилактика, рехабилитация и отдих ЕАД, за извършванена стопанска дейност, наричано по-нататък в текста за краткост „дружество".***

/2/ ***Дружеството е самостоятелно юридическо лице по българското право, отделно от неговия собственик****..."*

16 декември 1997 г.

Приет е и се публикува **Закон за закрила при безработица и насърчаване на заетостта**. Законът урежда **финансирането, управлението, осигуряването за безработица, насърчаване и подпомагане на заетостта, квалификация и преквалификация, посредничество по информиране и наемане на работа на българи в чужбина и на чужденци в България.**

Специализираният фонд „Професионална безработица" се управлява **от НОИ**.

17 декември 1997 г.

В София се подписва **Спогодба между правителствата на Република България и Федеративна република Германия за социална сигурност**.

23 декември 1997 г.

Обнародва се **Закон за здравословни и безопасни условия на труд.**

С този закон се уреждат **правата и задълженията на държавата, работодателите, работещите, представителите на работещите по безопасност и здраве при работа.**

Здравословните и безопасни условия на труд касаят всички работници и работодатели и определят вредните фактори и условия за безопасност на труда.

1997 г.

В ***НОИ*** *се реализира програма за основна промяна и реформа, финансирана от правителството на Република България и Световната банка"* – **това са думи на Христина Митрева,**

главен актюер и главен директор на ГД „Анализ, планиране и прогнозиране“.

НОИ разработва **Инструкция за статистическо наблюдение на пенсиите.**

> *Чл. 1. **Статистическото наблюдение на пенсиите** се извършва в **Териториалните поделения на Националния осигурителен институт /ТП на НОИ/**, а обработването на **статистическата информация – в Дирекция „Електронна обработка на информация“ /ДЕОИ/**. ДЕИО обслужва системата на пенсионното осигуряване по форми и образци от **ГД „Пенсионни осигуровки“**...“*

НОИ изготвя и разпространява **Указание за обработване на информацията по отпускане, определяне и изменение на личната пенсия** с електронно-изчислителна машина /ЕИМ/.

21 април 1998 г.

С Решение № 10 на **Надзорния съвет** на **НОИ** се приемат **Временни правила за провеждането на профилактиката и рехабилитацията в обектите на НОИ**, включени в **„Профилактика, рехабилитация и отдих“ ЕАД**. Правилата поставят началото на нова дейност, финансирана от средствата на фонд „Обществено осигуряване“.

23 октомври 1998 г.

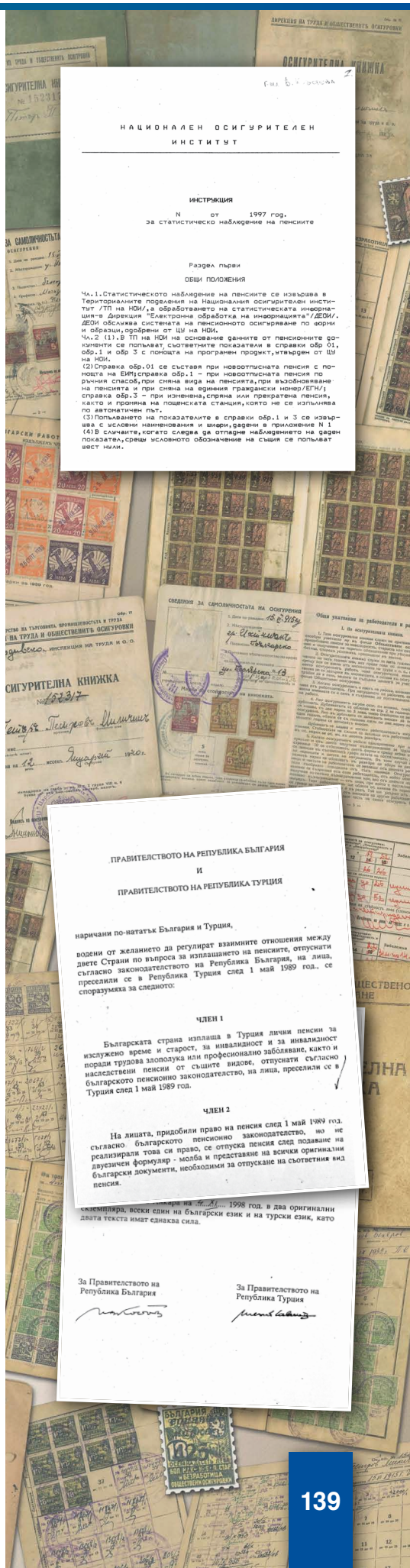
Обнародва се **Наредба за категоризиране на труда при пенсиониране, влизаща в сила от 1 януари 2000 г.**

4 ноември 1998 г.

Подписва се **Споразумение между правителството на Република България и правителството на Република Турция за изплащането на български пенсии в Турция**, като **НОИ** преценява права и изплаща отпуснатите по българското законодателство пенсии на лицата, които са се преселили в Република Турция след 1 май 1989 г. Споразумението влиза в сила от 1 март 1999 г.

25 ноември 1998 г.

Сключва се междуправителствена **Спогодба между Република България и Словашката република за социално осигуряване** в Прага.

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

ИНСТРУКЦИЯ

N от 1997 год.
за статистическо наблюдение на пенсиите

Раздел първи

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1.Статистическото наблюдение на пенсиите се извършва в Териториалните поделения на Националния осигурителен институт /ТП на НОИ/,а обработването на статистическата информация-в Дирекция "Електронна обработка на информацията"/ДЕОИ/. ДЕОИ обслужва системата на пенсионното осигуряване по форми и образци,одобрени от ЦУ на НОИ.
Чл.2 (1).В ТП на НОИ на основание данните от пенсионните дела се попълват съответните показатели в справки обр 01, обр.1 и обр 3 с помощта на програмен продукт,утвърден от ЦУ на НОИ.
(2)Справка обр.01 се съставя при новоотпусната пенсия с помощта на ЕИМ;справка обр.1 – при новоотпусната пенсия по ръчния способ,при смяна вида на пенсията,при възобновяване на пенсията и при смяна на единния граждански номер/ЕГН/; справка обр.3 – при изменена,спряна или прекратена пенсия, както и промяна на пощенската станция,която не се изпълнява по автоматичен път.
(3)Попълването на показателите в справки обр.1 и 3 се извършва с условни наименования и шифри,дадени в приложение N 1
(4)В случаите,когато следва да отпадне наблюдението на даден показател,срещу условното обозначение на същия се попълват шест нули.

ПРАВИТЕЛСТВОТО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
И
ПРАВИТЕЛСТВОТО НА РЕПУБЛИКА ТУРЦИЯ

наричани по-нататък България и Турция,

водени от желанието да регулират взаимните отношения между двете Страни по въпроса за изплащането на пенсиите, отпуснати съгласно законодателството на Република България, на лица, преселили се в Република Турция след 1 май 1989 год., се споразумяха за следното:

ЧЛЕН 1

Българската страна изплаща в Турция лични пенсии за изслужено време и старост, за инвалидност и за инвалидност поради трудова злополука или професионално заболяване, както и наследствени пенсии от същите видове, отпуснати съгласно българското пенсионно законодателство, на лица, преселили се в Турция след 1 май 1989 год.

ЧЛЕН 2

На лицата, придобили право на пенсия след 1 май 1989 год. съгласно българското пенсионно законодателство, но не реализирали това си право, се отпуска пенсия след подаване на двуезичен формуляр - молба и представяне на всички оригинални български документи, необходими за отпускане на съответния вид пенсия.

За Правителството на Република България

За Правителството на Република Турция

1998 г.

Софийският градски съд приема **решение за регистриране на дружество „Профилактика и рехабилитация“**.

Стартира дейността на провеждане на **профилактика и рехабилитация в обектите на НОИ**.

1998 - 2001 г.

За този период броят на пенсионерите с новоотпуснати лични пенсии за осигурителен стаж и възраст намалява от 91 431 на 44 922 души. Намалява и броят на пенсионираните жени с новоотпуснати лични пенсии - от 47 314 през 1998 г. до 19 551 през 2001 г. Броят на новопенсионираните мъже също намалява - от 44 117 през 1998 г. до 25 371 през 2001 г.

1 февруари 1999 г.

В сила влиза **Спогодба между Република България и Федерална република Германия за социална сигурност**.

1 юли 1999 г.

НОИ поема дейността **по събирането и поддържането на регистър на здравно осигурените лица** и осъществява **контрола по приходите от здравно- осигурителните вноски**.

17 декември 1999 г.

Приема се **Закон за допълнителното доброволно пенсионно осигуряване**. С него се регламентира **третият стълб на пенсионната система** и дейността на **частните пенсионни фондове. Кодексът за задължително обществено осигуряване /КЗОО/** от тази година урежда осигуряването за пенсия в първия и втория стълб, както и всички други осигуровки за социалните рискове (болест, майчинство, трудова злополука и професионално заболяване, инвалидност, старост и смърт), влиза в сила от 1 януари 2000 г.

1999 г.

В **санаториалните обекти** през годината са приети **11 691 лица**.

1 януари 2000 г.

В сила влиза подписана **Спогодба между Република България и Чешката република за социално осигуряване**.

9 март 2000 г.

С Постановление № 29 на МС се приема **Устройствен правилник на Държавна агенция за осигурителен надзор /ДАОН/**.

Глава първа.
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С правилника се уреждат организацията, редът на дейност, функциите и числеността на персонала на Държавната агенция за осигурителен надзор, наричана по-нататък „агенцията“, и на нейните структури и административни звена.

Чл. 2. (1) Агенцията:

1. осъществява лицензиране и надзор върху дейността по:

а) допълнително доброволно пенсионно осигуряване;

б) доброволно здравно осигуряване;

в) доброволно осигуряване за безработица и професионална квалификация;

г) допълнително задължително пенсионно осигуряване.

2. извършва дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

Чл. 3. (1) Агенцията е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София.

(2) Агенцията е второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към министъра на труда и социалната политика.“

5 април 2000 г.

Новият **управител на НОИ е Йордан Христосков**. Това решиха след едночасови дебати народните представители.

Йордан Христосков е роден на 20 октомври 1951 г. в с. Христо Милево, Пловдивска област.

През 1976 г. завършва висшето си образование в ВИИ „Карл Маркс“. Професор в секция „Макроикономика“ на Института за икономически изследвания към БАН и заместник-ректор на Висшето училище по застраховане и финанси. Професор е в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, където преподава социална политика и социално осигуряване.

Професионален път

1977-1990 г. – научен сътрудник към Икономическия институт на БАН;

1991-1994 г. – заместник-министър на труда и социалните грижи;

октомври 1994 г. - януари 1995 г. – служебен министър на труда и социалните грижи;

март 1995 г. - януари 1997 г. – съветник на президента на Република България по социалните въпроси;

1997-2000 г. – ръководител на работната група по пенсионни реформи;

2000-2007 г. – управител на НОИ.

31 октомври 2000 г.

НОИ издава **Инструкция № 13 за прилагане на Наредбата за категоризиране на труда при пенсиониране**.

*...**Чл. 2.** Инструкцията е задължителна за всички работодатели, които осъществяват производства и дейности и имат назначени лица, чиито длъжности и работни места са обхванати с НКТП...“*

15 декември 2000 г.

Подготвя се и се изработва **Инструкция № 17** на **НОИ** за условията и реда за разходване на средствата от бюджета на държавното обществено осигуряване, определени като парични помощи за профилактика и рехабилитация. Размерът на паричната помощ за всяко лице включва изцяло средствата за стойността на основните медицински услуги, лечебната храна и нощувки.

17 декември 2000 г.

Обнародва се **КЗОО**, който **влиза в сила** от **1 януари 2001 г.**

...Предмет

*Чл. 1. Този **кодекс** урежда **задължителното обществено осигуряване**, което включва **държавното обществено осигуряване при общо заболяване, трудова злополука, професионална болест, майчинство, старост, смърт** ...“*

2000 г.

В страната се провежда **пенсионна реформа**, с която се въвежда **тристълбова система за пенсионно осигуряване**. Избраният модел съчетава разходопокривния /солидарен/ и капиталовия принцип на осигуряване, т.е. социалната функция на държавата и индивидуалния принос на осигурените лица.

За придобиване **право на пенсия за осигурителен стаж и възраст** е въведено следното: в началото на всяка **следваща година възрастта и изискващите се т. нар. „точки“** /сбор от възраст

и приравнен към трета категория осигурителен стаж/ **се увеличават** до достигане на 63 години и 100 точки за мъжете и 60 години и 94 точки за жените /за работещите при III-та категория труд/. За работещите при I-ва категория труд възрастта за жените е 47 и за мъжете 52 години, а за тези от II-ра категория труд – съответно 52 и 57 години, като точките за трите категории труд по години.

НОИ издава **„Статистически справочник. Демография, икономика и социално осигуряване 1980-1999 г.“**.

НОИ издава **„Социалното осигуряване в България през 1999 г.“**.

По статистически данни, общо населението на страната е **8 149 000** .

30 май 2001 г.

Спогодба за социално осигуряване се подписва в София между правителствата на **Република България и Словашката република**.

4 септември 2001 г.

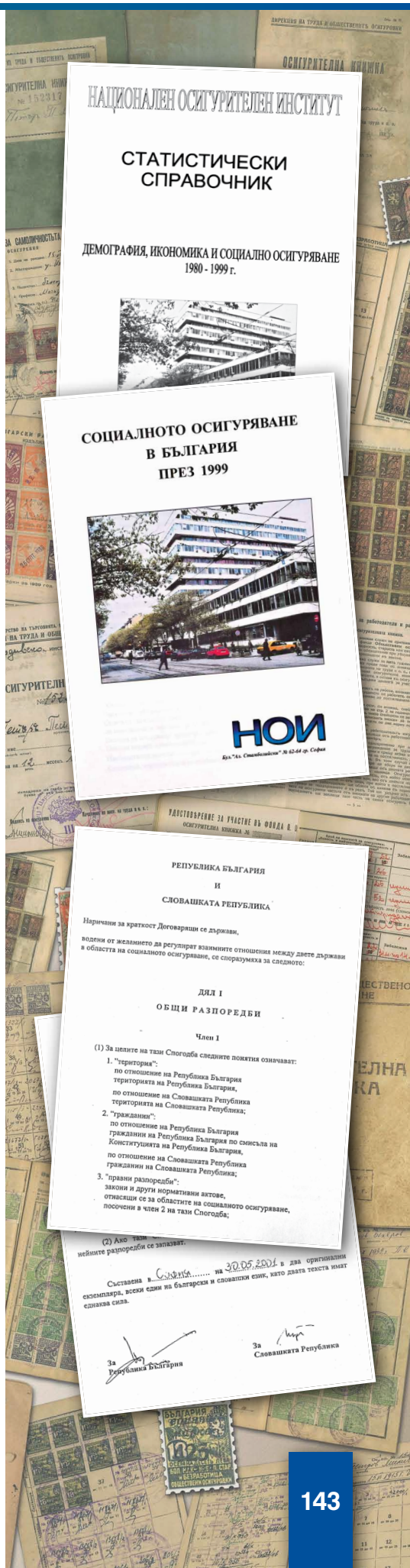
Сключва се **Договор за социално осигуряване между Република България и Украйна**, влизащ в сила от 1 април 2003 г.

Септември 2001 г.

В Стокхолм, Швеция, се провежда **Двадесет и седмата Генерална асамблея и Тридесет и първата сесия на Съвета на МАСО**. Събитието разглежда резултатите, постигнати през годините и приема програма за дейността на организацията до 2004 г. Избрани са административни и представителни органи с тригодишен мандат, като **Йордан Христосков, управител** на **НОИ** е избран за член на бюрото на организацията и на Комисията за обучение и квалификация.

25 октомври 2001 г.

Присъединяването на България към ЕС е сложен и продължителен процес. Социалното осигуряване се третира в рамките на глава втора от преговорите за пресъединяване „Свободно движение на хора“. Тази глава има четири раздела: взаимно признаване на дипломи и квалификации; граждански права /в това число „право на гласуване“ и „право на пребиваване“/; свободно движение на работници /приемане на предложения за работа, движение и пребиваване в съответната страна с оглед наемане

на работа и оставане на територията на приемащата държава-членка след прекратяване на трудовото правоотношение/; координация на **социалноосигурителните схеми**.

Последният раздел е пряко свързан **с компетенциите на НОИ**.

Ноември 2001 г.

В **НОИ** се създаде **работна група**, която да изготви проекти на анекси към Регламентите /ЕИО/1408/71 и /ЕИО/547/72, с които да се осигури директното прилагане на посочените нормативни актове след приемане на страната ни в ЕС.

29 декември 2001 г.

Гласува се и се обнародва **Закон за насърчаване на заетостта**. Този закон урежда мерките за насърчаване на заетостта и защита на трудовите права на работниците в Република България

31 декември 2001 г.

Приключи успешно **проект *„Администриране на социалното осигуряване в Република България“***, като внедряването на проекта се осъществи плавно и се постигнаха и дори надхвърлиха всички цели. Проектът съдържаше два основни компонента:

Компонент 1 – повишаване на събираемостта и оперативната ефективност

Компонент 2 – Укрепване на институционалните възможности.

Проектът, финансиран от Световната банка, е обявен за най-успешния проект в страната и е с оценка ***„Извънредно задоволителна“*** от екипа на Банката и се посочва като пример за един от най-успешните проекти в социалния сектор в Източна Европа.

2001 г.

В ЦУ и в 28 ТП на НОИ работят 3 450 души.

НОИ събира **2 318 млн. лв. от вноски за социално осигуряване, 603 млн. лв. вноски за здравно осигуряване, 210 млн. лв. за фонд „Безработица“ и 39 млн. лв. за допълнително задължително пенсионно осигуряване в професионални фондове.**

Изплатените средства за пенсии са на стойност 2 700 млн. лв., а за краткосрочни обезщетения са раздадени 169 млн. лв.

1 януари 2002 г.

В **КЗОО** са направени изменения и допълнения, свързани с известни облекчения за работодателите и самоосигуряващите се лица.

Първата промяна се отнася до включването в обхвата на **задължителното ДОО** на осигуряването за **риска „Безработица“.**

Втората промяна се състои в **необвързването на размера на осигурителния доход**, върху който се **внасят вноски за ДОО, с размера на минималната работна заплата, установена за страната**.

1 януари 2002 г.

Приема се **Инструкция № 1 на НОИ за условията и реда за разходване на средствата от бюджета на ДОО**, определени като парични помощи за профилактика и рехабилитация. Инструкцията прецизира кръга на правоимащите лица; необходимия срок за участие в осигуровката; размера на паричната помощ; документите за постъпване в заведенията; критериите за избор на заведения и взаимоотношения между **НОИ** и заведенията.

14 - 25 януари 2002 г.

Експерти от МТСП, **НОИ**, КНСБ, КТ „Подкрепа“ и Българската стопанска камара посетиха на работна визита **Аржентина и Чили**. Целта па посещението е запознаване със системите на социалното осигуряване в двете страни, с проблемите и постигнатите успехи.

29 януари 2002 г.

Обнародва се **Закон за изменение и допълнение на Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2002 г.**, одобрен от Парламента.

В приетия закон се създава нова алинея 1 за **консолидирания бюджет на ДОО**, като в него се включват два нови фонда: **фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ и фонд „Безработица“**.

29 март 2002 г.

Обнародва се **Закон за семейни помощи за деца**, който влиза в сила от 1 април същата година и отменя действащия от 1968 г. Указ за насърчаване на раждаемостта.

Основната цел на **закона е материалното подпомагане на семействата**, които отглеждат деца в България.

11 ноември е ден на Св. Вмч. Мина, известен чудотворец, покровител на семейството, закрилник на сираци, бедни, бездомни, отрудени и лечител на болни.

30 април 2002 г.

НОИ изготвя справки за информиране на всички осигурени лица в страната за осигурителните им вноски и осигурителния им доход по месеци за 2000 г. и 2001 г. Целта на справките е да се добие по-ясна представа за участието на осигурените лица в осигуряването и да се добие представа за текущите и бъдещи обезщетения и пенсии.

Справките са изготвени на базата на наличната информация в **Персоналния регистър на НОИ**.

Публикуват се **изменения и допълнения на КЗОО**, с които се въвежда предварително изпълнение на разпорежданията и решенията за установяване на публични задължения към фондовете на държавното обществено осигуряване, здравното осигуряване и допълнителното задължително пенсионно осигуряване.

13 май 2002 г.

Правителствата на Република България и Кралство Испания подписват **Договор за регулиране на взаимоотношенията им в областта на социалното осигуряване**.

20 - 22 май 2002 г.

Д-р Йохан Верстраетен, президент на МАСО, посещава България по покана на **НОИ** и във връзка с проекта *„Пенсионна реформа“* към Американската агенция за международно развитие /AAMP/. По време на посещението му се организира и кръгла маса, на която се обсъждат сътрудничеството и проблемите между държавните и частните организации в пенсионното осигуряване.

11 ноември 2002 г.

На този ден се отбелязва деня на **Свети Великомъченик Мина,** покровител на семейството, закрилник на бедните, вдовиците, осиротелите, лечител и чудотворец.

Този ден е определен и за **Ден на социалното осигуряване в България и професионален празник на служителите от системата на НОИ**.

29 декември 2002 г.

Приема се **Наредба № 5 за съдържанието и реда за изпращане на уведомлението по чл. 62, ал. 4 от КТ уреждаща реда**

за подаване на уведомленията в ТД /териториалните дирекции/ на НАП за регистриране на сключените, изменените и прекратените трудови договори

2002 г.

Поставя се началото на издаване на **двумесечен бюлетин на НОИ**. В него се публикуват и анализират законодателни и организационни новости, изразява се мнение на специалисти в областта на **социалното осигуряване** по някои дискусионни въпроси, помества се информация по текущи събития от живота на института.

НОИ издава **„Социалното осигуряване в България през 2001 г.“**.

28 януари 2003 г.

ДАОН се преобразува в Комисия за финансов надзор /КФН/ със Закон за Комисията за финансов надзор

КФН осъществява надзорна дейност посредством дистанционен контрол и проверки на място върху дейността на лицензираните участници на пазара. Целта на осъществяваната от **КФН** контролна дейност е предотвратяване и преустановяване на закононарушения с оглед осигуряване защита на интересите на инвеститорите, застрахованите и **осигурените лица**.

6 февруари 2003 г.

Подписва се **Договор за социално осигуряване между Република България и Република Македония /дн. Република Северна Македония/**, който влиза в сила от 1 август 2003 г.

19 юни 2003 г.

С Постановление № 131 на МС се приема **Правилник за прилагане на Закона за насърчаване на заетостта**. С него се уреждат статутът и функциите на органите по заетостта, условията и редът за изготвяне и приемане на **Национален план за действие по заетостта**.

> *...Чл. 4. **Министерският съвет** определя **държавната политика по насърчаване на заетостта** в съответствие с приоритетите на правителството и препоръките на Европейския съюз и международните организации...“.*

14 юли 2003 г.

Спогодба за социално осигуряване се подписва в София между правителствата на **Република България и Република Хърватия**.

29 юли 2003 г.

Приемена се **КЗОО в Кодекс за социално осигуряване / КСО/**, уреждащ обществените отношения, свързани с държавното обществено осигуряване и се обнародва.

Държавното обществено осигуряване /ДОО/ *се осъществява въз основа на принципите на:*

1/ задължителност и всеобщност на осигуряването;

2/ солидарност на осигурените лица;

3/ равнопоставеност на осигурените лица;

4/ социален диалог при управлението на осигурителната система;

5/ фондова организация на осигурителните средства.

Българската пенсионна система се състои от:

Първи стълб – обществена система за **задължително пенсионно осигуряване** на разходопокривен принцип в рамките на държавното обществено осигуряване. Администрира се от **НОИ**.

Втори стълб – допълнително задължително пенсионно осигуряване на капиталов принцип. Вноските се натрупват в индивидуална партида на всеки осигурен. Осъществява се чрез участие в **два фонда – универсален и професионален**, които се управляват от частни пенсионноосигурителни дружества. Държавата упражнява контрол чрез Комисията за финансов надзор.

Трети стълб – допълнително доброволно пенсионно осигуряване.

24 октомври 2003 г.

На конкурс, организиран от Института по публична администрация /ИПА/ и европейска интеграция и Координационния център по информационни, комуникационни и управленски технологии към МС, с финансовата подкрепа на USAID, проект **„Инициативи отворено управление“, НОИ** получава Първа награда в категория „Интерактивни услуги“ **„ON-LINE УСЛУГИ 2003“** .

11 ноември 2003 г.

По повод празника Свети Мина в НБКМ се открива изложба **„Социалното осигуряване в България, минало, настояще и бъдеще“**.

НОИ издава **„Социалното осигуряване в България през 2002 г.“**.

1 януари 2004 г.

НОИ започва да изплаща част от семейните помощи.

Право на семейни помощи имат всики осигурени, самоосигуряващи се лица и пенсионери.

4 май 2004 г.

Обнародва се **Закон за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя**. В него четем:

> ***Глава първа.***
> ***ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ***
>
> *Чл. 1. Този закон урежда:*
>
> *1. условията, при които се поражда правото на работниците и служителите на гарантирани вземания, произтичащи от трудови правоотношения при несъстоятелност на работодателя;*
>
> *2. създаването, функциите и дейността на **фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“** при **несъстоятелност на работодателя;***
>
> *3. реда за изплащане на **гарантираните вземания** на работниците и служителите, **произтичащи от трудовите правоотношения при несъстоятелност на работодателя**.*
>
> *Чл. 2. Този закон се прилага за всички **физически и юридически лица**, които наемат лица по **трудово правоотношение** и спрямо които може да се открие **производство по несъстоятелност по реда на Търговския закон** или по **реда на специални закони**....“*

Създава се **специален фонд към НОИ - „Гарантирани вземания на работниците и служителите“**.

13 април 2005 г.

Със 170 гласа „за“, 8 „против“ и 10 „въздържали се“ парламентът преизбра за **управител на НОИ Йордан Христосков.** Христосков заявява, че *срещу доверието, което днес получава, обещава отговорност и много работа.*

30 юни 2005 г.

Приетата **Инструкция № 5** е във връзка със **задължението на НОИ да приема и съхранява разплащателните ведомости на прекратени осигурители без правоприемник**. Съгласно създадената нова разпоредба на ал. 9, чл. 40 от **Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж**, до създаването от **НОИ** на **информационна система за тези ведомости, териториалните поделения** на института **издават документи за осигурителен стаж и доход въз основа на съхраняваните от тях разплащателни ведомости и други автентични документи**.

10 май 2005 г.

Със **Закона за регистър БУЛСТАТ** са направени промени в **КСО** в **Част втора „Допълнително социално осигуряване“**, като в договорите, които се сключват между **пенсионноосигурителните дружества и лицата за допълнително задължително пенсионно осигуряване**, за **допълнително доброволно пенсионно осигуряване** и за **допълнително доброволно осигуряване за безработица** и **професионална квалификация**, трябва да има само кодът по БУЛСТАТ на фонда, а не и данъчният номер и БУЛСТАТ. **Промените влизат в сила** девет месеца след влизането на закона в сила, или **от 11 февруари 2006 г.**

1 юни 2005 г.

НОИ изработва и обнародва **Инструкция № 4 за прилагане на §19в от преходните и заключителните разпоредби на Закона за здравното осигуряване**.

*„Чл. 1. С тази инструкция се уреждат редът и начинът на освобождаване от **задължението за внасяне на здравноосигурителни вноски** на българските граждани, които са пребивавали извън страната повече от 183 дни през една календарна година за периода 1 януари 2000 – 31 декември 2004 г. и не са направили свободен избор на изпълнител на медицинска помощ...“*

16 август 2005 г.

В писмо до **Йордан Христосков, управител на НОИ, Националният съвет на Българския Червен кръст** в лицето на Христо Григоров, **председател** на организацията, изказват

*„своята **дълбока благодарност** за направеното от ръководството и служителите на НОИ, **дарение**, с което се включихте в **кампанията** на Българския червен кръст в **помощ на пострадалите** от **наводненията в България**...“.*

1 декември 2005 г.

Нова **Наредба за медицинската експертиза на работоспособността** влиза в сила от 1 декември 2005 г. С нея се определят принципите и критериите на **медицинската експертиза на работоспособността** и редът за нейното извършване.

12 декември 2005 г.

С Постановление № 267 на МС за приемане на актове на МС по прилагането на **КТ** се приема:

> *Чл. 1. Наредба за определяне на видовете работа, в които се установява намалено работно време".*

23 декември 2005 г.

С новоприетия **Кодекс за застраховането** са **направени промени в КСО, считано от 1 януари 2006 г. Промените са в *Част втора „Допълнително социално осигуряване"* и се отнасят до актюерското обслужване на пенсионноосигурителните дружества и на управляваните от тях фондове**.

27 декември 2005 г.

Следващите промени в КСО са направени със **Закона за бюджета на ДОО за 2006 г. в сила от 1 януари 2006 г.**

28 декември 2005 г.

Постановление № 291 на МС регламентира **Наредба за реда за внасяне и разпределяне на задължителните осигурителни вноски и вноските за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите"**. С наредбата се определя редът за внасяне и разпределяне на внесените в **НАП** суми от **задължителни осигурителни вноски** за **фондовете на държавното обществено осигуряване, НЗОК, Учителския пенсионен фонд, фондовете за допълнително задължително пенсионно осигуряване и вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите"**, както и другите им приходи от установени задължения, лихви, глоби и имуществени санкции.

29 декември 2005 г.

Обнародва се **Данъчно-осигурителен процесуален кодекс**. С него са направени промени в **КСО**. Те се отнасят до преминаването на **функция „Събиране"** от **НОИ** към Националната

агенция за приходите /НАП/. Всички дейности по събирането на осигурителни вноски - за **ДОО**, за НЗОК и за ДЗПО, се обслужват от НАП. Там вече се регистрират **осигурителите, самоосигуряващите се лица и осигурителните каси**. В НАП се приемат декларациите за осигурителния стаж и доход на осигурените лица и от самоосигуряващите се и деклариране на различни обстоятелства от работодателите, свързани с осигурителните им задължения.

2005 г.

НОИ разработи и предостави на своите клиенти **персонален идентификационен код /ПИК/**, чрез който се осигурява защитен достъп до информационните масиви на института.

По статистически данни, общо населението на страната е **7 620 000**.

1 януари 2006 г.

Влиза в сила **Данъчно-осигурителният процесуален кодекс** и от направените изменения в **КСО** отпадна задължението **за регистрация на осигурителите и самоосигуряващите се лица в НОИ**. Регистрацията в института се извършва служебно въз основа на данните в регистъра и базите данни на НАП /Националната агенция за приходите/. Стъпвайки на регистъра на задължените лица в НАП, **НОИ** изгражда също **служебен регистър на осигурителите и самоосигуряващите се**.

Възрастта за право на пенсия за осигурителен стаж и възраст при трета категория труд се завишава с шест месеца, като мъжете се пенсионират на 63 години, а жените на 58 години и 6 месеца. Необходимият брой точки и за трите категории труд е 92 точки за жените и 100 точки за мъжете.

Влиза в сила **Наредба № Н-8 за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите за осигурените от тях лица, както и от самоосигуряващите се лица**.

3 февруари 2006 г.

С Постановление на МС № 21 **е определен нов размер на социалната пенсия за старост – 63,00 лв.**, считано от 1 януари 2006 г.

24 февруари 2006 г.

Обнародват се и промени в **КСО**, направени със **Закона за изменение и допълнение на КСО**. Те са изцяло в част втора на **КСО** – допълнителното социално осигуряване, и са свързани с **инвестирането на средствата на пенсионните осигурителни фондове**.

1 април 2006 г.

Новоприетият Закон за търговския регистър е в сила от 1 юли 2007 г. С този закон се уреждат **търговската регистрация, воденето, съхраняването и достъпът до търговския регистър**, както и **действието на вписванията, заличаванията и обявяванията в него**. В този **нов търговски регистър** се вписват търговците, клоновете на чуждестранни търговци и свързаните с тях обстоятелства, за които е предвидено със закон, че подлежат на вписване. Промените, свързани с регистрацията на търговците в този регистър, са отразени и в текстовете от **КСО**, в които се упоменава старият ред за тяхната регистрация.

11 април 2006 г.

С приемането на **Административно-процесуалния кодекс** са направени промени в **КСО**, свързани с новите **Административни съдилища**. Отменя се **Законът за административното производство**.

2 юни 2006 г.

С Постановление № 124 на МС се приема **Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж**, касаеща изменения и допълнения, засягащи отпускането и изплащането на пенсиите по българското законодателство.

1 юли 2006 г.

С Указ № 34 се постановява обнародването и влизането в сила на **Закона за изменение и допълнение на КСО от 1 юли 2006 г.** със следните промени:

Променя се начинът, по който се определя минималният гарантиран размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст. Фиксиран е нейният размер и всяка година ще се определя със Закона за бюджета на ДОО. От този размер в процентно съотношение се определят всички останали гарантирани минимални размери на трудовите пенсии. До промяната

минималните размери на всички пенсии зависи от социалната пенсия за старост. Нейният размер продължава да се определя от МС по стария ред, като тя ще служи за база за определяне само на пенсиите, несвързани с трудова дейност.

Тъй като **Законът за изменение и допълнение на КСО** влиза в сила в средата на годината, когато вече е приет Законът за бюджета на ДОО за 2006 г., минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст от 1 юли 2006 г. се определя с постановление на МС, по предложение на МТСП и НС на НОИ и е 85 лв.

1 юли 2006 г.

С Постановление № 180 на МС се прави важна и принципна промяна в законодателството, свързана с минималните размери на **пенсиите за трудова дейност и еднократно индексиране на тези пенсии**. Създават се два режима при минималните размери на пенсиите – **пенсиите за трудова дейност се обвързат с минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст, а размерите на пенсиите, несвързани с трудовата дейност на лицата**, продължават да бъдат обвързани с **размера на социалната пенсия за старост**.

11 юли 2006 г.

Публикува се **Законът за изменение и допълнение на КСО**. С него се регламентира създаването на **четвърти вид пенсионни фондове**, администрирани от дружествата за допълнително доброволно пенсионно осигуряване – **за допълнително доброволно пенсионно осигуряване по професионални схеми**. Тази четвърта разновидност на пенсионен фонд се причислява към третия стълб на пенсионната система – допълнителното доброволно пенсионно осигуряване. Чрез него осигуряването се извършва на базата на професионални схеми, които се избират от работодателите и се уреждат с колективните трудови договори или споразумения. Той гарантира преноса на пенсионни права от допълнителното пенсионно осигуряване в държавите от Европейския съюз /ЕС/ и открива възможности за трансгранична дейност на пенсионните дружества. Те могат да се създават от датата на влизане в сила на **Договора за присъединяване на Република България към Европейския съюз – 1 януари 2007 г.**

20 юли 2006 г.

С Постановление № 180 на МС от 1 юли 2006 г. е увеличен **минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и въз-**

раст на 85 лв., като се извършва и диференцирано индексиране на пенсиите за трудова дейност в размер до 150 лв., отпуснати до 30 юни 2006 г.:

– при основен размер на пенсията до 120 лв. – с 5%;

– при основен размер на пенсията от 120,01 до 150,0 лв. – с 4%.

24 ноември 2006 г.

Съгласно Постановление № 312 на МС към **пенсията или сбора от пенсиите** за **декември 2006 г.** на **всеки пенсионер** се изплаща **еднократна допълнителна сума от 50 лв**. Право на тази сума имат всички пенсионери, на които пенсията е отпусната до 31 декември 2006 г.

1 декември 2006 г.

Влиза в сила **Инструкция за изменение и допълнение на Инструкция № 5 от 2001 г. за работата и отчетността с болничните листове за временна неработоспособност**. В едномесечен срок от влизането в сила на инструкцията **ТП на НОИ** вписват лечебните заведения, намиращи се на територията им, в специално създадения регистър и база данни за получаването и отчитането на бланките болнични листове.

2006 г.

НОИ разполага и поддържа информационна система за разплащателните ведомости на прекратени осигурители без правоприемник под формата на **Електронен осигурителен архив**. Данните от този архив се използват за преценяване правото за ползване на осигурителни права въз основа на документално доказан осигурителен стаж и съответно доход при отпускане и изчисляване на пенсии и обезщетения.

Осигурителният архив разполага с **шест архивни центъра** в **Пловдив, Кюстендил, Търговище, Ловеч, Силистра и Враца,** обслужвани от **ТП на НОИ**.

Обособявя се **сектор „Пенсионно обслужване“** към **отдел „Пенсии“** във всички **териториални поделения на НОИ**. Това осигурява по-качествено и бързо обслужване на гражданите, оптимизиране на работата в **отдел „Пенсии“**, конкретизиране на задълженията и повишаване качеството на работа на служителите от **секторите „Отпускане на пенсии“ и „Изплащане на пенсии“**.

Годишният план за обучение на служителите в **ЦУ и ТП на НОИ** е съставен въз основа на заявените потребности, които са

разпределени в 36 тематични обучения и семинари.

През годината най-голяма относителна тежест в **ТП на НОИ** имаха обученията по английски език - над 50%..

В системата на **НОИ** в края на годината са **работили 3 362 служители**, от които **2 789 жени /83%/ и 573 мъже /17%/**.

Броят на **осигурените лица с ДОО** през годината е **2 746 729, а средномесечният осигурителен доход – 354,50 лв.**

НОИ работи по **Координиране на схемите за социална сигурност в европейската общност**.

1 януари 2007 г.

Република България става член на ЕС.

Наред с българското законодателство, **НОИ** прилага и европейското по отношение обезпечаване правата на работещите и пенсионерите, които пребивават или живеят в различни страни. **Основните нормативни документи** са:

Регламент № 1408/71 на Европейската общност за координиране на схемите за социална сигурност на наети лица и самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в Европейската общност;

Регламент № 574/72 на Съвета (ЕИО) за определяне реда за прилагане на Регламент 1408/71

2007 г.

Разработена е **Система за защитен достъп до информационната система на НОИ** и за осигурителите, чрез **идинтификационен код на осигурител /ИКО/**.

Открит е **обединен осигурителен архив в село Невестино.** Това е **най-голямото архивохранилище** в структурата на НОИ. В него се съхраняват разплащателната и трудовоправната документация на пет териториални поделения – София-град, София-област, Перник, Благоевград и Кюстендил.

1 януари 2008 г.

Влиза в сила **Закон за изменение и допълнение на КСО** при променен чл. 82, ал. 1, с което **наборната военна служба** отпада като период, през който децата имат право да получават **наследствена пенсия**.

Новоприетият **Закон за търговския регистър** влиза в сила. С този **закон** се урежда **търговската регистрация, воденето, съхраняването и достъпа до търговския регистър, както и**

действията на вписванията, заличаванията и обявяванията в него.

8 февруари 2008 г.

С Постановление на МС № 21 са направени няколко изменения и допълнения в **Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж**.

С Постановление на МС № 22 се приема **Наредбата за общественото осигуряване на самоосигуряващите се лица и българските граждани на работа в чужбина**, с изменения и допълнения в нея. Допълненията са във връзка със **задълженията на самоосигуряващите се лица** за деклариране на обстоятелствата, свързани с **осигуряването им** и влиза в сила от 1 януари същата година.

13 февруари 2008 г.

С Постановление № 26 на МС се приема **Наредба за елементите на възнаграждението и за доходите**, върху които се правят **осигурителни вноски** с направени изменения и допълнения с обратно действие, в сила от 1 януари същата година.

7 март 2008 г.

С Указ № 278 на НС се обнародва **Закон за изменение и допълнение на Закона за насърчаване на заетостта**.

25 март 2008 г.

Подписва се **Спогодба между Република България и Държавата Израел** за **социална сигурност**. Актът влиза в сила от 1 септември 2009 г.

27 март 2008 г.

С §10 от Постановление № 62 на МС се приема за изменение и допълнение на **Правилника за прилагане на Закона за ветераните от войните, като** е изменен чл. 19, ал. 1. **Ветераните от войните** получават към **пенсията** си **месечна добавка в размер на социалната пенсия за старост**, докато предишният размер е 50 на сто от социалната пенсия за старост. Изменението влиза в сила от 8 април на настоящата година.

Март 2008 г.

НОИ става член на **Европейската платформа по социално осигуряване /ЕПСО/**. Структурата е компетентна по прилагане

на Европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност. **НОИ** си сътрудничи активно с институциите на ЕС и с Европейската комисия /ЕК/. Представители на института участват в работни групи към ЕК.

30 май 2008 г.

Приема се ***Закон за ратифициране на Конвенция № 102 на МОТ*** */минимални стандарти/ от 1952 г.* **Законът е приет от Четиридесето НС и е подпечатан с официалния му печат.**

Член единствен. Ратифицира Конвенция № 102 на Международната организация на труда за социална сигурност (минимални стандарти), 1952 г., със следната декларация, съгласно чл. 2, буква „б“ от нея:

„Република България заявява, че поема задълженията, произтичащи от раздели II, III, V, VI, VII, VIII и X, във връзка с чл. 2, буква „а“ от конвенцията.“

Май 2008 г.

В комплекс Албена се провежда **работно съвещание за юристите от системата на НОИ**. Разгледаха се съществени моменти при прилагането на Регламент 1408/71 на Съвета (ЕИО) и Регламент 574/72 за прилагането на Регламент 1408/71, **паричните обезщетения за болест и майчинство, обезщетенията за безработица и пенсии за старост, инвалидност и наследствени пенсии**.

6 юни 2008 г.

С Постановление № 129 на МС е определен **нов размер** на **социалната пенсия за старост 84,12 лв.**, считано от 1 юли същата година.

Юни 2008 г.

В София се състоя посещение на служители от **DRV-Mitteldeutschland**, в рамките на договорения обмен на служители между **българските и германските осигурителни институции** за обмяна на опит при прилагане на **европейските регламенти в областта на социалната сигурност**

В Берлин в рамките на два работни дни се проведоха **Българо-германски консултационни дни** и решаване на конкретни практически казуси. Интересуващите се получиха общо 311

консултации по отношение на **българското и германското пенсионно законодателство** на лица, работещи и/или живеещи в Германия.

Във Велико Търново се организира **регионален семинар** за **промените в пенсионното законодателство**, касаещи дейността по **отпускане и изплащане на пенсиите** и прилагане на **Регламент 1408/71 на Съвета (ЕИО) и Регламент 574/72 за** прилагането на **Регламент 1408/71**;

В Казанлък се проведе **регионален семинар за промените в пенсионното законодателство, касаещи дейността по отпускане и изплащане на пенсиите и** прилагане на **Регламент 1408/71 на Съвета (ЕИО) и Регламент 574/72** за прилагането на **Регламент 1408/71**;

11 юли 2008 г.

С Постановление № 168 на МС влиза в сила **нова Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести** и се отмени Наредбата за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести от 2001 г.

Юли 2008 г.

Във Велинград се състоя **регионален семинар за промените в осигурителното законодателство, касаещо дейността по отпускане и изплащане на обезщетения** и прилагане на **Регламент 1408/71 на Съвета (ЕИО) и Регламент 574/72** за прилагането на **Регламент 1408/71**.

В комплекс „Чифлика“ се провежда **регионален семинар за промените в осигурителното законодателство, касаещо дейността по отпускане и изплащане на обезщетения** и прилагане на **Регламент 1408/71 на Съвета (ЕИО) и Регламент 574/72** за прилагането на **Регламент 1408/71**.

19 септември 2008 г.

С Постановление на МС № 231 за изменение и допълнение на **Наредбата за прилагане на чл. 4 от Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресирани лица** /ЗПГРРЛ/ са направени промени, идентични с новите текстове, приети с измененията в ЗПГРРЛ, които влизат в сила от 7 октомври същата година.

14 октомври 2008 г.

С публикуване на **Закона за изменение и допълнение на Закона за насърчаване на заетостта** са въведени промени, които целят осигуряване на достъп до инструментите на активната политика на пазара на труда на лицата, придобили право на пенсия за **осигурителен стаж и възраст**.

С промените в **Закона за насърчаване на заетостта** се разширява обхватът на **Националната програма в подкрепа на майчинството**.

30 октомври 2008 г.

Подписва се **Спогодба между Република България и Република Корея** за социална сигурност, влизаща в сила на 1 март 2010 г.

Октомври 2008 г.

В Хале, Германия се осъществява посещение на служители от дирекцията в рамките на договорения обмен на служители между **българските и германските осигурителни институции** за обмяна на опит при прилагане на европейските регламенти в областта на **социалната сигурност и решаване на конкретни практически казуси**

14 ноември 2008 г.

С Указ № 318 се постановява обнародването на **Закон за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система** или т. нар. **„Сребърен фонд“.**

Глава първа
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Предмет, цел и статут на фонда

*Чл. 1. (1) С този закон се уреждат статутът и дейността на **Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система**, наричан по-нататък „фонда“.*

*(2) **Фондът** има за цел постигане и гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система чрез акумулиране, инвестиране и трансфериране на допълнителни средства към бюджета на държавното обществено осигуряване за фонд „Пенсии“.*

*(3) **Средствата на фонда** са самостоятелно обособена част от централния бюджет и се управляват и структурират в инвестиционни портфейли по реда на този закон...*

Глава втора
ОРГАНИ НА ФОНДА

Управителен съвет на фонда

Чл. 2. (1) Фондът се управлява от управителен съвет. Управителният съвет се състои от председател и 8 членове.

(2) Министърът на финансите и министърът на труда и социалната политика участват по право в управителния съвет.

(3) Членове на управителния съвет са и:

1. трима представители на Министерството на финансите, определени от министъра на финансите;

2. един представител, определен от министъра на труда и социалната политика;

3. един представител на национално представителните организации на работниците и служителите;

4. един представител на национално представителните организации на работодателите;

*5. **управителят на Националния осигурителен институт** или определен от него представител...*

(5) Министърът на финансите е председател, а министърът на труда и социалната политика е заместник-председател на управителния...“

Законът за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система е в сила от 18 ноември същата година.

На основание на нов чл. 5, ал. 2 от **Закона за устройството на държавния бюджет, в централния бюджет се включват, като самостоятелно обособена част, средствата и операциите на Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система по ред, определен със закон.**

Обнародва се **Закон за уреждане на някои трудови и осигурителни права на български граждани**. Този закон урежда някои права по **КТ, КСО и по Закона за здравното осигуряване на българските граждани**, задържани и осъдени от съда в Бенгази, Либийска арабска джамахирия. Времето, през което са били задържани и са изтърпявали наложеното им наказание, се **признава** за **трудов стаж** по смисъла на КТ и **осигурителен стаж** по смисъла на КСО. Визираните в този закон лица прецедентно получават определени **осигурителни и пенсионни права**.

5 декември 2008 г.

Сключва се **Договор между Република България и Република Молдова** за **социално осигуряване**. Документът влиза в сила на 1 септември 2009 г.

Декември 2008 г.

В комплекс „Боровец“ се проведе **регионален семинар за прилагане Основни функционални дейности 74 на Регламент 1408/71** на Съвета (ЕИО) и **Регламент 574/72** за прилагането на **Регламент 1408/71**, във връзка с обслужването на граждани.

2008 г.

Със **Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване** за годината се приема **консолидираният бюджет на ДОО**, който съдържа бюджетите по приходите и разходите на фондовете „Пенсии“; „Пенсии, несвързани с трудова дейност“; „Трудова злополука и професионална болест“; „Общо заболяване и майчинство“; „Безработица“ и Бюджета на **НОИ**. С този закон ежегодно се определят размерите на осигурителните вноски по фондове и категории осигурени лица. Приема се и план-сметка на **фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“** и се определя максималният размер на гарантираните вземания за съответната година.

Законът за бюджета на ДОО за годината регламентира **новите размери на осигурителните вноски** за **различните категории осигурени лица**. Не се променят размерите на осигурителните вноски за фондовете на ДОО. През годината те остават такива, каквито са определени от 1 октомври 2007 г. Променя се **съотношението** в **разпределянето** на **осигурителната вноска между работодател и осигурено лице** от **65:35 на 60:40**.

Към края на годината в **системата на НОИ** са работили **3 663 служители**, от които

3 057 жени (83,5%) и **605 мъже** (16,5%).

Организираните и проведени обучения в системата на **НОИ** са общо са **64**, като 19 са организирани от **ТП на НОИ**. Взелите участие служители в проведените обучения са **2 038**.

1 януари 2009 г.

Възрастта **за придобиване право на** пенсия за осигурителен стаж и възраст при условията на трета категория **труд** се завишава **с шест месеца само за жените. При мъжете се запазва на 63**

години, а при жените става 60 години. Необходимите точки и за трите категории труд са **100 за мъжете и 94 за жените**.

27 февруари 2009 г.

Подписва се **Договор за социална сигурност между Република България и Руската федерация**, който влиза в сила на 20 март 2010 г.

21 май 2009 г.

Парламентът избира **Сотир Ушев** за **управител на НОИ**.

Сотир Ушев е роден на 17 август 1960 г. в с. Сатовча, Благоевградска област.

През 1981 г. завършва ВВТУ „Тодор Каблешков“ със степен бакалавър по специалност „Експлоатация на ж.п. техника“. Има магистърски степени по икономика, социален мениджмънт и международни отношения.

Професионален път

1981-2000 г. – като военнослужещ заема различни длъжности в Транспортни и Строителни войски;

Януари-декември 2003 г. – заема ръководни постове в Агенцията за социално подпомагане и Агенцията по заетостта;

2004-2009 г. – изпълнителен директор на Агенцията по заетостта;

2009-2010 г. – управител на Националния осигурителен институт.

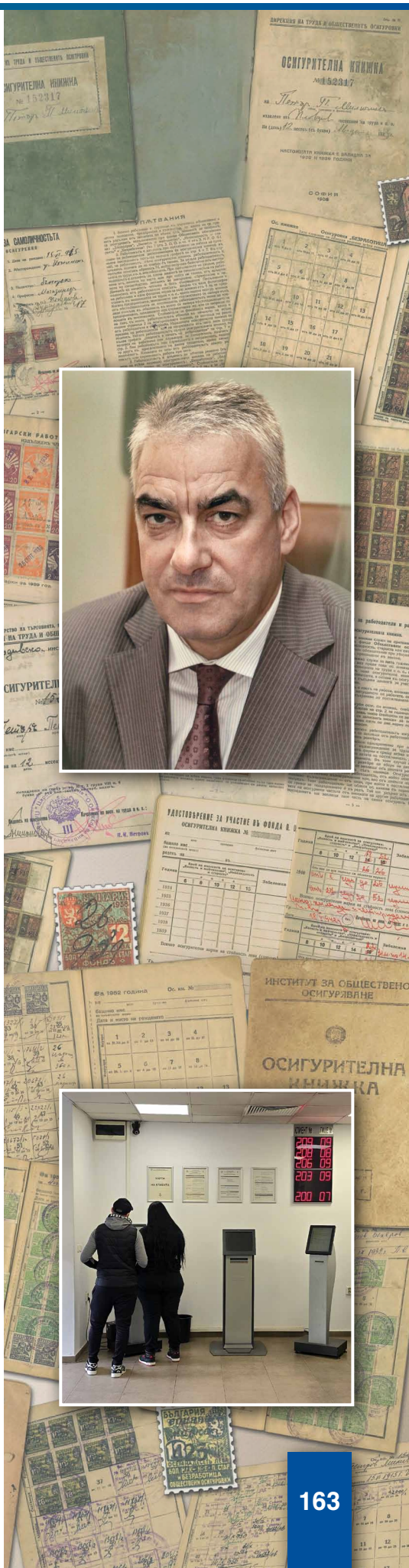
11 юли 2009 г.

МС приема с Постановление № 168 **Наредба за реда за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести**.

Чл 1. С наредбата се определя редът за съобщаване, регистриране, потвърждаване, обжалване и отчитане на професионалните болести....“

2009 г.

Стартира практиката по въвеждането на така наречената ***Система за управление на „чакащи клиенти“ /queue management/*** в структурите на **НОИ** в страната, като първото териториално поделение, което внедрява подобен подход към административното обслужване, е **ТП на НОИ – Плевен**.

1 януари 2010 г.

Влиза в сила **Наредба за пенсиите и осигурителния стаж**, гласувана с Постановление № 328 на МС от 30 декември 2009 г. Характерно за нея е, че **пенсионните досиета** на лицата с **постоянен адрес в чужбина**, получаващи **пенсии по международен договор** в областта на **социалното осигуряване**, се съхраняват в службата в **НОИ**, на която е възложено прилагането на международни договори за лица с постоянен адрес в чужбина.

Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № Н-8 от 2005 г. за съдържанието, сроковете, начина и реда за подаване и съхранение на данни от работодателите, осигурителите за осигурените при тях лица, както и от самоосигуряващите се лица, се приема и **влиза в сила**.

Приемат се **промени** и по **Наредба за общественото осигуряване на самоосигуряващите се лица, българските граждани на работа в чужбина и морските лица**, които влизат в сила от началото на годината.

Създава се нов **Раздел III „Обществено осигуряване на морските лица“**.

Изменения и допълнения са направени в **Наредбата за елементите на възнаграждението и за доходите, върху които се правят осигурителни вноски с** приемането на Постановление на МС № 330 от 30.12.2009 г. С тези промени се прецизират текстовете за обхвата на дохода, върху който се изчисляват осигурителните вноски за ДОО за осигурените по трудови и служебни правоотношения и приравнените към тях и самоосигуряващите се лица.

5 март 2010 г.

С пълно единодушие Народното събрание избра **Христина Митрева** за **управител на НОИ**. Според нея *„осигурителната вноска не трябва да се намалява повече, защото ще се създаде опасност за финансовата стабилност на обществено осигуряване“.*

Христина Митрева е родена на 15 август 1949 г. в София. През 1981 г. се дипломира във ВИИ „Карл Маркс“ със специалност „Статистика“.

Професионален път

1971-1990 г. – научен сътрудник в Научен център по статистика;

1991-1997 г. – работи последователно в Доброволен пенсионен фонд „България“, застрахователно акционерно дружество „България-Живот“ и ГУ „Социално осигуряване“ към МТСП;

1997-2009 г. – главен актюер и главен директор на Главна дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ в НОИ;

2009-2010 г. – заместник-министър в Министерство на труда и социалната политика.

2010-2011 г. – управител на Националния осигурителен институт.

4 май 2010 г.

Влиза в сила Постановление на МС № 83, с което се приема **нов Правилник за устройството и организацията на работа на органите на медицинската експертиза и на регионалните картотеки на медицинските експертизи**, с който се уреждат устройството и организацията на работата им. Ръководството и контролът се възлагат на Министерството на здравеопазването и регионалните центрове по здравеопазване.

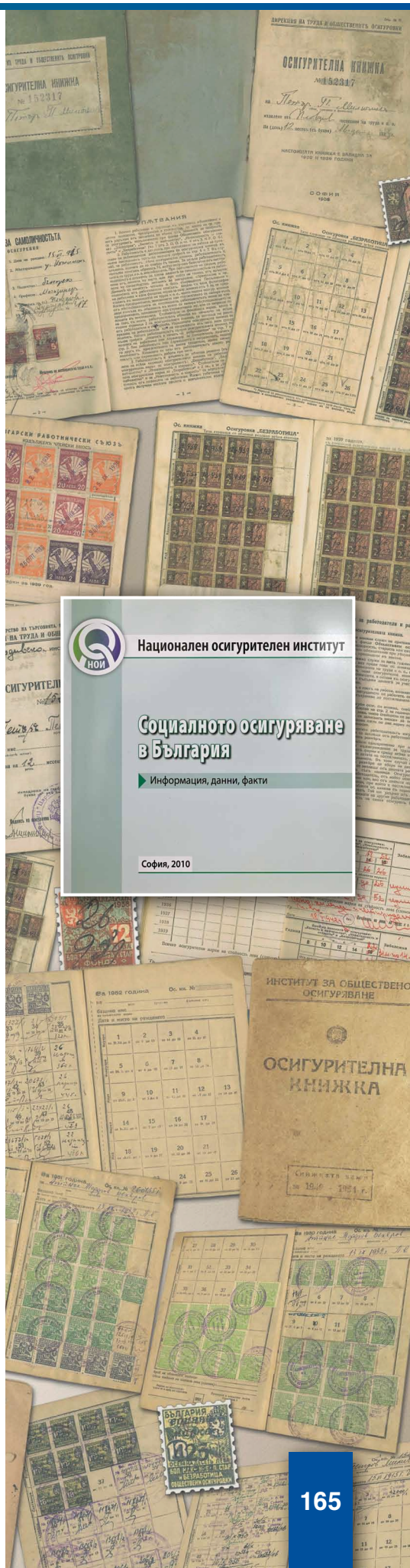
2010 г.

Актуализира се **Наредбата за формиране и изразходване на средствата за повишаване на квалификацията и материалното стимулиране на работниците и служителите**.

Организираните и проведените **обучения в системата на НОИ** са **общо 65**, като преминали през обучение са **2 019 служители**.

В края на годината в **системата на НОИ** са работили **3 671 служители**, от които **3 071 жени (83,7%) и 600 мъже (16,3%)**.

На български език излиза книгата ***„Социалното осигуряване в България. Информация, данни, факти“***.

29 март 2011 г.

Обнародва се **Закон за установяване на трудов и осигурителен стаж по съдебен ред**

Чл.(1) По реда на този закон може да се установява: 1. трудов стаж, придобит след 31 декември 1999 г.; 2. осигурителен стаж по Кодекса за социално осигуряване; 3. времето, което се зачита за трудов стаж и за трудов стаж при пенсиониране, положен до 31 декември 1999 г. съгласно действащите дотогава разпоредби.

(2) По реда на този закон не може да се установява служебен стаж, както и осигурителен стаж на лица, чиито вноски за държавното обществено осигуряване са изцяло за тяхна сметка, или на лица, които полагат труд без трудово правоотношение.

(3) По реда на този закон не може да се установява размер на трудово възнаграждение и на осигурителен доход.

(4) При установен осигурителен стаж, по реда на този закон, категорията труд се установява в производството по чл. 98 от Кодекса за социално осигуряване.“

8 септември 2011 г.

НС избра **Бисер Петков** за **управител на НОИ** с 91 гласа „за“, трима „против“ и 22 въздържали се.

„Ще работя за модернизацията на НОИ - за по-голяма прозрачност и отварянето на институцията към работодателите и осигуряваните лица“, казва Петков в кулоарите на парламента.

Бисер Петков е роден на 6 септември 1963 г. в Монтана. През 1987 г. завършва ВИИ „Карл Маркс“ със степен **магистър** по специалността „Икономика и организация на вътрешната търговия“. По-късно специализира „Икономика на предприятието“ във Виенския университет /Австрия/, а няколко години по-късно надгражда своите познания и със специализация по Публични и корпоративни финанси в Лестър, Великобритания. Доктор по икономика от УНСС, където през 2012 г. е избран за доцент.

Професионален път

1996-2000 г. – изпълнителен директор на Холдинг „Кооп-юг“ АД;

2002-2003 г. – председател на Държавната агенция за осигурителен надзор към Министерския съвет;

2003-2009 г. – заместник-председател на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление „Осигурителен надзор“;

2011-2017 г. – управител на Националния осигурителен институт.

19 септември 2011 г.

Сключва се **Спогодба между Република България и Република Сърбия за социална сигурност**, влизаща в сила на 1 февруари 2013 г.

2011 г.

НОИ издава книгите на **Никола Константинов „Социалното осигуряване в България 1888-1951 г.“ и „Социалното осигуряване в България 1951-1995 г.“**

Издава се **информационна брошура „Актуално“** на **НОИ.**

По статистически данни, общо населението на страната е **7 364 540** .

5 октомври 2012 г.

Подписва се **Спогодба за социална сигурност** между **Република България и Канада**, влизаща в сила на 1 март 2014 г.

19 октомври 2012 г.

НОИ получава Грамота за съществен принос при реализирането на стажантска програма по проект **„Създаване на капацитет за бъдещето – провеждане на студентски стажове в държавната администрация“** по проект на ОПАК *„Експерти в действие“*.

2012 г.

В **ЦУ на НОИ** заработи **ново функционално звено „Контактен център“**. Целта на звеното е да **предоставя информация на клиентите и подобрява комуникацията с ползвателите на услугите**, като извършва **консултации**, свързани с прилагането на **социалноосигурителното законодателство** и популяризира **електронните услуги на института**.

28 - 29 януари 2013 г.

В Амстердам, Холандия /дн. Нидерландия/, представител на **НОИ** взема участие в заседание на **работната група по проект H5CNP**, относно **борба със злоупотреби и грешки при износ на обезщетения**.

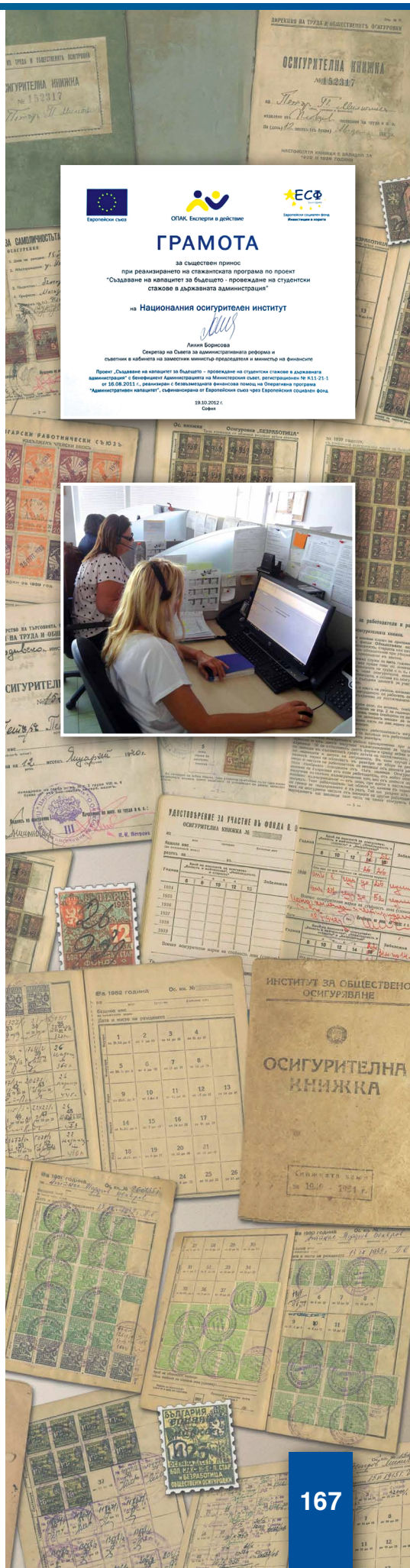
В Барселона, Испания, се проведе заседание на работната група по проект H5CNP на тема **„Борба със злоупотреби и грешки при износ на обезщетения“**, на която взе участие и представител на **НОИ**.

12 февруари 2013 г.

В Брюксел, Кралство Белгия, се провежда Четвъртото заседание на **ад-хок групата „Периоди на отглеждане на дете“ към Административната комисия за социална сигурност на работниците-мигранти**, в което участва представител на **НОИ**.

26 февруари 2013 г.

В МС се организира среща между представители на СОЛВИТ и лицата за контакти от **НОИ**. На срещата се обсъдиха въпроси относно възникналите проблемни случаи на лица с български и

гръцки осигурителен стаж, както и възможността им за сезиране с жалба на компетентни органи и институции.

27 февруари - 2 март 2013 г.

В Хамбург, Германия, представител на **НОИ** взе участие в експертна среща по **проекта BEGIN** между партньорите от българска и германска страна, по който **НОИ е асоцииран партньор**.

22 - 26 април 2013 г.

Представители на **НОИ** участваха в провеждане на **българо-германските консултационни дни** в Бургас.

1 май 2013 г.

Утвърден е **нов Правилник за организацията и дейността на НОИ**, с който е извършено **редуциране на основната щатна численост** в рамките на близо 2%.

15 - 19 юли 2013 г.

Служители от **НОИ** проведоха срещи с **представителите на института в Средна Германия**, които бяха на посещение в София в рамките на договорения обмен.

1 - 22 септември 2013 г.

Организира се **подготовка за провеждане** на **българо-германските консултационни дни във Франкфурт на Майн, Германия**, с участие на **представител на НОИ**.

23 - 27 септември 2013 г.

Четирима служители от НОИ взеха участие в провеждането на **българо-германските консултационни дни** във Франкфурт на Майн, Германия.

30 септември - 4 октомври 2013 г.

В София се проведе **първият кръг от преговори за сключване на спогодба** в областта **на социалната сигурност между Правителството на Квебек и Правителството на Република България. Договорени бяха разпоредбите от чл. 1 до чл. 20 на проекта на спогодбата** в присъствието на **представители на НОИ**.

28 октомври - 1 ноември 2013 г.

В **НОИ** се състоя среща с представители на **Пенсионния фонд** на **Руската федерация** по прилагане на **Договора и споразумението, както и участие в българо-руските консултационни дни**.

6 - 7 ноември 2013 г.

В **НОИ** се организира среща с **представители на компетентните институции на Холандия /дн. Нидерландия/** по прилагане на **европейските регламенти в областта на социалната сигурност**.

17 - 19 декември 2013 г.

Във Вилнюс, Литва, се проведе **заключително заседание на работната група по проект H5CNP относно борба със злоупотреби и грешки при износ на обезщетения, с представител на НОИ**.

2013 г.

През годината в **ТП на НОИ** са **приети разплащателни ведомости и трудовоправни документи** /по чл. 5, ал. 10 от КСО; по §7 от ПЗР на ЗИДКСО и по чл. 108, ал. 7 от КСО/ на **2 336 прекратени осигурители**. Броят на приетите дела е **50 528**.

НОИ провежда целенасочена политика за оптимизиране на своята структура на база на осъществения през изминалата година функционален анализ на дейността, извършен по **проект „Провеждане на оптимизация в държавни институции“**, който е част от правителствената политика за повишаване на ефективността на държавната администрация чрез модернизация на нейното управление и съкращаване на разходите.

Общата численост е намалена на общо **3 662 щатни бройки /413 щ. бр. в ЦУ и 3 249 в ТП на НОИ/**.

Общият брой на проведените обучения в **НОИ** през годината са **104**, а участниците в тях – **1380**.

Награда на БАИТ за 2013 г. за принос в развитието на информационните и комуникационните технологии в категория „Държавна администрация“ се присъжда на **НОИ**.

29 май 2014 г.

С тържествена церемония се откри **новото архивохранилище на Обединения осигурителен архив в село Невестино**, област

Кюстендил. Новооткритата архивна зала е разположена върху площ от 504 кв. м. Сред по-големите осигурители, чиито документални масиви ще бъдат приети в него са металургичния комбинат „Кремиковци", мини „Бобов дол" и „Стомана" АД гр. Перник.

27 ноември 2014 г.

Провежда се **Конкурс за иновативни е-решения и практики 2014**, организиран от ИПА, на който е отличен *Е-обменът между Агенцията по заетостта и* ***НОИ***.

24 декември 2014 г.

Приема се и се обнародва изменение на **Закона за установяване на трудов и осигурителен стаж по съдебен ред**, който влиза в сила от 1 януари 2015 г.

Декември 2014 г.

НОИ получава грамота за участие в конкурса „Добри практики", организиран от ИПА.

2014 г.

Практиката по въвеждането на така наречената ***Система за управление на „чакащи клиенти" /queue management/*** в структурите на **НОИ** продължи в **Пазарджик**.

1 октомври 2015 г.

Спогодба за социална сигурност се подписва между **Република България и Тунизийската република** и влиза в сила от 1 май 2017 г.

2015 г.

През годината се приеха ключови промени, свързани с **правото на свободен избор** на лицата да участват във **втория стълб на пенсионната система**.

Стратегическите цели на НОИ за периода са:

1. Повишаване на удовлетвореността на ползвателите на услугите, предоставени от ***НОИ****;*

2. Развитие на институционалния капацитет и утвърждаване на принципите на добро управление;

3. Засилване на превенцията и на последващия контрол за недопускане на неправомерни осигурителни плащания и

*4. Утвърждаване на общественото доверие към **НОИ** като коректен национален и международен партньор.*

Общият брой **осигурени лица**, за които са постъпили приходи от осигурителни вноски през годината е **2 779 820** или **39.4% от населението на страната. Приходите от осигурителни вноски** са в размер на **5 914 007,3 хил. лв. или 6.9% от БВП**.

Учителският пенсионен фонд /УчПФ/ се управлява от **НОИ** и представлява професионална пенсионна система за ранно пенсиониране на учителите.

Броят на **пенсионерите** с пенсии от **УчПФ** в края на годината е **2 220**, изплащаните добавки към пенсиите са 25 109, а общите разходи за изплащането им възлизат на **32 000 000 лв.**

НОИ администрира **фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“**. От него се изплащат начислени и неизплатени трудови възнаграждения и парични обезщетения на работници и служители, произтичащи от трудовите им правоотношения, когато спрямо техните работодатели е открито производство по несъстоятелност.

През годината са изплатени **гарантирани вземания** и са извършени разходи в размер на **242 800 лв.** за **391 правоимащи лица**.

150 000 осигурени лица са подали заявления за издаване на **Персонален идентификационен код /ПИК/**, който осигурява защитен достъп до информационните масиви на института и до широк кръг административни услуги.

Онлайн изследване на клиентите на **НОИ** за **удовлетвореността от качеството на услугите**, предоставени от института, превишава 70%.

По статистически данни общо населението на страната е **7 153 784**.

В края на годината броят на **пенсионерите е 2 169 237**, което представлява **30,8% от населението на страната**.

НОИ отпечатва **Информационна брошура за осигурители и осигуряващи се лица**.

2015 - 2017 г.

В изпълнение на **Основните насоки за развитие на НОИ** се реализират мерки за намаляване на административните режими и процедури, като се разширяват и усъвършенстват електронните услуги и се съкращават сроковете за предоставянето им.

Извършва се анализ за потребностите от необходимостта от предоставяне на нови електронни услуги. Разработени са и са внедрени в реална експлоатация 11 електронни административни услуги и 10 справочни услуги за клиентите на НОИ.

В посочения период са извършени множество подобрения в системата чрез разработване, тестване и внедряване на нови модули и функционалности. Промените са изцяло в посока облекчаване и подобряване качеството на работа и пестенето на време и ресурси за потребителите, автоматизиране на основни технологични процеси и управлението на сроковете за движение и обработка на информация между ЦУ на НОИ и ТП в страната и завишаване на контрола на базата на унифицирани централизирани обработки.

1 януари 2016 г.

От тази дата данни и документи към **НОИ** за изплащане на парични обезщетения се подават по електронен път и от осигурители и самоосигуряващи се лица.

Създава се отделен **фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“**. Целта му е по-голяма прозрачност по отношение на приходите от осигурителни вноски на военнослужещи, полицаи и приравнените на тях и на разходите за пенсии и добавки на тези лица в осигурителните фондове на ДОО.

1 февруари 2016 г.

Подписва се **Спогодба за социална сигурност между Република България и Черна гора**, която влиза в сила от 1 октомври 2016 г.

12 април 2016 г.

НОИ отбеляза своята **20-годишнина с юбилейна конференция** на тема *„20 години Национален осигурителен институт – постижения, предизвикателства, перспективи“*. Събитието събира на едно място бившите управители на института, всички министри на труда и социалната политика, от създаването на **НОИ** досега, представители на законодателната и изпълнителната власт, на партньорски организации и на международни институции.

18 април 2016 г.

На **НОИ** в Стокхолм, Швеция, е връчена **Награда от Международната асоциация за социално осигуряване** за добри практики *„Постижения в електронния обмен на документи и данни за изплащане на краткосрочни обезщетения по време на Регионалния европейски форум за социално осигуряване“.*

20 април 2016 г.

НОИ е отличен със специална награда за постижения в електронния обмен на документи и данни за изплащане на краткосрочни обезщетения в конкурсът „Награди за добри практики“, организиран от Международната асоциация за социално осигуряване.

11 май 2016 г.

Омбудсманът, Мая Манолова организира Национална кампания *„Великден за всеки – Дари празник на баба и дядо“* и на **НОИ** е присъден **приз „Добро сърце“**.

29 юли 2016 г.

Парламентът преизбира доц. д-р **Бисер Петков** за **управител на НОИ**. В подкрепа на кандидатурата единодушно гласуваха 151 народни представители.

2016 г.

На XVII Международен футболен турнир на социалноосигурителните институции в курорта Албена **НОИ** получи плакет.

Голямата награда в конкурс *„ИТ проект на годината – 2016“*, категория „Публичен сектор“ е за *„Е-регистър на болничните листове и ИС за е-обмен на документи и данни с **НОИ** за изплащане на парични обезщетения от ДОО“.*

22 февруари 2017 г.

Проведе се церемонията, на която **НОИ** взе **голямата награда на традиционния конкурс *„ИТ проект на годината“*** за 2016 г., организиран от вестник Computerworld България и Банка ДСК. Проектът за въвеждане на Електронния регистър на болничните листове и разработване на Интегрирана система за електронен обмен на документи и данни с НОИ за изплащане на парични обезщетения от ДОО е отличен с първо място в категория „Публичен сектор“.

25 - 26 април 2017 г.

На годишните **Награди на бъдещето** на осмото издание на **Webit Festival Europe, НОИ** получи голямото отличие **„Best Public Institution in Citizen Interaction“**. Институтът е удостоен с наградата за **уеб-приложението *„Интегрирана система за електронен обмен на документи и данни“***, чрез което се постига пълно електронизиране на обмена на данни между лечебните заведения, осигурителите и **НОИ** за изплащане на парични обезщетения.

19 септември 2017 г.

С голяма подкрепа парламентът избра за **нов управител на НОИ Ивайло Иванов**. Кандидатурата, която беше единствена, е подкрепена от 183 народни представители, а един се въздържа.

Основната задача на Иванов през следващите 4 години е да се пребори с фалшивите болнични листове. Новият шеф на **НОИ** ще проведе срещи със здравния министър и шефа на здравната каса, за да бъде направен анализ на издадените болнични листове в различни лечебни заведения. *„След това евентуално ще бъдат предложени законодателни промени“*, каза Иванов, като подчерта, че хората няма да бъдат лишени от права и не може да се говори за таван на болничните.

Ивайло Иванов е роден на 21 февруари 1967 г. в Тетевен. През 1993 г. завършва висше икономическо образование в Стопанската академия „Димитър Ценов“ в Свищов с магистърска степен по финанси и кредит. Магистър по право в ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград.

Професионален път

Има дългогодишен професионален опит в сферата на застраховането.

2003-2016 г. – работи в Агенцията за социално подпомагане, като до септември 2009 г. е зам.-изпълнителен директор, а след това е назначен за изпълнителен директор;

юни 2016 г. - септември 2017 г. – заместник-министър на труда и социалната политика

2017-2025 г. – управител на Националния осигурителен институт.

1 октомври 2017 г.

НОИ спазва традицията и отбелязва **Международния ден на възрастните хора**, като организира **Ден на отворените вра-**

ти. В цялата система служителите отговарят на **запитвания на гражданите и дават консултации по пенсионни въпроси**.

15 декември 2017 г.

НОИ е отличен с три награди в конкурса за добри практики и иновации в дейността на администрацията, организиран ежегодно от ИПА. Голямата награда в категория ***„Технологични решения за открито управление“*** завоюва Национална система за отпускане и изплащане на пенсиите, разработена изцяло с вътрешен капацитет на института. Второ място в същата категория е присъдено на разработения и прилаган от **ТП на НОИ – Кърджали** на местно ниво електронен обмен на данни с над 20 институции. Въведената практика е оценена високо заради сериозния си принос за намаляване на административната тежест за осигурителите и осигурените лица в област Кърджали. Със специална грамота в категория ***„Социална отговорност и социално предприемачество“*** са отличени съвместните българо-германски консултационни дни, които се провеждат ежегодно в двете страни от 2008 г. насам.

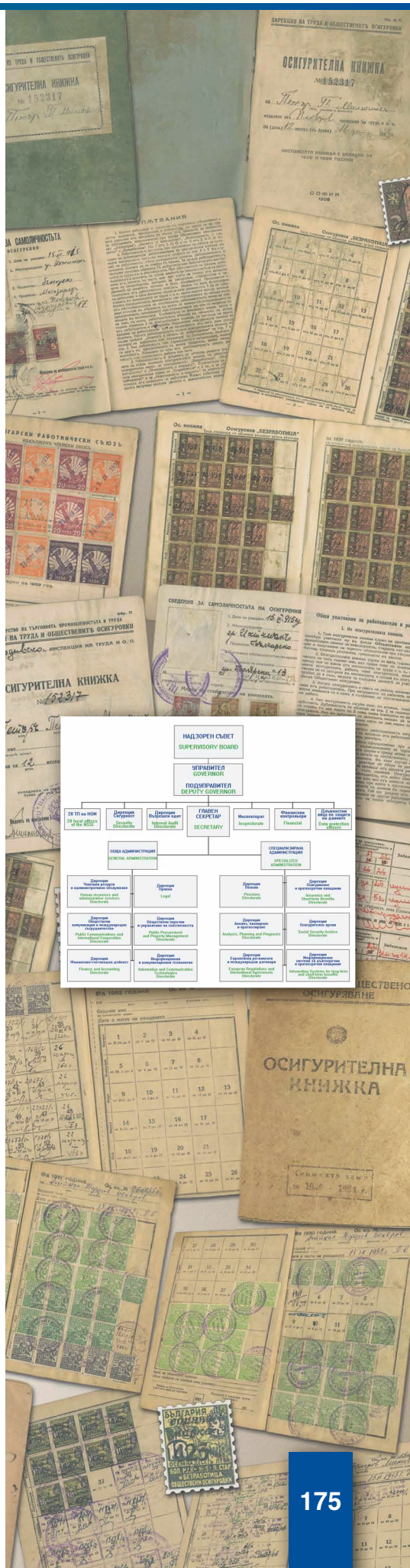
2017 г.

НОИ се състои от **ЦУ** със седалище София и **28 териториални поделения** в страната.

Централното управление е организирано в 6 дирекции на специализираната администрация, 6 дирекции на общата администрация, инспекторат, финансови контрольори, длъжностни лица по защита на данните, дирекция „Вътрешен одит“ и дирекция „Сигурност“.

Националната система за отпускане и изплащане на пенсиите на НОИ печели голямата награда в **категория „Технологични решения за открито управление“** в конкурса за добри практики в държавната администрация на Института по публична администрация. Разработена с вътрешен капацитет на института, като внедряването ѝ доведе до повишаване качеството на обслужване на гражданите чрез предоставянето на услуги, заявявани и доставяни по различни канали, включително и по електронен път.

За **първи път** стартира **практиката всяка календарна година НОИ да уведомява лицата, които навършват възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от КСО** през следващата календарна година за условията, при които могат да се пенсионират. Изпратени са над 80 хил. писма, съдържащи основна информация за усло-

вията, на които трябва да отговаря съответното лице, за да придобие право на пенсия през 2018 г., както и за документите, които се представят заедно със заявлението за отпускане на пенсия.

Практиката по въвеждането на така наречената ***Система за управление на „чакащи клиенти“*** в структурите на **НОИ** продължи. Към машинното модериране на клиентопотока се пристъпва и в Бургас.

В приемните на структурите на **НОИ** са постъпили **общо 529 796 заявления за възползване от пенсионни права. Постановените разпореждания** на длъжностните лица **по пенсионното осигуряване** за годината са **795 067**.

В края на годината в **НОИ** работят 3 387 служители. Жените съставляват 84.6% от персонала., а 81,2% от всички са с висше образование.

През годината са организирани 123 специализирани обучения, в които 1018 служители повишиха своята квалификация

Общият брой осигурени лица е **2 735 000** или **38% от населението на страната. Приходите от осигурителни вноски** са в размер на **4,503 млрд. лв., което е 5,5%** от БВП.

Броят на **пенсионерите** с пенсии от **УчПФ** е **1 535**, а изплащаните добавки към пенсиите са **18 388**. Общите разходи през годината са **19 600 000 лв.**

През годината **НОИ** е изплащал **пенсиите на 2 180 000 пенсионери (30,3%** от населението на страната) на обща стойност 8,116 милиарда лв. Разходите за пенсии представляват 9,9% от брутния вътрашан продукт /БВП/.

Общите разходи за обезщетения и помощи през годината възлизат на 1,158 милиарда лв.

Март 2018 г.

Въвежда се **Електронна система за управление на административното обслужване** в приемните на регионалния офис в **Хасково**, което е в помощ за обслужването на гражданите.

Април 2018 г.

За клиентите на **ТП на НОИ - София-град** е достъпна и онлайн платформа, позволяваща на всеки желаещ да ползва пълния набор от административни услуги, да резервира предварително най-удобното за него време за среща със служителите и така да спести време и усилия.

Август 2018 г.

НОИ сключи договор по **Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2014-2020 г.“ за проект** относно **изграждането на система за контрол върху експертизата на работоспособността**.

11 декември 2018 г.

НОИ е отличен с две награди в конкурса за добри практики и иновации в дейността на администрацията, който се организира ежегодно от ИПА. Наградени са две от териториалните поделения – **ТП на НОИ - Хасково** за внедрената в приемните система за управление на потока от клиенти и **ТП на НОИ - Кърджали** за активна доброволческа дейност чрез основаване на дружество на Българския червен кръст към териториалното поделение в града.

Декември 2018

Продължи практиката по въвеждане на Електронни системи за управление на административното обслужване в приемната на **ТП на НОИ в Перник**.

НОИ получи признание за **внедряване на европейския модел за управление на качество Common Assessment Framework (CAF)** след извършена външна оценка от Института по публична администрация. Сертификатът „Коректен CAF потребител“ е официално признание за колективните усилия на служители от **НОИ** с различни длъжности от различни йерархични нива и същевременно знак за необходимостта да продължи процесът на усъвършенстване чрез по-нататъшно прилагане на модела.

На **НОИ** е присъден **Приз от ИПА „Ефективен CAF-потребител“**.

2018 г.

През годината **НОИ** е домакин на технически семинар, с участието на над **150 представители на повече от 30 европейски осигурителни служби и експерти от всички български институции, които са компетентни органи по електронния обмен на данни в социалното осигуряване**. Фокусът на разговорите е насочен към перспективите за бъдещото **развитие на електронния обмен**, свързани с въвеждането на **Единен европейски осигурителен номер**, и предизвикателствата, които новите комуникационни технологии поставят пред администра-

тивните структури, защитата на личните данни и киберсигурността.

Сертификатът „Коректен CAF-потребител“ е официално признание за **колективните усилия на служители от НОИ** с различни длъжности от различни йерархични нива и същевременно знак за необходимостта да продължи процесът на усъвършенстване чрез по-нататъшно прилагане на модела.

Определената щатна численост на персонала в **НОИ** е **3 467 служители**, от които в **ЦУ на НОИ – 397 щатни бройки** /11,5% от общата численост/ и **3 070 щатни бройки (88,5%) в ТП на НОИ**.

Представители на **НОИ** взеха активно участие в следните разработки за:

Национален план за действие по заетостта *през 2019 г.;*

Национална стратегия за активен живот на възрастните хора *в България 2019 – 2030 г.;*

Национален план за действие за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете *за 2019-2020 г.;*

Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване *2020 г.*

Експерти от института се включиха в:

Експертни групи към ***Националния съвет за тристранно сътрудничество; Националния съвет по условия на труд*** *към министъра на труда и социалната политика и три работни групи към* ***Националния съвет по закрила на детето****;*

Междуведомствена работна група по ***координация на системите за социална сигурност****;*

Междуведомствената работна група по ***демографските въпроси към министъра на труда и социалната политика****;*

Междуведомствената работна група към министъра на труда и социалната политика в ***областта на социалната икономика****;*

За изпълнение на ***Националната стратегия за хората с увреждания 2016-2020 г.*** *и* ***Плана за действие за периода 2016-2018 г.***

През годината са проведени **120 обучителни курсове** за **1 596 служители**.

Общо постъпилите **заявления в ТП на НОИ** във връзка с **пенсионното обслужване** през годината са **361 357**, от тях както

следва: **за лична пенсия и осигурителен стаж и възраст – 83 822; за лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване – 29 564; за лична пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест – няма; за наследствена пенсия или добавка по чл. 84 на КСО – 57 921 и за преизчисляване на пенсия по чл. 102 от КСО – 190 050**.

10 май 2019 г.

Обнародват се **изменения в Правилника за организацията и дейността на НОИ** като се създава **нова длъжност – „служител по сигурността на информацията“**, която е на пряко подчинение на **управителя** на **НОИ**, като общата щатна численост на института се запазва.

Май 2019 г.

Във всички **ТП** на **НОИ** са обособени **специални работни места**, на които се предоставя **информация** във връзка с **промените в КСО** от началото на месец май и въведеното право на избор от лицата до 1 януари 2023 г. на методика за изчисляване на индивидуалния им коефициент при пенсиониране с пенсия за трудова дейност, с цел подпомагане на лицата за осъществяване на информиран избор. Освен в регионалните структури и в изнесените работни места, консултации се извършваха и от **мобилни екипи в общинските центрове по места**.

1 юли 2019 г.

Актуализирана е електронната услуга ***„Генериране на динамични справки върху статистически данни“*** във връзка с промени в **размера на осигурителния доход, минимален и максимален размер на пенсиите** от тази дата.

Ноември 2019 г.

Български експерти от **НОИ** са включени в информационна среща в Кил, Германия, на тема **„Въздействие на Регламент на ЕС № 883/2004 г. върху координацията на системите за социална сигурност при завръщане на български работници-емигранти от Германия в България“**.

13 декември 2019 г.

НОИ спечели трета награда от престижния конкурс на ИПА за добри практики в държавната администрация. Институцията е

сред отличените в категория ***„Управление на хора“ за проекта „Споделяне на практически опит и подходи за работа с клиенти в публичната администрация“***, при който служители от Контактния център на **НОИ** под формата на кратки обучения помагат на колегите си от цялата страна да изградят устойчиви умения за работа в екип, да провеждат ефективна комуникация, да разбират потребностите на клиентите и да се справят успешно с критичните ситуации на работното място.

Декември 2019 г.

В Минск, Беларус се проведе втори кръг на преговорите за **Спогодба за социална сигурност между Република България и Република Беларус**.

В Брюксел, Белгия, представители на **института** участваха и в **Съвета на Европейския съюз по заетост, социална политика, здравеопазване и потребителски въпроси** и в **заседание на Общото събрание на Европейската платформа по социално осигуряване /ESIP/**.

2019 г.

Стремежът на институцията за все по-добра организация и достъпност на обслужването и предприетите стъпки по въвеждането на нови технологични решения получиха авторитетно признание. Въз основа на детайлен мониторинг на дейността на института и на база препоръки от **потребителите НОИ** е отличен в категория ***„Достъпност в обслужването на гражданите“*** на престижните ***„Годишни награди за държавните институции – добрите примери“***. Инициативата се организира от фондация „Граждани срещу бюрокрацията“ под патронажа на Европейския парламент.

Общо 380 440 клиенти са обслужени в приемните на най-голямото **териториално поделение на НОИ в София-град през годината**.

През годината излиза и в електронен вариант **„Статистически справочник – демография, икономика и социално осигуряване за 2019 г.“**, съдържащ тематична информация за периода 2009-2018 г.

В края на годината **планово определената щатна численост на НОИ е 3 467 щатни бройки**, от които в **ЦУ на НОИ – 397 щ. бр.** /11,5% от общата численост/ и **3 070 щатни бройки /88,5% от общата численост/ в ТП на НОИ**.

В изпълнение на **плана за обученията през годината** в ИПА са

реализирани 78 участия в 7 тематични курса. Средствата за голяма част от тях са осигурени по **проект „Работим за хората“ на ИПА**.

По **годишния план за обучение /ГПО/** са проведени **132 обучения с 2 184 участници**.

През годината важен момент в международното сътрудничество на института е изборът на управителя на НОИ **Ивайло Иванов** за член на **Управляващия комитет към Европейската мрежа** на **МАСО**. Във Варшава, **Полша**, местният **осигурителен институт – ZUS**, организира **първото заседание на новоизбраните членове на комитета**, на което се представят приоритетите на Съвета на МАСО за периода 2020-2023.

На проведения **Световен форум на МАСО** в Брюксел, Белгия, участват над **1300 представители** на близо **400 социалноосигурителни институции** от над **150 държави**, между които и представители на **НОИ**. Акцент на форума е новият доклад на **МАСО „Десет глобални предизвикателства за социалното осигуряване: Развитие и иновации“**.

През годината **НОИ** приема пет чуждестранни делегации за експертен обмен в областта на **социалното осигуряване**. Представители на **осигурителните институции на Полша, Германия и Молдова** проявиха интерес към **българската осигурителна система и опита на института в редица специфични административни практики: медицинска експертиза на работоспособността, информационните регистри, практически опит в обработката на пенсионни случаи, актюерското моделиране, програмата за профилактика и рехабилитация и други**.

В Париж, Франция, представители на **НОИ** участваха във форум на тема ***„Перспективи за подобряване на пенсионните доходи в държавите-членки на ЕС – изводи от извършените прегледи на пенсионните системи“***.

Успешно приключи **проектът „Изграждане на система за електронен обмен на данни за социална сигурност между България и ЕС“**. Всички тестове на ЕК по отношение на разработване и инсталация на софтуерни продукти за осигуряване на съвместимост с другите компетентни институции за нуждите на **обмена на данни в НОИ** преминаха **успешно**. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на европейската програма „Механизъм за свързване с Европа“ – сектор „Телекомуникации“. Бенефициент е МТСП и проектът представлява подкрепа за подготовка на четирите институции-партньори /НАП, **НОИ**, НЗОК и АСП/ по проекта за въвеждане на изискванията по прилагането на регламента за електронен обмен на данни в социалното осигуряване /EESSI/.

Работи се по **Проект BG05SFOP001-1.008-0001 „Развитие и въвеждане на Институционалната архитектура на НОИ за приоритетни процеси, свързани с пенсиите и предоставяне на електронни административни услуги“**. Той се реализира чрез договор за изпълнение по ОПДУ, приоритетна ос **„Административно обслужване и е-управление“**, финансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд.

Основната цел на проекта е **развитието и въвеждането на Институционална архитектура /ИА/ на НОИ за приоритетни процеси**, свързани с **пенсиите**, чрез разработване на **Интегрирана информационна система за пенсиите**, в т.ч. и **Електронно осигурително досие за пенсия за всяко осигурено лице и самоосигуряващ се в частта бизнес логика, процеси и данни**.

Общо постъпилите **заявления в ТП на НОИ** във връзка с **пенсионното обслужване** през годината са **375 114**, от тях както следва: **за лична пенсия и осигурителен стаж и възраст – 79 019; за лична пенсия за инвалидност поради общо заболяване – 27 356; за лична пенсия за инвалидност поради трудова злополука или професионално болест – 68; за наследствена пенсия или добавка по чл. 84 на КСО – 56 572 и за преизчисляване на пенсия по чл. 102 от КСО – 212 099**.

28 януари 2020 г.

Обнародват се изменения в **Правилника за организацията и дейността на НОИ** и се създава **нова длъжност – „експерт по мрежова и информационна сигурност“**, на пряко **подчинение на управителя на НОИ**, като **общата щатна численост** на института **се запазва**.

29 януари 2020 г.

Въз основа на детайлен мониторинг на дейността на **НОИ** и на база препоръки от потребителите институтът е отличен в категория ***„Достъпност в обслужването на гражданите“*** на престижните **Годишни награди за държавните институции – „Добрите примери“**. Инициативата се организира от фондация ***„Граждани срещу бюрокрацията“*** под патронажа на **Европейския парламент**. Стремежът на институцията за все по-добра организация и достъпност на обслужването и предприетите стъпки по въвеждането на нови технологични решения доведе до авторитетното признание.

В началото на годината българските компетентни институции успешно стартират обмен на социалноосигурителна информация по електронен път през защитената среда EESSI – ***Елек-***

тронен обмен на данни за социалната сигурност /Electronic Exchange of Social Security Information/.

13 март 2020 г.

По повод **разпространението на COVID-19**, НС прие **Решение** и обяви **Закон за мерките и действията по време на извънредно положение** в страната. Във връзка с последвалата **извънредна епидемична обстановка** и с оглед защитата здравето на гражданите и служителите си **НОИ** въведе спешни мерки в интерес на осигурените лица и пенсионерите.

30 март 2020 г.

В изпълнение на Постановление на МС № 55 **НОИ** изплаща **компенсации** до края на годината в **общ размер на 186 064,4 хил. лв.** на **8 984 работодатели за 171 737 наети лица**.

НОИ изплаща компенсации за подкрепа на бизнеса по т.нар. „мярка 60/40“, изпълнявана в периода от март 2020 г. до юни 2022 г. или общо 28 месеца.

1 април 2020 г.

НОИ реализира заявяване чрез **Системата за сигурно електронно връчване** /ССЕВ/ и връчване на издадения от **ТП на НОИ ПИК** също чрез нея. Услугата е обезпечена с подробно описание на действията и тяхната последователност.

13 април - 26 май 2020 г.

В изпълнение на утвърдения **План за действие за повишаване ефективността на контрола в дейността по отпускане на пенсиите**, е проведена **анонимна анкета** на тема **„Проучване на самооценката на контролиращите пенсионни преписки от експерти по пенсионно осигуряване за нивото на знания във връзка с честите промени в пенсионното законодателство, отношението към различни видове прояви на благодарност, от страна на обслужваните граждани, и реакцията на служителите към съмнения или констатации на представени документи с невярно съдържание, както и отношението към подаване на сигнали за неправомерно поведение, от страна на колеги и ръководството, във връзка с противодействие на корупционния риск**. В анкетата участват **служителите**, от чиято преценка зависи **отпускането и изменението на пенсии в НОИ**. Постъпилите анкети са 796, а резултатите от тях са обобщени в доклад до ръководството на института.

Април 2020 г.

Данните от национално представително социологическо проучване, проведено от Алфа Рисърч, сочат, че след промяната на ситуацията следствие на COVID-19 в предпочитана **форма за контакт** с **НОИ** се превръщат **онлайн справките** и **административните услуги**. Преди въвеждането на **ограничителните мерки** съотношението между посещенията **„на място“** и достъпа до **интернет страницата на института** за получаване на желаната услуга е било две към едно. Съотношението се запазва същото, но вече е в полза на **дистанционния достъп**.

4 май 2020 г.

В сила е **Спогодба за пенсионно осигуряване** между правителството на Република България и правителството на Република Азербайджан. Чрез нея за **първи път** се **уреждат отношенията в областта на социалната сигурност** между двете държави.

14 май 2020 г.

МС приема и влиза в сила Постановление № 55 от 30 март 2020 г. за **определяне на условията и реда за изплащане на компенсации на работодатели с цел запазване на заетостта на работниците и служителите при извънредното положение**, обявено с Решение на Народното събрание и Решение № 325 на МС за обявяване на **извънредна епидемична обстановка на територията** на България.

Юли 2020 г.

За обезпечаване на дейността по **администриране на мерките, предприети** в отговор на икономическите последици от пандемията от **COVID-19**, се предприема упражняване на **контрол по болничните листове** с причина 12 – **карантина поради COVID-19 и предотвратяване на злоупотреби**, и предоставен достъп на лекарите, експерти по експертиза на временната неработоспособност, до Националната информационна система за борба с **COVID-19 – модул „Регистър на лицата, поставени под карантина“** и на **„потвърдените случаи на COVID-19, поставени в изолация в лечебно заведение за болнична помощ или в домашни условия“**.

18 август 2020 г.

Приети са и влизат в сила изменения и допълнения в **Наредбата за паричните обезщетения и помощи от държавното общест-**

вено осигуряване, които въвеждат подаване по **електронен път** на необходимите **документи за изплащане на парични обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване**.

Въведено е подаване по електронен път на необходимите документи за изплащане на парични обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване.

Август - декември 2020 г.

Разпространението на **COVID-19** постави някои групи от обществото в особено уязвимо положение, като сред тях са и **пенсионерите**. В тази връзка **всички пенсионери**, независимо от размера на техните пенсии, получиха **добавка от 50 лв. към пенсиите** си за период от **последните 5 месеца на годината**.

м. август 2020 г. – 2 120 867 пенсионери;

м. септември 2020 г. – 2 119 256 пенсионери;

м. октомври 2020 г. – 2 118 008 пенсионери;

м. ноември 2020 г. – 2 118 007 пенсионери;

м. декември 2020 г. – 2 114 910 пенсионери.

Получаваната месечна ***ковид добавка*** се изплаща за периода от **август 2020 г. до юни 2022 г.**

1 септември 2020 г.

Влиза в сила **Споразумение в сферата на социалната сигурност между България** и **провинция Квебек, Канада**. Документът се основава на общоприетите принципи на координация на системите за **социална сигурност** - еднакво третиране на лицата, запазване на придобити права (износ на пенсии), прилагане на законодателството само на едната страна относно задължението за осигуряване, както и сумиране на осигурителните периоди, придобити съгласно **правните разпоредби на двете страни, при преценяване правото на пенсии**.

11 ноември 2020 г.

По случай **25-годишнината от създаването на НОИ**, на деня на **Великомъченик Свети Мина** и **професионален празник на служителите в института**, е валидирана **пощенска марка** и е изработен **специален пощенски печат**, с което се отбелязва четвъртвековният юбилей на институцията.

30 ноември 2020 г.

В **НОИ** се реализира онлайн заявяване и издаване на **ПИК** чрез **електронна услуга** с помощта на мобилното приложение на Евротръст Текнолоджис за **идентифициране и подписване с мобилен квалифициран електронен подпис** на лицата.

Ноември 2020 г.

Осигурителите, които **прекратяват дейността си без правоприемник** и следва да подадат заявление-декларация за предаване на ведомостите за заплати и трудовоправни документи в **НОИ**, могат да направят това и по електронен път. Административната **електронна услуга „Издаване на удостоверение на прекратени осигурители, които нямат правоприемник и които са имали наети лица по трудово правоотношение“** е достъпна през Единния портал за достъп до електронни административни услуги на Държавна агенция „Електронно управление“.

Декември 2020 г.

В **НОИ** стартира **нова електронна услуга – „Издаване на ПИК онлайн“**, достъпна за всички клиенти на института. Издаването става чрез подписване на заявлението в реално време /онлайн/ през мобилен телефон с мобилен КЕП. С тази услуга ПИК се издава и активира на момента и може да се използва веднага от лицата. Само за първите две седмици от старта на услугата, издадените ПИК са двойно повече в сравнение със средния брой през последните няколко месеца. Общо от началото на 2020 г. до средата на декември са заявени и издадени близо 180 000 ПИК на НОИ по електронен път.

2020 г.

Социалноосигурителната система показа важното си значение за ограничаване на социално-икономическите последствия от пандемията и решаващата си роля при осигуряването на адекватна защита на гражданите и бизнеса. Освен защитата срещу безработица, чрез осигурителната система бяха приложени и мерките за запазване на заетостта, въведени за преодоляване и намаляване на негативните последици от разпространението на COVID-19. Предприеха се извънредни мерки за облекчаване на административните процедури за достъп до обезщетения и помощи, въвеждане на **допълнителна защита за рискови групи** на **първа линия** и разширяване на алтернативните форми за дистанционен контакт с института, които включват над 70 елек-

тронни услуги, Контактен център с единен телефонен номер за цялата страна и електронна поща.

НОИ прави за **първи път** изцяло **служебно преизчисляване на пенсиите** на **работещите пенсионери** без подаване на заявление от тяхна страна. Преизчисляването беше извършено с допълнително придобития от лицата осигурителен стаж след пенсионирането им въз основа на наличните данни в информационната система на НОИ, като бяха обхванати над **260 000 пенсии**. Натрупаният положителен опит даде повод на законодателя да въведе като постоянна мярка в Кодекса за социално осигуряване извършването на служебно преизчисляване на пенсиите, свързани с трудова дейност, на работещите пенсионери. С тази мярка се постига трайно намаляване на административната тежест за гражданите, тъй като преизчисляването се реализира без да е необходимо лицата да подават заявления в териториалните поделения на **НОИ**.

Разработена е **нова Работна инструкция по прилагане на разпоредбите на чл. 69б и чл. 168 от КСО** във връзка с отпускането на срочни пенсии за ранно пенсиониране на осигурените лица в професионалните пенсионни фондове, и в изпълнение на сключените споразумения между **НОИ** и пенсионноосигурителните дружества за обмен на информация.

Внедрени са **шест процеса** като **добри практики** от **Библиотеката за инфраструктурата на информационните технологии** /ITIL/:

1. *Управление на инциденти;*
2. *Управление на проблеми;*
3. *Управление на промени;*
4. *Управление на активи;*
5. *Управление на конфигурации за услуги;*
6. *Изпълнение на заявки за ИТ услуги.*

Стартира **нов проект**, базиран на **Концепцията на регистрова реформа**, финансиран от Оперативна програма ***„Добро управление 2014-2020 г.“***.

В брошурите, издадени от **НОИ**, под надслов **„Бъди информиран! Защитавай правата си! Спазвай задълженията си!“** са отразени промените в **социалноосигурителното законодателство** през годината.

Общият брой на постъпилите през годината заявления, свързани с **отпускането и преизчисляването на пенсиите, във всичките 28 териториални поделения, е 242 501**.

През годината сред анкетираните лица **най-висока оценка по**

отношение на удовлетвореността е получил критерият ***„Достъпност на информацията“*** за оказваните от **НОИ административни услуги**.

Определената щатна численост на персонала в **НОИ** е **3 467 служители**, от които в **ЦУ на НОИ – 397 щатни бройки** /11,5% от общата численост/ **и 3 070 щатни бройки** /88,5%/ **в ТП на НОИ**.

През годината за **служителите в системата на НОИ** са проведени **общо 138 обучения по 61 теми с 1181 участници**.

26 април 2021 г.

МТСП връчва **Отличителен знак за значими постижения в политиката по равнопоставеност на жените и мъжете**

1 януари 2021 г.

Съобразно влезлите в **сила промени в Инструкцията за изменение и допълнение на Инструкция № 5/2005 г. за приемане и съхраняване на разплащателни ведомости и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правоприемник** /ИИДИ/, са предприети действия по привеждане в съответствие на методологията по осъществяване на дейността на осигурителния архив, с изготвяне на **указания** до **ТП** и промени по **формата и съдържанието на образците на формуляри**, като се въведе единна практика по съставянето и издаването им във всички поделения на **НОИ**.

Изготвена е **Процедура за приемане, съхраняване и използване в ТП на НОИ на ведомости за заплати и трудовоправни документи на прекратени осигурители без правоприемник, създадени като електронни документи** и приема им.

Януари 2021 г.

Организира се видеоконферентна среща на **подуправителя на НОИ Весела Караиванова-Начева** с **президента на Европейската платформа по социално осигуряване** /ЕПСО/ **Илка Вьолфел**, на която бяха обсъдени приоритетите от взаимен интерес в дейността на организацията. Всички препоръки и предложения, които бяха направени от страна на **НОИ**, намериха отражение в програмата на ЕПСО.

10 февруари 2021 г.

Проведе се среща, организирана от Европейската комисия, включваща над 500 представители от всички държави членки и

експерти от **НОИ**, на която са представени възможностите, които дава новият **Инструмент за техническа подкрепа - Регламент (ЕС) 2021/240 на Европейския парламент** и на **Съвета**.

1 април 2021 г.

Преизчисляването на личните пенсии, свързани с **трудова дейност**, с **осигурителният стаж**, придобит **след пенсиониране**, вече се осъществява по **служебен ред** като **постоянно действащ механизъм. Служебното преизчисляване** ще се извършва **от 1 април на всяка година с данните за придобития от лицата стаж след пенсионирането до края на предходната календарна година**

27 юли 2021 г.

Обнародва се **Правилникът за организацията и дейността на НОИ**, в който са извършени изменения и допълнения, по-важните от които са свързани с прецизиране на **съставите на Съвета на управителя и Регионалния консултативен съвет**, които подпомагат дейността на **управителя на НОИ. Дирекция „Обществени комуникации и международно сътрудничество“** се разделя на две **нови дирекции – дирекция „Обществени комуникации“ и дирекция „Международно сътрудничество и проекти“**. Разширяват се функциите на **дирекция „Осигурителен архив“**, като същата се преименува на **дирекция „Електронен обмен, дигитализация и архиви“**. Правилникът влиза в сила на 1 август.

1 септември 2021 г.

Прилага се нов механизъм за **определяне на намалението на осигурителния доход**, от който се **изчислява индивидуалният коефициент** при определяне на **размера на пенсиите**, свързани с **трудова дейност**, отпуснати на **лица**, родени **след 1959 г.** и **осигурени в универсален пенсионен фонд**, при условие че началната дата на съответната пенсия е до 31 август 2021 г., включително.

16 септември 2021 г.

Променя се размерът на **социалната пенсия** за **инвалидност за лицата с трайно намалена работоспособност, според вида и степента на увреждане**. За целта, в резерва за непредвидени и/или **неотложни разходи** по **централния бюджет** за допълващи и компенсиращи мерки във връзка с COVID-19 и други, бяха заложени до 3 000,0 хил. лв.

25 декември 2021 г.

Всички **пенсии**, свързани с **трудова дейност**, се **преизчисляват** с **по-висока тежест** на **осигурителния им стаж**, а **пенсиите, несвързани с трудова дейност**, се определят в нови по-големи размери, в резултат на **увеличаването на социалната пенсия за старост**.

30 декември 2021 г.

Съгласно Постановление № 479 на МС към **пенсиите** на **всички пенсионери за месеците от януари до юни на 2022 г.**, се начислява добавка от 60 лв., добила известност като **„ковид добавка“, за подпомагане на пенсионерите** по време на **извънредната епидемична обстановка**.

2021 г.

Осъществява се **координиране на съвместната работа** между експерти от Държавна агенция „Електронно управление“ и **НОИ** по предоставяните по **електронен път административни и справочни услуги на института** чрез **Единния портал за достъп до електронни административни услуги** и системата Regix,

*– създаване на отделна рубрика **„Социално осигуряване за достъп до услугите на НОИ“**;*

– подготовка на материали и актуализиране на описанията на услугите;

*- предоставяне на заявления за **административни услуги на НОИ за разработване** в Е-форми.*

През годината се поставя началото на **допълнителна дейност**, отнасяща се до **инвентаризация на наличните в ТП дела на осигурители с прекратена дейност**. В тази връзка е **изготвено указание за ежегодното провеждане и отчитане на дейността и са обобщени резултатите от извършената инвентаризация**.

Актуализирани са: **Вътрешните правила за правата и задълженията на потребителите на информационната среда на НОИ; Процедури, правила и прилежащи образци на документи** от внедрената в **НОИ Система за управление сигурността на информацията** /СУСИ/.

Утвърден е Регистър на класифицираните документи извън Закона за защита на класифицираната информаци /ЗЗКИ/ към процедура от СУСИ „Организиране и управление на средствата за информация и операциите“.

Разработени са и са утвърдени **Вътрешни правила за придобиване, подновяване, прекратяване и съхраняване на удостоверения за електронен подпис в НОИ**.

Към края на годината чрез външна подкрепа **стартира** разработването на **Методика за медицинска експертиза и оценка на здравното състояние на лице – определяне на вида и степента на увреждане**, както и **Методика за експертиза на работоспособността, включваща писмени указания за приложението ѝ**.

НОИ, съвместно с партньорите си НАП, Националната здравноосигурителна каса и Агенцията за социално подпомагане, **стартира проект „Изграждане на национално решение за електронен обмен на социалноосигурителна информация EESSI“**. Той се реализира чрез договор за изпълнение по Оперативна програма „Добро управление“, приоритетна ос „Административно обслужване и е-управление“.

Определената **щатна численост** на персонала в **НОИ** е **3 467 бройки**, от които **в ЦУ – 409 щ. бр. (11,8% от общата численост) и 3 058 щатни бройки** (**88,2%** от общата численост) в ТП на института.

Общият брой на **постъпилите заявления** във всичките **28 ТП на НОИ**, които са във връзка с **приложимото пенсионно законодателство**, е **209 889**.

Общата използваемост на **електронните услуги**, предоставяни от **НОИ** през годината **надвиши 14 милиона достъпа**, което в сравнение с предходната е увеличение с около 8%, а броят на **издадените кодове** за достъп до **услугите на института** е с близо **31 000** повече от миналата година. Издадените по **електронен път ПИК** са над **17 000**.

В условията на извънредна епидемична обстановка в страната и през настоящата година е силно редуцирана дейността по организиране и провеждане на присъствени обучения. Проведени са общо **216 обучения по 86 теми с 2 014 участници**.

През годината се прие **новият Устав на ЕПСО**. **НОИ** участва в работните срещи, на които бяха обсъждани предложенията за промяна, както и в **заключителната среща на Общото събрание в Брюксел**.

НОИ получи признание за цялостен принос в развитието на националните партньорства, социалните политики и услуги в България, за което е отличен с награда на Националния алианс за социална отговорност.

По **статистически данни**, населението на страната е **6 519 789**.

1 януари 2022 г.

Актуализирана е електронната услуга „Прогнозна пенсия“, съгласно приетите нормативните промени от тази дата.

Януари 2022 г.

Изплатени са **новите размери** на **пенсиите**, свързани с **трудова дейност, преизчислени от 25 декември 2021 г. с по-висока тежест на осигурителния им стаж**, и определените **нови по-високи размери на пенсиите, несвързани с трудова дейност, в резултат на увеличението на социалната пенсия за старост**.

1 февруари 2022 г.

Започна **изплащането** на **еднократна добавка от 75 лв.** към пенсиите на всички пенсионери, които имат **завършен ваксинационен курс срещу COVID-19** или имат поставена **бустерна доза ваксина** до 31.12.2021 г. или в периода 1 януари - 30 юни 2022 г.

1 април 2022 г.

Изплатени са **новите размери на социалната пенсия** за **инвалидност**, определени с промяна в чл. 90 а, ал. 2 от КСО, съгласно която лицата с трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане /ТНР/ВСУ/ са разделени в три категории и е **увеличен и процентът от социалната пенсия за старост**, въз основа на който се **определят размерите на социалната пенсия за инвалидност**, съобразно определения на лицата процент на ТНР/ВСУ.

Извършва се преизчисление на **личните пенсии**, свързани с **трудова дейност**, с **осигурителния стаж**, придобит **след пенсионирането**. За преизчисляването се зачита допълнително придобитият осигурителен стаж от лицата, положен след пенсионирането им.

Въз основа на данните, постъпили от **осигурителите и самоосигуряващите се лица** за времето до 31 декември 2021 г. и налични в информационната система и регистрите на **НОИ** към 1 март 2022 г., служебно преизчислените пенсии са **340 880**.

Април 2022 г.

Започва да функционира **Регионален архивен център в с. Минерални бани**, който е част от структурата на **ТП на НОИ - Хасково**. Чрез изграждането му се затваря цикълът по прием

на документи за Южна и Югоизточна България и се реализира намерението за изграждане и функциониране на дигитални центрове, обхващащи цялата страна. Новият център вече осигурява условия за електронно архивиране на ведомости за заплати от 5 области на Югоизточна България – Хасково, Кърджали, Сливен, Ямбол и Бургас.

Май 2022 г.

НОИ откри **нов Център за електронна обработка в с. Минерални бани ТП на НОИ – Хасково. Новият център** вече осигурява условия за **електронно архивиране на ведомости за заплати от региона на Югоизточна България**. С откриването на този център се реализира намерението **за изграждане и функциониране на дигитални центрове, обхващащи цялата страна**.

1 юли 2022 г.

Преизчислени на основание §7ж, ал. 2 от ПЗР на **КСО** са **размерите** на **всички пенсии**, свързани с **трудова дейност, отпуснати** с начална дата до 31 декември 2021 г., а **пенсиите, несвързани с трудова дейност**, са определени в **нови, по-големи размери**, в резултат на **увеличаването на социалната пенсия за старост**.

Със **Закона за изменение на Закона за бюджета на ДОО** за годината, **параметрите по бюджета на ДОО** са изменени така:

***Разходите за пенсии по бюджета на ДОО** са **увеличени с 1 386 500,0 хил. лв.** с оглед **финансовото обезпечаване на осъществените на два етапа /от 1 юли 2022 г. и от 1 октомври 2022 г./** промени в параметрите на пенсионната политика.*

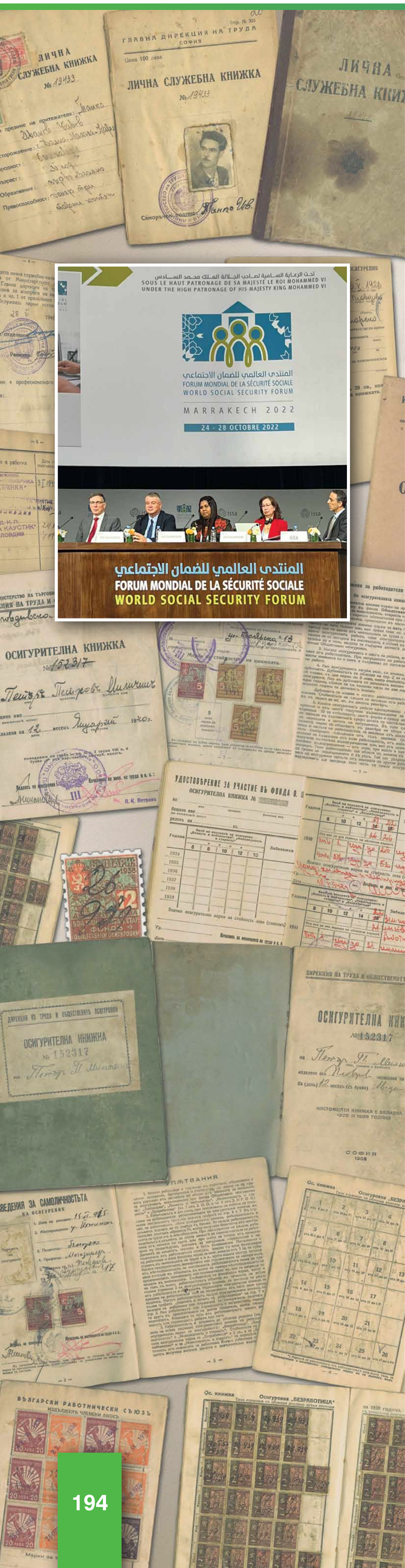
31 август 2022 г.

МС прие на свое заседание **актуализирана Секторна стратегия за развитие на електронното управление в НОИ – „е-осигуряване“ 2018-2025 г. и Пътна карта за изпълнението ѝ**. Тя е в съответствие със **Стратегията за развитие на електронното управление в Република България 2019-2025 г.** и очертава **технологичните приоритети на НОИ за реализирането му като функционираща е-осигурителна институция** в края на посочения период.

1 октомври 2022 г.

Извършиха се **преизчисляване на пенсиите за трудова дейност**, отпуснати с начална дата до 31 декември 2021 г., включи-

телно, при съответното прилагане на чл. 70, 75 и 79 от КСО. То е **строго индивидуално** за **всеки отделен пенсионер**, получаващ **пенсия за трудова дейност**, и довежда до **реално увеличаване** на **размерите на пенсиите** и **добавките** за около **45% от българските пенсионери**.

28 октомври 2022 г.

Ивайло Иванов, управител на НОИ се включи в работата на **Световния форум за социална сигурност**, състоял се в Маракеш, Мароко, под патронажа на Негово Величество крал Мохамед VI. Организиран от **МАСО** на всеки три години, **Световният форум** е най-важното международно събитие в **областта на социалното осигуряване**. Тази година той събра около 1300 участници от над 280 организации в 140 държави.

Това е най-важното международно събитие в **областта на социалното осигуряване**, което се организира на всеки три години.

Ивайло Иванов е номиниран за **вицепредседател на Общото събрание на МАСО**. Той представя Европа в **Президиума на събранието**, което е признание, че българската институция е активна страна в дебатите относно бъдещето на пенсионните системи, кризисните демографски решения и социалната дигитализация.

2022 г.

През годината **НОИ** обнови официалната си интернет страница. Съдържанието в нея е организирано по удобен и прагматичен за ползвателите на сайта принцип, по теми, интересуващи гражданите, свързани пряко с предоставяните от **НОИ** услуги. В съответствие със съвременните стандарти, сайтът предоставя възможност за безпроблемен достъп от всички електронни устройства. Освен за достъп през компютър, са разработени версии за ползване чрез мобилни телефони и таблети, като дизайнът на всяка една от тях е съобразен с изискванията на съответното устройство. Осигурен е и достъп за хора със специфични потребности.

Определената щатна численост на персонала в **НОИ** е **3 467 бройки**, от които в **ЦУ** – 409 щатни бройки /11,8% от общата численост/ и **3 058 щатни бройки** /88,2% от общата численост/ в **ТП на НОИ**.

През годината са проведени **общо 157 обучения по 87 теми с 4 126 участници**.

Общият брой на постъпилите заявления във всичките **28 ТП на НОИ**, които са във връзка с приложимото **пенсионно законодателство**, е **179 771** .

От страна на **НОИ** се установява контакт със **SOCIEUX** – организация, чиято основна цел е подпомагане на **социалноосигурителните системи в трети страни** чрез размяна на експертиза, и се финансира основно от ЕК, както и от партньорски организации от Белгия и Франция. Институтът се договоря да поеме **функциите на „focal point“** за **България**, като част от организацията, и ежеседмично да се получава информация за **актуалните обяви за мисии/проекти**.

1 януари 2023 г.

Преизчислени са размерите на всички добавки по чл. 9 от **Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресираните лица**, отпуснати с начална дата до 31.12.2022 г., въз основа на **средния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст за 2022 г. - 686,48 лв.**

Април 2023 г.

Към пенсиите за месеца, **НОИ** изплаща **еднократна добавка от 70 лв.** на **всички пенсионери**, които получават **пенсия без добавките и компенсациите към нея в размер до 504,00 лв.,** включително, с отпуснатите от правителството средства по бюджета на **ДОО за еднократно изплащане на допълнителна сума по повод Великденските празници**.

1 юли 2023 г.

Определени са **нови размери на пенсиите, свързани с трудова дейност**, след прилагане на разпоредбата на чл. 100 от **КСО**, отпуснати с начална дата до 31 декември 2022 г., като са **увеличени с 12%**.

Със същия процент са **осъвременени и пенсиите, несвързани с трудова дейност**, в резултат на **увеличаването на социалната пенсия за старост на 276,64 лв.**

3 октомври 2023 г.

Провеждат се традиционните българо-германските консултационни дни, на които домакин е София. Общо 330 души с осигурителни периоди в България и Германия научават повече за своите пенсионни права.

24 октомври 2023 г.

В Брюксел, Белгия се състоя заседание на работна група по проблемите на **застаряващото население /AWG/**. Разгледа се на базата на допускания, изпратените от ЕК данни, и изготвената дългосрочна прогноза за разходите за пенсии до 2070 г. /един базов вариант и 12 теста за чувствителност/.

Обновен е и **българският пенсионен фиш с анализ** на резултатите от **прогнозата**, който се изготвя във връзка **с докладите по застаряването на ЕК на всеки три години**.

2023 г.

През годината **НОИ** продължава да разширява своята дейност за дигитализиране и модернизиране на предлаганите услуги и надграждане на административния капацитет, посредством ефективното използване на финансовите инструменти на Европейския съюз. В края на годината стартира проект № BG05SFPR002-1.009-0001 ***„Модернизация и дигитализация на услугите на Националния осигурителен институт“*** по програма *„Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г.*

Определената **щатна численост на персонала в НОИ е 3 467 бройки**, от които в **ЦУ – 502 щатни бройки** /14,5% от общата численост/ и **2 965 щ. бр.** /85,5% от общата численост/ **в ТП на НОИ**.

През годината са проведени **общо 236 обучения по 99 теми с 3 040 участници**.

Общият брой на постъпилите заявления във всичките **28 ТП на НОИ**, които са във връзка с приложимото **пенсионно законодателство, е 183 174**.

Общият брой, подадени заявления за **отпускане на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст през 2023 г., са с 3 267 повече спрямо 2022 г.**

Броят на **новоотпуснатите лични и наследствени пенсии** през годината е **134 142**.

1 януари 2024 г.

По чл. 9 от **Закона за политическа и гражданска реабилитация на репресираните лица** се преизчисляват размерите на **всички добавки**, отпуснати с начална дата до 31 декември 2023 г., въз основа на **размера на средната пенсия за осигурителен стаж и възраст** за 2023 г., определена в **размер 858,83 лв.** Броят на преизчислените добавки на репресираните лица е **5 731**.

30 - 31 януари 2024 г.

В Братислава, Словакия, е проведена среща, организирана от **Европейския орган по труда /ЕОТ/, с компетентните институции на Белгия, относно паричните обезщетения за безработица**.

7 - 9 март 2024 г.

В Дъблин, Република Ирландия, е проведена **работна среща с ирландските институции и консултация на граждани. Срещата е организирана от РСТСВ за Обединеното кралство и Ирландия**.

31 март 2024 г.

Влизат в сила приетите изменения и допълнения в **Инструкция № 5** /от 30.06.2005 г./ за **приемане и съхраняване на ведомости за заплати и трудовоправни документи** на **прекратени осигурители без правоприемник**. В тази връзка в изпълнение на задълженията на администрациите по **Наредбата за Административния регистър** са приведени в съответствие **административните услуги**, свързани с дейността на **осигурителния архив** на **НОИ**.

Март 2024 г.

Дава се начало на **Единен портал за електронни услуги / ЕПЕУ/на НОИ**. Чрез него се осъществява достъп до **Електронното осигурително досие**, съдържащо справочна информация за осигурени лица, осигурители, самоосигуряващи се, получавани обезщетения и пенсии.

ЕПЕУ предоставя възможност за заявяване на електронни услуги от осигурени/самоосигуряващи се лица и осигурители, организирани в Каталог на услугите, както и достъп в режим 24/7 до агрегираната информация в единните осигурителни досиета на всяко осигурено/самоосигуряващо се лице, всеки осигурител, в това число получаващите обезщетения и пенсии лица. За краткото време от внедряването му той е приел над 631 000 заявки за ползване на е-услуги и справки

Април 2024 г.

По повод **Великденските празници, НОИ** изплати **еднократна добавка от 100,00 лв.** на **пенсионери**, които получават **пенсия или сбор от пенсиите**, заедно с добавките и компенсациите към тях, за месеца, в **размер** до **526,00 лв., включително**, въз

основа на допълнение в ЗБДОО за годината /§7а/ относно еднократно изплащане на допълнителна сума.

6 юни 2024 г.

В София е проведена работна среща с компетентните институции **на Испания за договаряне на споразумение за електронен обмен**.

19 юни 2024 г.

Определени са **нови размери** и на **пенсиите, несвързани с трудова дейност**, които се изчисляват като **процент от размера на социалната пенсия за старост**, след прилагане на Постановление № 222 на МС **за определяне нов размер на социалната пенсия за старост – 307,07 лв. Увеличението е с 11%**.

Юни 2024 г.

В Мадрид, Испания, **експерти на НОИ** участваха в организиран от **Европейския орган по труда**, съвместно с Франция, Испания, Португалия и Италия, **семинар**, посветен на **задълбочаване на сътрудничеството между държавите членки на ЕС за ефективно прилагане на правилата за координация на системите за социална сигурност с фокус върху социалноосигурителните измами**.

1 юли 2024 г.

След прилагане разпоредбата на чл.100 от КСО са осъвременени **размерите на пенсиите**, свързани с **трудова дейност**, отпуснати с начална дата до 31 декември 2023 г., с **11%**.

Увеличи се **минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст** по чл. 68, ал. 1 и 2 от КСО от **523,04 лв.** на **580,57 лв.**, което е нарастване с 11%. От същата дата бяха увеличени и минималните размери на другите **трудови пенсии**, които се изчисляват като процент от **пенсията за осигурителен стаж и възраст**.

Процентът, в който се изчисляват добавките по чл. 84 от КСО, също беше повишен от **26,5%** на **30%** от **пенсията/ите на починалия съпруг/съпруга**.

Август 2024 г.

Изготвен е **„Актюерски доклад 2024“**, който представя оценка на **дългосрочното финансово състояние на фондовете на**

ДОО в България за периода **2023-2070 г.** Основната му цел е завишаване на информираността на заинтересованите страни и широката общественост за **бъдещото финансово състояние на фондовете на ДОО** в контекста на текущите икономически, демографски и социални условия и тенденции и при отчитането към момента спрямо **действащото осигурително законодателство**.

Август - септември 2024 г.

Експерти на **НОИ** се включват в проучване, **поръчано от Европейския орган по труда**, относно **измамите и грешките в областта на координацията на системите за социална сигурност**.

20 септември 2024 г.

С Указ № 239 на Румен Радев, Президент на Република България, и на основание чл. 98, т. 4 от Конституцията на Република България се постановява обнародването **на Закона за изменение и допълнение на Търговския закон**, приет от 50-ото НС.

С приетия **закон** се регламентира процедура за **бърза ликвидация на търговски дружества** и се създава нова ал. 15 на чл. 5 от КСО. С оглед създаването на необходимата организация по прилагане на **новите законови разпоредби**, с писмо до изпълнителния директор на Агенцията по вписванията, е **предоставена информация за условията и реда за прием на ведомости за заплати и трудовоправни документи** на **прекратени осигурители без правоприемник и издаване на удостоверения по чл. 5, ал. 10 от КСО**.

Ноември 2024 г.

В Талин, Република Естония, експерти от **НОИ** участваха в **семинар, посветен на сътрудничеството в областта на прилагане на социалното законодателство в сектора на въздушния транспорт**.

2024 г.

През годината е разработена **нова Стратегия за развитие на НОИ за периода 2025-2029 г.** Тя определя **визията за развитието на организацията** през следващите пет години и **отразява консенсуса на ръководството за приоритетите в дейността**, с които ще се изпълняват **стратегическите цели**.

Правителството отпусна по **бюджета на ДОО** средства за **еднократно изплащане** на допълнителна сума по повод **коледните празници** и **НОИ** изплати **еднократна добавка** от **100,00 лв**. на **пенсионери**, които получават **пенсия или сбор от пенсиите**, заедно с **добавките и компенсациите към тях**, за декември 2024 г. в размер до **526,00 лв.**, включително.

През годината в **НОИ** се организираха **двустранни работни заседания** с представители на **Германското пенсионно осигуряване – Средна Германия, Испанския социалноосигурителен институт и Молдовската служба за социално подпомагане**. Обсъжданите теми са свързани с увеличаващия се брой граждани, пребиваващи на територията на различните държави, необходимостта от предоставяне на **по-голям брой дигитални услуги**, необходимостта от **електронен обмен на социалноосигурителна информация**.

Ръководството на **НОИ** участва в двете **най-значими събития: МАСО – Световната конференция за технологии и комуникации в социалната сфера и в Годишния форум** на **Европейската мрежа на МАСО**.

Стартира работа в **тестов режим на нов програмен продукт ЕУП – Осигурителен архив**, във връзка със **служебното начало при издаване на удостоверения за осигурителен стаж/ доход от осигурителния архив на НОИ**.

В ТП на НОИ са приети ведомостите на **2 443 прекратени осигурители с 23 613 дела**.

През годината е внедрена **нова версия на АИС на НОИ** Архимед 2023 в **структурите** на **института** с подобрени функционалности, включително за обслужване на комуникацията с потребителите по електронен път

Определената щатна численост на персонала в **НОИ е 3 467 бройки**, от които в **ЦУ – 509 щатни бройки /14,7% от общата численост/ и 2 958 щ. бр. /85,3% от общата численост/ в ТП на НОИ**.

През годината са проведени **105 обучения по 98 теми с 2 721 участници.**

Броят на подадените заявления за отпускане на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст е 77 106, а за пенсии за инвалидност поради общо заболяване – 46 031.

От **общия брой пенсионери с новоотпуснати пенсии 126 216** са **лични и 16 273 са наследствени пенсии**.

Общият брой на постъпилите заявления във всичките **28 ТП на НОИ**, които са във връзка с приложимото **пенсионно зако-**

нодателство, е 321 826, което отново е **повече от предходната година**.

Приети са **разплащателни ведомости и трудовоправни документи** на **2 443 прекратени осигурители с 23 613 дела**.

1 юни 2025 г.

Влиза в сила съществена **промяна** в реда за **удостоверяване на трудов стаж** за всички **осигурени лица**. Трудовата книжка, водена на хартиен носител, се заменя от единни електронни трудови записи за работниците и служителите, като част от **Регистър на заетостта, администриран от НАП**.

Така данните за трудовото правоотношение ще се въвеждат и съхраняват само в електронен вид.

Трудовите книжки, издадени и водени преди тази дата, продължават да бъдат **официален удостоверяващ документ за вписаните в тях обстоятелства**, свързани с трудовата дейност на работниците и служителите.

Законодателно е предвидено в срок до **1 юни 2026 г. работодателите** да оформят **трудовите книжки** по **надлежния ред**, след което да ги **върнат на работниците и служителите си**.

Юни 2025 г.

НОИ изплаща до края на месеца **477 000 пенсии за инвалидност** поради общо заболяване. 55 000 са социални инвалидни пенсии. Общо изплащаните пенсии са 2 000 050, според най-новите обобщени данни на института.

От новите пенсии близо 25 000 са инвалидните за общо заболяване и 2 400 социално инвалидни.

Близо 1 500 000 са пенсионерите с пенсия за стаж и възраст към края на месеца. 734 000 са от трета категория труд, а 720 000 - със смесен стаж.

Общо за пенсии **НОИ** изплаща 11,5 млрд. лв. за полугодието, от тях 2,5 млрд. лв за инвалидните, включително и тези за трудови злополуки.

1 юли 2025 г.

Всички разпореждания за определяне на нов размер на пенсията съдържат и сума в евро по курс 1 евро = 1,95583 лв.

НОИ реализира информационна кампания в цялата страна за въвеждането на еврото, като основен акцент са социалните услуги – домове за стари хора, дневни центрове за стари хора,

центрове за настаняване от семеен тип за стари хора, както и пенсионерски клубове в малките населени места. Фокусът на предоставяните материали и на провежданите срещи е върху разясняването на цялата процедура по превалутирането на осигурителните плащания и предотвратяване на възможностите за злоупотреби с доверието на хората.

Представители на **НОИ** участват в **Комуникационната кампания за въвеждане** на **еврото в България на МФ и БНБ**.

24 юли 2025 г.

Весела Караиванова-Начева е избрана с гласовете на 141 депутати за **управител на НОИ**.

Ето как Весела Караиванова-Начева, управител на НОИ, вижда дейността на института, развивайки своята **концепция**, пред депутатите в НС:

”

Стабилност:

- Запазване на централната роля на ДОО и дългосрочната устойчивост на системата посредством изпълнение на решенията, залегнали в Пътната карта за усъвършенстване на пенсионната система в България.

Динамизъм:

- Организационна култура, благоприятстваща адаптацията към промените и управлението на рисковете.

Дигитализация:

- Използване на потенциала на новите технологии за постигане на по-високо качество на обслужване, ефективност на процесите, управление на данните и ефикасност на дейността при стриктно спазване на системите за информационна сигурност, защита на данните и мрежите.

Иновация:

Възприемане на работещи практики от финансовите институции от частния сектор.“

Весела Караиванова-Начева е родена в гр. Момчилград.

Завършила е Университета за национално и световно стопанство, специалност “Счетоводство и контрол“ със степен “магистър“ (1988 г.).

Професионален опит:

1992-1993 г. – методолог "Приходи от юридически лица" в Териториална данъчна дирекция, гр. Пловдив; данъчен инспектор в Данъчна служба, гр. Карлово.

1993-2000 г. – методолог "Косвени данъци", гл. данъчен инспектор в Териториална данъчна дирекция, гр. Пловдив.

2000-2004 г. – ръководител "Ревизии", гл. данъчен инспектор в Главна данъчна дирекция – София, Данъчна служба – Лозенец.

май 2004 – април 2005 г. – депутат в 39-о Народно събрание – член на Парламентарната комисия по бюджет и финанси; член на Парламентарната комисия по земеделие и гори; член на Временната парламентарна анкетна комисия за проверка на междуправителствените споразумения за кредити, предоставяни на други държави;

През април 2005 г. с решение на Народното събрание е избрана за подуправител на НОИ с мандат от четири години. В последствие е преизбрана още три пъти на същата позиция – **2009 г., 2016 г. и 2020 г.**

На 24 юли 2025 г. с решение на Народното събрание е избрана за управител на НОИ с мандат от четири години.

От 2011 г. до 20.06.2016 г. е временно изпълняващ длъжността директор на фонд ГВРС с решение на Надзорния съвет на фонд ГВРС №6/04.2011 г. и заповед на управителя на НОИ.

От юни 2010 г. до момента - член на Управителния съвет на „Държавен фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система" с решение на Министерския съвет №416/17.06.2010 г.

Компонентен лидер за НОИ по проект „Провеждане на оптимизация в държавни институции". Проектът е осъществен с финансовата подкрепа на ОПАК, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейски социален фонд.

Член на работната група за изпълнение на ангажиментите на национално ниво по „Програма за действие на Европейската комисия за намаляване на ненужния административен товар от съществуващото законово устройство" с решение на Министерския съвет №468/10.07.2007 г.

Член на работна група по изготвяне на проект на Национална здравна стратегия 2007-2013 г.

Член на консултативния съвет на Национална агенция за приходите.

Специализация по финансово и данъчно право.

Специализация по прилагане на международни счетоводни стандарти.

Сертификат за обучение по Ръководство за работа със системата за измерване на изпълнението в държавни институции.

Заедно с избора на управител в НС е гласуван и избран и **подуправител на НОИ**.

От тази дата постът заема **Ивайло Здравков.**

Ивайло Здравков е роден във Велико Търново.

Завършил е Великотърновския университет „Св. Св. Кирил и Методий", където се дипломира с магистърска степен по право. Притежава и магистърска степен по икономика от Стопанската академия „Димитър Ценов" в Свищов.

Професионален опит:

До 2002 г. работи в Окръжен съд – Велико Търново.

В периода 2003-2010 г. е част от екипа на Агенцията за държавни вземания в града.

Между 2011 и 2016 г. е член на Великотърновската адвокатска колегия, преди да спечели конкурс за директор на регионалния офис на Националната агенция за приходите във Велико Търново и да заеме тази позиция за седем години.

През 2023 г. е назначен за областен управител на Великотърновска област, на който пост остава до 2025 г.

От 2003 г. до 2007 г. е хоноруван асистент във Великотърновския университет последователно по специалностите „Административно право и Конституционно право", „Основи на правото" и „Семейно наследствено право".

Юли 2025 г.

Общите разходи по **бюджета** на **НОИ** възлизат на 15,36 млрд. лв., като над 88% от тях са насочени към пенсионната система. Разходите за пенсии достигат 13,61 млрд. лв., което представлява 56,5% от годишния план. Това е увеличение с 1,5 млрд. лв. или с 12,4% спрямо същия период на 2024 г.

По данни на института, броят на пенсионерите към този месец е 2 057 397 души, което е с близо 11,5 хил. повече в сравнение с предходната година.

Средната месечна пенсия е 1015, 22 лв. и бележи ръст от 81,28 лв. или 8,7% на годишна база.

Учителският пенсионен фонд отчита 66,9 млн. лв. разходи, а **фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите"** – 2,05 млн. лв, което е значителен ръст спрямо предходната година.

Пенсионните плащания през първите седем месеца на годината са над 13, 6 млрд. лв., с тенденция за устойчиво нарастване.

28 август 2025 г.

При среща между **управителя на НОИ, Весела Караиванова-Начева**, и Омбудсмана на Република България, Велислава Делчева, се обсъди провеждането на **съвместна информационна кампания** относно въвеждането на еврото в България от 1 януари 2026 г., която да е насочена най-вече към **възрастните хора** в цялата страна.

10 септември 2025 г.

Весела Караиванова, управител на НОИ, сподели, че Бюджет 2026 г. на института ще бъде в евро.

Тя посочи, че на **НОИ** разчитат **2 057 367** пенсионери, като всеки месец се изплащат **2 067 000 пенсии**.

Към осигурителният институт има също **3 350 000 осигурени лица** и са отчетени 5 000 508 дни на временна нетрудоспособност.

Бюджетът на **НОИ** за 2025 г. е 28 млрд. лв. за осигурителни плащания, от които 22 млрд. лв. са за пенсии.

16 септември 2025 г.

Весела Караиванова, управител на **НОИ**, прие официалната делегация, начело с Матин Асгар, заместник-председател на Управителния съвет на Държавния фонд за социална закрила на Азербайджан (SSPF). Целта на визитата е задълбочаване на сътрудничеството и подписване на **План за действие по изпълнение на действащия Меморандум за разбирателство за 2025-2026 г.** между двете институции. Планът включва график за провеждане на редица срещи на разменено гостуване и уебинари, на които ще се обсъждат актуални теми и ще се обменят знания и добри практики.

19 септември 2025 г.

Стартира съвместна **информационна кампания „Пенсиите в евро“ на НОИ и Омбудсмана на Република България**.

1 октомври 2025 г.

По случай **Международния ден на възрастните хора** управителят на Националния осигурителен институт **Весела Караиванова** посети Клуба на пенсионера „Добро сърце“ в село Граф Игнатиево:

Тук съм, за да засвидетелствам дълбокото уважение и подкрепа на служителите на НОИ и на мен лично към хората, дали своя труд за България и за бъдещето на следващите поколения. И предпочитам да не ви наричам възрастни хора, а хора от „златната възраст“, защото оставате активни и полезни на обществото с мъдрите си съвети и примера, който давате.“

Октомври 2025 г.

ЕПЕУ на НОИ предстои да се превърне в основна платформа за предоставяне на административни и справочни услуги за парични обезщетения, помощи, пенсии и гарантирани вземания чрез интернет.

До края на годината ползваните досега електронни услуги ще бъдат извадени от експлоатация, като след това дъстъпът до всички електронни услуги и справочна информация ще се осъществява единствено през **ЕПЕУ**.

11 ноември 2025 г.

Тържествено се отбеляза професионалният празник на служителите на НОИ и 30-годишнината от създаването на института. В словото си г-жа Весела Караиванова-Начева се обърна към служителите в системата и партньорските организации:

Скъпи колеги, партньори и приятели,

*Тези дни празнуваме не просто годишнина на една институция, а празник на доверието. Доверието между държавата и гражданите, между поколенията, между труда и сигурността. **Националният осигурителен институт** е домът на това доверие.*

*Вече три десетилетия той стои като пазител на най-ценното – човешкото достойнство. Тук, зад всяка цифра, зад всеки формуляр и всяка справка стои един живот, една история, една надежда. И точно това прави **НОИ** не просто административен орган, а институция с душа. Институция, която носи отговорност за човека.*

В годините назад сме преминали през предизвикателства – икономически, социални, демографски. В годините напред тези предизвикателства ще имат все по-голяма роля и ние трябва да сме подготвени за тяхното преодоляване. Но едно нещо никога не трябва да се променя – нашата мисия да даваме сигурност. Сигурност, че трудът има стойност, сигурност, че старостта заслужава уважение, сигурност, че държавата е до гражданите.

*Днес **НОИ** е неотменна част от икономическото сърце на Бъл-*

гария – нашите решения, системи и политики, които администрираме, движат финансовия ритъм на страната. И това става възможно благодарение на партньорството със синдикалните и работодателски организации, правителството, народното представителство и всички, които разбират, че социалната стабилност е и икономическа стабилност.

Благодарим на всички за това, че с професионализъм и взаимно уважение имаме обща посока!

Скъпи служители,

Вие сте хората, които превръщате закона в грижа. Вие стоите зад всяка подадена молба, зад всяка пенсия и обезщетение, зад всяка усмивка на човек, получил това, което му се полага. Вашият труд не е видим всеки ден, но неговият резултат се усеща във всеки дом, във всяка сигурна заплата или обезщетение, във всяко спокойствие на възрастен човек.

Затова днес Ви благодаря – за отдадеността, за човечността и за вярата, че системата може да бъде справедлива!

Благодаря и на всички, които ни подкрепят в тази мисия, защото само заедно можем да запазим най-ценното – доверието на хората!

*Нека днес си спомним, че зад институцията стои духът на България – дух на труд, отговорност и взаимопомощ и нека продължим да градим **НОИ** не просто като символ на сигурност, а като живо обещание, че никой няма да бъде забравен.*

*С последните дни от годината и извършените осигурителни плащания **Националният осигурителен институт** символично затваря една глава, в която левът ни служи повече от век като валутата, която съпътстваше трудовия път на поколения българи. От 1 януари 2026 г. страната ни, като пълноценен член на европейското семейство, поема по нов път с въвеждането на еврото. Ние оставаме ангажирани да гарантираме плавен преход и навременност на всички бъдещи плащания.“*

2 декември 2025 г.

От тази дата влиза в сила **нова разпоредба за плащането на инвалидни пенсии с изтекъл срок на ТЕЛК решението**, за които все още няма ново произнасяне от медицинска експертиза.

2025 г.

Извършено е адаптиране на информационните системи, счетоводни и бюджетни документи, статистика, процедури, правила

и договори за работа при въвеждането на еврото.

Чрез **НОИ** и системата за социално осигуряване всеки месец се гарантира защита на доходите на:

- **2 057 367** пенсионери;
- **60 000** безработни;
- **233 000** лица във временна неработоспособност;
- **69 000** майки, родители и осиновители;
- **250** гарантирани вземания.

През деловодните и информационните системи на НОИ ежегодно преминават:

- 322 000 заявления за отпускане и преизчисляване на пенсии
- 140 000 заявления за отпускане на парични обезщетения за безработица
- 3 635 000 документа за изплащане на обезщетения на база болничен лист

Щатната численост на **НОИ** остава непроменена от 2016 г. насам – **3 467 бройки**.

Приоритетите за развитие на НОИ до 2030 г., които **г-жа Весела Караиванова-Начева** посочва са:

1. НОИ – предпочитано място за работа, кариерно и професионално развитие

- Желано място за първа работа и добро кариерно развитие
- Възможност за продължаващо професионално развитие
- Лидер в осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд
- Месторабота без нарушения на трудовите права и без прояви на дискриминация
- Работа, възнаграждаваща онези, които имат най-голям принос към целите на организацията

2. Постигане на висока удовлетвореност от предоставяните услуги

- Прилагане на цялостна система за управление на качеството на дейността на институцията
- Разнообразяване на каналите за информиране на потребителите за техните осигурителни права и задължения

- Укрепване капацитета на Контактния център на НОИ
- Увеличаване използваемостта на електронните услуги за отпускане на пенсии и на парични обезщетения за безработица

3. Прилагане на системен подход в контролната дейност, основан на данни и доказателства

- Изготвяне на стратегия за управление на рисковете от грешки, злоупотреби и измами с осигурителни плащания
- Задължително ежегодно обучение на контролните органи в системата на НОИ
- Съвместни действия с МЗ, ТЕЛК, НЕЛК и др. за превенция опитите за злоупотреби при отпускане на пенсии за инвалидност
- Използване на прогностично моделиране и анализ за превенция на злоупотреби и измами с осигурителни плащания
- „Гореща линия“ и онлайн форма за подаване на сигнали за опити за злоупотреби и измами с осигурителни плащания

4. НОИ – динамична и отговорна организация и надежден партньор

- Завършване на реорганизацията на вътрешните процеси и системи в институцията, произтичащи от въвеждането на еврото от 1 януари 2026 г.
- Намиране на трайно решение на въпроса за електронния обмен на документи в рамките на координацията на системите за социална сигурност в областта на пенсиите
- Центриране на аналитичната дейност на НОИ върху предизвикателствата пред системата за социално осигуряване
- Оказване на пълно съдействие на органите на публичната власт и членовете на Надзорния съвет на института при формулиране на предложения за промени на нормативната уредба и становища по актуални проблеми.

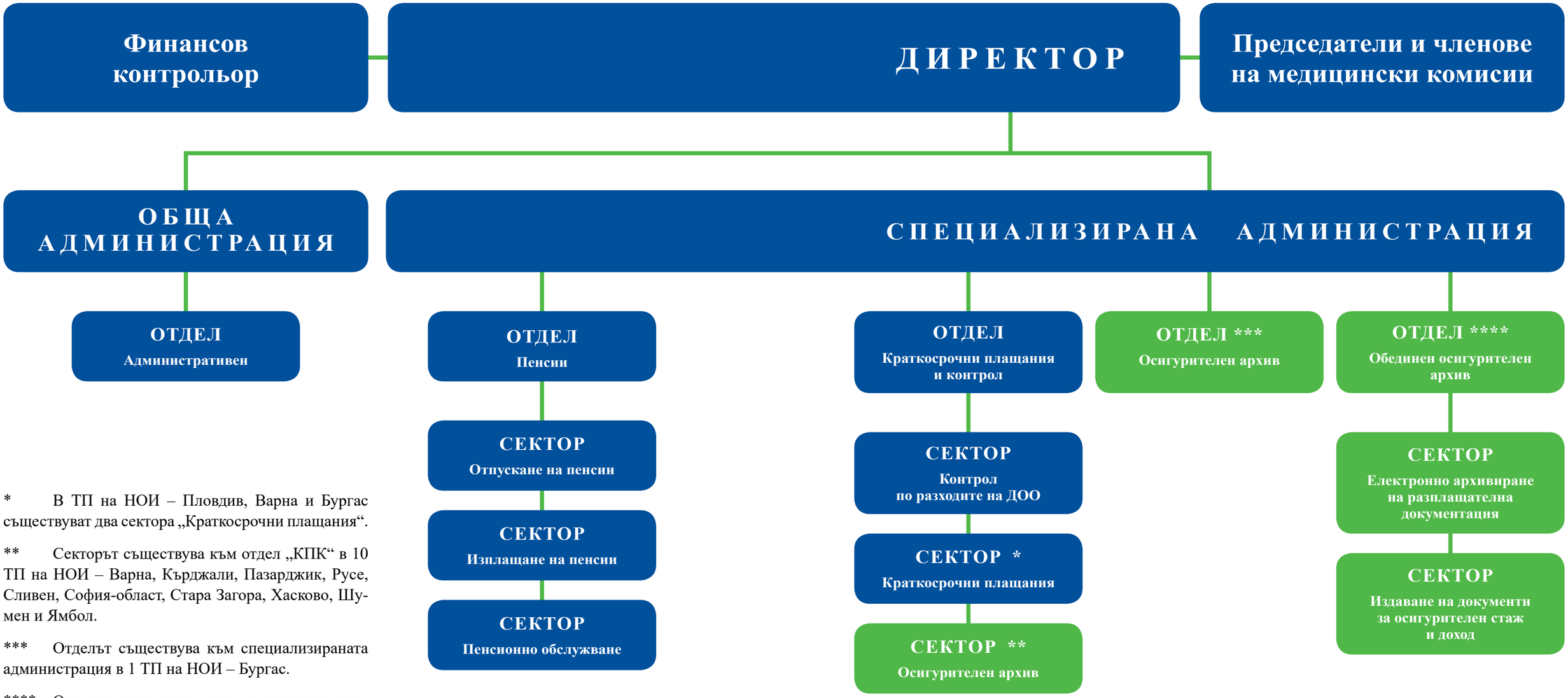

Териториални поделения на НОИ

Силистра
Silistra
Разград
Razgrad
Добрич
Dobrich
Русе
Rousse
Шумен
Shumen
Велико Търново
Veliko Tarnavo
Търговище
Targovishte
Варна
Varna
Сливен
Sliven
Бургас
Burgas
Стара Загора
Stara Zagora
Ямбол
Yambol
Хасково
Haskovo

Структура на териториално поделение на НОИ

* В ТП на НОИ – Пловдив, Варна и Бургас съществуват два сектора „Краткосрочни плащания“.

** Секторът съществува към отдел „КПК“ в 10 ТП на НОИ – Варна, Кърджали, Пазарджик, Русе, Сливен, София-област, Стара Загора, Хасково, Шумен и Ямбол.

*** Отделът съществува към специализираната администрация в 1 ТП на НОИ – Бургас.

**** Отделът съществува към специализираната администрация без обособени сектори в 1 ТП на НОИ – Силистра.

Отделът съществува към специализираната администрация с два обособени сектора в 5 ТП на НОИ – Кюстендил, Ловеч, Пловдив, Търговище и Враца

ТП на НОИ – Благоевград

Обслужва общините: Административно областта е разделена на 14 общини - Банско, Белица, Благоевград, Гоце Делчев, Гърмен, Кресна, Петрич, Разлог, Сандански, Сатовча, Симитли, Струмяни, Хаджидимово, Якоруда

Население: 286 333

Адрес: гр. Благоевград, 2700, ул. „Тракия“ № 1

E-mail: Blagoevgrad@nssi.bg

Регионални офиси: Разлог, Гоце Делчев, Сандански, Петрич

ТП на НОИ – Варна

Обслужва общините: Аврен, Аксаково, Белослав, Бяла, Варна, Ветрино, Вълчи дол, Девня, Долни чифлик, Дългопол, Провадия, Суворово

Население: 437 521

Адрес: гр. Варна, 9000, ул. „Охрид“ № 6

E-mail: Varna@nssi.bg

Регионални офиси: Вълчи дол, Провадия, Долни чифлик

на НОИ - Бургас

Обслужва общините: Айтос, Бургас, Камено, Карнобат, Малко Търново, Несебър, Поморие, Приморско, Руен, Созопол, Средец, Сунгурларе, Царево

Население: 388 919

Адрес: гр. Бургас, 8001, бул. „Ст. Стамболов“ № 126

E-mail: Burgas@nssi.bg

Регионални офиси: Айтос, Карнобат, Поморие, Царево, Руен

ТП на НОИ – Велико Търново

Обслужва общините: Велико Търново, Горна Оряховица, Елена, Златарица, Лясковец, Павликени, Полски Тръмбеш, Свищов, Стражица, Сухиндол

Население: 200 413

Адрес: гр. Велико Търново, 5000, пл. „ Център“ № 2, етаж 5

E-mail: Velikotarnovo@nssi.bg

Регионален офис: Свищов

Бургас

Варна

Велико Търново

Благоевград

ТП на НОИ – Видин

Обслужва общините: Белоградчик, Бойница, Брегово, Видин, Грамада, Димово, Кула, Макреш, Ново село, Ружинци, Чупрене

Население: 70 542

Адрес: гр. Видин, 3700, ул. „Пазарска“ № 4

E-mail: Vidin@nssi.bg

ТП на НОИ – Габрово

Обслужва общините: Габрово, Севлиево, Трявна, Дряново

Население: 93 817

Адрес: гр. Габрово, 5300, ул. „Николаевска“ № 17

E-mail: Gabrovo@nssi.bg

ТП на НОИ – Враца

Обслужва общините: Борован, Бяла Слатина, Враца, Козлодуй, Криводол, Мездра, Мизия, Оряхово, Роман, Хайредин

Население: 146 002

Адрес: гр. Враца, 3000, пл. „Христо Ботев“ № 1

E-mail: Vratza@nssi.bg

Регионални офиси: Козлодуй, Бяла Слатина

ТП на НОИ – Добрич

Обслужва общините: Добрич, Добричка, Балчик, Каварна, Генерал Тошево, Шабла, Крушари, Тервел

Население: 145 207

Адрес: гр. Добрич, 9300, ул. „Даме Груев“ № 4

E-mail: Dobrich@nssi.bg

Регионални офиси: Балчик, Каварна, Генерал Тошево, Тервел

Враца

Габрово

Добрич

Видин

ТП на НОИ – Кърджали

Обслужва общините: Ардино, Джебел, Кирково, Крумовград, Кърджали, Момчилград, Черноочене

Население: 149 478

Адрес: гр. Кърджали, 6600, ул. „Беласица“ № 2

E-mail: Kardzhali@nssi.bg

Регионални офиси: Ардино, Кирково, Крумовград, Момчилград

ТП на НОИ – Ловеч

Обслужва общините: Априлци, Летница, Ловеч, Луковит, Тетевен, Троян, Ябланица, Угърчин

Население: 110 823

Адрес: гр. Ловеч, 5500, бул. „България“ № 44

E-mail: Lovech@nssi.bg

Регионални офиси: Тетевен, Троян, Луковит

ТП на НОИ – Кюстендил

Обслужва общините: Бобов дол, Бобошево, Дупница, Кочериново, Кюстендил, Невестино, Рила, Сапарева баня и Трекляно

Население: 106 131

Адрес: гр. Кюстендил, 2500, ул. „България“ № 46

E-mail: Kyustendil@nssi.bg

Регионален офис: Дупница

ТП на НОИ – Монтана

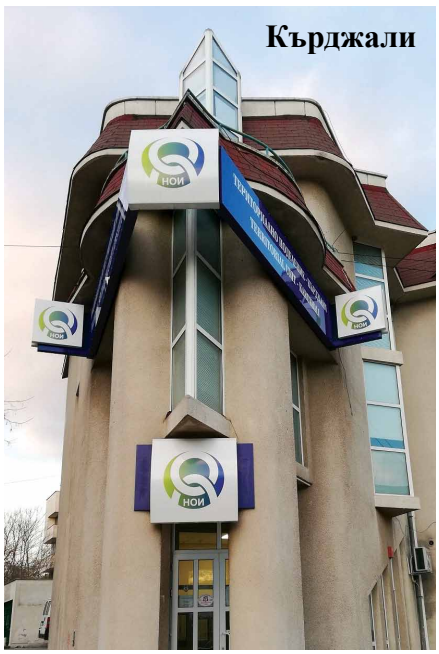
Обслужва общините: Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вълчедръм, Вършец, Георги Дамяново, Лом, Медковец, Монтана, Чипровци и Якимово

Население: 112 737

Адрес: гр. Монтана, 3400, бул. „Трети март“ № 76

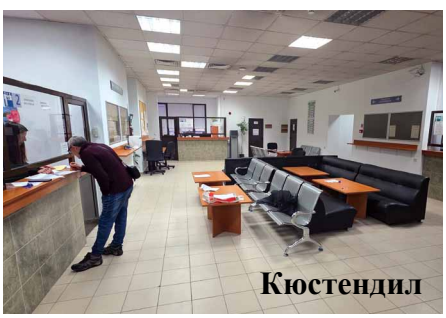
E-mail: Montana@nssi.bg

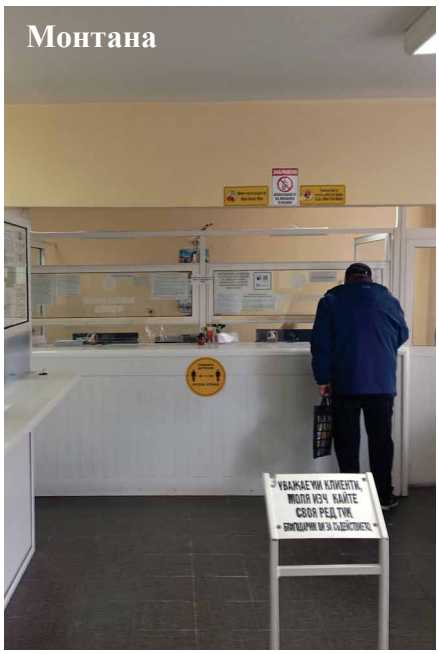
Регионален офис: Лом

Кърджали

Ловеч

Кюстендил

ТП на НОИ – Пазарджик

Обслужва общините: Батак, Брацигово, Белово, Велинград, Лесичево, Пазарджик, Панагюрище, Пещера, Ракитово, Септември, Стрелча, Сърница

Население: 223 494

Адрес: гр. Пазарджик, 4400, ул. „Екзарх Йосиф“ № 15 А

E-mail: Pazardzhik@nssi.bg

Регионален офис: Велинград

ТП на НОИ – Плевен

Обслужва общините: Белене, Гулянци, Долна Митрополия, Долни Дъбник, Искър, Кнежа, Левски, Никопол, Плевен, Пордим, Червен бряг

Население: 215 326

Адрес: гр. Плевен, 5800, пл. „Иван Миндиликов“ № 8

E-mail: Pleven@nssi.bg

Регионални офиси: Червен бряг, Левски

ТП на НОИ – Перник

Обслужва общините: Брезник, Земен, Ковачевци, Радомир, Трън, Перник

Население: 109 886

Адрес: гр. Перник, 2300,ул. „Отец Паисий“ № 50

E-mail: Pernik@nssi.bg

ТП на НОИ – Пловдив

Обслужва общините: Асеновград, Брезово, Калояново, Карлово, Кричим, Куклен, Лъки, Марица, Перущица, Пловдив, Първомай, Раковски, Родопи, Садово, Сопот, Стамболийски, Съединение, Хисаря

Население: 635 630

Адрес: гр. Пловдив, 4000, ул. „Любен Каравелов“ № 7, ул. „Скайлер“ № 5

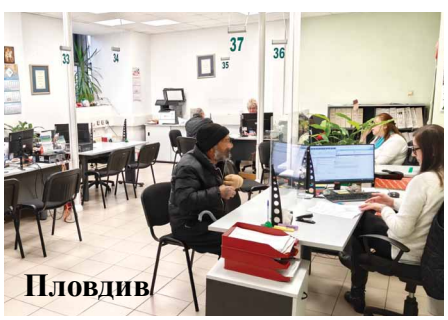
E-mail: Plovdiv@nssi.bg

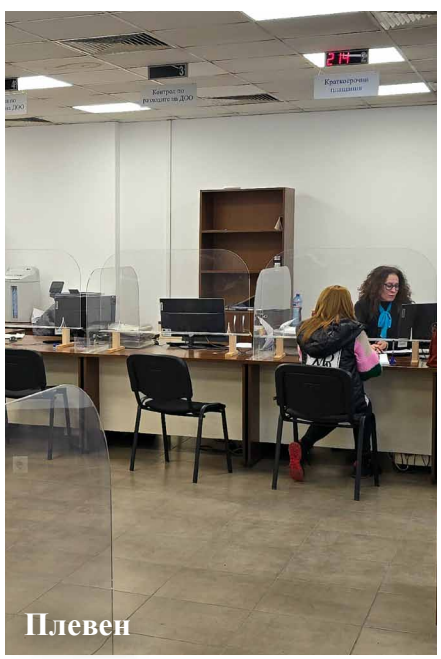
Регионални офиси: Карлово, Първомай, Асеновград, Раковски

Перник

Пазарджик

Пловдив

Плевен

ТП на НОИ – Разград

Обслужва общините: Разград, Исперих, Кубрат, Завет, Лозница, Цар Калоян и Самуил

Население: 99 459

Адрес: гр. Разград, 7200, ул. „Бели Лом“ № 40

E-mail: Razgrad@nssi.bg

Регионални офиси: Кубрат, Исперих

ТП на НОИ – Силистра

Обслужва общините: Алфатар, Главиница, Дулово, Кайнарджа, Силистра, Ситово, Тутракан

Население: 93 549

Адрес: гр. Силистра, 7500, ул. „Цар Шишман“ № 5

E-mail: Silistra@nssi.bg

Регионални офиси: Тутракан, Дулово

ТП на НОИ – Русе

Обслужва общините: Борово, Бяла, Ветово, Две могили, Иваново, Русе, Сливо поле, Ценово

Население: 186 093

Адрес: гр. Русе, 7000, ул. „Асен Златаров“ № 26

E-mail: Ruse@nssi.bg

Регионален офис: Бяла

ТП на НОИ – Сливен

Обслужва общините: Сливен, Нова Загора, Котел и Твърдица

Население: 169 299

Адрес: гр. Сливен, 8800, ул. „Стефан Караджа“ № 10

E-mail: Sliven@nssi.bg

Регионални офиси: Нова Загора, Котел, Твърдица

Разград

Силистра

Русе

Сливен

ТП на НОИ – Смолян

Обслужва общините: Баните, Борино, Девин, Доспат, Златоград, Мадан, Неделино, Рудозем, Смолян, Чепеларе

Население: 90 534

Адрес: гр. Смолян, 4700, бул. „България“ № 12

E-mail: Smolyan@nssi.bg

Регионални офиси: Девин, Доспат, Златоград и Мадан

ТП на НОИ – Стара-Загора

Обслужва общините: Стара Загора, Казанлък, Чирпан, Раднево, Гълъбово, Гурково, Павел баня, Мъглиж, Николаево, а Опан, Братя Даскалови

Население: 288 736

Адрес: гр. Стара Загора, 6000, бул. „Руски“ № 44

E-mail: StaraZagora@nssi.bg

Регионален офис: Казанлък

ТП на НОИ – София-област

Обслужва общините: Антон, Божурище, Ботевград, Годеч, Горна Малина, Долна баня, Драгоман, ЕлинПелин, Етрополе, Златица, Ихтиман, Копривщица, Костинброд, Костенец, Мирково, Пирдоп, Правец, Самоков, Своге, Сливница, Чавдар, Челопеч

Население: 224 701

Адрес: гр. София, 1072, бул. „Александър Стамболийски“ № 48

E-mail: Sofiaregion@nssi.bg

Регионални офиси: Ботевград, Ихтиман, Елин Пелин, Самоков, Костинброд, Пирдоп, Своге, Етрополе, Сливница, Правец, Костенец

Стара Загора

Смолян

София - област

ТП на НОИ – Търговище

Обслужва общините: Попово, Опака, Омуртаг, Антоново, Търговище

Население: 94 735

Адрес: гр. Търговище, 7700, ул. „Св. св. Кирил и Методий“ № 1

E-mail: Targovishte@nssi.bg

Регионален офис: Попово

ТП на НОИ – Шумен

Обслужва общините: Велики Преслав, Венец, Върбица, Каолиново, Каспичан, Никола Козлево, Нови пазар, Смядово, Хитрино, Шумен

Население: 149 279

Адрес: гр. Шумен, 9700, бул. „Симеон Велики“ № 60

E-mail: Shumen@nssi.bg

Регионални офиси: Нови Пазар, Велики Преслав, Каолиново, Върбица

ТП на НОИ – Хасково

Обслужва общините: Димитровград, Ивайловград, Любимец, Маджарово, Минерални бани, Свиленград, Симеоновград, Стамболово, Тополовград, Харманли, Хасково

Население: 207 356

Адрес: гр. Хасково, 6300, ул. „Георги Кирков“ № 30

E-mail: Haskovo@nssi.bg

Регионален офис: Димитровград

ТП на НОИ – Ямбол

Обслужва общините: Ямбол, Елхово, Тунджа, Стралджа и Болярово

Население: 105 429

Адрес: гр. Ямбол, 8600, ул. „Г. С. Раковски“ № 9

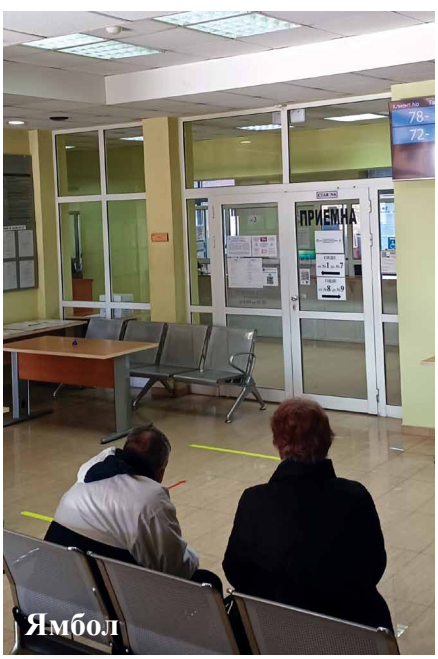
E-mail: Yambol@nssi.bg

Регионални офиси: Ямбол, Елхово, Болярово

Търговище

Шумен

Хасково

Ямбол

ТП на НОИ – София-град

Адрес: гр. София, 1303,
бул. „Александър Стамболийски“ № 62-64

Население: 1 295 931

E-mail: Sofia@nssi.bg

ТП на НОИ – София-град е най-голямото териториално поделение на НОИ в страната. На територията на град София са регистрирани и развиват дейност голяма част от осигурителите в страната. Това предопределя различната функционална структура на поделението спрямо останалите.

Централно управление на НОИ и Териториално поделение на НОИ – София град

Структура на териториално поделение на НОИ – София-град

Финансов контрольор

ДИРЕКТОР

Председатели и членове на медицински комисии

ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ

Дирекция
Обща администрация

- **ОТДЕЛ** Човешки ресурси, административно и правно обслужване
- **ОТДЕЛ** Финансово-стопанска дейност
  - **СЕКТОР** Счетоводство на плащанията по ДОО
  - **СЕКТОР** Счетоводство на административната издръжка и стопанска дейност

СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ

Дирекция
Пенсии

- **ОТДЕЛ** Отпускане на пенсии
  - **СЕКТОР** Отпускане на пенсии *(Седем сектора)*
- **ОТДЕЛ** Изплащане на пенсии
  - **СЕКТОР** Изплащане на пенсии *(Четири сектора)*
- **ОТДЕЛ** Приемна и архив
  - **СЕКТОР** Приемна
  - **СЕКТОР** Архив

Дирекция
Краткосрочни плащания и контрол

- **ОТДЕЛ** Контрол по разходите на ДОО
  - **СЕКТОР** Финансови ревизии *(Четири сектора)*
  - **СЕКТОР** Трудови злополуки
  - **СЕКТОР** Експертиза на работоспособността
- **ОТДЕЛ** Парични обезщетения при безработица и гарантирани вземания
  - **СЕКТОР** Парични обезщетения за безработица и гарантирани вземания *(Два сектора)*
  - **СЕКТОР** Парични обезщетения за безработица по договори и гарантирани вземания
- **ОТДЕЛ** Парични обезщетения за временна неработоспособност
  - **СЕКТОР** Контрол
  - **СЕКТОР** Обработка на документи
- **ОТДЕЛ** Осигурителен архив

Поздравления по случай професионалния празник на служителите на НОИ

Национален съвет

БЪЛГАРСКИ ЧЕРВЕН КРЪСТ

ДО
Г-ЖА ВЕСЕЛА КАРАИВАНОВА-НАЧЕВА,
УПРАВИТЕЛ НА НАЦИОНАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ (НОИ)

УВАЖАЕМА Г-ЖО КАРАИВАНОВА-НАЧЕВА,
УВАЖАЕМИ РЪКОВОДИТЕЛИ И СЛУЖИТЕЛИ НА НАЦИОНАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ,

От името на Националния съвет на Българския Червен кръст и лично от наше име, приемете нашите сърдечни поздрави по повод 30 години от създаването на Националния осигурителен институт и отбелязването на професионалния Ви празник – Деня на Свети великомъченик Мина – закрилник на бедните, на вдовиците, на хората в нужда и на семейството.

Тридесетгодишната история на НОИ е изпълнена с отговорна работа, професионализъм и всеотдайност в служба на обществото. Вие сте институцията, която има мисията да осигурява социална защита и сигурност за милиони български граждани, да отстоява принципите на справедливост, солидарност и човечност – ценности, които дълбоко свързват нашите две организации.

През годините НОИ утвърди своята роля като стожер на обществения осигурителната система и активно участва в изпълнението на Стратегията за икономическо и социално обновяване на Европейския съюз. Грижата за възрастните хора, за пенсионерите и за уязвимите групи е неотменна част от Вашата обществена мисия – мисия, която заслужава дълбоко уважение и признателност.

Българският Червен кръст високо цени партньорството си с НОИ и Вашия принос за изграждането на по-солидарно, хуманно и социално отговорно общество. Убедени сме, че с Вашия професионализъм, морал и всеотдайност ще продължите да работите за устойчивото развитие на осигурителната система и за благополучието на българските граждани.

Пожеланията на Вас и на целия Ви екип здраве, вдъхновение, удовлетворение от труда и още много успехи в изпълнението на благородната Ви мисия!

С уважение,

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда"

ДО
Г-ЖА ВЕСЕЛА КАРАИВАНОВА
УПРАВИТЕЛ НА
НАЦИОНАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

Поздравителен адрес

Уважаема госпожо Караиванова,
Скъпи служители на Националния осигурителен институт,

Приемете сърдечните ми поздрави по случай Вашия професионален празник!

Във всяка държава системата на осигуряването е основата на достойния живот на семействата, като осигурява достатъчен доход за различни периоди от съществуването на всеки човек!

Нека Вашето управление на Националния осигурителен институт да изгради една стабилна осигурителна система, чрез която майките ще имат достатъчни доходи, за да отглеждат своите деца, болните ще разполагат със средства, за да се възстановяват спокойно и по-достойни старини на бившите, настоящите и бъдещи работници и служители в България.

Зад постиженията на всеки ръководител стоят неговите служители, затова Ви пожелавам те да продължават да работят с професионализъм и неуморен дух за утвърждаването на НОИ като институция, която работи с грижа за българските граждани.

Бъдете най-вече здрави, защото без здраве не могат да се постигат успехи и не могат да се сбъдват мечти. Успявайте във всичко, с което се захванете и намирайте време, за да споделяте успехите с най-близките си. Нека Свети Мина бди над Вас и Вашите семейства!

Честит празник!

С уважение,

ИНЖ. ЕКАТЕРИНА АСЕНОВА

НАЦИОНАЛНА АГЕНЦИЯ ЗА ПРИХОДИТЕ
ЦЕНТРАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

ДО
Г-ЖА ВЕСЕЛА КАРАИВАНОВА-НАЧЕВА
УПРАВИТЕЛ НА
НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАРАИВАНОВА-НАЧЕВА,

Приемете моите най-искрени поздравления по повод професионалния празник на служителите на Националния осигурителен институт!

Използвам този прекрасен повод, за да изразя уважението си към всеотдайността, компетентността и отговорността на всички служители на НОИ, които осигуряват спокойствие и сигурност на милиони граждани.

От името на Националната агенция за приходите Ви благодаря за професионалното партньорство, коректното сътрудничество и взаимната подкрепа в изпълнението на нашата обща мисия за изграждане и укрепване на справедлива, ефективна и устойчива система за социална и финансова сигурност.

Пожелавам на Вас и служителите на НОИ здраве, успехи и професионално удовлетворение. Нека постиженията бъдат основа за още по-амбициозни цели и резултати.

Честит професионален празник!

РУМЕН СПЕЦОВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР
НА НАЦИОНАЛНА АГ

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ
COMMISSION FOR PROTECTION AGAINST DISCRIMINATION

До
Г-жа Весела Караиванова - Начева
Управител на Националния осигурителен институт

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАРАИВАНОВА - НАЧЕВА,

От името на Комисията за защита от дискриминация и от мое име най-сърдечно Ви поздравявам по случай 30-годишния юбилей на ръководения от Вас Национално осигурителен институт и професионалния празник на работещите в институцията.

На този светъл ден Св. Мина, покровителят на семейството, бедните, болните приветствам ежедневните Ви усилия за социално осигуряване на уязвимите хора в обществото ни.

Пожелавам на Вас и екипа Ви, в тези дни на предизвикателства, сили за да съумеете с професионализъм и отговорност да отстоявате интересите на гражданите.

В този дух приемете моите сърдечни пожелания за здраве, щастие, вдъхновение, ентусиазъм и още много и по-големи професионални успехи.

Елка Божова
Председател на Комисия за защита от дискриминация

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Агенция за социално подпомагане

ДО
Г-ЖА ВЕСЕЛА КАРАИВАНОВА-НАЧЕВА,
УПРАВИТЕЛ
НА НАЦИОНАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАРАИВАНОВА-НАЧЕВА,

От името на Агенцията за социално подпомагане и лично от мое име приемете най-сърдечни поздрави по случай 30-годишнината от създаването на Националния осигурителен институт – три десетилетия, изпълнени с последователност, професионализъм и отдаденост на обществената мисия за справедливост и сигурност.

Юбилеят е повод за равносметка и гордост – за всички постигнати резултати и за устойчивото развитие на институцията. Националният осигурителен институт се утвърди като основен стълб на социалната държава, гарантиращ спокойствие и сигурност на милиони български граждани.

Поздравявам Ви и с професионалния празник на работещите в НОИ – 11 ноември, в който почитаме Свети Великомъченик Мина - закрилник на бедните, на инвалидите, на вдовиците и радетел за семейно благополучие.

Вашата работа е израз на дълбока ангажираност към обществото и на стремеж за изграждането на по-справедливо и солидарно бъдеще. Продължавайте да работите с професионализъм, отговорност и човечност.

Изразявам признателност за ползотворното сътрудничество между Националния осигурителен институт и Агенцията за социално подпомагане, което допринася за по-ефективно реализиране на социалните политики и за по-добра защита на хората в уязвимо положение.

Пожелавам на Вас и на целия екип на НОИ здраве, енергия и вдъхновение за нови професионални успехи! Нека Свети Мина продължава да Ви закриля в отговорната Ви мисия!

Честит юбилей!

С уважение,
АНА АНАНИЕВА,
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

1051 София, ул. Триадица № 2, тел. 02/9350550, факс 02/9861198

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЪР НА ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА

ДО
Г-ЖА ВЕСЕЛА КАРАИВАНОВА-НАЧЕВА
УПРАВИТЕЛ НА НАЦИОНАЛНИЯ ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО КАРАИВАНОВА-НАЧЕВА,
УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

За мен е чест и удоволствие да Ви поздравя по повод професионалния празник на Националния осигурителен институт! На 11 ноември отбелязваме Деня на Свети Великомъченик Мина – покровител на семейството, закрилник на бедните и болните. Нека светецът Ви вдъхва сила, вдъхновение и вяра в отговорната Ви мисия – да осигурявате сигурност и подкрепа на българските граждани.

Благодарение на Вашия труд Националният осигурителен институт утвърди авторитета си като ключова институция в социалната система на България. С професионализъм, компетентност и отдаденост Вие ежедневно работите за устойчивостта и справедливостта на държавното обществено осигуряване и гарантирате спокойствието и сигурността на милиони хора – настоящи и бъдещи пенсионери, родители, работещи и представители на уязвимите групи.

Високо ценя усилията, които полагате за повишаване на ефективността на осигурителната система, за електронизацията на услугите и за изграждането на модерна, достъпна и прозрачна администрация в полза на гражданите.

Приемете моята признателност за дългогодишното и ползотворно сътрудничество между Министерството на труда и социалната политика и Националния осигурителен институт. Убеден съм, че и занапред ще продължим все така успешно да се справяме със социалните предизвикателства и да гарантираме достоен живот на хората от всички поколения.

Пожелавам на всички Вас здраве, сили и увереност, за да продължите с още по-голямо вдъхновение да работите в името на хората. Нека трудът Ви бъде оценен, а удовлетворението от постигнатото да Ви дава енергия за нови успехи!

Честит празник!

С уважение:

БОРИСЛАВ ГУЦАНОВ

11 ноември 2025 г.

и 30-годишнината от създаването на института

SUMMARY

On the eve of the Russo-Turkish War, the specially created Chancellery of the Civilian Liberated Lands beyond the Danube was headed by Prince Vladimir Alexandrovich Cherkassky. The Provisional Russian Administration represented the administrative government in the Bulgarian lands from April 1877 to May 1879.

A special commission was formed to collect historical and statistical materials about the country. The five volumes of „Materials for the Study of Bulgaria“ („Материалы для изучение Болгарии“) contain important and interesting information about the structure of the administration, the police, the judicial and financial departments, the courts, commercial laws, etc.

On **3 March 1878**, in the town of San Stefano, now Yeşilköy, a suburb of Istanbul, **a peace treaty** was signed **between Russia and the Ottoman Empire**.

The Treaty of San Stefano was preliminary and put an end to the Russo-Turkish War and settled, albeit not definitively, the establishment of the Third Bulgarian State.

”

...Article 6.

***Bulgaria** shall be elevated to an **autonomous principality**, subject to the Christian government and people's militia...*

Article 7.

***The Bulgarian prince** shall be **freely** elected **by the population** and confirmed by the Sublime Porte with the consent of the powers...*

*An **assembly** of **Bulgarian leaders**, to be convened in Plovdiv or **Tarnovo**, shall, prior to the election of the prince, under the supervision of a Turkish commissioner, work out the **ORGANISATION OF THE FUTURE ADMINISTRATION**...“*

The **Constituent Assembly** for the drafting of **the Constitution of the Principality of Bulgaria opens in Tarnovo, composed of 229 deputies: 117 by right (representatives of the elected administrative and judicial councils), 88 elected and 24 deputies appointed by Prince Dondukov.**

The Tarnovo Constitution is approved, adopted and signed by all members of parliament. It enshrined the principle of separation of powers into legislative, executive and judicial branches and reflected

the highest spiritual achievements of 19th century bourgeois democracy, while the civil liberties proclaimed therein were formulated in the most democratic terms for the time.

*...**Article 166. Officials** appointed to office by the **Government** shall be entitled to a **pension**, the basis and amount of which shall be determined by a special law...“*

16 April 1879 is considered the **birthday of the Constitution**. The adopted **Constitution of the Bulgarian Principality** defines the form of government as a hereditary monarchy, in which the principle of separation of powers – legislative, executive and judicial – is observed.

Alexander Battenberg became **the first head of state of the restored Bulgarian state after the Liberation** at the age of only twenty-two. He was elected by **the First Grand National Assembly (GNA)** on 17 April 1879 from among three candidates.

In **1879**, according to **Konstantin Irechek**, in his book **„The Principality of Bulgaria“ (published in 1899), he wrote:**

*...**The Principality** conducted **its first census** with its municipal officials in a completely primitive manner ... **1,714,000 inhabitants** at the beginning ... The aggregate results give the **Principality 2,007,919 inhabitants** ...*

***In Eastern Rumelia, the first census** of the population... was also carried out superficially by municipal officials - **815,951 inhabitants**...“*

On **7 May 1880**, a **law** was passed to **improve the situation of the poor who had fought in the various liberation movements and the families of those who had died in them.** The following chapters were considered: **Who is a fighter?; Division of fighters; Determination of aid and a total of six chapters, submitted and drafted by the Ministry of Foreign Affairs and Confessions and the Ministry of Internal Affairs.**

This **law** marked **the beginning of legislation** in the field of **social security** and introduced the requirement for length of service in order to be eligible for a disability pension.

A little later, on **6 December 1880**, the Second Ordinary National Assembly (ONA) voted to promulgate the **Disability Act** at the proposal of the Ministry of War.

In **1881**, **the State Budget Act** included funds for the **Ministry of Education to provide assistance to disabled and elderly teachers or long-serving teachers**.

On **28 December 1882**, the **Public Administration Regulations for the conclusion of contracts and the obligations imposed on entrepreneurs** were published. This marked the beginning of social security in the country and provided for the establishment of a **fund to support workers and their families in cases of accident, illness and death**. The funds were collected from contributions by entrepreneurs, amounting to 2% of the sums allocated to them from the state budget for the implementation of state construction projects.

In a **Manifesto to the Bulgarian people, Alexander I Battenberg** proclaimed the **Unification of the Principality of Bulgaria with Eastern Rumelia on 6 September 1885**.

A **Manifesto by Prince Alexander I** was published, recognising the Unification and proclaiming him **Prince of Northern and Southern Bulgaria**.

The Bulgarian Principality increased its area by 32,542 square kilometres and its population by **800,000 people**.

On **10 July 1886**, with Decree No. 142, Alexander I, Prince of Bulgaria, approved the **Law on Disability Pensions for Military Personnel**, adopted by the Fourth ONA.

Alexander I, Prince of Bulgaria, finally abdicated on **26 August 1886**.

On **25 June 1887**, the Third GNA elected **Ferdinand I,** born **Ferdinand Maximilian Karl Leopold Maria Saxe-Coburg-Gotha**, as **Prince of Bulgaria**.

At the suggestion of Stefan Stambolov, Prime Minister and Minister of the Interior, Prince Ferdinand I, on **29 December 1887**, approved for promulgation by Decree No. 442 the **Law on the Disability Content of Administrative and Police Officials**, adopted by the Fifth ONA.

In his book **„The Principality of Bulgaria“, K. Irechek** writes that after the Unification and according to census data as of **1 January 1888:**

> *... **the Principality** has **3,154,375 inhabitants**, of whom **1,605,389 are men** and **1,548,986 are women**...“*

On **18 December 1888**, **the Law on Teachers' Pensions** was passed, introducing **state pensions** in the country. This led to the creation of the **first pension fund – the Pension and Temporary Assistance Fund**.

The necessary funds consisted of **initial capital** provided by the **state** in the amount of **BGN 200,000, annual five per cent deductions from teachers' salaries** and **from the remuneration of employees of the Ministry of Education, bequests and gifts**.

Decree No. 162 of Prince Ferdinand I of 12 January 1889 promulgated the **Law on Teachers' Pensions**, passed by the Fifth ONA.

*§ 1. Persons who have served as **teachers in state or municipal schools** for the number of years specified in this law and who then retire from paid state or municipal service shall receive a **pension from the State.***

*§ 2. **Teachers** who have completed **at least 20 years of teaching service** shall receive a pension."*

The following year, Decree No. 284 of Prince Ferdinand I approved the **Law on Pensions for Retired Ministers** adopted by the Fifth ONA as follows:

Proposal

*1. Any **minister** who **resigns** shall receive a **lifetime pension equal to one third of his ministerial salary**.*

If, at his request, he is appointed to public service, his pension shall be suspended only for the period during which he is in service...

On **8 February 1890**, Decree No. 45 of Prince Ferdinand I approved the **Law on Pensions and Temporary Assistance for Priests**, adopted and voted on by the Fifth ONA, at the proposal of the Ministry of Foreign Affairs and Confessions (MFAC). This is how a **second independent pension fund** was formed.

In **December 1890**, **the following were granted**:

***The first pension** for length of service was granted to the widow of priest Dimitar Zdravkov, who had served for 17 years – 15 years in Gorna Dzhumaya and 2 years in Dupnitsa. The amount of this first pension was 10 leva and 50 stotinki. The priest's widow received a pension for 27 years..."*

***The second pension** was granted to the heir of priest Zafir Dimitriev from Samokov, who served for 11 years and 9 months as a teacher and priest. This hereditary pension amounted to 12 leva and 23 stotinki per month and was received for 15 years and 3 months."*

These are excerpts from an article in the „Newspaper of Newspapers“ from January 1943, which cites several interesting facts related to pensions in Bulgaria:

On **14 January 1891**, Decree No. 177 of Prince Ferdinand I was promulgated, establishing the **Law on Pensions for Military Personnel and Civil Servants in the Military Service**.

On **10 January 1892**, the Sixth ONA adopted and voted on the **Law on Pensions for Civil Servants and Employees in the Civil Service**, which was approved and published by Decree No. 643 of Prince Ferdinand I.

On **11 March 1892**, **Grigor Nachovich**, Minister of Finance, proposed the approval and promulgation of **Regulations for the Implementation of the Law on Pensions for Military Personnel and Civil Servants in the Military Service**. This led to the creation of a **third independent pension fund with a capital of BGN 750,000**, granted once by **the state** and replenished with **annual contributions of 5%, gifts and bequests**.

*One of the **first private pensioners** was former teacher Rada Kirkovich, born in Koprivshtitsa in 1848, who taught for 23 years and 4 months – from 1 September 1866 (i.e. from the age of 18) to **8 January 1896**, when she retired with a monthly pension of 219 levs and 91 stotinki. 1896, when she retired with a monthly pension of **BGN 219** and **91 stotinki**. The pension was terminated on 9 December 1941, i.e. after it had been received for 45 years.*

Excerpts from an article in the „Newspaper of the newspapers“ from January 1943 cite several interesting facts related to pensions in Bulgaria:

A **Penal Law** was enacted by Decree No. 43 of Prince Ferdinand on **12 May 1896**, which defined the responsibilities of **employers in the event of an accident and, for the first time, regulated the right of employees and their families to compensation in the event of illness, work accidents and death.**

The Public Health Act was passed and promulgated in **1903**, granting the right to **free medical care** to **civil servants with a monthly salary of less than BGN 600; the poor, with a certificate of poverty from the relevant municipality; guards, etc.**

On **16 January 1904**, Decree No. 8 of Prince Ferdinand I approved the **Law on Pensions and Remuneration of Militia and Fighters**.

General provisions

Art. 1. ***Militia members and fighters*** *who* ***prove their rights to do so*** *shall receive* ***pensions and remuneration from the state treasury****, in accordance with the provisions of this law*

The **Law on Women's and Children's Labour in Industrial Establishments** and **the Law on the Auxiliary Fund for Workers in Public Enterprises and on the Privileges of Their Wages are adopted on 26 March 1905**, establishing the **first workers' insurance fund**, with the fund's resources being collected from employers, unused funds not being returned but deposited with the Bulgarian National Bank.

On **7 March 1906, the Law on Support for State Workers in the Event of Disability and Illness**, approved and voted on by the Thirteenth ONA, was promulgated. This **created a fund for disability pensions for state workers**, with wages rather than salaries for the construction of railways, roads, public buildings, etc. Those subject to the provisions of this law **were not covered** by **the Pension Fund for Length of Service**.

In **1909**, a **law** was published **to encourage local industry**, obliging industrial enterprises to set up **a fund to promote local industry and insure workers against the risks of accident, disability, old age and death.**

The Fifth GNA deliberated for a month on the 15 articles of the Tarnovo Constitution that had been submitted for amendment, and on **5 July 1911**, they were voted on in the final, third reading of the amendments. As a result of this vote, Bulgaria rose to the **legal status of an independent state**. Its head of state began to bear the title **His Majesty the King of the Bulgarians**, and the heir to the throne received the title **His Royal Highness**.

The term of office of the **Ordinary National Assembly** was reduced from **five to four years**. **Four new ministries** were also created. After these changes, the constitution became widely known as **the Silver Constitution**.

Among the other important changes was that of Article 17, which limited the powers of the National Assembly in favour of those of the king. The changes and the adoption of this constitution consolidated the monarchy in the country.

The changes to the constitution **confirmed Bulgaria's international position**.

The **First Balkan War** began when **Bulgaria**, Serbia, Greece and Montenegro declared war on the **Ottoman Empire** to liberate the Balkan Christian peoples from Ottoman rule from **26 September 1912 to 17 May 1913**.

The victory of the allies put an end to **five centuries of Ottoman rule on the Balkan Peninsula**.

The Inter-Allied or **Second Balkan War** began on ***6 June*** and lasted until ***28 July 1913***. After its end, Bulgaria **experienced its First National Catastrophe**. Nearly 1 million Bulgarians remained in the territories conquered by Serbia and Greece. A total of 48,000 Bulgarians died in the Balkan and Inter-Allied Wars. There was not a single Bulgarian village or town that did not suffer casualties in these wars.

On **28 July 1913**, **the Treaty of Bucharest** was signed, and Bulgaria was forced to cede **most of Macedonia** to its former allies and **Southern Dobruja** to Romania.

At its first regular session on **5 March 1915**, the ONA adopted the **Law on the Unification of Workers' Insurance Funds**, which aimed to unite the existing funds for supporting workers in the event of illness, accident, disability, old age and death.

The Law on Occupational Health and Safety was promulgated **in 1917**. It **prohibited dismissals during pregnancy and childbirth** and provided for **eight weeks of leave for pregnant women and new mothers working in industrial, commercial, craft and construction establishments, enterprises, mines and quarries, with the right to 50% of their salary or wages.**

Article 26 of the Act established the Supreme Council of Labour and Workers' Insurance and defined it as an advisory body to the Ministry of Trade, Industry and Labour (MTIL) on **social security issues**.

On **28 July 1914, the First World War** broke out, a military conflict that lasted until 11 November 1918. It involved most of the Great Powers, united in two opposing coalitions – the Entente (France, the Russian Empire, Great Britain, Serbia and later the United States) and other countries against the Central Powers (Germany, Austria-Hungary, the Ottoman Empire and Bulgaria).

After the breakthrough at Dobro Pole and the victory at Doyran, Bulgaria, relying on President Wilson's proclaimed principles for the post-war order, concluded **the Thessaloniki Armistice** and **withdrew from the war**. At the end of **the war, Bulgaria was among the defeated**.

At a meeting of the Seventeenth ONA, the **Law on Insurance for Workers and Employees in the Event of Accident or Illness** was

adopted, voted on and scheduled for publication on **15 June 1918**.

*...Art. 3. **Workers and employees** insured under **this law** are required to have **duly established worker insurance books for their rights** and **obligations**...“*

Tsar Ferdinand I abdicated the throne on **3 October 1918** in favour of his son, **Prince Boris of Tarnovo**, after Bulgaria’s defeat in the First World War, and left the country.

On **31 October 1921**, the Nineteenth ONA adopted a **Law approving the decisions taken by the General Conference of the International Labour Organisation (ILO) at its first session in 1919 in Washington**. The adopted projects were for **limiting working hours in industrial establishments to eight hours per day and forty-eight hours per week; the work of women before and after childbirth for maternity benefits; unemployment; night work for women and children** in industrial establishments, as well as **the minimum age for children to work in industry.**

The law was approved by Royal Decree No. 48 and **promulgated on 22 November 1921**.

In **1921**, with the adoption of the state budget for the year, the body responsible for **the social security** of workers and employees was the **Special Bureau for Workers’ Social Security at the Labour Department of the MTIL**.

The Law on State Employees was voted on and approved by Decree No. 2 and promulgated on **28 January 1922**. This was our first law in the field of public service, providing a detailed and lasting regulatory framework for relations between the state and its employees.

In **1923**, the state spent **BGN 38,090,292** on pensions for **18,870 pensioners**.

On **20 February 1924, the Social Security Act**, submitted for consideration to the Twenty-First ONA by Tsvyatko B. Boboshevski, Minister of Trade, Industry and Labour, covers cases of **insurance against accidents, illness and maternity, disability and old age**. It aims to expand and improve the 1918 **Law on Insurance for Workers and Employees in the Event of Accident and Illness**. With this law, Bulgaria was the first country in the Balkans to create **comprehensive social insurance**.

By Decree No. 7 of Tsar Boris III on **25 March 1924**, the **Social Security Act /SSA/** was promulgated.

Chapter I

General Provisions

*Art. 1 All **workers and employees of state, public and private institutions, enterprises and farms** who are not subject to salary deductions under any of the pension laws shall be **compulsorily insured** against **accidents, illness, maternity, disability and old age** with **the Social Security Fund**."*

On **4 July 1925**, the **Law on the Budget of the Various Funds for 1925/1926**, approved by Decree No. 32 of Tsar Boris III, was promulgated.

*...Art. 8. Pursuant to Art. 10 of the Budget, Accounting and Enterprises Act, the Ministry of Trade, Industry and Labour is authorised **to construct** the following buildings from the funds of **the Public Insurance Fund:***

1/. One hospital worth	*BGN 9,000,000*
2/. A sanatorium worth	*BGN 5,000,000*
3/. A social security building worth	*BGN 6,000,000..."*

The amount that the state **spends annually on pensions increases significantly, reaching BGN 115,239,987**.

The 21st ONA discussed, voted on, and submitted for publication the **Law on Pensions for Length of Service** on **1 July 1926**.

*Article 1. **A pension fund for length of service** shall be established under the **State Debt Directorate**, with the assistance of the state. This fund shall pay pensions for length of service to all participants in the fund under the conditions listed in this agreement..."*

In **1927**, the **International Social Security Association (ISSA)** was established in Geneva. The organisation's activities are aimed at improving the administrative capacity of **member social security organisations**, assessing their capacity, conducting analyses, training staff and other objectives related to the development and improvement of social security.

A Regulation on the issuance of insurance books and the pay-

ment and justification of medical expenses by the Public Insurance Fund was adopted and published **by Decree No. 12 of Tsar Boris III** on **11 July 1930**.

The state spent BGN 842,505,634 on **pensions** in **1930**.

In **October 1931**, **a pension fund** was established **at the Union of Provincial Journalists in Bulgaria**.

On **20 August 1932**, a new **Law on Pensions for Length of Service** was promulgated and distributed and implemented by **Circular No. 18 000**. The new law regulated a stricter retirement regime, a new method of calculating pensions, and increased social security contributions, thereby establishing the financial balance of the **Pension Fund for Length of Service**.

On **28 November 1934**, Decree No. 201 of Tsar Boris III and Decree No. 4 promulgated the adopted **Regulation – a law on social assistance** and the work of **the Social Assistance Fund**.

On **18 October 1935**, **the Statute of the Pension Fund of the Union of Bulgarian Writers** was adopted. The necessary funds were provided by **contributions** and **subsidies, income from property, literary readings, etc**.

By Royal Decree No. 78 of **10 March 1936**, and on the basis of Decree No. 6 of the Council of Ministers, **the Ordinance-Law on the pensions of artists who are members of the Union of Artists in Bulgaria** was promulgated.

On **10 February 1937**, the **first Ordinance-Law on the insurance of craftsmen** was promulgated by Decree No. 22 and on the basis of Decree No. 6 of the Council of Ministers. **The Craftsmen's Pension Fund** is the provider of the insurance. It is an independent legal entity and is managed by a Management Board (MB) under the supervision of the Minister of Trade, Industry and Labour.

On **15 September 1938**, **a circular** was published **on the affixing of insurance stamps to the insurance books** of workers and employees called up for training and on their treatment after their return.

Regulation No. 3272 on the sale of stamps from the Social Security Fund was promulgated.

In **1940**, the number of **employed and compulsorily insured persons was 370,000**.

On **24 January 1941**, **the Law on the Insurance of Mental Workers**, approved by Royal Decree No. 4, was promulgated. The law mainly covers employees in private and other public enterprises and establishments, and for greater clarity, specific positions, professions and groups are listed. The insurance for these **employees** only

covers disability, old age and death.

Decree No. 2699 of Tsar Boris III of **18 February 1941** approved the publication of **the Law on Social Security for Farmers**. Farmers constitute the largest part of the country's population. Only **men** are covered by the scheme, and **pensions are personal**, not **hereditary**. To receive a pension, **10 years of membership in the Agricultural Pension Fund** was also required.

On **6 March 1941**, Decree No. 18 of Tsar Boris III was promulgated, approving **the Law on the Social Insurance Institute (SII)**, which had been approved and voted on by the Twenty-Fifth ONA. The main **tasks** of the **institute** are: to insure all workers and employees under employment contracts in accordance with the laws on social insurance in all institutions, enterprises and organisations, farms, households, etc.; to insure intellectual workers and craftsmen. It is the main conduit for state initiatives in the field of social security and is responsible for the establishment and functioning of social security.

With the adoption of **the law, social security** in Bulgaria acquired its **own independent body**.

On **5 June 1941, the Law on the Construction of Workers' Housing with SII Funds** was published.

Family allowances were introduced **for permanent employees and workers in state and municipal institutions and enterprises** participating **in the state pension fund for length of service.** The aim was **to encourage and stimulate childbirth and child-rearing and to provide material support for families**.

On **1 April 1942, a law** was promulgated **on the granting of national pensions to deserving persons**, approved and adopted by the Twenty-fifth ONA on the basis of a report by Dobri Bozhilov, Minister of Finance.

In **1942**, **the state paid pensions totalling BGN 907,790,062** to **53,702 pensioners**, **excluding the temporary increase and one-off payments**, which brought **the total to BGN 1 billion 171 million**.

The granting of agricultural pensions began at the start of the year. The number of **retired farmers** at the start of this year was **153,000**, but this number will increase significantly once farmers from the liberated lands begin to retire.

A total of BGN 45.9 million was spent on agricultural pensions during the year.

The adopted law establishing **the institute** also provides for the creation of **independent local bodies, agencies**, with an administrative staff of managers, social security inspectors, auditors, insurance accountants, etc.

On **12 March 1943**, the National Assembly adopted and voted on **a Law on large Bulgarian families. The law included many benefits to encourage marriage and childbirth and to support large families.**

On **28 August 1943**, **Tsar Boris III** died after a short illness. After the death of the tsar, the minor heir to the throne, **Simeon II**, was appointed as his successor, which required the election of a **Regency Council**.

The Regency Council of the Kingdom of Bulgaria was established after the death of **Tsar Boris III** as a state body governing the country on behalf of the young heir to the throne, Simeon II.

The 25th National Assembly elected a three-member **Regency Council**, including Professor Bogdan Filov, Prince Kiril Preslavski and Lieutenant General Nikola Mikhov.

On **31 December 1943**, the Council of Ministers adopted Decree No. 60 to resolve the issues **of healthcare** for **civil servants**. Under this decree, **civil servants from state, state-autonomous and municipal institutions and their families were granted the right to free medical treatment, including dental care, in all state and municipal medical establishments.**

On **9 September 1944**, the Fatherland Front (FF), composed of communists, left-wing agrarians, social democrats and the political circle Zveno, seized power after Soviet troops entered the country the previous day. A coalition government headed by Kimon Georgiev was formed.

Decree No. 14 established one of the new ministries, **the Ministry of Social Policy (MSP)**.

Decree No. 2 of the Council of Ministers of **15 September 1944** regulated the inclusion of the **Directorate of Social Welfare, the SII, the Directorate of Labour and the Directorate of National Pensions in the newly formed MSP**.

On **15 January 1945**, a **Regulation-Law on the complete unification of health services** was published, adopted and approved by Decree No. 8 of the Regents of Bulgaria.

Circular No. 9 of the SII was adopted on **15 February 1945** to **provide social security for members of the Fatherland Front committees in accordance with the laws on social security**.

On **28 February 1945**, **a Regulation-Law on the complete unification of the health services of the SII** was adopted. They were merged in terms of **sanatorium and administrative relations with the health services of the Ministry of People`s Health (MPH)**. The Ministry published the **Ordinance-Law on the com-**

plete unification of health services in its official periodical **Izvestiya**, issue 283.

The introduction of free choice of doctor for the treatment of persons insured by the SII is regulated in the **SII Regulation** of **31 March 1945**.

Decree No. 2544 of the Regents of Bulgaria of **26 April 1945 established the appointment of the Governing Council (GC) of the Institute**, with the implementation of the decree entrusted to Gr. Cheshmegiev, Minister of Social Policy. The number of representatives of the **General Workers' Trade Union** included in the GC increased significantly – from 2 to 5 people.

The transfer of the Institute's social security funds to the District People's Councils is regulated by Circular No. 20 of the SII of 29 April 1945.

At the proposal of Kimon Georgiev, Prime Minister, and by Decree No. 143 of the Regents of Bulgaria, **the Ordinance-Law on People's Pensions** was promulgated on **15 June 1945**.

On **9 August 1945**, **Regulation No. 74** was issued **on the implementation of health and education activities among insured workers and their families**.

Order No. 133 of the SII of **16 October 1945** was published, providing for **compulsory insurance in the event of unemployment and temporary employment. This also included domestic servants, construction workers and hired drivers**. Members of the FF committees and the leadership of political parties, workers and employees of cooperative enterprises and farms, etc. were also insured.

By decision of the **GC of the SII** of **1 September 1945**, approved by G. Popov, Minister of Social Policy, **Order No. 91** grants the right to **comprehensive medical care to the families of insured persons in the event of illness and maternity** at the same institution. The following persons are eligible to benefit from this order: **the spouse, if he or she is unable to earn a living or is unemployed, and all children of insured persons up to the age of 20.**

On **28 September 1945**, the MSP issued **Order No. 107** appointing **Dimitar Nikolov Iliev as director of the SII for a term of three years**, with the approval of **Georgi Popov, Minister of Social Policy**.

In March of the same year, **the Institute's GC** adopted a **Regulation on the SII's medical stations**.

On **26 July 1946**, the National Assembly approved **the laws on the referendum and the election of the GNA**.

On **31 August 1946**, **the Maternity and Childhood Act** was passed.

The Act applied to all **insured female workers and employees, regardless of their ethnic origin**.

A referendum was held on **8 September 1946 to abolish the monarchy and declare the country a people's republic. 91.63% of voters** took part, with 91.01% of ballots valid and **95.63% in favour of a republic**.

On **15 September 1946**, the 26th ONA **proclaimed Bulgaria a People's Republic**. **The Regency ceased to exist.** The country was taken over by a **Provisional Presidency, headed by Vasil Kolarov as Speaker of Parliament**.

On **6 October 1946**, **a draft constitution of the republic**, proposed by **the National Committee of the FF**, was published.

In **May 1947**, at a meeting of the **SII**, **the Regulations on the Uniform of State Employees** were approved, in accordance with **Article 23 of the Law on the Establishment of the Institute**.

Decree No. 19 of the Council of Ministers of **18 July 1947** approved the **Ordinance-Law on the Establishment of a Health Insurance Fund for Employees, Pensioners and their Families**. The fund was established under the Ministry of People`s Health (MPH). The purpose of the law is to **provide free treatment and medicines** to employees and pensioners in state, state-autonomous, autonomous, municipal, cooperative and other institutions that are members of **the Pension Funds for Length of Service and those at the Bulgarian National Bank (BNB) and the Mini Pernik, as well as members of their families**.

On **4 December 1947**, after debates, the Sixth GNA adopted the text of **the first Constitution of the People's Republic of Bulgaria** definitively on third reading by roll-call vote.

The **Law on People's Councils** was published on **27 February 1948**. With its entry into force, **the local bodies** of the **SII** were completely transferred to the respective councils and, together with the labour inspectorates and regional social welfare services, formed the **Labour and Social Welfare** Service.

By Decision No. 168 of the Politburo (PB) of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party (BCP) on **21 October 1948, the draft law on social security** was adopted and **the State Social Security Institute (SSSI)** was established, retaining its **legal personality**.

On **28 December 1948**, the GNA passed the **Social Security Act in Bulgaria**. This Act regulates relations related to **state social security** and provides **protection for workers in the event of loss of income**. **The principle** was introduced that **the right to benefits and pensions arises from employment, not from participation in**

insurance contributions. Under this law, the insurance contributions of workers and employees were covered by state-owned enterprises and institutions.

With the publication of **the Social Security Act on 17 January 1949**, the creation of **the State Social Security Institute (SSII)** was legalised. Under the unified management of the institute, **all existing independent insurance funds and funds in the country were united** and now ***„provided social security for all workers“***.

Decree No. 30 of the Council of Ministers of **8 March 1949 required all workers and employees to be provided with employment record books**.

On **5 July 1949**, **Ordinance No. 14**, approved by Zdravko Mitovski, Minister of Labour and Social Welfare, regulated **the categories of labour, the right to leave, sick leave, etc**.

The Management Board of the SSSI approved the **Ordinance on Prostheses and Orthopaedic Devices** on 7 **September 1949**.

The SSSI retained ownership of health facilities, inventory, instruments and equipment only on paper.

By a Decree of the Council of Ministers of **11 September 1949**, all of the above were transferred to the **disposal of the MPA, respectively to the people's councils**.

In **1949**, **the Central Council of the General Workers' Trade Union (GWTU)** developed and issued **a Directive on the structure, functions and composition of the GWTU divisions**.

The Central Council of the GTWU organised **a training course for trade union officials on occupational safety and social security** during the year.

The number of people in employment and **compulsorily insured** (excluding those employed in agriculture) **was around 1,041,035**.

An Ordinance on the sale of SSSI stamps, developed by the **institute** and the Ministry of Labor and Social Welfare (MLSW), is adopted.

At its meeting, the Council of Ministers adopts Decree No. 45 of **6 January 1950**, **assigning the SSSI** to **pay the medical expenses of insured Bulgarian employees working abroad**, with contributions being made from their gross salaries for this purpose.

On 2 March 1950, a **Decision was passed by the Politburo of the Central Committee of the Bulgarian Communist Party (PB of the CC of the BCP)** to transfer **short-term insurance**, together with **social care and occupational safety**, from the Ministry of Labour

and Social Welfare (MLSW) to the **Central Council of the GWTU**. The main goal was to **elevate the role** of **trade unions** and bring them closer to **the insured themselves**, placing it *„in the hands of the workers.“*

Decree No. 2659 of the Council of Ministers of **20 October 1950 closed the General Agricultural Trade Union**.

On **11 November 1950, the General Trade Union of Craftsmen** was dissolved by decree.

At the end of the year, following structural changes, **the Council of Ministers decided** that both **short-term and long-term (pension) insurance, together with the SSSI and its central and local services, should be transferred entirely to the Central Council of the GWTU**.

Decree No. 83 of the Council of Ministers of **26 January 1951** established the **Pension Administration with a State Pension Council and a Central Labour Expert Medical Commission to the Ministry of Public Health and Social Care (MPHSC)**, and adopted the **Rules of Procedure for the organisation and tasks of the Pension Administration and its bodies**.

On **17 March 1951**, a **Decree** was issued by **the Presidium of the National Assembly** of the People's Republic of Bulgaria **on universal free medical care for all citizens in the country**. The insurance fund was taken over entirely by the MPH, and healthcare in the country became entirely a state affair.

At its last meeting on **27 June 1951**, **the MB of the SSSI** decided to „voluntarily“ transfer the **SSSI's** buildings – hospitals, polyclinics, workers' housing, farms, yards, etc. – to **the MPHSC, the Central Council of the GWTU** and the relevant people's councils.

Special instructions were developed **for the structure and functions of social security in trade union organisations.**

On **29 June 1951**, **a Decree promoting fertility and large families and the Labour Code (LC)** were published. The main objective was **to eliminate discrimination in the provision of state assistance to newlyweds.**

Decree No. 546 of the Presidium of the National Assembly of **12 November 1951** adopted a **Law repealing all laws enacted before 9 September 1944**.

The LC was promulgated on **13 November 1951**.

The Central Council of the GWTU drew up **Instructions for the issuance of sick leave certificates for temporary incapacity for work.**

According to **statistical data, the total population** of the country during the year was **7,243,200**.

The number of people in employment and **compulsorily insured (excluding those employed in agriculture) is around 1,500,000**.

Decree No. 83 of the Council of Ministers of **26 January 1952** establishes the **Pension Administration (PA)** under **the MPHSC**, closes **the SSSI** and regulates **the Rules** approved by the decree.

On **28 July 1953**, **a Decree of the Presidium** of the National Assembly was published to **expand the scope of insured persons**. It regulated the insurance of cultural workers under the terms and conditions of Part III of the Labour Code.

The Presidium of the National Assembly issued **a Decree** on **31 July 1953 on mutual insurance for members of the Labor and production cooperative (LPC)**, thereby establishing **a Mutual Insurance Council** attached to **the Central Council of the LPC**.

During the year, the Presidium of the National Assembly adopted **a second decree** regulating **compulsory insurance for all types of insurance, except unemployment, for members of labour cooperatives and cooperatives of disabled persons**.

On **2 July 1957**, the Second National Assembly adopted **a Decree regulating the modernisation of the minimum amounts of all types of pensions and improving individual texts, concerning individual, state and national pensions and pensions for special merits**.

Decree No. 465 of the Presidium of the National Assembly of **12 November 1957** promulgated **the Pensions Act**.

The newly adopted **Pensions Act** ***„unifies and brings unity to the pension system in our country“*** and unites **all categories of workers**.

Decree No. 3 of the Council of Ministers of **15 January 1958** adopted **the Regulations for the Implementation of the Pension Act**.

Order No. 556 of the Council of Ministers of **14 April 1960** regulates **the membership of our social security institutions in the International Organisation**.

The Bulgarian social security institution became **a member of the International Social Security Association (ISSA).**

On **23 June 1961**, **the Law on the Retirement of Agricultural Producers – Cooperators** is promulgated.

The Central Committee of the Bulgarian Communist Party and the Council of Ministers adopted Decree No. 32 of **16 March 1963** on **improving social security, leisure activities and occupational safety**.

In **1967**, the government adopted **a policy of limiting pension insurance costs, increasing the length of service, and encouraging insured workers to continue working after reaching the specified retirement age**.

On **29 April 1970**, the Council of Ministers adopted **Order No. 180 on the membership of the MLSW in the ISSA**, with the ministry acting as **the unifying state body** expressing **state policy** in the field of **social security**.

ISSA has 252 member institutions from 123 countries and 59 associate members from 28 countries.

On **18 May 1971**, the Fifth National Assembly adopted **the Constitution of the People's Republic of Bulgaria**, also known as the **Zhivkov Constitution**. This is **the basic law** governing socio-political and economic relations, the state structure and the fundamental rights and obligations of the country's citizens.

Decision No. 468 of the Council of Ministers of **16 October 1972** allowed **pensioners to work and receive both a pension and a salary**.

In **July 1973**, **a new type of pension** was introduced – **social pensions**. Their purpose was to provide a minimum permanent income for uninsured disabled and elderly people who, for objective reasons, were unable to earn a living and accumulate work experience. These pensions were personal.

The number of persons **insured under the Labour Code, including agricultural cooperative members, was 3,980,113** in **1976**.

By Ministerial Decree No. 10 of **30 March 1984**, **the General Directorate of Social Security (GDSS)** was established under **the Committee on Labour and Social Affairs (CLSA)** as a state-public body, a legal entity that implements a unified policy on short-term insurance and pensions.

The territorial bodies of the **GDSS** became **district pension insurance directorates a**ttached to the Ministry of Finance and **state social security (SSS)** departments attached to the district councils of the Bulgarian trade unions (BTU). This led to the creation of **the regional social security administrations (RSSA)**.

By Decree No. 57 of the Council of Ministers of **1987**, pursuant to Article 4, paragraph 1 and in **conjuction with the Law on the Creation of Administrative-Territorial Units, the districts are closed and 9 regions are created in their place**. The municipalities were also consolidated and their number was reduced to 249, retaining their scope and area of activity and adopting the name **Regional Social Security Administrations (RSSA)**.

At a meeting of **the Secretariat of the Central Council of the BTU on 8 June 1989**, draft decrees for **the creation of action funds for social and health insurance** were discussed for **the first time**.

Decree No. 117 of the Council of Ministers of **20 November 1990** defined **the main functions and tasks of the Ministry of Employment and Social Welfare**, with the list of **specific units under it** including **the GDSS and its divisions - the RSSA**.

In **1990**, **social insurance for unemployment** was introduced. **A Professional Qualification and Redirection Fund** was established under the State Labour Inspectorate.

On **12 February 1991**, the last type of **pension** not related **to employment** was introduced in **Article 45c of the Pensions Act**. It grants the Council of Ministers the right, at the proposal of the municipal people's councils, to grant personal pensions to persons of retirement age who have given birth to and raised three or more children until they reach the age of 18, or who have cared for more than 10 years for seriously ill or disabled members of their families who need constant assistance. **No work experience is required** to qualify for such a pension.

On **1 October 1993**, **the Ordinance on Social Security for Persons Engaged in Liberal Professions or Trade** was adopted, supplemented by those working without an employment relationship or under so-called ***civil contracts***.

On **28 November 1995**, **the Social Security Fund Act**, adopted and voted on by the National Assembly, was published.

State social security funds **are separated into an independent fund**, separate from the state budget. **The National Social Security Institute (NSSI)** was established to manage the fund, **as the successor to the GDSS**. It develops new functional areas and activities at the central and regional levels. **The first independent** state social security **budget** was adopted with the **1997 Social Security Fund Budget Act**.

On **28 November 1995**, Decree No. 291, based on Article 98 of the Constitution of the Republic of Bulgaria, decreed the promulgation of the **Social Security Fund Act**.

> *.../2/* ***A National Social Security Institute*** *shall be established* ***to manage the Social Security Fund****. It shall report on its activities to* ***the National Assembly****....“*

The draft budget of the fund shall be prepared by the National Social Security Institute (NSSI), submitted for **approval to the**

Council of Ministers together with the draft State Budget Act, and **reviewed and adopted by the National Assembly**.

By Decision No. 775 of the Council of Ministers of **1 August 1996**,

„*...1. **Transfers free of charge to the National Social Security Institute** the property of **the state-owned company „Social Recreation“** - a holiday resort, which is used for its intended purpose...“.*

On **6 August 1996**, **the Pensions Act** was published, introducing an important change in the way pensions are calculated and introducing an individual pensioner coefficient as the weighted average of the ratio between the person's insured income and the insured income for the country.

By a Decision of the MB of the NSSI of **16 December 1996**, **a personal electronic pension account was introduced, replacing the existing pension card, and came into force on 1 January 1997**.

On **12 September 1997**, **the Bulgarian Association of Supplementary Pension Insurance Companies (BASPIC)** was established. Its founders are the first five voluntary pension funds, which started their activity in 1994-1995. The governing bodies of the association are **the General Assembly and the Management Board**.

By Decision No. 41 of **the Supervisory Board of the NSSI** of **10 December 1997**, **the joint-stock company Prophylaxis and Rehabilitation** was established.

The Law on Unemployment Protection and Employment Promotion was adopted and published on **16 December 1997**.

For the period **1998-2001**, the number of pensioners with newly granted personal pensions for insurance period and age decreased from 91,431 to 44,922. The number of retired women with newly granted personal pensions also decreased, from 47,314 in 1998 to 19,551 in 2001.

The number of newly retired men also decreased from 44,117 in 1998 to 25,371 in 2001.

Since **1 July 1999**, **the NSSI** has been responsible **for collecting and maintaining a register of persons with health insurance** and **for monitoring health insurance contribution revenues**.

The Law on Supplementary Voluntary Pension Insurance was adopted on **17 December 1999**. It regulates the **third pillar of the pension system and the activities of private pension funds.**

The Code on Compulsory Social Insurance (CCSI) is adopted and enters into force on 1 January 2001.

The CCSI regulates pension insurance in the first and second pillars, as well as all other insurance for social risks such as illness, maternity, occupational accidents and diseases, disability, old age and death, and enters into force on 1 January 2000.

The accession of the Republic of Bulgaria to the EU is a complex and lengthy process. Social security is dealt with in Chapter Two of the accession negotiations, Free Movement of Persons. The latter section is directly related **to the competences of the NSSI**.

At the end of the year, **the project *„Administration of Social Security in the Republic of Bulgaria“*** was successfully completed.

The NSSI's Central Administration and 28 territorial directorates employ 3,450 people.

On **29 March 2002**, **the Family Allowances for Children Act** was promulgated, which entered into force on 1 April of the same year and repealed the Decree on the Promotion of Fertility, which had been in force since 1968.

The main purpose of **the law is to provide material support to families** raising children in Bulgaria.

11 November 2002 marks the day of **Saint Mina the Great Martyr**, patron saint of families, protector of the poor, widows and orphans, healer and miracle worker.

This day is also designated as **Social Security Day in Bulgaria, a professional holiday for employees of the NSSI**.

On **4 May 2004**, **the Law on Guaranteed Receivables of Workers and Employees in the Event of Employer Insolvency** was promulgated.

With 170 votes in favour, 8 against and 10 abstentions, on **13 April 2005**, the parliament re-elected **Yordan Hristoskov as director of the NSSI**. Hristoskov stated that *in return for the trust placed in him today, he promises responsibility and hard work.*

The new **Ordinance on Medical Examination of Working Capacity** came into force on 1 December 2005. It sets out the principles and criteria for **medical examination of working capacity** and the procedure for its implementation.

On **28 December 2005**, Council of Ministers Decree No. 291 regulated **the Ordinance on the procedure for paying and distributing compulsory insurance contributions and contributions to the Guaranteed Receivables of Workers and Employees Fund**.

During the year, the **NSSI** developed and provided its clients with **a personal identification code (PIC)**, which ensures secure access to

the institute's information databases.

On **1 July 2006**, Decree No. 180 of the Council of Ministers introduced an important and fundamental change in the legislation relating to the minimum amounts of **pensions for employment and the one-off indexation of these pensions**.

The Law Amending and Supplementing the Social Security Code was published on **11 July 2006**. It regulates the creation of **a fourth type of pension fund**, administered by supplementary voluntary pension insurance companies – **a supplementary voluntary pension insurance fund under occupational schemes**.

At the end of the year, **the NSSI** had and maintained **an information system** for **the payroll records** of **terminated insurers** without a successor in the form of **an Electronic Insurance Archive**.

The insurance archive has **six archive centres** in **Plovdiv, Kyustendil, Targovishte, Lovech, Silistra and Vratsa**, serviced by **the Territorial Directorates of the NSSI**.

A Pension Services Sector is established within **the Pensions Department** in all **territorial directorates**.

On **1 January 2007**, **the Republic of Bulgaria became a member of the EU**.

Along with Bulgarian legislation, **the NSSI** also applies **European legislation** to protect the rights of workers and pensioners who reside or live in different countries.

On **8 February 2008**, Council of Ministers Decree No. 21 introduced several amendments and additions to **the Ordinance on Pensions and Insurance Periods**, and Council of Ministers Decree No. 22 adopted **the Ordinance on Social Insurance for Self-Insured Persons and Bulgarian Citizens Working Abroad.**

The NSSI became a member of **the European Social Security Platform (ESSP) in March 2008**.

On **14 November 2008**, Decree No. 318 promulgated the **Law on the State Fund for Guaranteeing the Sustainability of the State Pension System**, or the so-called **„Silver Fund"**.

From **1 January 2009**, the age **for entitlement** to a pension for insurance period and age in the third category of **labour** is increased **by six months for women only**. **For men, it remains at 63 years, while for women it becomes 60 years. The required points** for all three categories of work are **100 for men and 94 for women**.

On **21 May 2009**, Parliament elected **Sotir Ushev** as Governor of the NSSI.

On **5 March 2010**, the National Assembly unanimously elected **Hristina Mitreva** as **Governor of the NSSI**. According to her,

"social security contributions should not be reduced any further, because this would jeopardise the financial stability of the social security system".

The Law on the Establishment of Employment and Insurance Experience by Judicial Order was promulgated on **29 March 2011**.

On **8 September 2011**, the National Assembly elected **Biser Petkov** as **Governor of the NSSI** with 91 votes in favour, 3 against and 22 abstentions.

In **2012**, **a new functional unit, the Contact Centre**, began operating at **the NSSI's Central Administration**. The purpose of the unit is **to provide information to customers and improve communication with users** by providing **consultations** related to the application of **social security legislation** and promoting **the institution's electronic services**.

On **1 May 2013**, **new Rules of Procedure for the organisation and activities of the NSSI** were adopted, **reducing the basic staffing level** by nearly 2%.

In **2015**, key changes were adopted relating to **the right of individuals to freely choose** to participate in **the second pillar of the pension system**.

From **1 January 2016**, data and documents to **the NSSI** for the payment of cash benefits are submitted electronically by insurers and self-insured persons.

A separate **Pension Fund** is being set up **for persons under Article 69**. Its purpose is to ensure greater transparency with regard to the revenue from insurance contributions of military personnel, police officers and persons treated as such, and the expenditure on pensions and allowances for these persons in the insurance funds of the SSS.

On **27 July 2016**, Parliament re-elected Assoc. Prof. **Biser Petkov** as **Governor of the NSSI**. His candidacy was unanimously supported by 151 members of Parliament.

On **19 September 2017**, with strong support, Parliament elected **Ivaylo Ivanov** as **the new Governor of the NSSI**. His candidacy was the only one and was supported by 183 members of parliament, with one abstention.

In **August 2018, the NSSI** signed a contract under the **Operational Programme Human Resources Development 2014-2020 for a project** to **build a system for monitoring work capacity assessments**.

On **10 May 2019**, **amendments to the Rules of Organisation and Operation of the NSSI** were published, creating **a new position – information security officer**, reporting directly to **the NSSI Governor**, with the total number of staff at the institute remaining unchanged.

On **28 January 2020**, amendments to **the Rules of Organisation and Operation of the NSSI** were published, and **a new position** was created – **network and information security expert**, reporting directly to **the NSSI Governor**, with **the total number of staff** at the institute **remaining unchanged**.

On **11 November 2020**, on the occasion of **the 25th anniversary of the establishment of the NSSI** on the day of **the Great Martyr Saint Mina** and **the professional holiday of the institute's employees, a postage stamp** and **a special postmark** were **validated** to mark the quarter-century anniversary of the institution.

On 26 April 2021, **the MLSP** awarded **a Distinction for Significant Achievements in the Policy of Equality between Women and Men.**

From **1 September 2021**, a new mechanism will be applied **to determine the reduction in insured income**, from which **the individual coefficient is calculated** when determining the **amount of employment-related pensions** granted to **persons** born **after 1959** and **insured in a universal pension fund**, provided that the start date of the relevant pension is on or before 31 August 2021.

All **pensions** related **to employment** as of **25 December 2021** shall be **recalculated** with a **higher weighting** of **their insurance period**, and **pensions not related to employment** shall be determined at new, higher rates as a result of **the increase in the social old-age pension**.

From **30 December 2021**, according to Decree No. 479 of the Council of Ministers, a supplement of BGN 60, known as the **„COVID supplement"**, will be added to the **pensions** of **all pensioners for the months from January to June 2022 to support pensioners** during **the extraordinary epidemic situation**.

The NSSI received recognition for its overall contribution to the development of national partnerships, social policies and services in Bulgaria, for which it was awarded a prize by the National Alliance for Social Responsibility.

From **1 February 2022**, **the payment** of **a one-off supplement of BGN 75** began to be paid to the pensions of all pensioners who have **completed a vaccination course against COVID-19** or have received **a booster dose of the vaccine** by 31 December 2021 or in the period from 1 January to 30 June 2022.

At its meeting on **31 August 2022**, the Council of Ministers adopted **an updated Sectoral Strategy for the Development of e-Government in the NSSI – „e-insurance“ 2018-2025 and a Roadmap for its implementation**.

New pension amounts related to employment after the application of the provision of Article 100 of the Social Security Code, granted with a starting date until 31 December 2022, have been set as of **1 July 2023**, with **an increase of 12%**.

On **31 March 2024**, the adopted amendments and additions to **Instruction No. 5** (of 30 June 2005) on **the acceptance and storage of payroll records and labour law documents** of **terminated insurers without a successor** will enter into force.

A Unified Portal for Electronic Services (UPES) of the NSSI is launched. It provides access to the **Electronic Social Security File** containing reference information on insured persons, insurers, self-insured persons, benefits and pensions received.

In **August 2024**, **the 2024 Actuarial Report** was prepared, presenting an assessment of the **long-term financial condition of the SSS in the Republic of Bulgaria** for the period **2023-2070**.

During the year, **a new Strategy for the Development of the NSSI for the period 2025-2029** was developed. It sets out **the vision for the development of the organisation** over the next five years and **reflects the management's consensus on the priorities in its activities**, through which **the strategic objectives** will be achieved.

From **1 June 2025**, a significant **change** in the procedure for **certifying employment history** for all **insured persons** will **come into force**. The paper employment record book will be replaced by uniform electronic employment records for workers and employees as part of the **Employment Register administered by the NSSI**.

All orders for determining a new pension amount will also contain an amount in euros at an exchange rate of EUR 1 = BGN 1.95583 from **1 July 2025**.

On **24 July 2025**, **Vesela Nikolova Karaivanova-Nacheva** was elected by 141 MPs as **Governor of the NSSI**.

Rosen Zhelyazkov, Prime Minister of the country, made the following statement on the occasion of **1 October 2025**, **International Day of Older Persons**:

> *On this day, the world turns its attention to **older people - not as people in the shadows, but as bearers of experience, wisdom and active power in society**...*

It is our duty ***to provide them with sufficient income, quality care and the respect they deserve.“***

By the end of the year, the electronic services used so far will be taken out of service, after which access to all electronic services and reference information will be provided solely through the **UPES**.

On **11 November 2025** the National Social Security Institute solemnly celebrated its 30th anniversary and the professional day of its employees.

On **2 December 2025**, **a new provision** will come into force **for the payment of disability pensions with expired Territorial expert medical commission decisions**, for which there is still no new medical expert opinion.

This is how **Vesela Karaivanova-Nacheva, Governor of the NSSI**, sees **the institute's activities**, developing her **concept for** ***the future and possible solutions for this:***

Stability:

- Preserving the central role of the SSS and the long-term sustainability of the system by implementing the decisions set out in the Roadmap for Improving the Pension System in Bulgaria.

Dynamism:

- An organisational culture that promotes adaptation to change and risk management.

Digitalisation:

- Utilising the potential of new technologies to achieve higher quality of service, process efficiency, data management and operational efficiency while strictly complying with information security, data protection and network systems.

Pavlina Penkova-Barutchiyska

СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ В БЪЛГАРИЯ ОТ ПЪРВИТЕ МУ СТЪПКИ ДО НАШИ ДНИ

30 ГОДИНИ НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

Илюстрована хроника

Павлина Пенкова-Барутчийска, автор

Светозар Василев - отговорен редактор

Марта Шимонска - редактор

Петър Иванов - консултант

Гергана Димова - фотограф и сътрудник

Маруся Макарова - сътрудник

Стефан Бакалски - дизайн и предпечат

Печат

Спектър АД

Формат 16/64/90

Печатни коли 15,75

ISBN 978-619-93946-1-8

Всички права запазени

В изданието са използвани архивни документи, илюстрации и снимки от архивната колекция на НОИ; Централен държавен архив; Библиотеката при Държавна агенция „Архиви“; Социалното осигуряване в България 1888 – 1951, авт. Никола Константинов; Социалното осигуряване в България 1951 – 1995, авт. Никола Константинов.

Издание на Национален осигурителен институт

София, 2026

Издание на Национален осигурителен институт

ISBN 978-619-93946-1-8

30 години НОИ

